

UNIVERSITETET I OSLO

Studiehåndbok
Det samfunnsvitenskapelige
fakultet

STUDIEÅRET 1993/94
HØSTSEMESTRET 1993
VÅRSEMESTRET 1994

Universitetsforlaget
Oslo

© Universitetsforlaget AS 1993

ISBN 82-00-21744-2

Forsidebilde:
Elin Fensgård

Printed in Norway by
Aktietrykkeriet i Trondhjem,
Trondheim

Denne boken er trykket på treholdig trykkipapir fra Holmen-Hellefos som er fremstilt uten bruk av klor eller klorforbindelser og som heller ikke inneholder kvikksølvpreparater eller andre tilsetningsstoffer som kan forgifte omgivelsene.

Innhold

Samfunnsvitenskapelige studier ved de andre universitetene i Norge	5
Universitetet i Bergen	6
Den allmennvitenskapelige Høgskolen, Universitetet i Trondheim	10
Universitetet i Tromsø	13
GENERELL ORIENTERING	22
Universitetet i Oslo	22
Hva vil det si å studere ved universitetet?	22
De enkelte fag	22
Fagtilbud og grader ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet	23
Studieveiledning	25
Immatrikulering	25
Opptak til studier ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet	25
Opptak av utenlandske studenter	26
Opptak til videregående studier	26
Fagpåmelding og registrering	26
Eksamensrett for privatister	27
Melding til eksamen	27
Examen philosophicum	27
Om trekk og stryk ved eksamen	27
Om begrunnelse og klage ved eksamen	28
Karaktersystemet	28
Hjelpetiltak for funksjonshemmede studenter	28
Eksamen på andre språk	28
Godkjenning av eksamener fra andre norske læresteder	29
Godkjenning av utenlandske eksamener	29
Profesjonseksamen (embetseksamen) ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet	29
Cand.mag.-graden – fagkombinasjoner	29
Den interfakultære cand.mag.-graden	30
Cand.mag./cand.polit.-studiet ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet ..	32
Magistergradsstudiet	33
Doktorgrader	33
Yrkesmuligheter	33
Utdanningskrav for adjunkter og lektorer	34
Senter for lærerutdanning og skoletjeneste	34
Utsettelse av verneplikt	34

Studiefinansiering	35
Stipend og legater	35
Studentvelferd	36

STUDIEPLANER FOR DE ENKELTE FAG

PEDAGOGIKK	37
Profesjonsstudiet i pedagogikk	51
PSYKOLOGI	56
SOSIALANTROPOLOGI	70
SOSIALØKONOMI	77
Profesjonsstudiet i sosialøkonomi	87
SOSIOLOGI	94
Studieplan for hovedfag i sosiologi	100
STATISTIKK	103
STATSVITENSKAP	106
TVERRFAKULTÆRE STUDIETILBUD	115
ESST	115
Semesteremne Kjønn og samfunn	117
Prosjektforum for arbeidslivsstudier	118
Senter for utvikling og miljø (SUM)	120
Semesteremne i demografi	121

LOVER OG REGLEMENT	123
Universitetsloven	123
Utfyllende regler om klage over eksamenskarakterer m.m. ved Universitetet i Oslo	128
Reglement for examen philosophicum	130
Reglement for opptak til de samfunnsvitenskapelige studier ved Universitetet i Oslo	131
Reglement for studieplanene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet	135
Utfyllende regler til reglement for studiene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet	138
Reglement for den interfakultære cand.mag.-graden	145
Retningslinjer for dispensasjon ved eksamen ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet for funksjonshemmede	146
Regler om bruk av fellesarbeider til eksamen	147
Reglement for gradene dr.art., dr.theol., dr.juris, dr.med., dr.odont., dr.polit., dr.psychol., dr.ing. og dr.scient. ved Universitetet i Oslo	148
Utfyllende bestemmelser for graden dr.polit. ved Universitetet i Oslo	153
Studieplaner for forskerutdanningen	157

SAMFUNNSVITENSKAPELIGE STUDIER VED DE ANDRE UNIVERSITETENE I NORGE

De fire universitetene i Norge; Bergen (UiB), Oslo (UiO), Trondheim (UiT) og Tromsø (UiTø), har alle tilbud om samfunnsvitenskapelige studier. I Bergen, Oslo og Trondheim ligger disse fagene under Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV), ved Universitetet i Tromsø ligger de under Institutt for samfunnsvitenskap (ISV). Andre forkortelser som blir brukt i dette kapitlet er HF for Det historisk-filosofiske fakultet, MN for Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet og Psy for Det psykologiske fakultet.

De fire universitetene har mange felles trekk med hensyn til faglig innhold, oppbygging og struktur. Hvert universitet har likevel sitt særpreg, noe som ofte er fruktbart, men som også kan skape problemer for studenter som skifter universitet. Vi skal i dette kapitlet prøve å gi en del informasjon som kanskje kan skape interesse for studier ved de andre universitetene og samtidig gi svar på en del spørsmål som kan lette overgangen fra et universitet til et

annet. Vi skal gi informasjon om fagtilbud, overgangsordninger mellom fag (innpassing), grader og opptak. I hovedsak vil vi konsentrere oss om det som er felles for de fire universitetene.

Vi vil også gjøre oppmerksom på at noen fag som kan inngå i en samfunnsvitenskapelig grad ikke er med i denne oversikten. Det er fag som administrativt hører til under andre fakulteter ved de ulike universitetene, for eksempel offentlig rett som hører til under Det juridiske fakultet, ved de universitetene der dette faget finnes. Vi vil her vise til den generelle informasjon fra universitetene og til studiehåndbøkene for de fakultetene disse fagene tilhører.

Noen fag som ligger under Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved ett universitet kan ligge under et annet fakultet på et annet universitet. Det gjelder fire fag i denne oversikten: geografi, mediefag, psykologi og sosialantropologi. De har denne fakultetstilknytningen ved de ulike universitetene:

	UiB	UiO	UiT	UiTø
Geografi	SV	HF/MN	SV	–
Mediefag*	SV/HF	HF	HF	–
Psykologi	Psy	SV	SV	ISV
Sosialantropologi	SV	SV	HF	ISV

* Mediefagene har ulike navn og ulik fakultetstilhørighet. Faglig innpassing mellom UiB og UiO er kurant. For annen faglig innpassing mellom de ulike mediefagene må den enkelte institusjon kontaktes.

Vi henviser ellers til studiehåndbøkene for de enkelte fakultetene for mere de-

taljert informasjon. Spørsmål kan også rettes direkte til de enkelte fakultetene.

UNIVERSITETET I BERGEN

Fagtilbud ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Bergen består av 8 institutter. Det undervises i til sammen 14 fag. I tillegg til den ordinære samfunnsvitenskapelige cand.mag.-graden kan man også ved spesielle kombinasjoner av fag oppnå cand.mag.-grad i økonomisk-administrativ studieretning

og cand.mag.-grad i lokal og regional planlegging.

Forklaringer til tabellen og forkortelser:

I tabellen nedenfor står det **V** (oppstart vår) eller **H** (oppstart høst) eller **V/H** (oppstart vår og høst) i de rubrikkene der det er studietilbud. Blanke rubrikker betyr at det ikke er studier på dette nivået.

FAG	NIVÅ	Semesteremne	Grunnfag	Mellomfag	Storfag	Hovedfag
Administrasjon og organisasjonsvitenskap			V/H	V/H		V/H
Administrativ informasjonsbehandling	V					
Fjernsynsproduksjon			H			
Geografi	(V) ⁽¹⁾		V	V	H	V/H
Informasjonsvitenskap	V		H	V		V/H
Kommunal planleggingsrett	V					
Lokal og regional planlegging ⁽²⁾	H					
Massekommunikasjon og mediekunnskap			H	H		V/H
Ressursforvaltning og miljøvern ⁽²⁾	V					
Samfunnsvitenskapelig statistikk	H					
Sammenliknende politikk			V	V/H		V/H
Sosialantropologi			H	H	V	V/H
Sosialøkonomi			V	V	V/H	V/H
Sosiologi			V	V		V/H

(1) Geografi grunnfag består av to delfag som begge begynner i vårsemesteret og går parallelt i vår- og høstsemesteret med eksamen i november/desember.

(2) Her kreves det bestått to års studier (40 vektall) utenom forberedende prøver før opp-tak.

I tillegg til fagene i tabellen er det et eget hovedfagstilbud i pedagogisk informasjonsvitenskap og et eget program i helse- og sosialpolitikk innen hovedfagene administrasjon og organisasjonsvitenskap, sosialantropologi, sosialøkonomi og sosiologi.

Innpassing av fageksamener fra de andre tre universitetene til Universitetet i Bergen med opplysninger om krav om eventuelle tilleggsprøver

Alle fag med samme navn godkjennes gjensidig mellom institusjonene. Med innpassing menes her at du kan begynne på neste nivå ved det universitetet du vil studere videre. Et eksempel:

Har du grunnfag i sosiologi fra Universitetet i Oslo, så kan du fortsette på sosiologi mellomfag ved Universitetet i Bergen. Vi vil likevel presisere at du må søke om studieplass på vanlig måte (se avsnittet om opptak).

Fag som har forskjellige navn innpasses også i noen tilfeller. Man må imidlertid være klar over eventuelle krav om tilleggsprøver for å få innpassingen. Annen innpassing enn det som går fram av tabellen under må det søkes om til Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Bergen.

Tabellen inneholder informasjon om innpassing og tilleggskrav ved Universitetet i Bergen. Vi gjør oppmerksom på at tabellen må leses fra venstre mot høyre da godkjenningen ikke i alle tilfeller gjelder begge veier.

Universitetet i Oslo:	Innpassing ved Universitetet i Bergen til:
Psykologi grunnfag ⁽¹⁾	Embetsstudiet i psykologi (karakterkrav og ventetid)
Sosialantropologi grunnfag Sosialantropologi mellomfag	Sosialantropologi mellomfag Sosialantropologi storfag/hovedfag
Sosialøkonomi grunnfag Sosialøkonomi mellomfag	Sosialøkonomi mellomfag Sosialøkonomi storfag/hovedfag ⁽²⁾
Sosiologi grunnfag Sosiologi mellomfag	Sosiologi mellomfag Sosiologi hovedfag
Statsvitenskap grunnfag Statsvitenskap mellomfag	Sammenliknende politikk mellomfag (tilleggsprøve) Sammenliknende politikk hovedfag (tilleggsprøve)

(1) Ved UiB ligger psykologi under Det psykologiske fakultet. Det er ikke mellomfagstillegg i psykologi ved UiB.

(2) For å ta eksamen i metodeemnet på hovedfag er det minimumskrav til statistikk-kunnskaper.

I tillegg godkjennes medier og kommunikasjon ved Det historisk-filosofiske fakultet og geografi fra det matematisk-naturvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Oslo som grunnlag for

videre studier i henholdsvis massekommunikasjon og mediekunnskap og geografi ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Bergen.

Universitetet i Trondheim:	Innpassing ved Universitetet i Bergen til:
Geografi grunnfag Geografi mellomfag	Geografi mellomfag Geografi storfag/hovedfag
Psykologi grunnfag ⁽¹⁾	Embetsstudiet i psykologi (karakterkrav og ventetid)
Sosialøkonomi grunnfag Sosialøkonomi mellomfag	Sosialøkonomi mellomfag Sosialøkonomi storfag/hovedfag ⁽²⁾
Sosiologi grunnfag Sosiologi mellomfag	Sosiologi mellomfag Sosiologi hovedfag
Statsvitenskap grunnfag Statsvitenskap mellomfag	Sammenliknende politikk mellomfag (tilleggsprøve) Sammenliknende politikk hovedfag (tilleggsprøve)

(1) Ved UiB ligger psykologi under Det psykologiske fakultet. Det er ikke mellomfagstillegg i psykologi ved UiB.

(2) For å ta eksamen i metodeemnet på hovedfag er det minimumskrav til statistikk-kunnskaper.

I tillegg godkjennes sosialantropologi ved Det historisk-filosofiske fakultet ved Universitetet i Trondheim som grunnlag for videre studier i sosialantropologi ved Universitetet i Bergen.

Universitetet i Tromsø:	Innpassing ved Universitetet i Bergen til:
Offentlig politikk og administrasjon grunnfag Offentlig politikk og administrasjon mellomfag	Administrasjon og organisasjonsvitenskap mellomfag Administrasjon og organisasjonsvitenskap hovedfag
Psykologi grunnfag ⁽¹⁾	Embetsstudiet i psykologi (karakterkrav og ventetid)
Sosialantropologi grunnfag	Sosialantropologi mellomfag
Sosiologi grunnfag Sosiologi mellomfag	Sosiologi mellomfag Sosiologi hovedfag
Sosialøkonomi grunnfag Sosialøkonomi mellomfag	Sosialøkonomi mellomfag Sosialøkonomi storfag/hovedfag ⁽²⁾

(1) Ved UiB ligger psykologi under Det psykologiske fakultet. Det er ikke mellomfagstillegg i psykologi ved UiB.

(2) For å ta eksamen i metodeemnet på hovedfag er det minimumskrav til statistikk-kunnskaper.

Fag som arkeologi, filosofi og historie Det historisk-filosofiske fakultet ved godkjennes for videre studier ved UiB.

Opptak

Opptak til Det samfunnsvitenskapelige fakultet skjer en gang i året med søknadsfrist 15. april. Nye studenter uten universitets-/eller høgskoleutdanning fra før får kun plass på forberedende prøver i første semester. Studenter fra andre universiteter må også søke opptak 15. april selv om de skal begynne et fagstudium først i vårsemesteret. Har man først fått studieplass ved Universitetet i Bergen kan man søke fagopptak hvert semester med søknadsfrist 15. mai og 1. november. Vær oppmerksom på at første fageksamen må avlegges ved det fakultet man er tatt opp til. Man kan likevel søke seg inn ved andre fakulteter når man har studert et år ved det fakultet man er tatt opp til.

Opptak til hovedfagsstudier skjer hvert semester med søknadsfrist 10. juli og 10. januar. For å kunne søke seg inn på hovedfagsstudier må man innen søknadsfristen dokumentere fullført cand.mag.-grad og mellomfag eller tilsvarende i det fag man søker opptak til.

Forprøver

For å studere ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet må man avlegge examen philosophicum (5 vektall) og metodeprøve i samfunnsvitenskap (5 vektall) senest i semesteret før man melder seg opp til sin andre fageksamen ved Universitetet i Bergen. Dette gjelder selv om første fageksamen er fra et annet fakultet.

Krav til cand.mag.-graden

En samfunnsvitenskapelig cand.mag.-grad ved Universitetet i Bergen oppnås ved en av følgende kombinasjoner ut over examen philosophicum og metodeprøve i samfunnsvitenskap:

- mellomfag + grunnfag + grunnfag
- mellomfag + mellomfag + delfag
- mellomfag + grunnfag + delfag + delfag
- storfag + mellomfag
- storfag + grunnfag + delfag

Minimum 4 semesters studier må være samfunnsvitenskapelige fag. Ett grunnfag må være avlagt ved Universitetet i Bergen.

Ved Universitetet i Bergen kan man ved å oppfylle bestemte krav til fagsammensetning oppnå cand.mag.-grad i økonomisk-administrativ studieretning og cand.mag.-grad i lokal og regional planlegging.

Gjestestudentordninger på hovedfag

Det arbeides med å tilpasse studieplanene på hovedfagsnivå slik at man som hovedfagsstudent ved ett universitet lettere kan ta kurs på tilsvarende hovedfag ved et annet universitet og få disse godkjent som del av hovedfaget. Ta kontakt med institutt eller fakultet for nærmere informasjon.

Adresse:

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Universitetet, 5020 Bergen
Tlf.: 05 21 20 43
Tlf. studieveileder: 05 21 20 37.

DEN ALLMENNVIITENSKAPELIGE HØGSKOLEN (AVH), UNIVERSITETET I TRONDHEIM (UNIT)

Fagtilbud ved Det samfunns- vitenskapelige fakultet

Fakultetet ved Den allmennvitenskapelige høgskolen (AVH), Universitetet i Trondheim består av tilsammen 7 institutt: Geografisk institutt, Idrettshøgskolen, Pedagogisk institutt, Psykologisk institutt, Institutt for sosialt arbeid, Institutt for sosialøkonomi samt Institutt for sosiologi og statsvitenskap.

Studietilbudet ved fakultetet er inndelt i emneeksamener og minner således om studieoppbyggingen ved de matematisk-naturvitenskapelige fakultetene. Et emne er en avgrenset del av et fag med eget pensum, egen eksamen og tillagt vektall. Slike emner kan ha et omfang fra 3 til oppimot 20 vektall og settes sammen etter bestemte krav som finnes i studieplanene. Emneinndelin-

gen medfører blant annet at grunnfag og mellomfag kan være satt sammen av flere deler, og benevnes henholdsvis fageksamen 20 vektall og fageksamen 30 vektall.

Nedenfor finnes en oversikt over det eksisterende fagtilbudet. Det kan for øvrig legges til at det arbeides med å få etablert et hovedfag i statsvitenskap, et hovedfag i helsefag, et embetsstudium i psykologi og en fageksamen på 30 vektall i medie-fag.

I tabellens venstre kolonne vil du finne en oversikt over fakultetets fagtilbud. I øverste linje en oversikt over studienivåene. I tabellen betyr **V** at studiet kun starter i vårsemesteret, **H** at studiet kun starter i høstsemesteret og **V/H** at studiet starter både i vår- og høstsemesteret.

NIVÅ INSTITUTT/FAG	Emner	Fageks. 20 vekt.	Fageks. 30 vekt.	Fageks. 40 vekt.	Hovedfag
Geografisk institutt – geografi	V/H	V	V		V/H
Idrettshøgskolen – idrett	V/H	H	H		H*
Pedagogisk institutt – pedagogikk – hovedfag førskolepedagogikk – hovedfag spesialpedagogikk	V/H	V/H	V/H		V/H H H
Psykologisk institutt – psykologi	V/H	V/H	V/H		V
Institutt for sosialt arbeid – sosialt arbeid	V/H				H
Institutt for sosialøkonomi – sosialøkonomi	V/H	V	V		H

NIVÅ INSTITUTT/FAG	Emner	Fageks. 20 vekt.	Fageks. 30 vekt.	Fageks. 40 vekt.	Hovedfag
Institutt for sosiologi og statsvitenskap					
- samfunnskunnskap	V/H	V/H	V/H		
- sosiologi	V/H	V/H	V/H		V/H
- statsvitenskap	V/H	V	V		
Organisert av fakultetet					
- SIB**	V/H				
- Skoleutvikling	H				
- Økonomisk-adm. studium	V/H			V/H***	

*) Hovedfag i idrett arrangeres i samarbeid med NIH (Norges idrettshøgskole).

***) SIB er en forkortelse for samfunnsvitenskapelig informasjonsbehandling.

***) I tillegg til fageksamen 40 vektall (storfag) i økonomisk-administrative fag tilbys en diplomoppgave innen fagfeltet med 10 vektalls omfang.

Innpassing av eksamener fra de andre universitetene

Alle fag med samme navn godkjennes gjensidig mellom institusjonene. Med innpassing menes her at du kan starte på neste nivå ved det universitetet du vil studere videre. Et eksempel: Har du grunnfag 20 vektall sosiologi fra Universitetet i Oslo kan du starte på mel-

lomfagstillegget i sosiologi ved Universitetet i Trondheim. Vi vil likevel presisere at du må søke om opptak på normal måte (se avsnitt om opptak).

Fag med andre betegnelser kan også gi innpassing til videre studier. Dette kan imidlertid gi krav om tilleggseksamener. Listen under inneholder en oversikt over slike innpassinger som allerede er vurdert.

Universitetet i Bergen:	Innpasses ved UNIT-AVH til:
Grunnfag i sammenlignende politikk.	Mellomfagstillegget i statsvitenskap når det er avlagt eksamen i POL 03 «Offentlig politikk og administrasjon» (4 vt.).
Grunnfag i administrasjon og organisasjonsvitenskap.	Mellomfagstillegget i statsvitenskap når det er avlagt eksamen i POL 01 «Innføring i statsvitenskap» (10 vt.) og SOS 02 «Samfunnsvitenskapelig forskningsmetode».
Mellomfag i administrasjon.	Hovedfag i sosiologi når det er avlagt eksamen i SOS 03 «Innføring i sosiologi» (6 vt.), SOS 20 «Sosiologisk teori og metode» (4 vt.), SIB 1 «Statistikk for samfunnsvitere» (3 vt.) og SIB 2 «Statistisk data-behandling» (3 vt.).

Universitetet i Oslo:	Innpasses ved UNIT-AVH til:
Utover de generelle innpassinger som gjelder for fag med felles betegnelser, er det ingen andre innpassinger.	
Universitetet i Tromsø. Mellomfag i samfunnskunnskap.	Innpasses ved UNIT, AVH til Hovedfag i sosiologi når det er avlagt eksamen i SOS 02 «Samfunnsvitenskapelig forskningsmetode» (6 vt.), SIB 1 «Statistikk for samfunnsvitere» (3 vt.) og SIB 2 «Statistisk databehandling».

Det kan forøvrig tilføyes at geografi-eksamener fra de andre lærestedene er innpasset, men at innpassingene er så spesielle at hver enkelt student må vurderes individuelt.

Søknader om innpassing skal inneholde en skriftlig søknad vedlagt vitnemål og pensumlister. Den sendes SV-fakultetet, AVH, 7055 Dragvoll. Når det gjelder søknad om opptak se avsnittet nedenfor.

Opptak

Universitetet i Trondheim-AVH har et felles opptakskontor og du trenger ikke søke de enkelte fakultet om opptak.

Søknadsfrist for opptak til høstsemesteret 1993 var 15. april for alle studenter. Dette vil imidlertid endre seg fra studieåret 1994 hvor opptaksfrister og -rutiner blir som følger:

Studenter som er tatt opp ved Universitetet i Oslo, Bergen, Tromsø regnes som «interne» studenter ved Universitetet i Trondheim-AVH. Dette medfører at de kan søke opptak til høstsemesteret innen 1. juni og opptak til vårsemesteret innen 15. november. De samme fristene gjelder for hovedfagsstudenter (gjestestudenter) som ønsker å avlegge et fordypnings-/spesialemerne ved UNIT-AVH.

Det brukes et ordinært søknadsskjema med følgende vedlegg: Navnedokumentasjon, immatrikuleringsbevis, karakterutskrift og dokumentasjon på de eksamener du er oppmeldt til.

Forprøver

Det kreves ikke examen philosophicum eller andre forprøver for å få avlegge en fageksamen på 20 vekttall. Examen philosophicum må imidlertid være avlagt før cand.mag.-graden kan tildeles.

For å få starte på hovedfaget i psykologi og sosiologi kreves det imidlertid en statistikkeksamen i tillegg til cand. mag.-graden med fageksamen 30 vekttall i faget.

Krav til cand.mag.-graden

Ved SV-fakultetet i Trondheim er alle emner inndelt i vekttall og det kreves eksamener på tilsammen 80 vekttall for å få en cand.mag.-grad. Det anbefales at studentene starter med examen philosophicum, men det er intet krav. For å kunne få utstedt cand.mag.-vitnemålet må studentene ha bestått examen philosophicum.

Krav:

A. Studenten må ha bestått eksamener tilsvarende minst 80 vekttall.

B. I disse vekttallene må følgende eksamener inngå:

Examen philosophicum – Gir 7 vekttall ved Universitetet i Trondheim

en fageksamen 30 vekttall (mellomfag)

en fageksamen 20 vekttall (grunnfag)

og i tillegg minst 23 vekttall – Dette kan bestå av en fageksamen 20 vekttall + et emne på 3 vekttall. Et annet alternativ er flere ulike emner med vekting på tilsammen minst 23 vekttall.

C. Cand.mag.-graden kan ikke inneholde mer enn 40 vekttall innenfor ett og samme fagområde.

Ved univeristetet i Trondheim tilbys også et økonomisk-administrativt stu-

dium. Dette er en cand.mag.-grad hvor bestemte fageksamener og emner inngår. Studiet avsluttes med en diplomoppgave som har en belastning på 10 vekttall. Nærmere informasjon i egen brosjyre.

Gjestestudenter på hovedfagsnivå

Hovedfagsstudenter fra de andre universitetene som ønsker å komme til AVH-UNIT for å avlegge spesialiserte hovedfagseksamener, følger de ordinære opptaksprosedyrene under punktet om opptak ovenfor.

Adresse:

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
UNIT-AVH 7055 Dragvoll

Telefon til studieveiledere: 07 59 19 04
07 59 66 17

UNIVERSITETET I TROMSØ

Fagtilbudet ved Institutt for samfunnsvitenskap

Det samfunnsvitenskapelige fagtilbudet ved UiTø gis av Institutt for samfunnsvitenskap (ISV). Overgang til en fakultetsmodell, slik den finnes ved landets øvrige universiteter, er under

vurdering. Hvordan den fremtidige oppbyggingen av dette fagområdet vil bli er ennå ikke avklart.

Institutt for samfunnsvitenskap gir undervisning i både tradisjonelle historisk-filosofiske og samfunnsvitenskapelige fag. Tilbudet omfatter følgende studieenheter:

FAG	Semesteremne	Grunnfag	Mellomfag	Storfag	Hovedfag	Embetsstudium
Arkeologi ¹⁾	2)	2)	2)		V/H	
EDB for humaniora og samfunnsfag	V					
Filosofi ¹⁾		V/H	V/H		V/H	
Historie ¹⁾		V/H	V/H		V/H	
Offentlig politikk og administrasjon		V/H	V/H		V/H	
Pedagogikk		V/H	V/H		Se skoleforskning/ pedagogikk	
Psykologi		V/H	V			V
Samfunnsvitenskap med følgende fordypninger:						
Samfunnsplanlegging og lokalsamfunnsforskning		1)		V/H	V/H	
Skoleforskning/pedagogikk		3)		V/H	V/H	
Sosiologi/sosialpolitikk		3)		V/H	V/H	
Samiske studier/etniske relasjoner		4)	V/H		V/H	
Sosialantropologi		V/H	Se samiske studier/ etniske relasjoner		Se samiske studier/ etniske relasjoner	
Sosiologi		V/H	V/H		Se samfunnsplanlegging eller sosialpolitikk	

V : Faget har kun opptak til vårsemesteret.

V/H : Faget har opptak både vår- og høstsemester.

H : Faget har kun opptak til høstsemesteret.

- 1) Merk at arkeologi, filosofi og historie er fag som undervises og organisatorisk er plassert under ISV, men hører reglementsmessig inn under den humanistiske cand.mag.-graden.
- 2) Arkeologifaget er på lavere grads nivå organisert i form av semesteremner som kombineres til henholdsvis grunn- og mellomfag. Nærmere opplysninger for når de ulike semesteremnene kan og bør avlegges vil fremgå av fagets studieplan.
- 3) Opptak til storfagstilleggene i samfunnsplanlegging og lokalsamfunnsforskning, skoleforskning og sosialpolitikk skjer på bakgrunn av bestått eksamen i ett av følgende grunnfag: Offentlig politikk og administrasjon, pedagogikk, sosialantropologi eller sosiologi.
- 4) Opptak til mellomfagstillegget i samiske studier/etniske relasjoner skjer på bakgrunn av bestått eksamen i sosialantropologi grunnfag. For nærmere informasjon se siste avsnitt under punkt 4.1.

I tillegg omfatter undervisningstilbudet også følgende kurser:

- Filosofi for realister, 5 vt.
Undervisning gis i vårsemesteret.
- Teknologi og samfunn (T-100), 5 vt.
Undervisning gis i høstsemesteret.
- Vitenskapsteori med etikk for realister (V 300), 2 vt.
Undervisning gis i vårsemesteret.
- Vitenskapsteori med etikk for realister (V 301), 5 vt.
Undervisning gis i vårsemesteret.

Ved Universitetet i Tromsø gis det også tilbud om undervisning i sosialøkonomi på grunn-, mellom-, og hovedfagsnivå. Dette tilbudet administreres imidlertid av Norges fiskerihøgskole (NFH).

Storfagstilleggene ved ISV

Enkelte fagområder ved UiTø er organisert noe anderledes enn tilsvarende tilbud ved andre universiteter. Blant annet er det noen fag som på nivået etter grunnfag kan tilby undervisning i et storfagstillegg.

Forskjellen mellom studieplanene for de «vanlige» mellomfagstilleggene og storfagstilleggene består i hovedsak av at samtlige storfagstillegg følger en felles rammeplan. Dette innebærer at alle storfagsstudentene må følge en studieplan på *to semesters* normert studietid og har felles pensum i samfunnsvitenskapelig teori og metode. I tillegg vil opptak til de samfunnsvitenskapelige storfagene, uansett hvilken fordypning studenten velger, kunne skje på bakgrunn av bestått eksamen fra et av følgende grunnfag: Offentlig politikk og administrasjon, pedagogikk, sosialantropologi eller sosiologi. Opptak til mellomfagstilleggene, som har en normert studietid på *ett semester*, vil normalt finne sted på bakgrunn av bestått

grunnfagseksamen i samme fag. F.eks. vil sosiologi grunnfag gi opptak til sosiologi mellomfag.

Storfagstillegg kan tilbys innenfor fagområdene: Samfunnsplanlegging og lokalsamfunnsforskning, skoleforskning og sosialpolitikk.

Enkelte fagtilbud er nesten like, men har ulike betegnelser

De fagområdene som har tilbud om storfagstillegg på nivået etter grunnfag kan også tilby et mellomfagstillegg med samme fagspesifikke fordypning. Dette betyr i praksis at:

- Den fagspesifikke undervisningen på pedagogikk mellomfag samsvarer med undervisningen på storfagstillegget i skoleforskning (alle storfagsstudentene har i tillegg til det fagspesifikke stoffet felles pensum i samfunnsvitenskapelig teori og metode). Studenter med mellomfagseksamen i pedagogikk, eller storfagseksamen i skoleforskning, kan fortsette sine studier på høyere nivå med det samfunnsvitenskapelige hovedfaget i pedagogikk/skoleforskning.
- Den fagspesifikke undervisningen på sosiologi mellomfag med fordypning i samfunnsplanlegging og lokalsamfunnsforskning, samsvarer med undervisningen på storfagstillegget i samfunnsplanlegging og lokalsamfunnsforskning (alle storfagsstudentene har i tillegg til det fagspesifikke stoffet felles pensum i samfunnsvitenskapelig teori og metode). Studenter med eksamen i sosiologi mellomfag med fordypning i samfunnsplanlegging og lokalsamfunnsforskning, eller storfagseksamen i samfunnsplanlegging og lokalsamfunnsforskning, kan fortsette sine studier

på høyere nivå med det samfunnsvitenskapelige hovedfaget i samfunnsplanlegging og lokalsamfunnsforskning.

- Den fagspesifikke undervisningen på sosiologi mellomfag med fordypning i sosialpolitikk, samsvarer med undervisningen på storfagstillegget i sosialpolitikk (alle storfagsstudenter har i tillegg til det fagspesifikke stoffet felles pensum i samfunnsvitenskapelig teori og metode). Studenter med eksamen i sosiologi mellomfag med fordypning i sosialpolitikk, eller storfagseksamen i sosialpolitikk, kan fortsette sine studier på høyere nivå med det samfunnsvitenskapelige hovedfaget i sosiologi/sosialpolitikk.

Betegnelsene på studienivåene innenfor det sosialantropologiske fagområdet

Det formelle navnet på grunnfaget innenfor det sosialantropologiske fagområdet «sosialantropologi». De neste nivåene i dette faget, mellom- og hovedfag, har imidlertid betegnelsen «samiske studier/etniske relasjoner». Til tross for navneforskjellene utgjør grunnfaget i sosialantropologi samt mellom-, og hovedfaget i samiske studier/etniske relasjoner tre nivåer innenfor samme studietilbud. Det arbeides med å få innført samme formelle navn på disse tre fagnivåene. En eventuell navneendring kan allerede tre i kraft f.o.m. høstsemesteret 1993.

OPPTAKSKRITERIER

Alle samfunnsvitenskapelige fag ved Universitetet i Tromsø, med unntak av embetsstudiet i psykologi, har til nå vært åpne. Dette innebærer at opptak til henholdsvis lavere og høyere grads stu-

dier ikke krever mer enn de allmenne kompetansekravene som disse nivåene forutsetter.

Pågangen av nye studenter til UiTø, har imidlertid vært relativ høy i de siste årene, og instituttet vurderer derfor å innføre adgangsbegrensning for en del av samfunnsfagene. Slik adgangsbegrensning kan komme istand allerede f.o.m. studieåret 1993/94. Nærmere opplysninger om dette kan fås ved å kontakte instituttet eller Studieavdelinga.

Inntil adgangregulering eventuelt blir innført vil imidlertid følgende opptakskrav gjelde:

Opptak til studier på lavere grads nivå

For opptak til studier på lavere grads nivå (grunn-, mellom-, eller storfag) kreves det bestått vitnemål fra videregående skole allmennfaglig linje, linje for handel og kontor, eller tilsvarende. Søkere med annen utdanning som tilsvarende, eller erstatter, eksamen fra videregående skole bør ta kontakt med Studieavdelinga for nærmere opplysninger.

Forutsetningen for at studenter fra andre universiteter kan begynne direkte på et mellom- eller storfagstillegg ved UiTø er at de har bestått eksamen fra et grunnfag eller en årsenhet innenfor samme fag. Søkere som har eksamen fra et annet samfunnsvitenskapelig grunnfag, men som likevel inneholder tilsvarende faglige komponenter, må søke om innpassing (se punkt 4.3 om innpassing).

I enkelte fag er det mulig å ta sikte på å ta udelt mellomfagseksamen. Dette innebærer at kandidaten går opp til eksamen i grunnfags- og mellomfagspensumet samtidig. Nærmere opplysninger om denne eksamensordningen vil fremgå av de respektive fagenes studieplaner.

Opptak til studier på høyere grads nivå

For opptak til hovedfagsstudier kreves det at søkeren må ha oppnådd cand. mag.-graden, og at vedkommende har mellom- eller storfagseksamen i det faget som skal føres videre på hovedfagsnivå. Søkere som har eksamen i et beslektet samfunnsvitenskapelig mellom- eller storfag må søke om innpassing (se punkt om innpassing).

Opptak til embetsstudiet i psykologi

Opptakskravene for embetsstudiet i psykologi er at søkeren har fullført forberedende prøve i filosofi (examen philosophicum) og bestått grunnfaget i psykologi med karakteren 2.5 eller bedre. 75% av studieplassene tildeles studenter med nordnorsk tilhørighet. Utfyllende opplysninger om opptakskrav og regler finnes i Studiehåndboka eller av separat opptrykk av studieplanen. Studenter som fyller opptakskravene må imidlertid påregne omleg til års ventetid før de kan begynne på embetsstudiet.

Universitetene i Oslo og Bergen er i ferd med å innføre nye regler for rangering av søkerne. Ved UiTø, vurderer man å innføre tilsvarende regler. Nærmere opplysninger om dette kan fås ved henvendelse til instituttet.

Søknadsfrister

Ved Universitetet i Tromsø er det opptak i vår- og høstsemesteret. Søknadsfristene for alle studier er:

- 15. april for opptak til høstsemesteret.
- 1. november for opptak til vårsemesteret.

Opptak til embetsstudiet i psykologi foretas kun en gang i året. Søknadsfristen er 1. november.

INNPASSING AV FAGEKSAMENER FRA ANDRE NORSKE UNIVERSITETER

Hvem behøver å søke om innpassing?

Med innpassing forstås at en student som har tatt eksamen i et samfunnsvitenskapelig fag ved et av landets universiteter (eller høgskoler) kan søke om å få begynne direkte på fagets neste nivå ved Universitetet i Tromsø. Alle fag med samme navn blir gjensidig godkjent mellom universitetene. Innpassing vil i disse tilfellene skje automatisk uten spesiell søknad. F.eks. vil en student med grunnfagseksamen i sosiologi fra UiO ikke behøve å sende særskilt innpassingssøknad for å kunne begynne direkte på mellomfagstillegget i sosiologi ved UiTø.

De som ønsker innpassing til neste nivå i et «beslektet» fag ved UiTø må derimot sende særskilt søknad. De som er i tvil om de behøver å søke spesielt, kan avklare dette ved å ta kontakt med ISV direkte.

NB! Alle studenter som ønsker overgang til studier ved UiTø må søke om opptak innen de fastsatte fristene selv om de allerede er tatt opp ved et av landets øvrige universiteter. Dette gjelder også for de som har sendt søknad om innpassing.

Hvordan gå fram for å søke om innpassing?

Innpassingssøknad skal stiles som brev eller fylles ut på eget skjema som fås

ved henvendelse til Studieavdelinga. Når søknaden er ferdig utfylt sendes den til:

**Studieavdelinga, Hovedgården.
Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø.**

Studieavdelinga vil, etter å ha registrert søknaden og kontrollert om den inneholder de nødvendige opplysninger, oversende den til de faglige instansene ved instituttet for vurdering.

Søknaden må inneholde følgende:

- Navn, fødselsår, dato, adresse og telefonnummer.
- Om søkeren tar sikte på en grad eller enkeltfag.
- Detaljerte opplysninger om den utdanningen det søkes innpassing for. Spesielt m.h.t. hvilke emner/fag som inngikk i studiet, utdanningens omfang og innhold, antall undervisningstimer, pensum, undervisningsform, eksamensform og karaktersystem.
- Attesterte kopier av vitnemål/karakterutskrift og studieplaner som er nødvendig for behandling av søknaden.

Pensumlister, studieåndbok eller katalog for institusjonen vil som oftest inneholde disse opplysningene. Der som dette ikke er tilfelle må opplysningene attesteres av institusjonen der utdanningen er tatt. Søknader som er mangelfulle vil bli returnert med pålegg om å framskaffe de nødvendige vedlegg.

Når bør man planlegge overgang til studier ved UiTø?

Studenter ved andre institusjoner som ønsker overgang til høyere eller lavere grads studier ved Universitetet i Tromsø bør planlegge eventuell overgang så tidlig som mulig. De som allerede har eksamener som de ønsker innpasset for direkte opptak til høyere fag/kurser ved UiTø må *senest* levere sin innpassingssøknad innen utløpet av søknadsfristen til det semesteret de ønsker opptak til. Saker som må vurderes spesielt av våre faglige instanser vil gjerne ta noe lengre tid, og i slike tilfeller vil de eventuelle søkerne måtte sende papirene et par måneder før søknadsfristen utløper.

Innpassinger av eksamener fra landets øvrige universiteter

Innpassinger der søkeren har tatt en samfunnsvitenskapelig eksamen ved et av landets universiteter, og ønsker direkte opptak på et høyere nivå *i samme fag med samme navn* ved UiTø er ikke tatt med i de følgende tabellene. Slike overganger er gjensidig akseptert mellom universitetene og behøver derfor ingen særskilt søknad eller vurdering. I oversikten på neste side vil det bli presentert noen overgangsløsninger der søkere tidligere har fått innpasset fag tatt ved et av landets universiteter som tilfredstillende grunnlag for direkte opptak på *et tilsvarende fag ved UiTø med ulikt navn*. Tabellene leses fra venstre mot høyre.

Fag tatt ved Universitetet i Oslo:	Gir faglig grunnlag for opptak til følgende fag ved UiTø: (innpasses til)
Statsvitenskap grunnfag Statsvitenskap mellomfag	Offentlig politikk og administrasjon mellomfag Offentlig politikk og administrasjon hovedfag
Pedagogikk grunnfag Pedagogikk mellomfag	Pedagogikk mellomfag/skoleforskning storfag Pedagogikk/skoleforskning hovedfag
Sosiologi grunnfag	Samfunnsplanlegging og lokalsamfunnsforskning storfag
Sosialantropologi grunnfag Sosialantropologi mellomfag	Samiske studier/etniske relasjoner mellomfag Samiske studier/etniske relasjoner hovedfag
Sosiologi grunnfag Pedagogikk grunnfag	Sosialpolitikk storfag/sosiologi mellomfag
Kriminologi grunnfag	Sosiologi mellomfag/sosialpolitikk storfag

Fag tatt ved Universitetet i Bergen:	Gir faglig grunnlag for opptak til følgende fag ved UiTø: (innpasses til)
Administrasjon og organisasjonsvitenskap grunnfag Administrasjon og organisasjonsvitenskap mellomfag	Offentlig politikk og administrasjon mellomfag Offentlig politikk og administrasjon hovedfag
Sammenliknende politikk grunnfag	Samfunnsplanlegging og lokalsamfunnsforskning storfag
Sosialantropologi grunnfag Sosialantropologi mellomfag	Samiske studier/etniske relasjoner mellomfag Samiske studier/etniske relasjoner hovedfag
Sosiologi grunnfag	Sosialpolitikk storfag/sosiologi mellomfag

Fag tatt ved Universitetet i Trondheim:	Gir faglig grunnlag for opptak til følgende fag ved UiTø: (innpasses til)
Statsvitenskap grunnfag Statsvitenskap mellomfag	Offentlig politikk og administrasjon mellomfag Offentlig politikk og administrasjon hovedfag
Pedagogikk grunnfag	Skoleforskning storfag/pedagogikk mellomfag
Sosialantropologi grunnfag Sosialantropologi mellomfag	Samiske studier/etniske relasjoner mellomfag Samiske studier/etniske relasjoner hovedfag
Sosiologi grunnfag	Sosialpolitikk storfag/sosiologi mellomfag

Krav om tilleggsprøver ved innpassing til videre studier ved UiTø

Studenter som ønsker innpassing til videre studier ved UiTø, må være oppmerksomme på at det i enkelte samfunnsfag forutsettes et minstekrav for kunnskaper i statistikk/metode. De som ikke oppfyller dette minstekravet må regne med å måtte avlegge egen prøve. Nærmere opplysninger om dette vil finnes i de respektive fagenes studieplaner.

For øvrig kan visse innpassinger godkjennes under den forutsetning at studenten må legge opp et bestemt ekstrapensum for å kompensere for manglende forkunnskaper. Dersom dette blir aktuelt vil studenten bli informert om dette når svaret på innpassingssøknaden foreligger.

KRAV TIL DEN SAMFUNNSVITENSKAPELIGE CAND.MAG.-GRADEN

Kravene til oppnådd cand.mag.-grad ved Universitetet i Tromsø er som følger:

- Totalt studieomfang på 18 semestres normert studietid hvorav faglige enheter av følgende omfang må inngå:
- Forberedende prøve i filosofi (Examen philosophicum).
- Minst ett mellomfag i et samfunnsvitenskapelig fag (30 vektall/1¹/₂ års normert studietid).
- Minst ett grunnfag i et annet samfunnsvitenskapelig fag (20 vektall/1 års normert studietid).
- De resterende to semestrene kan fylles med studieenheter av det omfang som studenten velger selv.

Merk at arkeologi, filosofi og historie er fag som undervises og organisato-

risk er plassert under ISV, men vil reglementsmessig høre inn under den humanistiske cand.mag.-graden.

For at en kandidat skal få skrevet ut cand.mag.-vitnemål fra UiTø, må minst en grunnfagseksamen eller eksamener som tilsvarer en faglig enhet på 20 vektall være avlagt her. I tillegg må graden inneholde et mellomfag som gir mulighet for opptak til et hovedfag. Ved Universitetet i Tromsø stilles det ikke krav til at forberedende prøve i filosofi (Examen philosophicum) må være bestått før man kan ta sin første ordinære fageksamen. Studentene anbefales likevel å ta Ex. phil. som første studieenhet i sin cand.mag.-grad. Ex. phil. må imidlertid være bestått før cand.mag.-graden kan utstedes.

GJESTESTUDENTORDNINGEN FOR HØYERE GRADS STUDIER

Studenter som ønsker et gjesteopphold ved Universitetet i Tromsø som en del av sitt hovedfagsstudium, bør være oppmerksomme på at det faglige innholdet og organiseringen av enkelte hovedfag ved UiTø er noe forskjellige fra beslektede tilbud ved landets øvrige universiteter. De studentene som kunne tenke seg et opphold ved UiTø bør derfor undersøke på forhånd om studieplan og pensum på det aktuelle faget lar seg godkjenne som en relevant del av studieopplegget ved den institusjonen de tilhører.

RELEVANTE ADRESSER OG TELEFONNUMMER

Sentraladministrasjonen:

Studieavdelinga, Hovedgården,
9037 Universitetet i Tromsø.
Tlf.: Studentekspedisjonen
(083) 44 965 / 44 960.

Institutt for samfunnsvitenskap:

ISV, 9037, Universitetet i Tromsø.

Tlf.: Ekspedisjonen (083) 44 296.

Norges fiskerihøgskole:

NFH, Dramsvegen 201,

9037 Universitetet i Tromsø.

Tlf.: Ekspedisjonen (083) 44 467.

GENERELL ORIENTERING

Universitetet i Oslo

Universitetet i Oslo er inndelt i sju fakulteter som består av studier som faglig sett hører sammen:

- Det teologiske fakultet
- Det historisk-filosofiske fakultet
- Det juridiske fakultet
- Det medisinske fakultet
- Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
- Det odontologiske fakultet
- Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Hvert fakultet er igjen inndelt i institutter, og også denne inndelingen følger faglige skillelinjer. Ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet finner en følgende institutter som hvert har ansvar for undervisning i sine fagområder:

- Pedagogisk forskningsinstitutt
- Psykologisk institutt
- Institutt og museum for antropologi
- Sosialøkonomisk institutt
- Institutt for sosiologi
- Institutt for statsvitenskap

Våren 1993 var 6100 studenter registrert ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Dette fakultetet holder til på universitetssentret på Blindern.

Hva vil det si å studere ved universitetet?

Universitetsstudier skiller seg fra det å gå på videregående skole på flere måter. Du må i større grad enn på skolen ta ansvar for egen læring. Det er derfor viktig å strukturere studietiden ved f.eks. å legge opp en regelmessig arbeidsdag, lese- og timeplan.

Du må også selv ta ansvaret for å skaffe deg kjennskap til gjeldende bestemmelser i universitetets reglementer og studieplaner, meldingsfrister etc. Informasjon om dette finner du i studiehåndboken og forelesningskatalogen, og ved SV Info-senter og på oppslagstavlene på instituttene.

Studiene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet er lagt opp slik at du skal lese ett fag av gangen, ikke parallelt slik som i den videregående skole.

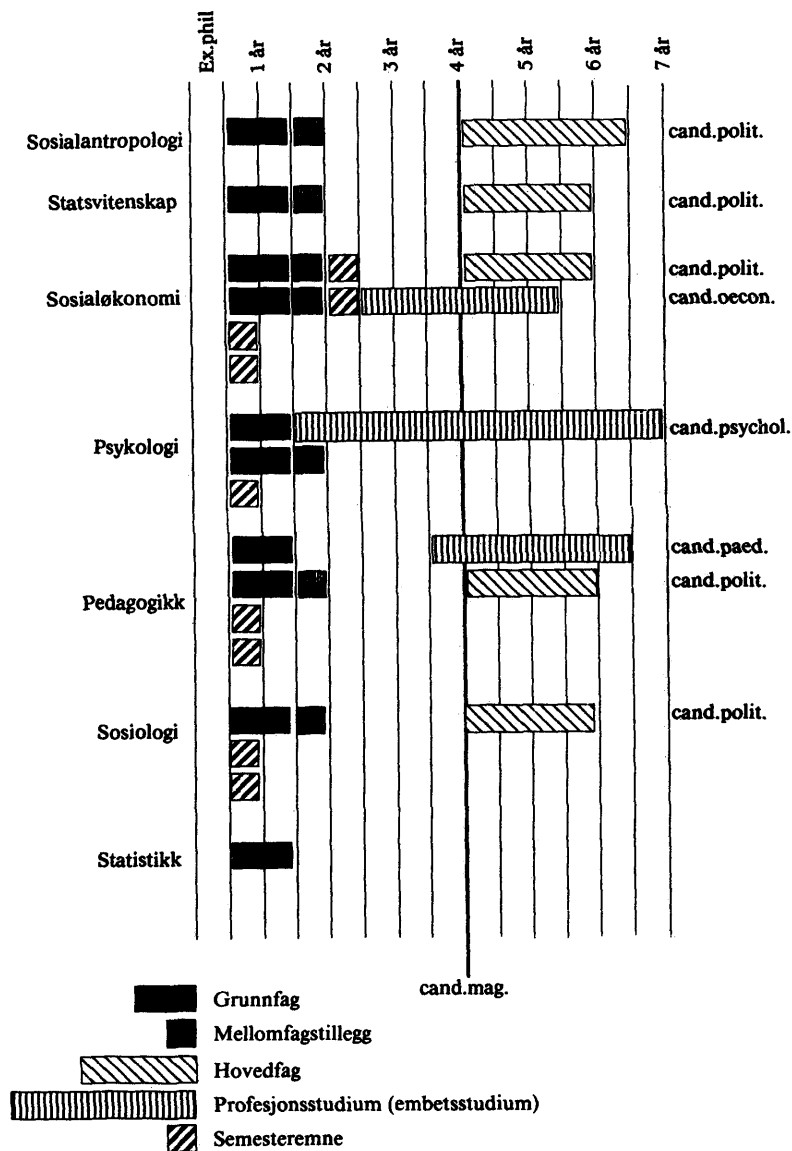
Undervisningen er vanligvis ikke obligatorisk, men det anbefales å følge denne, da forelesningsrekkene skal utdype pensum og sette de forskjellige delene inn i en sammenheng. Vi anbefaler også at studentene jobber i kollokviegrupper og deltar aktivt på seminarer.

De enkelte fag

Sosiologi

Tar for seg relasjonene mellom individer, grupper, organisasjoner og større eller mindre samfunn. Sosiologer er

Fagtilbud og grader ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

opptatt av mange problemstillinger i vårt samfunn, f.eks.:

- familiestruktur og oppvekstvilkår,
- verdisystemer og -konflikter,
- styring og planlegging,
- demokrati og arbeidsliv.

Sosialantropologi

Er også et fag som er opptatt av mennesker og samfunn, men dette faget prøver å gi en generell forståelse av menneskelige livsformer i ulike typer samfunn. Sosialantropologer studerer variasjonene i samfunns- og kulturformer i et globalt perspektiv, og er derfor opptatt av såvel jeger- og sankersamfunn som av vårt eget samfunn. Det legges vekt på å forstå andre kulturer ut fra deres egne premisser. Deltagende observasjon, som innebærer at sosialantropologen lever i det samfunn han/hun studerer, er derfor en viktig forskningsmetode.

Grunnfag i sosialantropologi starter bare hvert *vårsemester*.

Sosialøkonomi

Faget tar bl.a. opp hvilke faktorer som påvirker bruk og fordeling av samfunnets ressurser. Hva er det økonomiske grunnlaget for politiske beslutninger? Hvilke samfunnsøkonomiske virkninger kan politiske beslutninger få?

For å begynne på sosialøkonomi er det en fordel å ha minst to års matematikk fra videregående skole.

Statsvitenskap

Faget bygger ut kunnskap om samfunns styre og stell, og tar særlig for seg politiske forhold, og endringsprosesser. Viktige problemstillinger innenfor faget er:

- styreordninger og maktfordelinger,
- politiske institusjoners utforming og virkemåte,

- politiske avgjørelser i og mellom stater,
- offentlig politikk og virkninger av tiltak,
- organisasjonsmessig og individuell politisk atferd.

Statistikk

Er først og fremst et redskapsfag for andre samfunnsvitenskaper. Faget gir en innføring i statistisk analyse for samfunnsvitere.

Psykologi

Psykologi er vitenskapen om menneskers opplevelser, tanker, følelser og atferd. Psykologi har både en biologisk og en sosial forankring. Mennesket studeres både som enkeltindivid og i sosiale sammenhenger. Faget gir forståelse av så vel normal utvikling og fungering som av psykiske lidelser og avvikende atferd. Det profesjonsrettede embetsstudiet fører frem til cand.psychol.-graden som gir godkjenning som psykolog og rett til å utøve profesjonelt psykologisk arbeid. Grunn- og mellomfag er et tilbud til den som er interessert i psykologisk viten og kunnskap, men som ikke tar sikte på å bli psykolog.

For informasjon om opptak til profesjonsstudiets 1. avdeling, se under kapittelet om psykologi.

Pedagogikk

Faget er opptatt av oppdragelse/læring/undervisning i og utenfor skoleverket, og søker å kartlegge en del samfunnsmessige og kulturelle faktorer som påvirker pedagogisk teori og praksis.

Andre fag

Samfunnsgeografi, områdestudier, medier og kommunikasjon, historie og språk (HF) og kriminologi, offentlig rett eller første avdeling jus (JUS) er eksempler på nær beslektede samfunns-

orienterte studier ved andre fakulteter. Opplysninger om slike fag fås ved henvendelse til det aktuelle fakultet.

Studieveiledning

Ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, som ved de andre fakultetene ved Universitetet i Oslo, er det en studie-veiledningstjeneste. Studenter og andre interesserte er velkomne til en samtale for å diskutere fagvalg og studieopp-legg. Studieveileder gir informasjon om de enkelte fagene ved fakultetet, fagkombinasjoner, reglementer, studier i utlandet og yrkesmuligheter, og vil så langt som råd er bistå den enkelte student med råd og veiledning angående studiet. Her kan du også bestille rom, få engelske karakterutskrifter, og melde deg på PC-kurs og andre kurstilbud.

SV Info-senter har også skjema for utsettelse av verneplikt, søknad om opptak på høyere og lavere nivå, søknad om stipendier og en rekke andre skjemaer og brosjyrer.

Studieveilederne holder til i SV Infosenter, Eilert Sundts hus, 2. etasje, på Blindern. Du må bestille time på forhånd.

Åpningstid: Mandag – Fredag 9–15.

Postadresse:

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Postboks 1084 Blindern
0317 Oslo.

Resepsjon : 22 85 48 46
Fax : 22 85 49 70
Studieveiledere : 22 85 49 71
22 85 62 68

På hvert institutt er det en studiekonsulent som kan gi svar på mer detaljerte spørsmål om faget (pensum, undervisningsopplegg etc.) Lærerne har også faste treffetider for veiledning av stu-

denter, se under hvert fag i forelesningskatalogen.

Immatrikulering

Alle som skal studere og avlegge eksamen ved Universitetet i Oslo må være immatrikulert (dvs. innskrevet ved universitetet). Du melder deg til immatrikulering på egne skjemaer som fås på *Studentkontoret*, 1. etasje i Administrasjonsbygningen. Meldingsfristen er 15. april og 1. november.

Dersom du ikke har fullført og bestått 3-årig videregående skole, studieretning for allmenne fag eller handels- og kontorlag, kan du søke Studieveiledningen om å bli immatrikulert på annet grunnlag. En orientering om immatrikulering på annet grunnlag kan fås ved henvendelse til Studieveiledningen, p.b. 1072 Blindern, 0317 Oslo. Telefon 22 85 62 05.

Immatrikulering gir adgang til å avlegge examen philosophicum.

Opptak til studier ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Studiene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet er adgangsregulert med opptak én gang i året. Søknadsfristen er 15. april. Søkere som fullfører videregående skole søknadsåret 1993 må ettersende vitnemålet innen 5. juli 1993.

Studenter som har opptak ved et annet fakultet ved Universitetet i Oslo og har avlagt en grunnfagseksamen eller 20 vekttall ved dette fakultetet, utenom examen philosophicum, kan få automatisk studierett ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Det er vedtatt en endring i reglene for tildeling av automatisk studierett, og denne trer i kraft f.o.m. våren 1994.

Studenter som avlegger en grunnfagseksamen eller 20 vekttall, utenom

examen philosophicum, som privatist, vil fra og med vårsemesteret 1994 ikke lenger oppnå automatisk studierett ved fakultetet.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet har også innført en regel som kan gi studenter med 50 vekttall fra andre universiteter eller distriktshøgskoler automatisk studierett ved fakultetet. Forutsetningene er at man må ha et samfunnsvitenskapelig mellomfag i de 50 vekttallene, ha studierett ved det lærestedet man kommer fra, og kan få utstedt en samfunnsvitenskapelig cand. mag.-grad ved Universitetet i Oslo ved å ta det siste grunnfaget ved SV-fakultetet. Examen philosophicum og obligatoriske forprøver kan ikke inngå som en del av de 50 vekttallene. Se opptaksreglementet for nærmere informasjon.

Studenter som søker opptak til hovedfags- eller profesjonsstudier (se paragraf nedenfor) på bakgrunn av utdanning utenfra fakultetet, trenger ikke søke opptak til fakultetet.

Se Opptaksreglementet bak i boka for nærmere informasjon om poengberegning etc.

Opptak av utenlandske studenter

Nordiske studenter behandles på samme måte som norske ved søknad om opptak.

Øvrige utenlandske studenter som ønsker å studere ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, må søke om opptak gjennom *Internasjonal studieseksjon*.

For studenter som har fast oppholdstillatelse i Norge eller studieopphold og har norsk immatrikuleringsgrunnlag er søknadsfristen 15. april. For andre utenlandske søkere er fristen 1. februar. Nærmere informasjon samt søknadsskjema får du ved henvendelse til:

Internasjonal studieseksjon
Postboks 1081 Blindern
0317 Oslo.
Telefon: 22 85 62 18 / 19.

Opptak til videregående studier – hovedfag/embetsstudier

F.o.m. høsten 1991 er det innført kvoter for opptak til de videregående studier. Dette betyr at karakterkravene kan variere. Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til det enkelte institutt eller til fakultetet. Søknadsfristen for opptak til videregående studier studieåret 1992/93 er 1. juni for høstsemesteret og 1. desember for vårsemesteret. Fristene for søknad til cand.psychol.-studiet er 15. mai og 15. oktober. Sosialantropologi tar bare opp nye hovedfagsstudenter i høstsemesteret.

Fagpåmelding og registrering

Når du er student, må du hvert semester fylle ut et registerkort og betale semesteravgift. Denne registreringen foregår på bestemte dager i begynnelsen av hvert semester. Påmelding til gruppeundervisning i de enkelte fag skjer på instituttene. På hvert fag er det også *orienteringsmøter* i begynnelsen av semesteret.

Ved alle institutter må studentene fylle ut et *fagpåmeldingsskjema* innen den første uken etter semesterstart. Dette skjemaet kommer i tillegg til universitetets sentrale registreringsskjema.

Nærmere opplysninger om tidspunktet og stedsangivelse for registrering, fagpåmelding, undervisning osv. finner du i Universitetets *Forelesningskatalog*. Forelesningskatalogen kommer ut i ny utgave hvert semester og deles ut gratis til studenter og ansatte ved universitetet.

Eksamensrett for privatister

Du har rett til å avlegge eksamener ved fakultetet uten å ha studieplass, men du må være immatrikulert og ha bestått examen philosophicum (se nærmere opplysninger om examen philosophicum nedenfor). Som privatist har du anledning til å følge de åpne forelesningene, men du har ikke krav på å delta i gruppe-/kursundervisning. Du har heller ikke krav på lån fra Statens lånekasse. Privatister har ikke anledning til å ta hjemmeeksamen i fag hvor dette tilbys.

Melding til eksamen

Du må fylle ut eget skjema for å melde deg til eksamen. Skjema får du på Studentkontoret. I noen fag må du i tillegg levere egen pensumliste (undersøk nærmere på ditt institutt hvordan ordningen er).

Eksamensoppmeldingen skal leveres til Studentkontoret innen bestemte frister i det semesteret du skal ta eksamen:

Examen philosophicum innen

1. oktober i høstsemesteret

1. mars i vårsemesteret

Fageksamener ved SV-fakultetet innen

22. september i høstsemesteret

1. mars i vårsemesteret

Meldingsfristen må overholdes!

Det vises til «Utfyllende regler» bak i studiehåndboken. Studenter oppfordres til å gjøre seg godt kjent med disse bestemmelsene.

Examen philosophicum

Studiet begynner med examen philosophicum («forberedende prøve i filosofi»). Det er vanlig å gjøre seg ferdig med denne eksamen før en tar fatt på fagstudiet.

En må ha bestått denne prøven senest semesteret før en melder seg til en fageksamen, eventuelt søkt om fritak for examen philosophicum på forhånd.

Det er ingen adgangsregulering til examen philosophicum. For å kunne melde seg til dette studiet er det tilstrekkelig at du oppfyller kravet til immatrikulering.

Opplysninger om pensum og undervisning finner du i Studiehåndbok for examen philosophicum og Forelesningskatalogen. Det holdes en egen registrering for dette studiet i begynnelsen av hvert semester. Du kan søke om fritak for examen philosophicum dersom du:

- har oppfylt tilsvarende krav ved en annen eksamen eller prøve,
- på forhånd har en avsluttet høyere utdanning og ønsker videreutdanning uten å ta sikte på en grad ved universitetet.

Nærmere opplysninger om fritak for examen philosophicum fås ved henvendelse til:

Rådet for Examen Philosophicum
Brakke B, Nedre Blindern
Boks 1020, Blindern 0315 Oslo.
Telefon: 22 85 75 49.

Om trekk og stryk ved eksamen

En student kan normalt ikke fremstille seg til eksamen mer enn 3 ganger. Denne bestemmelsen trådte i kraft fra og med høstsemesteret 1992. Eksamener avlagt før dette tidspunktet vil ikke bli regnet som forsøk.

Hvis du må trekke deg fra eksamen, og ikke gir skriftlig beskjed til fakultetet innen 3 uker før eksamen, blir dette regnet som et forsøk. Møter en student i eksamenslokalet, og deretter trekker seg, blir dette også regnet som et forsøk.

Når det gjelder sykdom under eksamen (kontinuasjon, utsatt prøve), se «Utfyllende regler til Reglement for studiene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet», vedtatt i Fakultetsstyret 19.03.92.

Hvis du leverer oppgavebesvarelsene ved alle de skriftlige prøvene i et fag, kan du ikke unndra deg sensur for disse. Til grunnfag, mellomfag og hovedfag må du ha stått til skriftlig eksamen for å gå opp til muntlig eksamen. Se ellers regler om adgangen til å avbryte eksamen og til å kontinuere ved fakultetets eksamener bak i boken.

Om begrunnelse og klage ved eksamen

Hvis du vil be om begrunnelse for et sensurvedtak, må du gjøre dette innen to uker etter at sensur har falt, eller en uke etter muntlig eksamen hvis den endelige karakteren fastsettes etter at den er holdt. Du henvender deg da til studie-konsulentene ved vedkommende institutt eller eventuelt til eksamensinspektøren ved fakultetet. Du kan også sende skriftlig henvendelse. Hvis du ikke er tilfreds med begrunnelsen, kan du klage over sensurvedtaket. Dette må du gjøre innen tre uker etter at begrunnelsen er gitt. Klagen må være begrunnet. Du kan ikke klage over karakterer til muntlig eksamen. Examen philosophicum kan du bare klage over når eksamen ikke er bestått. Se ellers Universitetsloven kap. 12 og utfyllende regler om klage over eksamenskarakterer bak i boka.

Karaktersystemet

Ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet brukes følgende karakterskala ved de fleste eksamener:

Laudabilis prae ceteris	1,0 – 1,5
Laudabilis	1,6 – 2,5

Haud illaudabilis	2,6 – 3,2
Non contemnendus	3,3 – 4,0

Beste karakter er altså 1,0 og dårligste karakter ved beståtte eksamener er 4,0. Dårligere karakter enn 4,0 betyr at eksamen ikke er bestått. For de fleste fagene ligger karaktergjennomsnittet ved grunnfagseksamen omkring 2,7.

Ved enkelte eksamener brukes karakterene godkjent og ikke godkjent.

Hjelpetiltak for funksjonshemmede studenter

Ved Universitetet i Oslo er det etablert et råd som har fått i oppgave å legge forholdene best mulig til rette for personer med funksjonsvansker. De hovedgrupper funksjonshemmede man her tenker på er: bevegelseshemmede, svaksynte/blinde og hørselssvekkede/døve. Rådet vil i samarbeid med kontaktpersoner ved instituttene/fakultetet søke:

- å finne tekniske løsninger med henblikk på adkomst, ferdsel og arbeidsmuligheter,
- sette i verk praktiske tiltak for å lette undervisningssituasjonen/eksamenssituasjonen.

Eventuelle henvendelser kan rettes til konsulentene Ellen Solheim og Kjersti Haugen
Helsefysikk/Vernetjenesten
Postboks 1060 Blindern
0316 Oslo.
Telefon: 22 85 64 33 / 85 64 96.
Teksttelefon: 22 85 42 33.

Se ellers «Retningslinjer for dispensasjon ved eksamen for funksjonshemmede» bakerst i studiehandboken.

Eksamen på andre språk

Det er adgang til å besvare eksamensoppgavene på engelsk. Tillatelse til å

skrive på andre språk kan gis etter søknad når instituttene kan sette sammen eksamenskommisjoner som behersker språket.

Godkjenning av eksamener fra andre norske læresteder

Enkeltstudier ved de regionale høyskoler (dvs. de av de regionale høyskoler som er ført inn under eksamensloven) gir uten særskilt vurdering fritak for deler av cand.mag.-graden. Fritak gis etter tid-for-tid-prinsippet.

De regionale høyskolene som er ført inn under eksamensloven, er distrikthøgskoler, ingeniørhøgskoler, kommunal- og sosialhøgskoler, pedagogiske høyskoler, Norsk Journalisthøgskole og Statens bibliotek- og informasjons-høgskole.

En del utdanninger fra andre norske offentlige og private undervisningsinstitusjoner er også godkjent som del av universitetsgrader. Det er Nasjonalt koordinerende utvalg for godkjenning av eksamener (NKU) som behandler slike søknader. Hvert år gir utvalget ut en ajourført liste over godkjente utdanninger. Studieveilederen kan gi nærmere opplysninger om dette.

Godkjenning av utenlandske eksamener

Studenter med utenlandsk utdanning som ønsker å få denne godkjent som del av grad ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, kan søke fakultetet om dette. Dersom du ønsker å studere videre innenfor et bestemt fag på grunnlag av utenlandsk utdanning, sendes søknaden til det aktuelle institutt. Søkeren må selv gi en utførlig redegjørelse for studiets innhold, omfang og varighet, og legge ved attesterte kopier

av vitnemål, kataloger, pensumlister o.l. dokumentasjon.

For utdanning fra andre nordiske land gjelder regler for internordisk eksamensgyldighet fra 1. april 1976. Et av grunnprinsippene i disse reglene er at en skal ta utgangspunkt i den normerte (normale) studietid for de utdanninger som sammenliknes. Hos studieveileder får du nærmere opplysninger om de retningslinjer som gjelder ved vurdering av utenlandsk utdanning.

Profesjonseksamen (embets-eksamener) ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Profesjonseksamen (embetseksamen) ved fakultetet kan du ta i fagene pedagogikk (cand.paed), psykologi (cand. psychol) og sosialøkonomi (cand. oecon). Studiene til disse gradene atskiller seg fra cand.polit.-eksamen. Generelt kan en si at du i et slikt studium i større grad konsentrerer deg om ett fag. I stedet for grunn-, mellom- og hovedfag er et slikt studium inndelt i avdelinger, selv om første enheten også i denne type studium er et grunnfag. Antall avdelinger og studietid varierer. Profesjonsstudiene er beskrevet i avsnittene om de enkelte fagstudiene bak i boken. Der finner du også reglement for disse studiene.

Fra høsten 1991 er det foretatt enkelte endringer i reglementene for profesjonsstudiene. Dette gjelder spesielt karakterkravene for opptak til høyere avdelinger. Se avsnittet om opptak til videregående studier foran i studiehandboken.

Cand.mag.-graden – fagkombinasjoner

Cand.mag.-graden er en lavere grad ved universitetet. Det som kjenneteg-

ner et slikt studium er at du studerer ett fag av gangen, men over tid leser flere fag, på forskjellig nivå.

De færreste har noen helt klar oppfatning om *hvilke* fag de skal kombinere i en cand.mag.-grad før de kommer til universitetet. Det finnes utallige muligheter, og en del fag kan være fag du aldri har hørt om før. Det lønner seg derfor å lese en del om tilbudene universitetet har før du begynner å studere, oppsøke studieveiledere og diskutere med medstudenter.

Mange studenter velger fag ut fra interesse, men de fleste er også opptatt av yrkesmuligheter. Andre velger fag i cand.mag.-graden som kan støtte opp under en eventuell spesialisering på hovedfaget. Det er derfor umulig å gi noe *fasitsvar* om hva som vil lønne seg akkurat for *deg*, men underveis i studiet kan du få tips og råd.

Cand.mag.-graden er som du skjønner en svært fleksibel studieordning. Du velger i stor grad selv hvilke fag graden din skal inneholde, og hvor fordypningen (mellomfaget) skal ligge. Rekkefølgen du tar fagene i, er helt likegyldig, men du må holde deg innenfor noen minstemål, som f.eks. at du skal ha *minst* et mellomfag i cand.mag.-graden din.

Den interfakultære cand.mag.-graden

Den cand.mag.-graden som blir tildelt fra universitetet sentralt, blir kalt *den interfakultære cand.mag.-graden*. Den består av fag fra flere fakultet, og har større variasjonsmuligheter enn den samfunnsvitenskapelige cand.mag.-graden når det gjelder fagenheter.

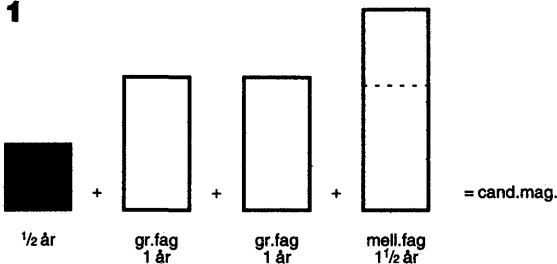
Følgende enheter kan inngå i den interfakultære cand.mag.-graden:

- halvsemesteremne (et halvt semesters studietid),
- semesteremne (et semesters studietid),
- grunnfag (to semestres studietid),
- mellomfag (tre semestres studietid),
- storfag (fire semestres studietid).

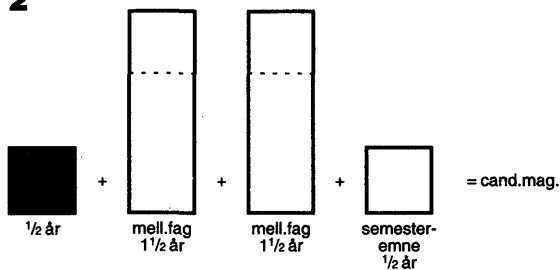
Den interfakultære cand.mag.-graden må inneholde *en fagenhet med minst mellomfagsomfang*, og *en enhet med minst grunnfagsomfang*. Ingen kan få godskrevet mer enn to emner (halvsemester- og semesteremne) i graden. Ut fra disse begrensningene foreligger det følgende fem alternative sammensetningsmuligheter for fagenhetene i en interfakultær cand.mag.-grad:

Examen philosophicum for alle. Dessuten forprøver i fonetikk og språkvitenskap for alle studenter som skal ta et språkfag.

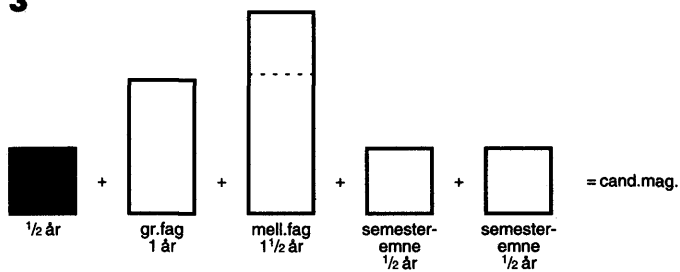
1

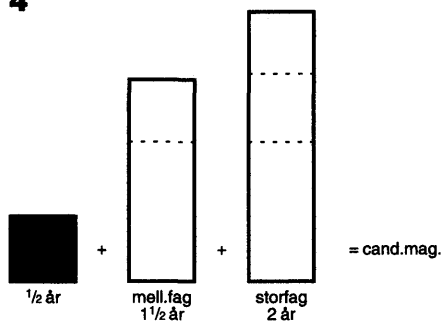
2

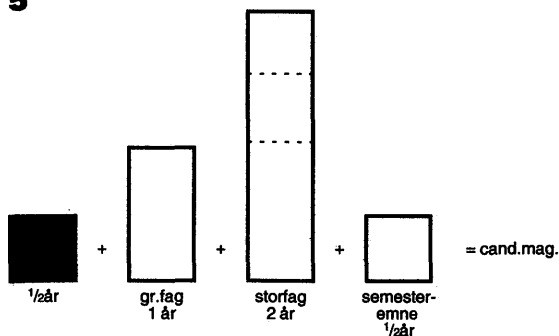
3

4

5

I alternativene 2 og 5 kan 2 halvsemesteremner erstatte semesteremne. Alternativ 1, 2 eller 3 gir cand.mag.-graden ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Cand.mag.-/cand.polit.-studiet ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Cand.mag.-graden ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet tilsvarer fire års studier, og oppnås vanligvis på grunnlag av to grunnfag og ett mellomfag, men semesteremne(r) kan også inngå i graden. To av fagene skal være samfunnsvitenskapelige fag. Ett av fagene må være avlagt ved fakultetet. En kan bruke fag fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet til andre cand. mag.-grader ved universitetet.

Følgende studieenheter kan inngå i en cand.mag.-grad fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet:

- *Semesteremne*: er beregnet til å kreve ett semesters fulltidsstudium. Et semesteremne kan også i enkelte tilfeller tas som deltidsstudium over ett år.
- *Grunnfag*: er lagt opp som et to-semesteres studium, og er som oftest den første fageksamen studenten tar etter examen philosophicum.
- *Mellomfag*: er beregnet til å ta tre semestre, hvorav de to første semes-

trene er felles med grunnfag. Du går opp til grunnfagseksamen i slutten av andre semestret. I tredje semestret tar du eksamen i mellomfagstillegget.

Cand.polit.-graden

Cand.polit.-graden består av en cand. mag.-utdanning pluss et hovedfag, slik at studietiden til sammen blir på ca. 6–7 år. Det er ikke noen forutsetning at du må ha samfunnsvitenskapelig cand. mag.-grad for å få en cand.polit.-grad, men du må først ha avlagt mellomfagseksamen i faget du tar hovedfag i, og du må ha avlagt prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk eller ha eksamen hvor slik prøve inngår.

Et hovedfag er lagt opp som et fire semesters studium, men det er ikke uvanlig å bruke noe lenger studietid. Ved siden av hovedfagspensumet skal studenten legge fram et selvstendig arbeid i form av en vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave).

Det er fra og med vårsemesteret 1993 innført hovedfagsavtaler. Avtalene skal regulere forholdet mellom studentene og instituttet på videregående

ende studietrinn og bl.a. bidra til å fremme gjennomstrømmingen.

Magistergradsstudiet

Magistergraden ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet er avviklet fra og med våren 1993.

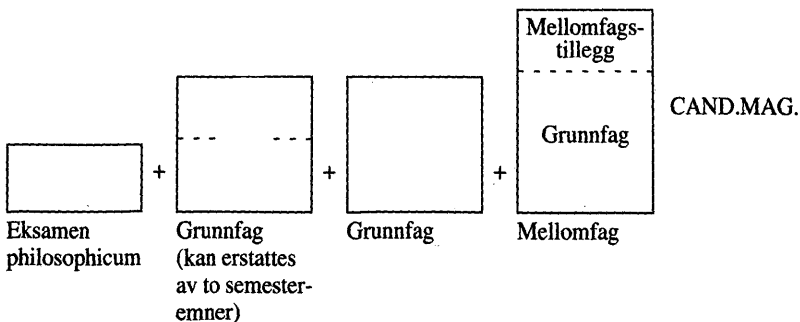
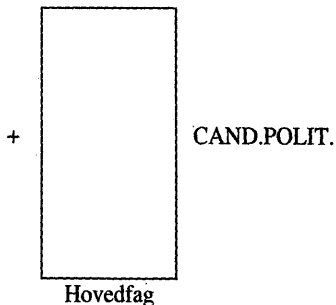
Doktorgrader

Det er to fagspesifikke doktorgrader ved fakultetet, dr.polit. og dr.psychol.-graden. For å kunne bli tatt opp til doktorgradsstudiet må søkerne ha embetseksamen eller annen utdanning som blir godkjent som likeverdig med dette. Opptak skjer én gang i året; søknadsfristen er 1. oktober, med opptak fra januar.

Studieplaner og søknadsskjema fås ved henvendelse til fakultetssekretariatet. Nærmere opplysninger om studiet i de enkelte fagene fås ved henvendelse til de respektive instituttene.

Yrkesmuligheter

Yrkesmulighetene med en utdanning fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet har tradisjonelt vært gode. Samfunnsvitere arbeider innen offentlig forvaltning, massemedia, organisasjoner, forskningsinstitusjoner og i det private næringsliv. Som eksempler på arbeidsteder kan nevnes: Departementene, utenriktjenesten, helse- og sosialsektoren, arbeids- og attføringssektoren, skoleverket, kultursektoren og media.

Arbeidsområdene kan f.eks. være:

- personalforvaltning, opplæring, organisasjonsutvikling,
- informasjonsarbeid,
- saksbehandling- og utredningsarbeid,
- samfunnsplanlegging,
- veiledning/rådgivning,
- undervisning.

Yrkesmulighetene med en utdanning fra fakultetet vil være avhengig av hvilken fagsammensetning du velger, om du tar høyere eller lavere grad eller om du tar et profesjonsrettet embetsstudium.

Kandidater med høyere grad (embetseksamen/hovedfag) får vanligvis mer *faglig* interessante jobber, f.eks. innenfor forskning/utredning.

For nærmere informasjon om yrkesmuligheter kan du ta kontakt med studieveilederne.

Utdanningskrav for adjunker og lektorer

Det er Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet som avgjør hvilken utdanningsbakgrunn som godtas for undervisning i skoleverket. En cand. mag.-grad, kombinert med praktisk-pedagogisk tilleggsutdanning (se Senter for lærerutdanning og skoletjeneste), er godkjent som adjunktutdanning, mens en cand.polit.-grad, eller en Profesjonseksamen av høyere grad, pluss praktisk-pedagogisk tilleggsutdanning gir tittelen lektor.

Tidligere ble det stilt krav til sammensetningen av en cand.mag./cand.polit.-grad for å bli godkjent som adjunkt/lektor. Slike formelle krav blir ikke lenger stilt. Det er likevel å anbefale at studenter som tenker på å undervise, prøver å få med sentrale undervisningsfag i fagkretsen. For undervisning i

samfunnsfag vil særlig sosiologi, sosialantropologi og statsvitenskap være aktuelle. I tillegg er det stort behov for lærere som kan undervise i sosialøkonomi i den videregående skole.

Senter for lærerutdanning og skoletjeneste

Du får ikke fast ansettelse i skolen uten å ha praktisk-pedagogisk utdanning. Ved Universitetet i Oslo tilbys denne utdanningen ved Senter for lærerutdanning og skoletjeneste (SLS). Fra høsten 1993 gis praktisk-pedagogisk utdanning som ett-årig studium.

Søknadsfristene er 15. april og 1. oktober, og det er et eget søknadsskjema som skal sendes direkte til SLS.

Kurset ved SLS består av pedagogisk teori, fagdidaktikk og praksis. Et spesialkurs i praktisk lærerrolle er obligatorisk for alle kandidater.

Enkelte deler av undervisningen forutsetter obligatorisk deltakelse. Nærmere opplysninger om dette blir gitt av den enkelte foreleser. Kontakt SLS for informasjon om opptaksbetingelser.

Adresse:

Senter for lærerutdanning og skoletjeneste
Boks 1099 Blindern
0316 Oslo.

Telefon: 22 85 50 70.

Utsettelse av verneplikt

Studenter ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet som ønsker å søke utsettelse av verneplikt, skal gå fram på følgende måte:

Forsvarsdepartementet har utarbeidet et søknadsskjema som alle bes bruke (også de som søker om utsettelse av sivilarbeidertjeneste).

Søknadsskjema fås i fakultetssekretariatet, 5. etasje, Administrasjonsbygningen, Blindern, eller ved SV Info Senter, 2. etasje Eilert Sundts hus.

Søknaden sendes eller leveres til: Vernepliktsutvalget for Det samfunnsvitenskapelige fakultet, ved studieveilederen.

Adresse:

Postboks 1084 Blindern
0317 Oslo.

Fakultetet behandler søknaden og sender den videre til den militære eller sivile instans sammen med en uttalelse. Hvis en søknad ikke kan anbefales i samsvar med det studenten primært ber om, vil studenten få beskjed om dette til den adresse som er oppgitt på skjemaet.

Vær tidlig ute med søknaden og bruk det fastsatte søknadsskjema slik at misforståelser og avslag på grunn av utløpte frister unngås.

Retningslinjer for behandling av søknader om utsettelse av verneplikt fås ved henvendelse til fakultetsadministrasjonen.

Studiefinansiering

Statens lånekasse

Søknadsfristen i lånekassen er, for studenter som er i gang med utdanning i vinterhalvåret, satt til 1. mai dersom midlene skal være disponible før høstsemesterets start. Vanlig behandlingstid er ellers ca. 2 måneder. For studenter som skal påbegynne et studium, må søknad sendes så snart man har fått melding om at man er opptatt ved studiet. Søknad skal sendes på særskilt skjema som bl.a. er utlagt i 1. etasje i Administrasjonsbygningen.

Stønad innvilges etter vurdering av:

- studieplan
- søkers økonomi
- eventuell ektefelles formue.

For søkere under 19 år tas det også hensyn til foreldres økonomi.

Utdanningsstipend

Utdanningsstipend gis etter en tilsvarende vurdering som for lån, men stipendet er også behovsprøvet etter ektefelle-inntekt. I utdanningsstipendet inngår bl.a. botillegg for søkere som ikke lenger bor sammen med sine foreldre.

Delvis ettergivelse av utdanningslån

Hvis du tar et hovedfag ved fakultetet, vil du komme inn under ordningen der du kan avskrive deler av lånet ditt, etter fullført eksamen.

Nærmere retningslinjer er lagt ut i resepsjonen i 1. etg. i Administrasjonsbygningen på Blindern, eller kan fås ved henvendelse til Statens lånekasse for utdanning.

Stipend og legater

Universitetet i Oslo tildeler etter søknad studentstipend. Disse søkes for ett semester av gangen, og søknadsfristen er 15. desember for de påfølgende semestre. Stipendene kan søkes av alle studenter, men gis bare i sjeldne tilfeller til nye studenter.

Søknadsskjema fås ved ekspedisjonskontoret i 1. etasje i Administrasjonsbygningen.

Det eksisterer for øvrig en rekke legater som gir stipend til utdanningsformål. Opplysninger om de fleste av disse står i «Stipend- og legathåndboken».

En del kommuner gir også stipend til studenter fra kommunen. Henvendelse om disse rettes til de enkelte kommuner.

Studentvelferd

Studentsamskipnaden ved Universitetet i Oslo har informasjon om de velferdstilbud du som student kan benytte deg av, f.eks.:

- studenthybler,
- barnehageplasser,
- lege/sosionomtjeneste,
- idrettstilbud.

Studentsamskipnaden har en egen *informasjonsskranke* i 1. etasje på Frederikke, Blindern.

Adresse:
Boks 94 Blindern
0314 Oslo.

Telefon: 22 85 33 75.

PEDAGOGIKK

GRUNNFAG – MELLOMFAG – HOVEDFAG PROFESJONSSTUDIUM – SEMESTEREMNE

Adresse: Pedagogisk forskningsinstitutt, Helga Engs hus, 2. etg., blokk C.
P.b. 1092 Blindern, 0317 Oslo.
Tlf.: 22 85 53 51. Telefax: 22 85 42 50.

Innledning

Denne studieplanen for pedagogikk erstatter tidligere studieplaner for pedagogikk og sosialpedagogikk grunn-, mellom- og hovedfag samt tidligere studieplan for embetsstudiet i pedagogikk.

Studenter som skal begynne på hovedfag eller siste avdeling i cand. paed.-studiet, må søke om opptak på eget skjema ved instituttet. Studenter som ønsker å starte på mellomfagstillegget eller hovedfaget på grunnlag av annen ekstern utdanning, må søke instituttet om dette.

Allmenn orientering

Pedagogisk forskningsinstitutt har i dag følgende studier/studieveier:

- som del av cand.mag.- og cand. polit.-eksamen;
grunnfag, mellomfag, hovedfag,
- som profesjonsstudium: 2 avdelinger som fører fram til cand.paed.-graden.

De ulike studieveier og nivåer i faget gir en mangeartert kvalifikasjon og kompetanse når det gjelder arbeid og yrker. Ved siden av å gi en generell kunnskap om og innsikt i pedagogikk

problemstillinger, vil f.eks. grunnfagsstudiet også gi kompetanse for valgfag i skolen som f.eks. «Personlære» og «psykologi». Mellomfagsstudiet ved siden av semesteremnestudiene, kan egne seg godt som videreutdanningsenheter for lærere i grunn- og videregående skole.

Et hovedfag i pedagogikk kan kvalifisere for mange forskjellige oppgaver. Studenter som har tatt pedagogikk hovedfag sitter i forskjellige stillinger i skoleverket, f.eks. ved de pedagogiske høyskoler, innenfor skoleadministrasjonen på ulike nivåer, innenfor den pedagogiske veiledningstjenesten, i forlagsstillinger etc. Studiet kvalifiserer også for stillinger innen personalarbeid og intern opplæring, konsulentvirksomhet i helse, sosial og fritidssektoren og annet utviklingsarbeid.

Profesjonsstudiet i pedagogikk er sammen med hovedfaget, innrettet mot yrkesfunksjoner som lektor- og amanuensisstillinger i pedagogikk ved universitet, distriktshøyskoler og lærerskoler m.m. Videre gir profesjonsstudiet kompetanse for stillinger i den pedagogisk-psykologiske rådgivningstjenesten på linje med cand.psychol. Ellers kvalifiserer profesjonsstudiet i pedagogikk for en rekke yrkesfunksjoner innen skole-

administrasjonen, for arbeidet med lærebøker (forlag), i den pedagogiske veiledningstjenesten både ved pedagogiske sentra og i offentlig forvaltning og privat næringsliv.

Studiets mål og kunnskapsfelt

Siktepunktet for pedagogikkstudiet er å oppnå innsikt i oppdragelse, undervisning- og sosialiseringssprossers innhold, form, betingelser og mål, slik at en blir i stand til å analysere, forstå, vurdere og utøve pedagogisk virksomhet.

Den pedagogiske vitenskap må i sine undersøkelser og drøftinger trekke inn argumenter, begrunnelser og synsvinkler fra en rekke vitenskaper. Av sentrale hjelpevitenskaper kan nevnes filosofi, historie, psykologi og sosiologi. Ved dette blir det også nødvendig å se pedagogiske problemstillinger i sosiale, kulturelle og historiske sammenhenger, hvor integrering av ulike disipliner må til for å skape helhetlig forståelse og kunnskap.

De ulike nivå i studiet vil hver for seg og tilsammen gi grunnlag for stadig ny og utvidet kunnskap om pedagogiske problemstillinger og virksomheter. Grunnfagsstudiet tar særlig sikte på å gi en første innføring i fagets ulike disipliner, begreper og problemområder. Mellomfaget gir muligheten til fordypning i et mer begrenset område av faget. Hovedfaget er ved siden av profesjonsstudiets første og andre avdeling, det høyeste faglige nivå i pedagogikken, innen en cand.polit.- eller cand.paed.-struktur. I hovedfagsstudiet og profesjonsstudiets andre avdeling vil et arbeid av en teoretisk og/eller empirisk hovedoppgave være vesentlig.

GRUNNFAG

Grunnfagsstudiet tar sikte på å gi en innføring i sentrale pedagogiske begreper, problemområder og disipliner. Grunnfagseksamen i pedagogikk kan inngå i en fagkrets som fører fram til cand.mag., cand.polit. eller cand.paed.-eksamen.

Grunnfag i pedagogikk er egnet for, og gir kompetanse for undervisning i valgfag i grunn- og videregående skole hvor kunnskap om sosialisering, personlighetsutvikling, oppdragelse og læring er viktig. Dette kan f.eks. være fag som personlære, psykologi eller deler av samfunnsfagene.

Vel så viktig er den mer uformelle kvalifisering faget gir, både for lærere i ulike skoleslag, for ansvarlige i personalopplæring i offentlige og private foretak, for arbeid i fritidshjem og opplæringsinstitusjoner, og generelt for arbeid hvor det kreves innsikt og kompetanse i hva sosialisering, oppdragelse og læring er.

Kunnskapsfelt og innhold

Grunnfagsstudiet tar utgangspunkt i problemområder tilknyttet pedagogikkfagets ulike disipliner og tar sikte på å gi en grunnleggende innføring i pedagogikk som fag og vitenskap.

Studiet er delt i 3 vekttallsenheter:

1. **Innføring i forskningsmetoder**
– PED 110 (2 vekttall)
2. **Sentrale pedagogiske disipliner**
– PED 120 (9 vekttall)
 - Pedagogisk filosofi
 - Pedagogisk historie
 - Pedagogisk psykologi
 - Pedagogisk sosiologi
3. **Undervisningsteori og oppdrags-
sesteori** – PED 130 (9 vekttall)

Hver vektallsenhet utgjør en selvstendig del av studiet, har eget pensum og egne kurs og/eller eksamenskrav. Det vises til beskrivelsene av enhetene, samt avsnittet om eksamen nedenfor.

Målet for grunnfagsstudiet er å utruste og motivere for videre pedagogisk fagstudium og for praktisk pedagogisk virksomhet. Studiet av PED 120 skal føre fram til (1) kjennskap til disiplinens terminologi og metoder, (2) oversikt over disiplinens grunnleggende problemer og områder, (3) et visst kjennskap til ulike teoretiske synsmåter og prinsipper og (4) innsikt i disiplinens betydning for pedagogikken. I PED 130 søker en dessuten å integrere kunnskapen fra de ulike pedagogiske disiplinene med sikte på å nå fram til en helhetlig forståelse av sentrale problemer som angår undervisning og oppdragelse.

Nedenfor følger en nærmere beskrivelse av innholdet i studiet i form av en kortfattet mål- og emnebeskrivelse innenfor de ulike delene. Grunnbøkene, som er oppført i «Orientering om grunnfagsstudiet» (fås ved instituttet), presiserer nærmere de emnene som er angitt for studiet, og angir et rimelig nivå og omfang av disse emnene. Studentene kan lese andre grunnbøker, men må da påse at disse gir en tilsvarende dekning av emnene når det gjelder nivå og omfang.

I. Innføring i forskningsmetoder – PED 110

Metodeproblemer i pedagogisk forskning vil både være generelle og avhengige av hvilke områder innenfor faget pedagogikk man er opptatt av. Det kan være forskningsmetodiske problemer av filosofisk, historisk, didaktisk, sosiologisk eller psykologisk karakter.

Studiet av metodeproblemer innenfor grunnfaget tar sikte på å hjelpe studenten til å forstå den pedagogiske faglitteraturen for så vidt det gjelder de mer elementære forskningsmetodiske aspekter, skaffe seg et grunnlag for kritisk å kunne vurdere hvor pålitelig og gyldig den kunnskap er som innvinnes gjennom forskning og å ha et utgangspunkt i forskningsmetodisk orientering for et videregående studium i faget.

Metodeproblemer vil også bli belyst under studiet av de enkelte problemområder og disipliner i faget. Denne metodediskusjonen skal sammen med selve metodekurset gi studenten, et grunnlag for selv å kunne reflektere over hva som er karakteristisk for vitenskapelige problemstillinger i faget.

Studiet tar sikte på at studenten:

- blir kjent med viktige vitenskapsteoretiske og forskningsmetodiske begreper og tenkemåter
- får en viss forståelse for problemer av mer analytisk karakter i teoretisk forskning, metodeproblemer innenfor ulike former for empirisk forskning og problemer i tilknytning til bruken av kildemateriale
- får noe innsikt i de pålitelighets- og gyldighetsproblemer som knytter seg til datainnsamling generelt og til ulike datainnsamlingsmetoder
- får et visst kjennskap til elementære statistiske begreper.

PED 110 gjennomføres enten ved godkjent deltakelse i kurs, eller ved muntlig eksamen. Studenter som skal delta på kurs må melde seg separat på dette ved instituttet. Studenter som skal opp til muntlig eksamen, må melde seg opp til denne eksamen innen gjeldende frister. Både kurs og eksamen kan tas i første semester.

II. Sentrale pedagogiske disipliner – PED 120

Pedagogisk filosofi

Den pedagogiske filosofien tar opp pedagogiske problemer, begreper, metoder og gir innføring i viktige grunnlagsproblemer i pedagogikken knyttet til historiske eksempler. Det vil inneholde analyser av noen sentrale begreper i pedagogikken, som f.eks. oppdragelse, autoritet, frihet og rasjonalitet. Studieområdet vil også ta for seg problemer knyttet til tenkemåter og metoder for oppdragelse og undervisning. Hensikten er å sette studentene i stand til å klargjøre sentrale pedagogiske begreper, til å vurdere pedagogisk praksis og til å se pedagogikken i et allment filosofisk og samfunnsmessig perspektiv.

Studieområdet henter sitt innhold fra amerikansk, tysk og engelsk pedagogisk filosofi. Innholdet skal vise hvordan ulike filosofiske tradisjoner oppfatter og behandler pedagogiske stridsspørsmål. Hensikten er å presentere ulike argumentasjonsmåter og med det ulike kritiske perspektiv på aktuelle pedagogiske problemer.

Pedagogisk historie

Pedagogisk historie har som mål å gi økt forståelse av aktuelle undervisnings- og oppdragelsesspørsmål ved å se dem i et vidt perspektiv: bakover i eget land, og ut over landegrensene. Studiet omfatter de områder av pedagogikken som bare fullt ut kan forstås i et historisk og komparativ perspektiv. Utvalget av emner blir bestemt av den relevansen de har for norsk pedagogikk i dag, og ikke ut fra den betydningen de hadde i tidligere tider. Et viktig siktemål med studiet er å motvirke en «a-historisk» innstilling hos vordende pedagoger.

Studiet av pedagogisk historie om-

fatter tre deldisipliner: pedagogisk idéhistorie, norsk utdanningshistorie og komparativ pedagogikk. Disse tre disiplinene bør i størst mulig utstrekning studeres i sammenheng.

Ideer og tanker om oppdragelse og undervisning helt fra antikken og framover har meget stor innflytelse på pedagogikken i dag. Den sum av innsikt og erfaring som idéhistorien rommer, gir stadig inspirasjon til nye generasjoner av pedagoger, men også en ballast av sindighet. «Nye» ideer kan med fordel prøve sin originalitet mot eldre tankegods før de sjøsettes.

Idéhistorien belyser på de mange problemstillingene i pedagogikken som har varig aktualitet. Blant disse er forholdet mellom individ og samfunn, mellom skole og samfunn, og hvordan ulike pedagogiske, politiske og verdimessige holdninger påvirker utdanningsvesenets innhold og struktur. Studiet viser også hvordan de pedagogiske ideene virker i samspill med økonomiske, politiske og andre samfunnsmessige forhold. Det vil kunne gi økt forståelse av den kontinuerlige debatten som stadig foregår om undervisnings- og oppdragelsesspørsmål.

Studiet omfatter følgende temaer: opphavet til den europeiske dannelses-tradisjonen; oppdragelses- og dannelsesidealene i middelalderen; reformasjon og humanismen på 1500- og 1600-tallet; opplysningsfilosofien, nyhumanismen og romantikken ca. 1750 - 1850; positivismen fra ca. 1850; reformpedagogikken i vårt hundreår og sentrale pedagogiske idéstrømninger i etterkrigstiden.

Utdanningshistorien, eller realhistorien som den også kalles, sikter mot en økt forståelse av dagens norske utdanningsvesen, ved å vise hvordan det

framstår som et resultat av en historisk utviklingsprosess.

Norsk utdanningshistorie viser nedslagsfeltet for de pedagogiske idéstrømningene, og kan være med å berike den pedagogiske debatten. Den inneholder også erfaringer som kan være med å legge grunnlaget for at nye utdanningstiltak kan få en bredest mulig basis å bygge på.

Studiet omfatter følgende temaer: Barnehagen; utviklingen fra allmueskole – folkeskole og framhaldsskole – grunnskole; utviklingen fra latinskole – lærd skole – høgre skole og yrkesskole – videregående skole; lærerutdanningen ved seminar – lærerskole – pedagogisk høgskole og ved universitet; samisk skole; folkehøgskolen; enhetsskolen; historisk perspektiv på utdanningens mål, innhold, evaluering, integrering, differensiering og kompetanse.

I komparativ pedagogikk sammenlignes skole- og utdanningsforholdene i ulike land. Det norske skolevesenet har klare fellestrekk med skolen i andre land, men det har også trekk som er spesielle for Norge. Grunnfagstudiet avgrenser komparasjonen til de nordiske land.

Studiet omfatter følgende temaer: førskole/barnehage og grunnskole i Danmark, Finland, Island og Sverige; en komparativ analyse av førskole og grunnskole i alle de nordiske land.

Pedagogisk psykologi

Pedagogisk psykologi omfatter kunnskap og viten som kan bidra til å forstå psykologiske prosesser og fenomener av betydning for oppdragelse, undervisning og sosialisering.

Innholdet i denne disiplinen knyttes til psykologiske begreper, teorier og forskningsresultater som er relevante for pedagogisk virksomhet, både i den

generelle oppdragelse og i undervisningssituasjoner, for mennesker på ulike alderstrinn og i ulike kontekster. Siden pedagogisk virksomhet alltid foregår under bestemte sosiale, kulturelle og historiske omstendigheter, vil det bli lagt vekt på å se i hvilken grad også den psykologiske dimensjon av pedagogikken påvirkes av disse forhold. Især vil det være viktig å reflektere over de psykologiske konsekvenser av den historiske utvikling som oppdragelsen i det moderne samfunn vil være vevd sammen med.

Kunnskapsinnholdet skal bidra til å belyse såvel teoretiske som praktiske problemstillinger innen oppdragelse og undervisning. Innholdet er ikke avgrenset av rene anvendelseshensyn, men omfatter også stoff som kan bidra til å prege faglig tenkemåte og holdninger. Derved skal disiplinen gi et bedre grunnlag for valgavgjørelser i situasjoner som krever pedagogiske vurderinger.

Hvilken psykologisk kunnskap som oppfattes som relevant i den pedagogiske virksomhet, vil ikke bare bestemmes av emnenes art og innhold, men også av hensikt og teoretisk perspektiv. Det er i høy grad den enkelte pedagog som avgjør i hvilken grad og på hvilken måte psykologisk innsikt og kunnskap gjøres relevant for den pedagogiske virksomhet. For å gi et faglig grunnlag for slike avgjørelser må det i studiet arbeides både på det rent teoretiske plan, og på omsetting av teoretisk kunnskap til praktiske situasjoner – ikke minst til en selv og ens egen pedagogiske virksomhet.

Studiet innledes med en kort, generell innføring i sentrale psykologiske begrep av betydning for studiet av utvikling og læring (f.eks. kognisjon, emosjon, motivasjon, identitetsdanning og sosiale prosesser) og i ulike teoretiske perspektiv

som disse begreper brukes innenfor. Hensikten med innføringen er å plassere studiets hovedemner – utvikling og læring – såvel i et generelt psykologisk perspektiv, som i en sosial, kulturell og historisk kontekst.

Utviklingsdelen vil fokusere på utvikling, sosialisering og identitetsdanning hos barn og ungdom. Ulike teorier om utvikling, ulike utviklingsområder og ulike sosialiseringstekster vil bli behandlet. Viktige perspektiver vil være å se utviklingsprosessen i forhold til sosial forandring, sosiale og kulturelle verdier og i forhold til individets kjønn.

Læringsdelen vil ta for seg læring som generelt og kulturbetinget fenomen. Dessuten vil ulike læringsområder og ulike typer av læringsprosesser bli behandlet. Det overordnede prinsipp vil være å se læring som en interaksjon mellom personer og mellom personer og situasjon.

Pedagogisk sosiologi

Pedagogisk sosiologi omfatter den kunnskap og viten som kan bidra til en forståelse av sosiale og kulturelle prosesser av betydning for oppdragelse, undervisning og sosialisering.

Studiet innledes med en kort, generell innføring i sentrale sosiologiske begreper og teorier av betydning for studiet av sosialisering og utdanning. Spesielt vil det bli lagt vekt på en innføring i begrepet sosialisering som kulturelt og sosialt fenomen.

Kunnskap er forankret i sosialt liv og i samfunnets sosiale reproduksjon. Kunnskaps sosiologien ser på kunnskap og undervisning i en kulturell og samfunnmessig sammenheng. Nye forutsetninger skaper nye oppgaver for den moderne kunnskapsforvaltningen. Utanningssystemets rolle i den kulturelle og sosiale reproduksjon og samfunns-

messige utvikling vil stå sentralt i studiet. Det samme vil forholdet mellom formell og uformell kunnskap og spørsmål om hvordan dette forandrer seg historisk, sosialt og kulturelt. Studiet vil ta opp skolen som organisasjon og samhandling i klasserommet.

Disiplinen tar også opp spørsmål om kulturell tilhørighet til forskjellige delkulturer, til lokalsamfunn, til ungdomskulturer, men også tilhørighet til kultur i en nasjonal og mer global sammenheng, jf. begrepet om menneskerettigheter. Begrepet flerkulturell pedagogikk vil bli tatt opp her.

PED 120 avsluttes med 8 timers skriftlig eksamen. En må melde seg opp til eksamen innen gjeldende frister. Eksamen kan tas i første semester.

III. Undervisningsteori og oppdragelsesteori – PED 130

I undervisningsteori og oppdragelsesteori behandles spørsmålene om undervisningens og oppdragelsens HVA (mål og innhold), HVORDAN (metoder/midler) og HVORFOR (begrunnelse).

For å besvare disse spørsmålene i en gitt situasjon må det gjøres vurderinger og foretas valg. Undervisnings- og oppdragelsesteori bidrar her med en teoretisk bakgrunn og en ramme for slike overveielser og beslutninger.

Studiet tar sikte på:

- å klargjøre og systematisere sentrale problemer innenfor undervisning og oppdragelse,
- å bidra til å utvikle et helhetssyn på faget pedagogikk og pedagogisk virksomhet,
- at studenten får kunnskap og forståelse som vurderingene og avgjørelsene kan baseres på.

Studiet tar her sikte på å beskrive og analysere oppdragelsens og undervis-

ningens hverdag, og forsøker å finne forklaringer på hvorfor den er slik og hvordan den er i forhold til de planer og idealer som eksisterer for organisasjonen (læreplaner, lover, introduksjoner). Et aktuelt uttrykk her er organisasjonens *skjulte* læreplan.

Skolen er «møtestedet» mellom samfunnets krav, skolens forutsetninger og deltakerens forutsetninger. Dette gir seg utslag i krav om opprettholdelse eller forandring av formål, mål, metode/strategi, innhold, arbeidsformer, organisering og evaluering av undervisnings- og læringsforløpet i organisasjonen. I dette feltet oppstår det konflikter. Følelser og opplevelser i undervisnings- og oppdragelsessituasjonen blir et viktig tema.

Ettersom de andre områder i studiet behandler spørsmål som har konsekvenser for undervisnings- og oppdragelsesmessige vurderinger og avgjørelser, er det en forutsetning at disse er gjennomgått eller studeres parallelt, slik at dette fagstoffet kan anvendes her.

Studiet omfatter en generell del som danner et felles grunnlag for undervisningsdelen og oppdragelsesdelen. Her drøftes oppdragelsens og undervisningens egenart, nødvendighet og mulighet. Spesielt vil en se disse spørsmålene i relasjon til ulike menneskesyn og samfunnssyn og til spørsmålet om pedagogisk mandat og ansvarsfordeling.

Undervisningsteorien fokuserer på sentrale didaktiske kategorier (mål, innhold, forutsetninger, metoder, organisasjonsformer, læremidler og evaluering); planlegging av undervisning (med utgangspunkt i regelverk og læreplaner) og fagdidaktiske spørsmål. Ut fra prinsippet om didaktisk relasjonstenkning vil en legge vekt på sammenhengen mellom didaktiske kategorier i planlegging og gjennomføring av undervisning.

Oppdragelsesteorien vil drøfte oppdragelsens mål, innhold og virkemidler og autoritetens plass og funksjon i oppdragelsen. Disse spørsmålene vil bli sett i sosial og kulturell sammenheng der en vil legge særlig vekt på familien som oppdragelsesmiljø, men også drøfte andre sosialiseringsfaktorer oppdragelsesfunksjon.

PED 130 avsluttes med innlevering av en semesteroppgave og muntlig eksamen. En må melde seg opp til eksamen innen gjeldende frister. Eksamen til PED 130 kan ikke tas før eksamen til PED 120, og tidligst samtidig med denne. Det vises også til avsnittet om semesteroppgaven nedenfor.

A. UNDERVISNING

Undervisningen på grunnfag vil bli gitt både som forelesninger og seminarer. Normalt vil undervisningen gå over to semestre med begynnelse i høstsemesteret. Undervisningen til PED 110 går hvert semester.

B. PENSUM/GRUNNBØKER

Grunnfag har et pensumomfang som svarer til ca. 3500 sider. Av dette er ca. 300 sider knyttet til forskningsmetoder. De resterende 3200 sider er knyttet til studiets to hoveddeler. Grunnbøker står oppført i «Orienteringshefte om grunnfag». Dette fås på instituttet.

C. SEMESTEROPPGAVE

Studentene skal som del av PED 130 skrive en semesteroppgave. Oppgaven skal ligge innenfor området Undervisningsteori og oppdragelsesteori slik dette er beskrevet i studieplanen.

Emnet for semesteroppgaven skal godkjennes av instituttet. Semesteropp-

gaven skal leveres innen gjeldende frister i det semesteret kandidaten har meldt seg opp til eksamen i PED 130.

Det gis veiledning i forbindelse med semesteroppgaven enten i form av veiledningsseminar eller gruppeveiledning.

Semesteroppgaven leveres inn i to **eksemplarer** og skal ikke overstige 20 maskinskrevne sider. Studenter som ønsker det kan levere inn fellesarbeid. En slik oppgave skal ikke overstige 50 sider. Det gis fellessensur på fellesarbeider.

Semesteroppgaven må være bestått før en kan gå opp til muntlig eksamen. Diskusjon av oppgaven inngår i den muntlige prøven. Det vises forøvrig til orienteringsheftet om grunnfag. Dette fås på instituttet.

D. STUDIEREFLEKSJON

Studentene skal før muntlig eksamen til PED 130 levere inn et studierefleksjonsnotat i **2 eksemplarer**. Dette notatet skal inneholde studentenes erfaring og vurdering av grunnfagsstudiet og bidra til å øke studentenes evne til kritisk vurdere egen studiesituasjon og studieopplegg, og om mulig komme med konstruktive forslag til forbedringer.

Studierefleksjonen inngår derved som en viktig del av grunnfagsstudiet og er også en del av den kompetanse en skal tilegne seg som grunnfagsstudent. Notatet inngår imidlertid ikke som del av sensurgrunnlaget til eksamen.

Refleksjonsnotatet bør ikke overstige 3-4 maskinskrevne sider.

E. EKSAMEN

Studenter melder seg opp til den enkelte eksamen innen hver vektallsenhet som angitt ovenfor. Frist for eksamensoppmelding står oppført i forelesningskatalogen.

Muntlig eksamen på PED 110 (Innføring i forskningsmetoder), vurderes i henhold til karakterskalaen «Bestått/ Ikke bestått». På øvrige eksamener gis det gradert karakter.

Innen PED 130 gis det en karakter på semesteroppgaven før muntlig. Etter muntlig eksamen gis det en felles karakter på denne enheten, hvor karakteren på semesteroppgaven og muntlig vektet likt.

Det gis endelig slutt karakter til grunnfag med utgangspunktet i karakteren på PED 120 og PED 130. Disse to vektet likt.

MELLOMFAG – SEMESTEREMNER

Mellomfaget består av grunnfag og et mellomfagstillegg. Et semesteremnestudium kan inngå som del av mellomfagstillegget, hvis en har pedagogisk grunnfag, eller tilsvarende godkjent utdanning fra før.

Studenter som har lærerutdanning eller utdanning som adjunkt eller lektor, kan søke om opptak på et av semesteremnene. Søknadsfristen er **1. august**. For disse studentene vil semesteremne utgjøre en videreutdanning basert på lærerutdanningen. Lærerutdanning og semesteremne vil gi innpassing til det ordinære mellomfagstillegget i pedagogikk.

Mellomfagseksamen gir grunnlag for å søke om opptak på hovedfagsstudiet.

Studenter som har ekstern utdanning godkjent som «tilsvarende pedagogisk grunnfag», må søke instituttet om å få denne innpasset til pedagogisk mellomfag.

I. MELLOMFAGSTILLEGGET

I mellomfagstillegget skal studentene etter eget valg fordype seg i emner som

har betydning for forståelse av pedagogiske problemer. Denne fordypelse består i utarbeidelse av en semesteroppgave, samt studium av et fellespensum og et særpensum i et nærmere angitt faginnhold innenfor følgende områder:

1. Begrunnelse for oppdragelse og undervisning
 - pedagogisk filosofi og pedagogisk historie.
2. Individets utvikling, læring og sosialiseringssprosess
 - pedagogisk psykologi og pedagogisk sosiologi.
3. Kunnskap, undervisning og oppdragelse
 - undervisningsteori og oppdragelsesteori.

Særpensum skal leses innen ett av områdene. Valg av emne for semesteroppgave skal ligge innenfor det valgte fordypningsområdet, og emnet skal godkjennes.

Undervisning

Melding om undervisning for mellomfagstillegget vil for hvert semester bli gitt i forelesningskatalogen.

Undervisningen vil normalt bli gitt som forelesninger og/eller seminarer innen de enkelte fordypningsområdene.

En lærer og min. 4 studenter kan alternativt organisere prosjekt som undervisningsform. Prosjektet skal ha sin faglige forankring innen et av fordypningsområdene. Det er obligatorisk deltakelse i prosjektets undervisningstilbud, hvis en er knyttet til prosjektet.

Pensum

Pensumomfanget på mellomfagstillegget er på ca. 1500 sider. Av dette utgjør ca. 1000 sider et fellespensum som er

obligatorisk for alle. De resterende 500 sider er et særpensum innenfor det valgte fordypningsområde. Særpensumet er oppført som veiledende forslag. Studenter kan legge opp eget forslag til særpensum, men dette må godkjennes. Godkjenning av pensum skal legges ved eksamensoppmeldingen.

Fellespensumet fordeler seg med ca. 200 sider innen pedagogisk filosofi og pedagogisk historie; ca. 500 sider innen pedagogisk psykologi og pedagogisk sosiologi; og ca. 300 sider innen undervisningsteori og oppdragelsesteori.

Pensum er ført opp i separate litteraturlister som fås ved instituttet.

Semesteroppgave

Alle studenter på mellomfagstillegget skal skrive en semesteroppgave. Oppgaven skal ligge innenfor det valgte fordypningsområde.

Emnet for semesteroppgaven skal godkjennes. Godkjenning av emnet for semesteroppgaven skal legges ved eksamensoppmeldingen.

Det gis veiledning i forbindelse med semesteroppgaven, enten i form av veiledningsseminar, gruppeveiledning eller individuell veiledning.

Semesteroppgaven leveres inn i **tre eksemplarer** og skal være på ca. 20 maskinskrevne sider. Studenter som ønsker det kan levere inn fellesarbeid. En slik oppgave bør ikke overstige 50 sider. Det gis fellessensur på fellesarbeider.

Det gis gradert karakterskala på semesteroppgaven. Oppgaven må være bestått før en kan fremstille seg til eksamen. Diskusjon av oppgaven inngår i den muntlige prøven (se nedenfor).

Eksamen

Eksamen i mellomfagstillegget består foruten av utarbeidelse av semesteroppgaven, i en muntlig prøve. Den muntlige prøven omfatter fellespensum og særpensumet innen det valgte forsyningsområde. I tillegg trekkes semesteroppgaven inn og diskuteres.

Det gis en foreløpig karakter på semesteroppgaven før muntlig prøve. Etter muntlig prøve gis det en endelig karakter med utgangspunkt i karakteren på semesteroppgaven. I den endelige karakteren skal muntlig telle halvparten.

II. SEMESTEREMNE

Semesterstudiene er lagt opp som to-semester deltidsstudium, som normalt begynner i høstsemesteret enten som alternativ til mellomfagstillegget, eller videreutdanning for lærere.

Studenter som har pedagogikk grunnfag eller tilsvarende godkjent utdanning, og som velger semesteremnestudium, må også dokumentere fellespensum innen mellomfagstillegget til muntlig prøve, hvis en ønsker mellomfagskompetanse.

Studenter som har lærerutdanning eller utdanning som adjunkt eller lektor, må søke om opptak på et eget skjema som fås ved henvendelse til instituttet.

Instituttet har i dag følgende semesteremner:

1. Skoleutvikling.
2. Læreplanteori og læreplanarbeid.
3. Mediepedagogikk og fjernundervisning.
4. Flerkulturell pedagogikk.

Hvilke(t) semesteremnestudier som settes igang er avhengig av faglige resurser. Opplysninger om dette gis

innen 1. april hvert år. Studieåret 1993/94 vil kun Flerkulturell pedagogikk bli tilbudt.

Pensum

Semesteremnestudiet har et pensumomfang på ca. 1000 sider, knyttet til hvert semesteremne. Pensum er ført opp i separate litteraturlister som fås ved instituttet.

Undervisning

Undervisningen kan bli lagt opp som forelesninger og/eller seminarer.

Semesteroppgaven

Alle studenter som velger et av semesteremnene skal skrive en semesteroppgave.

Emnet for semesteroppgaven skal godkjennes av studieansvarlig for det enkelte semesteremnestudium. For øvrig gjelder de regler og frister som er beskrevet for semesteroppgaven under mellomfagstillegget.

Eksamen

Eksamen på semesteremnestudiet består foruten av semesteroppgaven, i en muntlig prøve.

Den muntlige prøven omfatter hele pensum. I tillegg trekkes semesteroppgaven inn og diskuteres. Studenter som har valgt semesteremne som alternativ til mellomfagstillegget, vil også bli prøvd i fellespensum under mellomfagspensum.

Studenter som tar semesteremnestudium som videreutdanningsenhet, vil få karakterene «Godkjent/Ikke godkjent». Studenter som tar semesteremnestudium som alternativ til et ferdypningsområde på mellomfagstillegget, vil få

gradert karakter. Det gis en forløpig karakter på semesteroppgaven før muntlig prøve. Etter muntlig prøve gis det en endelig karakter med utgangspunkt i karakteren på semesteroppgaven. I den endelige karakteren skal muntlig telle halvparten.

HOVEDFAG

Formål

Hovedfaget i pedagogikk er et videregående studium av undervisning, oppdragelse og sosialisering som skal forberede for yrker og arbeidsoppgaver der læring, personlighetsutvikling og sosiale prosesser er det sentrale, samt gi grunnlag for forskning innenfor disse områdene.

Med grunnlag i mellomfaget skal studiet lede studenten i faglig videreutvikling gjennom et studium der han/hun får anledning til å tilegne seg:

- en selvstendig og kritisk begrunnet oppfatning av teoretiske og praktiske pedagogiske problemer med grunnlag i faglitteratur, undervisning og egen observasjon,
- innsikt i vitenskapelig tenkning og metode, og erfaring i å bruke dette i arbeidet med en hovedoppgave,
- samarbeidserfaring gjennom prosjektarbeid eller andre fellesoppgaver.

Opptak

Det må søkes eget opptak til hovedfag, der det tas opp nye studenter hvert semester. For å søke på hovedfag må du ha bestått, eller fått godkjent mellomfag sosialpedagogikk eller mellomfag pedagogikk. Hvert år blir det fastlagt et antall hovedfagsplasser. Ved rangering av søkerne blir det lagt vekt på mellomfagskarakteren, og søkere som har

cand.mag.-graden eller tilsvarende. Søknadsskjema fås ved Pedagogisk forskningsinstitutt. Studietiden på hovedfag regnes normalt til 2 år på heltid (40 vektall) etter avsluttet mellomfag.

Det gjøres oppmerksom på at studenter som ønsker å ta det pedagogiske profesjonsstudiet (cand.paed.-studiet), må gjennomgå de studier og eksamener som er foreskrevet i studieplanen for denne eksamen. Kandidater som har hovedfag i pedagogikk, kan søke om overgang til profesjonsstudiet i pedagogikk. Regler som gjelder for slik innpassning fås ved henvendelse til instituttet.

Kunnskapsfelt, innhold, pensum

Studiet er delt i tre avsluttende vektallskurs:

PED 310: *Fellesdel (12 vektall)*, med fast, obligatorisk pensum og obligatorisk kurs i vitenskapsteori/forskningsmetode og obligatorisk kurs i statistikk. Kurset avsluttes med 8-timers skriftlig prøve i fellespensum ekskl. pensum i forskningsmetode og statistikk. Kurset er ikke godkjent før de to obligatoriske kursdelene er gjennomført med godkjent resultat.

PED 320–350: *Fordypningsdel (8 vektall)*, som enten kan være prosjektrelatert, eller emnerelatert, begge med et obligatorisk pensum. En skal velge ett av de fordypningsområder som tilbys. Eksamen kan ikke avlegges i dette kurset før hovedoppgaven er levert for sensur. Kurset avsluttes med 10-dagers hjemmeeksamen.

PED 360: *Hovedoppgaven og selvvalgt pensum (20 vektall)*. Kurset avsluttes med muntlig eksamen hvor hovedoppgaven og selvvalgt pensum drøftes.

A. Fellesdelen – PED 310

Denne delen omfatter et teoretisk grunnlagsstudium i fire hovedområder:

1. Begrunnelse for oppdragelse og undervisning
– pedagogisk filosofi og historie.
2. Individets utvikling, læring og sosialiseringsspross
– pedagogisk psykologi og pedagogisk sosiologi.
3. Kunnskap, undervisning og oppdragelse
– Didaktikk og oppdragelsesteori.
4. Vitenskapsteori og metode
– forskningsteori og strategi.

Studenter med tilsvarende utdanning i «**Vitenskapsteori og metode**», og «**Statistikk**» fra før kan søke fritak for kursene. Det obligatoriske kurset i statistikk tilfredsstiller kravet til prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk til cand.polit.-graden.

B. Fordypningsdel – PED 320–350

I denne delen av studiet skal studenten fordype seg i deler av faget. Instituttets organer fatter beslutning om hvilke områder som til en hver tid gjelder.

For tiden tilbys det følgende fordypningsområder:

1. Veiledning – PED 320

Fordypningsområdet skal gi kunnskap om og kompetanse i å veilede andre, f.eks. når det gjelder øvingsundervisning, intern opplæringsvirksomhet og andre pedagogiske veiledningsfunksjoner.

2. Barn og ungdoms oppvekst og utvikling – PED 330

Fordypningsområdet skal gi en samlet forståelse av familien, institusjonene og samfunnsforholdenes betydning for barn og ungdoms oppdragelse, utvikling og sosialisering.

3. Skole og organisasjonsutvikling – PED 340

Fordypningsområdet skal gi innsikt i *samspeillet og forholdet mellom undervisning/læring og institusjonelle strukturer, herunder skoleutvikling, organisasjonsutvikling og ledelse*. En tar opp forhold, innhold, arbeidsformer, evaluering og læringsforløp, og ser dette i forhold til organisasjoner hvor læring og utviklingsarbeid skjer.

4. Allmennpedagogiske emner – PED 350

Fordypningsområdet skal gi innsikt i et bredt og teoretisk basert perspektiv på pedagogikkfaget. Her vil en i første rekke ta opp innholdet i og betingelser for undervisningsfaget, vitenskapsfaget og forskningsfeltet i pedagogikk. Området sikter også mot å ta opp nyere perspektiv i faget, og utvikle de teoretiske og praksisrelaterte aspekter ved disse.

En kan i denne delen velge mellom to fordypningsmåter: enten emnerelatert fordypning, eller prosjektrelatert fordypning.

Emnerelatert fordypning

Studenten velger her ett av fordypningsområdene, og legger opp pensum knyttet til dette. Det gis undervisning i form av forelesninger og seminarer innen de enkelte områdene.

Prosjektrelatert fordypning

Hvis det er ønske om det, kan lærer og minimum 4 studenter organisere prosjekter som et alternativ til de faste forelesningsrekkene/seminarene. Prosjektene skal ha sin faglige forankring innen ett av fordypningsområdene, og

studentene legger opp det faste pensumet for dette. Forøvrig står de fritt til å utvikle form og innhold. dersom en er prosjekttilknyttet, kreves det obligatorisk deltakelse i prosjektets undervisningstilbud gjennom hele prosjekt-tiden, som er to semestre. Prosjektet skal godkjennes av instituttets organer.

C. Pensum

Samlet er det et pensum på 4500 sider. 1500 av dette er knyttet til fellesdelens tre første områder, 750 sider til metode/statistikk, 1000 sider til fordypningsdelen og 1250 sider er selvvalgt. Pensumliste fås på instituttet.

Det selvvalgte pensumet bør ha tilknytning til hovedoppgavearbeidet. Litteratur som er lagt opp til grunnfag og mellomfag, kan ikke gå inn i hovedfagspensumet. Pensumet utarbeides i samråd med veileder og evt. prosjekt-lærer, og godkjennes av instituttet i eksamensemesteret før oppmelding til eksamen. Godkjent pensumliste skal legges ved eksamensoppmeldingen til kurs 360 sammen med individuell studieplan (se nedenfor).

D. Hovedoppgaven – PED 360

Emnet for hovedoppgaven bør ha relasjon til det valgte fordypningsområde. Det skal være et selvstendig vitenskapelig arbeid der kandidaten viser innsikt i aktuell forskning og relevant teori og metoder som har betydning for oppgavens problemstilling.

Studenter som er knyttet til et studieprosjekt er samtidig en del av et forpliktende faglig miljø. Derfor er det en forutsetning at studenten også knytter sitt hovedoppgavearbeid til prosjektet, og velger emne for oppgaven innenfor rammen av prosjekttemaet. Prosjektet vil også være et naturlig forum for fremleggelse av hovedoppgaven mens

den er under utarbeidelse. Sammen med lærer og andre hovedfagsstudenter, er prosjektet også et forum for drøfting av felles metodiske og teoretiske spørsmål i sammenheng med oppgavearbeidet.

Studenter som ikke er prosjekttilknyttet kan individuelt arbeide med hovedoppgaven etter at emnevalg og opplegg er drøftet med en eller flere av de faste lærerne innenfor fordypningsområdene.

Alle studenter får oppnevnt veileder i forbindelse med hovedoppgavearbeidet.

Hovedoppgaven skal inneholde et sammendrag av avhandlingen på 2–4 sider. Sammendraget skal ha en standardisert forside som fås ved henvendelse til instituttet. Ett eksemplar av sammendraget skal innleveres særskilt. Dette skal brukes til instituttets informasjon om forskningsvirksomheten ved instituttet. Forøvrig vises det til en orientering om arbeidet med hovedoppgaven som kan fås ved henvendelse til instituttet.

Individuell studieplan

I forbindelse med eksamensoppmeldingen til kurs PED 360, skal studentene levere en individuell studieplan. Denne planen skal være til hjelp for veilederne og sensorer i forbindelse med vurderingen, og skal inneholde:

- en angivelse av tema for hovedoppgaven,
- om studenten har vært tilknyttet et studieprosjekt, i så fall hvilket og prosjektets innhold og form,
- om hovedoppgaven er skrevet i gruppe og i så fall hvilke deler som skal identifiseres til den enkelte student i gruppen,
- en vurdering av studieopplegget og studieprosessen,

– en litteraturliste som inneholder studentenes selvvalgte pensum og som må være godkjent av instituttet (se også punktet om «pensum» ovenfor).

Undervisning

Undervisningen på hovedfag gis i form av forelesninger og/eller seminarer innen fellesdelen. Forøvrig vises det til punktet om fordypningsdelen (se ovenfor).

Bortsett fra kurset i «Vitenskapsteori og metode», kurs i statistikk og i undervisningen i studieprosjektet hvis en er prosjekttilknyttet, er det ikke krav om obligatorisk deltakelse i undervisningen. Ordinært gis det undervisning i fellespensum, men undervisningstilbudene kan alternere fra semester til semester, og mellom dag- og kveldstid.

Melding om undervisning blir for hvert semester gitt i forelesningskatalogen.

Eksamen

Hovedfagseksamen er knyttet til de enkelte kurs (se ovenfor) og en må melde seg opp til eksamen i **hvert enkelt kurs**. Eksamen i Kurs PED 310 kan avlegges i det semester studenten ønsker. Før eksamen i kurs PED 320–350 må hovedoppgaven være innlevert for sensur. Eksamen i kurs PED 360 kan

avlegges i det semester studenten ønsker. Sensur på hovedoppgaven skal foreligge før muntlig eksamen i kurs PED 360.

Eksamensform og innhold i de enkelte kurs er beskrevet ovenfor.

Karakterer

- Det gis gradert karakter på 8-timers eksamen i fellespensum (PED 310).
- Det gis Godkjent/Ikke godkjent på hjemmeoppgaven (PED 320–350).
- Det gis gradert karakter på hovedoppgaven (PED 360).
- Det gis gradert karakter på muntlig prøve (PED 360).

For studenter som har valgt prosjektrelatert fordypning skal eventuelt fellesarbeid underkastes felles og lik bedømmelse.

Det gis en samlet hovedfagskarakter der karakterene til PED 360 (hovedoppgaven), til PED 310 (skriftlig eksamen) og karakteren til muntlig eksamen i PED 360, vektet i forholdet 4:2:1.

På vitnemålet påføres hvilket fordypningsområde og studieopplegg som er valgt, tittel og karakter på hovedoppgaven, samt samlet hovedfagskarakter.

PROFESJONSSTUDIET I PEDAGOGIKK CAND.PAED.-STUDIET

Denne studieplanen er gjeldende fra studieåret 1992/93.

Formålet med profesjonsstudiet i pedagogikk er å gi en yrkesrettet, forskningsbasert pedagogisk utdanning.

Allmenn orientering

Profesjonsstudiet i pedagogikk (cand.

paed.-studiet) som inklusive grunnfaget omfatter 5 års pedagogikkstudium, er den mest omfattende utdanning i faget, og det fører frem til cand. paed.-eksamen.

Hovedtrekkene i studiets oppbygning går frem av denne figuren:

Ex.phil.	2 års forstudier:		1. avdeling:	2. avdeling:
1/2 år	1 år annet fag	grunnfag pedagogikk	1 år med ped.teori	3 år med teori, praksis, hoveoppgave

Normal studietid er fire semestre forstudium hvorav to semestre ikke pedagogikk, eller fag med sperre for pedagogikk; to semestre på grunnfag i pedagogikk; to semestre på første avdeling og seks semestre på andre avdeling. Dertil kreves avlagt ex.phil. For kandidater med cand.mag.-grad gis det imidlertid (etter søknad) dispensasjon fra dette kravet.

Hensikten med første avdeling er å utdype det teoretiske grunnlaget fra forstudiene med sikte på mer dyptgående innsikt i pedagogiske teorier og viten med hovedvekt på utvikling, læring, undervisning og oppdragelse i et individ og samfunnsperspektiv.

Andre avdeling skal gjennom arbeidet med hovedoppgaven og studium av forskningsmetoder gi grunnlag for egen forskning. Men først og fremst er dette et studium som skal gi yrkesrettet innsikt, og hjelp til å anvende innsikten på bestemte arbeidsområder. På dette nivået har studiet to spesialiseringsområder. Det ene tar primært sikte på pedagogisk-psykologisk rådgivning i

ulike sammenhenger og administrasjon/utredning knyttet til dette feltet. Det andre tar sikte på arbeid innenfor institusjoner og organisasjoner hvor formidling av kunnskap, opplæring og ledelse står sentralt.

Treårig lærerutdanning ved pedagogiske høyskoler eller tilsvarende lærerutdanning som inneholder pedagogiske studier av ett års omfang, godkjennes som forstudium og gir dermed rett til å begynne på første avdeling.

Studentene vises til pensumlister og orienteringshefter som fås ved henvendelse til instituttet.

I FORSTUDIUM

A) Fagstudium utenom pedagogikkfaget

Den ene delen av forstudiene består av et grunnfag eller jevngrad utdanning etter avgjørelse av fakultetet. Denne delen av studiet skal tjene som faglig bakgrunn for de pedagogiske problemstillinger studenten skal arbeide med.

Fakultetet har fastsatt følgende retningslinjer for hvilken utdanning som kan godkjennes:

1. Et grunnfag

Alle grunnfag ved universitetene og all utdanning godkjent som grunnfag, spesifisert og uspesifisert (unntatt pedagogikk/sosialpedagogikk og fag med sperre for pedagogikk).

2. Ett års utdanning på universitet og høyskolenivå

En godkjenner utdanningsenheter på ett år, to halvårsheter eller annen utdanning av ett års varighet. Det må være faglig sammenheng innenfor den enkelte utdanningsenhet, og enhetene må ikke overlappe hverandre.

For at utdanningen skal godkjennes, må individuell prøving inngå i evalueringen.

Utdanning som inneholder pedagogikk, kan bare godkjennes hvis pedagogikk utgjør en svært begrenset del av studiet. 2-årig lærerutdanning godkjennes som ett års fagstudium utenom pedagogikk.

B) Grunnfag i pedagogikk

Det vises til studieplanen for pedagogikk grunnfag.

II FØRSTE AVDELING

Første avdeling skal gi studenter fra grunnfag og innpassede studenter et felles og mer fullstendig teorigrunnlag for den spesialiserte yrkesutdanning. Dette studieåret består derfor av et felles pensum. Studiet tar sikte på å gi innsikt i og kunnskap om pedagogisk virksomhet på alle alders- og utviklingsstrinn fra førskole til voksenundervisning, og skal forberede for spesial-

studier og selvstendige undersøkelser i andre avdeling. Emneområdene som inngår i avdelingen er:

1. Pedagogisk psykologi

Hovedvekten legges på generelle prinsipper i læringspsykologi og utviklingspsykologi, men spesialpedagogiske synspunkter på lærevansker og emosjonelle og adferdsmessige problemer blir trukket inn.

2. Didaktikk og oppdragelsesteori

Hovedvekten legges på læreplanteori og verdiproblemer i undervisning og oppdragelse. Yrkesetikk tas opp i tilknytning til verdiproblematikken.

3. Pedagogisk historie, pedagogisk filosofi, pedagogisk sosiologi

Hovedvekten legges på vurdering av norsk utdanning i pedagogisk historisk filosofisk og sosiologisk lys.

Undervisning

Undervisningen på 1. avdeling blir gitt i form av forelesninger, seminarer og korte kurs.

III ANDRE AVDELING – PED 500

Avdelingen er delt i fem avsluttende vektallskurs:

PED 510:

Fellesområde inkludert obligatorisk kurs i forskningsmetode og statistikk. (12 vektall.)

PED 520–530:

To spesialiseringsområder som studentene kan velge mellom. Hvert område består av bestemte studieemner. (15 vektall.)

PED 560:

Valgfrie påbygningsområder hvorav studentene velger to. (5 vektall.)

PED 570:

Praksis. (10 vekttall.)

PED 580:

Selvstendig vitenskapelig avhandling (hovedoppgave) som er knyttet til spesialiseringsområdet. (18 vekttall.)

A. Fellesområdet – PED 510 (12 vekttall)

Fellesområdet som har et pensum på ca. 2500 sider, omfatter følgende studieemner.

1. Forskningsmetode og vitenskapsteori. Statistikk.
2. Læring og generelle lærevansker: årsaker, diagnostisering, læreplanutvikling og tilrettelegging av undervisning.
3. Administrasjon og ledelse: Organisasjons-, kommunikasjons- og konfliktteori.
4. Etikk og utdanningsjus: lover og forordninger knyttet til pedagogiske institusjoner, pedagogisk praksis og forskning.

Kurset avsluttes med 8 timers skriftlig prøve i fellespensum ekskl. pensum i forskningsmetode og statistikk. Kurset er ikke godkjent før de obligatoriske kursene i *forskningsmetode* og *statistikk* er gjennomført med godkjent resultat.

Studenter med tilsvarende utdanning i forskningsmetode og statistikk fra før kan søke fritak for kursene.

B. Spesialiseringsområdene – PED 520–530 (15 vekttall)

Hvert spesialiseringsområde, som omfatter et pensum på ca. 2500 sider, er lagt opp med sikte på å kvalifisere studentene innenfor området.

Kurset avsluttes med 8 timers skrift-

lig prøve i spesialiseringspensum, samt muntlig prøve, som er justerende. Eksamen kan ikke avlegges i dette kurset før hovedoppgaven er levert for sensur.

Spesialisering 1. Pedagogisk-psykologisk rådgivning (PED 520)

Spesialiseringen som kvalifiserer for ulike pedagogisk-psykologiske rådgivningsoppgaver i skole og samfunn, har følgende innhold:

1. Teoretisk og praktisk studium av ulike avvik og problemer, deres årsaker og symptomer. Dette kan omfatte ulike typer lærevansker, psykiske problemer og atferdsavvik, samt sensorisk og nevrologisk betingede vansker. I tillegg tar en opp ulike samspillproblemer i familier, skoleklasser, skoler og andre pedagogiske institusjoner og hvilken betydning slike forhold kan ha for utviklingen hos det enkelte individ i gruppen eller organisasjonen.
2. Metoder og hjelpemidler i forbindelse med diagnostisering og kartlegging av ulike problemer, herunder testing, observasjon og samtale.
3. Med utgangspunkt i det foregående studeres mulighetene for å etablere tiltak som kan redusere eller forebygge utviklingshemninger og problemer.
4. Opplegg og gjennomføring av ulike tiltak. Dette kan omfatte metoder og hjelpemidler i forbindelse med tilpasset opplæring, individuell rådgivning, familierådgivning, konsultasjon og organisasjonsutvikling. I tilknytning til dette tas også det som knytter seg til selve rådgivningsprosessen, rådgiverens rolle og funksjon og samarbeid med skolen og det øvrige hjelpeapparat.

Spesialisering 2. Undervisning og ledelse (PED 530)

Spesialiseringen som kvalifiserer for lederoppgaver i undervisningsplanlegging og undervisning, har følgende innhold:

1. Grunnprinsipper i læreplanteori, pedagogisk filosofi, undervisningsteori, fagdidaktikk og veiledningsteori.
2. Planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning, læreplanutvikling, læremiddelutvikling og organisasjonslæring. Modeller, metoder, teknikker og hjelpemidler. Observasjon og diagnostisering.
3. Utviklingsarbeid knyttet til organisasjoner og pedagogisk ledelse.

C. Valgfrie påbygningsområder – PED 560 (5 vektall)

Studentene skal velge to profesjonsrettede påbygningsområder på ca. 500 sider hver. For områdene er det satt opp et fast pensum. Det vises til orientering for 2. avdeling om hvilke påbygningsområder en kan velge mellom, og pensum for disse.

I stedet for ett av områdene kan studenten sette opp et selvvalgt pensum på ca. 500 sider knyttet til et profesjonspreget område. Dette skal godkjennes av instituttet på forhånd.

Kurset avsluttes med et essay på opptil 15 maskinskrevne sider (à ca. 750 ord). Emnet for essayet skal ligge innenfor de valgte påbygningsområdenes pensum, og skal godkjennes på forhånd. Kurset må være avsluttet med godkjent essay, senest semesteret før hovedoppgaven innleveres for sensur.

D. Praksis – PED 570 (10 vektall)

I tillegg til hovedoppgave og studium av utvalgte emner inngår 17 ukers obligatorisk praksis. Denne praksis og praksisforberedende undervisning utgjør et eget vektallskurs, men kan tas som en integrert del av andre avdeling. En melder seg ikke opp til dette kurset. Godkjent deltakelse registreres på instituttet.

Praksisopplegget som er forskjellig for studenter med ulike spesialiseringsområder, legges opp og gjennomføres i samråd med avdelingens lærere og godkjennes av instituttet. Etter praksisperioden skal studenten legge fram en kort rapport om gjennomføringen av praksis.

Hvis studenten kan dokumentere omfattende praksis innenfor de vedtatte praksistyper, kan instituttet etter søknad dispensere fra omfanget.

Praksis for pedagogisk-psykologisk rådgivning

Praksis vil normalt omfatte ca. 8 uker ved et pedagogisk-psykologisk rådgivningskontor og ca. 9 uker fordelt på institusjoner som arbeider med 1) emosjonelle/atferdsmessige problemer og 2) språklige problemer og 3) valgfri praksis i institusjoner/organisasjoner som driver pedagogisk-psykologisk arbeid. Under forutsetning av kapasitet kan den valgfrie praksisen legges til en av de ovennevnte periodene. All praksis skal godkjennes av instituttet.

Praksis for undervisning og ledelse

Praksis består av et praksisprogram på 16 uker pluss en ukes praksisoppsummering. Programmet omfatter 4 uker innen undervisning og veiledning i skoleverket, 4 uker innen pedagogisk ledelse og

administrasjon, 4 uker innen læremid-delutvikling og/eller opplæringsvirk-somhet utenfor skoleverket, og 4 ukers valgfri praksis. Ett av områdene kan sløyfes til fordel for lenger praksis på ett av de andre områdene, eller – under forutsetning av kapasitet – legges til et pedagogisk-psykologisk rådgivings-kontor. All praksis skal godkjennes av instituttet.

E. Hovedoppgaven – PED 580 (18 vektall)

Emnet for hovedoppgaven skal ha rela-sjon til det valgte spesialiseringsområ-det. Det skal være et selvstendig viten-skapelig arbeid der kandidaten viser innsikt i aktuell forskning og relevant teori og metoder som har betydning for oppgavens problemstilling. Alle stu-denter får oppnevnt veileder i forbin-delse med hovedoppgavearbeidet. For-øvrig vises det til orientering om arbei-det med hovedoppgaven som kan fås ved henvendelse til instituttet.

IV UNDERVISNING

Undervisningen på andre avdeling vil bli gitt i form av forelesninger, semina-
rer og korte kurs.

I tillegg til undervisningen kommer praksisforberedende kurs som tas før praksisgjennomføring. Instituttet vil også kunne definere enkelte andre undervisningstilbud som obligatoriske for studentene (eller grupper av studen-ter med samme spesialiseringsområde).

V EKSAMEN

Første avdeling:

1. Skriftlig eksamen omfatter 2 dager à 8 timers prøve. Det gis 2 essay hver

dag, hvor kandidaten begge dager velger en av oppgavene. Oppgavene utformes slik at de åpner for integre-ring av flere emneområder. Det gis gradert karakter på prøvene.

2. Muntlig prøve som valgfritt tillegg til skriftlig for studentene. Denne fungerer som eventuell justering av skriftlig eksamen. Kandidaten må gi melding om en vil gå opp til muntlig prøve senest 24 timer etter at sensu-ren for skriftlig eksamen er falt.

Andre avdeling:

Kandidaten melder seg opp til eksamen i *hvert enkelt kurs* (se ovenfor), med unntak for kurs PED 570 (praksis) og PED 580 (hovedoppgave). Eksamen i kurs PED 510 kan tas i det semester studenten ønsker. Før eksamen i kurs PED 520–530, må hovedoppgaven være innlevert for sensur. Eksamen (godkjent essay) i kurs PED 560 må være avlagt senest semesteret *før* hovedoppgaven leveres.

Forøvrig gjelder følgende bestem-melser:

1. Hovedoppgaven skal inneholde et ekstra sammendrag av avhandlingen på 2–3 sider. Sammendraget skal skrives på et standardisert skjema som fås ved henvendelse til institut-tet. Ett eksemplar av sammendraget skal innleveres særskilt.
2. Det gis gradert karakter på samtlige skriftlige prøver, samt hovedopp-gaven. Essayet i kurs PED 560 vur-deres etter karakterskalaen «Bestått/ Ikke bestått».

Fastsetting av den endelige karakter til andre avdeling skjer ved at hovedopp-gaven og eksamen på kurs PED 510 og PED 520–530 blir vektet i forholdet 3:1:2.

PSYKOLOGI

GRUNNFAG – MELLOMFAG – EMBETSEKSAMEN DR.PSYCHOL.-GRADEN

Adresse: Psykologisk institutt, Eilert Sundts hus, 8. etg. P.b. 1094 Blindern,
0317 Oslo. Tlf.: 22 85 52 33 (85 52 34).
Studiekonsulent: tlf. 22 85 52 37.

Innledning

Innenfor det psykologiske fagområdet tilbyr Universitetet i Oslo et profesjonsrettet embetsstudium. Det fører fram til cand.psychol.-graden og gir godkjenning som psykolog med rett til å utøve profesjonelt psykologisk arbeid.

I tillegg tilbys grunn- og mellomfag i psykologi. For den som er interessert i psykologisk viten og kunnskap, men ikke tar sikte på å bli psykolog, representerer grunn- og særlig fullt mellomfag et godt selvstendig alternativ som egner seg ypperlig til å kombineres så vel med andre fag ved universitetet som med ulike utdanninger fra høyskolesystemet og dermed åpner for interessante arbeids- og yrkesmuligheter.

Grunnfag. Studiet tar sikte på å gi et elementært kjennskap til og en forståelse av den moderne psykologi. Dette omfatter en innføring i psykologisk tenkemåte og et kjennskap til vesentlige forskningsresultater, metodeproblemer og teorier, samt psykologiens historie.

Grunnfagseksamen i psykologi kan kombineres med andre fag med sikte på en cand.mag./cand.polit.-grad ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Det kan også inngå i en fagkrets som fører fram til cand.philol.- eller cand.mag.-

eksamen ved Det historisk-filosofiske fakultet. Ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet gir denne eksamen vektall 20.

Studiet egner seg videre som støttefag for magistergrads-studerende med en vitenskapelig avhandling som forutsetter et visst kjennskap til psykologisk teori og metoder.

Grunnfagseksamen alene vil derimot ikke kunne kvalifisere for praktisk-psykologisk arbeid eller yrkesutøvelse.

Studietiden er normert til 1 år.

Mellomfag. Mellomfag består av grunnfaget og et mellomfagstillegg. Mellomfagstillegget skal normalt ta ett semester for heldidsstudenter. For deltidsstudenter er det mulig å bruke lengre tid på mellomfagstillegget. Mellomfagstillegget gir mulighet for fördypning innen utviklingspsykologi eller sosialpsykologi.

Mellomfag i psykologi kan kombineres med andre fag med sikte på en cand.mag. eller cand.polit.-grad ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Det kan også inngå i en fagkrets som fører frem til cand.philol. eller cand.mag.-graden ved Det historisk-filosofiske fakultet og i en fagkrets som fører frem til den intrafakultære cand.mag.-graden.

Mellomfag i psykologi egner seg for studenter som tar sikte på å undervise i psykologi og kan i kombinasjon med andre fag egne seg godt innen mange områder av arbeidslivet, f.eks. innen organisasjonsarbeid, markedsføring og personaladministrasjon.

Mellomfaget egner seg som videreutdanning/etterutdanning for personer som tidligere har avlagt grunnfagseksamen i psykologi, har yrkeserfaring og som ønsker en mulighet for videre studier i faget.

Embetsstudiet. Det psykologiske embetsstudium gir utdanning for profesjonell psykologisk virksomhet som er regulert ved Lov om godkjenning av psykologer m.v. av 1973. Etter denne loven er embetseksamen i psykologi fra norsk universitet grunnlaget for godkjenning av psykologer.

Profesjonell psykologisk virksomhet finner i dag sted innen helse- og sosialsektoren, skoleverket og arbeids- og attføringssektoren; ofte i samarbeid med andre faggrupper. Dessuten arbeider psykologer ved universiteter, høyskoler, forsknings- og utredningsinstitutter, i offentlig og privat administrasjon og i næringslivet.

Det psykologiske embetsstudium som leder fram til graden *can.d.psychol.*, er delt i to avdelinger. 1. avdeling gir et grundig kjennskap til vitenskapelig psykologi og en innføring i tilgrensende fag (støttedisipliner). 2. avdeling er mer profesjonsrettet. Denne avdeling gir et nødvendig grunnlag for å påta seg arbeidsoppgaver som psykolog, foruten at den også gir mulighet for fordypelse innen ulike delområder av psykologien.

Studietiden er normert til 5½ år.

GRUNNFAG

Studiet tar sikte på å gi studentene en første innføring i den psykologiske vitenskap.

Undervisning vil bli gitt ved forelesninger og seminarer. Studentene kan ikke gjøre regning med at alle deler av pensum vil bli gjennomgått i undervisningen. Derfor må studentene legge opp sin egen leseplan. Studentene anbefales å følge undervisningen da denne tar sikte på å lette tilegnelsen av pensum ved en utdyping av sentrale problemer innen dette.

Studenter bør ikke begrense sin lesning til bare pensum. Ved supplerende lesning kan de få økt forståelse og utdyping av pensumkunnskapene. Ved eksamen vil oppgavene bli gitt slik at de kan besvares på grunnlag av pensum.

Grunnfag kan tjene som støttefag for et hovedfag eller magistergradsstudium. Til denne prøven kan det være hensiktsmessig å supplere pensum med psykologisk litteratur som er til særlig nytte for arbeidet med den vitenskapelige oppgaven. Det forutsettes at de studerende rådfører seg med faglærere i disse spørsmål.

Instituttet har dessverre ikke ressurser og kapasitet til at de som ikke har studierett, men planlegger å ta grunn- og/eller mellomfag som privatister kan få delta på de kollokviegruppene og oppgaveseminarene som arrangeres for grunn- og mellomfagsstudentene.

Pensum

Pensumlister og opplysninger kan fås ved henvendelse til ekspedisjonen, Psykologisk institutt, 8. etasje, Eilert Sundt hus. En tar forbehold om endringer.

For spesielt interesserte – ikke pensum

Liste over anbefalt nordisk, psykologisk litteratur er utarbeidet og fås på ekspedisjonskontoret, 8. etasje, Eilert Sundts hus.

Eksamen

Eksamen i psykologi grunnfag består av to skriftlige prøver, hver på 8 timer, og en muntlig prøve. Eksamen holdes hvert semester.

MELLOMFAG

Mellomfag består av grunnfaget og et mellomfagstillegg. Mellomfagstillegget skal normalt ta et semester for heltidsstudenter. For deltidsstudenter er det mulig å bruke lengre tid på mellomfagstillegget. Tilleggene skal gi mulighet for fordypet kjennskap til et av områdene som inngår i grunnfag, men skal også ta opp temaer av relevans for alle fordypningsområdene slik som metodiske og fagdidaktiske problemstillinger.

Metodedelen skal gi kunnskap om forskningsprosessen og derigjennom en reflektert forståelse av grunnlaget for psykologisk viten.

Den fagdidaktiske delen skal ta opp det som i vid forstand kan kalles formidlingsproblemer, herunder også pedagogiske problemer i tilknytning til undervisning i psykologi og etiske problemer knyttet til bruk av psykologisk kunnskap. Undervisningen skal legge vekt på å avgrense arbeidsmåtene i undervisning mot psykologisk behandling.

For tiden er det mulig å fordype seg innen områdene sosialpsykologi og utviklingspsykologi.

Pensum omfatter omlag 1.500 sider og er inndelt i følgende tre deler:

- A. Fellespensum for alle studenter som tar mellomfag.
- B. Fordypelsespensum i sosialpsykologi, eller:
Fordypelsespensum i utviklingspsykologi.
Studentene velger selv fordypelsesområde.
- C. Valgfritt pensum innenfor henholdsvis utviklingspsykologi og sosialpsykologi.
Studentene velger i samråd med faglærer på oppgaveseminalet denne delen av pensum.

A. Fellespensum

Fellespensum består av:

- 1) Metode.
- 2) Fagdidaktikk.

Metodedelen omfatter lærestoff om forskningsprosessen.

Pensum i metode er på ca. 400 sider.

Fagdidaktikkdelen inneholder en faghistorisk oversikt som skal gi studenten kunnskap om og perspektiver på psykologi som basisfag, som praktisk fag og som undervisningsfag i ulike sammenhenger. Spesielt viktig er det å illustrere de valg og forenklinger som foregår fra forsknings-/basisfag til studiefag og videre til skolefag.

Videre inneholder den fagdidaktiske delen en innføring i sentrale teoretiske og praktiske emner og begreper som er nødvendige i arbeidet med å klargjøre studentenes framtidige undervisnings- og formidlerrolle.

Pensum i fagdidaktikk er på ca. 100 sider.

B. Fordypelsespensum

Studentene velger fordypelsespensum enten i sosialpsykologi eller i utviklingspsykologi. Hvert fordypelsespensum er på ca. 550 sider.

C. Valgfritt pensum

For hvert semester er den valgfrie litteraturen organisert rundt temaer. Det valgfrie litteraturpensum for den enkelte student utarbeides i samråd med den faglærer som leder det aktuelle oppgaveseminaret. Hovedtyngden av det valgfrie pensum vil naturlig knyttes til det temaet som velges for semesteroppgaven. For de som ikke følger et oppgaveseminar og dermed ikke har en faglærer som kan godkjenne et individuelt C-pensum, er det utarbeidet C-pensumlister. Det er forskjellige lister for sosial- og utviklingspsykologi. C-pensumlisten kan hentes på ekspedisjonen, 8. etasje, Eilert Sundts hus, samme uke som seminarene starter.

C-pensum skal utgjøre ca. 500 sider.

Pensumlistene (A og B pensum) fås på ekspedisjonen, Psykologisk institutt, 8. etasje, Eilert Sundts hus.

Undervisning

Melding om undervisning for mellomfagstillegget vil bli gitt i forelesningskatalogen. Det gis undervisning i tilknytning til fellespensum (del A) og i fordypelsesområdene (B-pensum). Instituttet organiserer også tematiske oppgaveseminarer i tilknytning til semesteroppgaven. Tid og sted for oppgaveseminarene annonseres i forelesningskatalogen.

Semesteroppgave

Studentene skal i løpet av studietiden utarbeide en semesteroppgave på 15–20 maskinskrevne sider (med halvannen linjeavstand). Arbeidet med semesteroppgaven skal ha en sentral og integrerende funksjon i mellomfagstillegget. Studentene anbefales å følge et av oppgaveseminarene i arbeidet med semesteroppgaven. Det er faglærer på seminaret som godkjenner oppgavens tittel og det valgfrie pensum. Frist for

godkjenning av semesteroppgavetittel kunngjøres i forelesningskatalogen. For de som ikke følger et oppgaveseminar og dermed ikke har en faglærer som kan godkjenne individuell semesteroppgave og gi veiledning i semesteroppgavearbeidet, blir det utarbeidet et sett av på forhånd godkjente oppgaver som de kan velge mellom. Dette kan hentes på ekspedisjonen i 8. etasje, Psykologisk institutt, samme uke som seminarene starter (se forelesningskatalogen). Innen den fristen som kunngjøres i forelesningskatalogen for godkjenning av semesteroppgavetittel, skal studenten gi skriftlig beskjed om hvilken oppgave som velges. Hver student må utarbeide en egen semesteroppgave.

Semesteroppgaven inngår i eksamen. Frist for innlevering kunngjøres i forelesningskatalogen. Oppgavene skal leveres inn i tre eksemplarer til Psykologisk institutt, 8. etasje i SV-bygget.

Eksamen

Eksamen består av semesteroppgaven, en skriftlig prøve på 8 timer og en muntlig prøve.

For å melde seg til eksamen i mellomfagstillegget kreves at kandidaten har bestått grunnfagseksamen i psykologi i tidligere semestre eller at kandidaten melder seg opp til grunnfagseksamen samtidig som hun/han melder seg opp i mellomfagstillegget. I siste tilfelle får ikke kandidaten fremstille seg til muntlig prøve i mellomfagstillegget dersom grunnfagseksamen ikke er bestått.

14 dager før den skriftlige prøven skal studentene få utdelt 6–8 oppgaver. Oppgavene fås ved henvendelse til ekspedisjonskontoret ved Psykologisk institutt, 8. etasje i SV-bygget. Minst to av disse oppgavene skal oppgis til

skriftlig prøve. Studentene besvarer en av de oppgitte oppgavene.

Eksamen avsluttes med en muntlig prøve i pensum som fungerer som justering og tilbakemelding i forhold til semesteroppgaven og den skriftlige prøven.

Semesteroppgaven teller $\frac{2}{3}$ og den skriftlige prøven $\frac{1}{3}$ ved fastsettelse av den skriftlige karakter. Den muntlige prøven kan bare resultere i mindre justeringer av denne karakteren.

Ved beregning av endelig karakter for mellomfagseksamen gis karakteren for grunnfag vektallet 2 og karakteren for mellomfagstillegget vektallet 1.

Eksamen i mellomfagstillegget i psykologi er å betrakte som en helhet. En student som går opp til ny prøve kan imidlertid legge fram en semesteroppgave som har vært benyttet ved tidligere fremstilling til mellomfagseksamen. I slike tilfeller blir oppgaven bedømt på nytt på fritt grunnlag.

Eksamen i mellomfagstillegget holdes hvert semester. Fristen for oppmelding til mellomfagstillegget er den samme som for melding til eksamen ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet og skjer ved Universitetets ekspedisjonskontor. Oppmelding skal være bilagt med utfylt skjema om pensum. Skjemaet fås på ekspedisjonen, Psykologisk Institutt, 8. etg. i Eilert Sundts hus.

Studieplan for embetsstudiet

Opptaksbestemmelser

Opptak til embetsstudiets 1. avdeling krever:

1. at man er immatrikulert ved et norsk universitet,
2. at man har bestått examen philosophicum,
3. at man har studierett ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Videre bygger opptaksordningen på kvoteprinsippet. Med dette menes en ordning hvor søkerne rangeres på grunnlag av karakter fra grunnfag (evt. samlet mellomfag). Ved hvert semesters opptak kommer de 36 søkerne som har best karakter inn.

Opptakskarakter

Eksamenskarakter fra grunnfag i psykologi, angitt med en desimal, utgjør ordinært opptakskarakteren. For studenter som har mellomfag i psykologi teller karakterene på grunnfag og mellomfagstillegget samlet, slik at grunnfag teller $\frac{2}{3}$ og mellomfagstillegget $\frac{1}{3}$, og slik at man ved opptak benytter to desimaler i angivelse av samlet opptakskarakter.

Søkere med identisk opptakskarakter

For de søkere som har identisk opptakskarakter, og som ligger på det som blir opptaksgrense-karakteren for det enkelte opptak, vil det bli regnet ut innbyrdes rangeringspoeng etter følgende formel:

$$R_p = (4-a) + (b/10) + (c/2) + \sqrt{(d/10)}$$

der:

R_p = Rangeringspoeng,

a = ex.phil. karakter,

b = antall vektall godkjent ved UiO, utenom ex.phil, psykologi grunnfag og mellomfag, maksimalt 40,

c = gjennomsnittlig artiumskarakter, utregnet etter SV-fakultetets krav til hvilke fag som teller ved opptak til fakultetet,

d = alder, men slik at alderen til alle over 40 år settes til 40.

Implementering

Pkt. 1

Gammel ordning (med laudkrav og ansiennitet) gjelder alle de studenter som har gjennomført eksamen i grunnfag

eller samlet mellomfag med laudabelt resultat senest våren 1993.

Det presiseres imidlertid at gammel ordning kun vil gjelde søkere som:

- søker opptak i embetsstudiet senest i løpet av 1993, og
- opprettholder sin søknad om plass hvert semester etter dette, og
- tar imot første tilbud om plass i embetsstudiet.

(I spesielle unntakstilfeller vil det kunne søkes om dispensasjon fra dette siste kravet.)

Pkt. 2

Den nye ordningen – slik den er beskrevet over – trer i kraft umiddelbart etter at det ikke lenger er tilstrekkelig mange kvalifiserte søkere til å fylle opptakskvoten ut fra gammel ordning, slik dette er bestemt i pkt. 1.

Samer kan søke om opptak med grunnfagskarakter 2.7 eller bedre, dersom det dokumenteres at de kan bruke samisk språk. (Midlertidig ordning.)

Studenter med andre former for eksamen eller kvalifikasjoner som ønsker å begynne på embetsstudiet i psykologi, må søke spesielt om slikt opptak. Hvert semester blir det igangsatt undervisning for et nytt kull studenter i 1. avdeling, 1. semester. Opptak skjer etter søknad som skrives på eget skjema som fås ved henvendelse til Psykologisk institutt. Søknadsfristen for opptak i vårsemesteret er 15. oktober året før, og for opptak i høstsemesteret 15. mai samme år. Dersom det er flere søkere enn det er plass til, skjer utvelgelsen på grunnlag av ansiennitet fra tidspunktet for avlagt grunnfagseksamen. For søkere med annen godkjent utdanning regnes ansienniteten fra det semester søknaden om å få godkjent denne utdannelsen ble mottatt av

Psykologisk institutt. Dersom det er flere søkere med samme ansiennitet, foretas loddrekning. Studenter som ikke kommer inn, må sende fornyet søknad dersom de ønsker å opprettholde søknaden ved neste opptak.

Søknadsfrist for utenlandske studenter som oppholder seg i landet er 15. april hvert år. Alle henvendelser om opptak fra utenlandske statsborgere, unntatt nordiske, skal rettes til Internasjonal studieseksjon, postboks 1081 Blindern, 0317 Oslo.

Etter siste avlagte eksamen i 1. avdeling kan studenten fortsette i 2. avdeling. Studiets 1. avdeling (med 5 semestre) kan ikke betraktes som et selvstendig psykologisk studium, og gir ingen kompetanse for selvstendig psykologisk arbeid.

1. avdeling er godkjent som et mellomfag i en cand.mag.-grad.

1. avdeling

Embetsstudiets 1. avdeling bygger på grunnfag og fører dette videre ved at studentene i denne avdeling skal skaffe seg en solid og allsidig kunnskap om de forskjellige områder i psykologien og deres vitenskapelige grunnlag.

Gjennom kurs og øvelser vil studentene få et konkret kjennskap til de viktigste teorier og undersøkelsesmetoder. Denne avdeling er sentral i studiet som helhet, idet studentene her skal skaffe seg de teoretiske og metodologiske forutsetninger for den psykologiske tenkemåte som kreves i det etterfølgende yrkesorienterte studium og arbeid. Ut fra samme formål vil studentene i denne avdeling også måtte skaffe seg det nødvendige grunnlag i statistikk og databehandling og i støttedisciplinene nevrobiologi, sosiologi og psykiatri.

1. avdelings studium er inndelt i fem temasemestre. Hvert av semestrene er

organisert om en hovedstamme av undervisningstiltak der den psykologiske kunnskap, dens metoder og teorier blir behandlet ut fra hvert sitt hovedperspektiv. Sentralt i denne undervisningen står en periode med øvelser – demonstrasjoner – praksis, som sammen med et paralleltgående praksisseminar vil knytte det mer abstrakt-teoretiske kunnskapsstoffet til konkrete erfarings-situasjoner. En rekke mer frittstående undervisningstilbud vil ta sikte på en nærmere utdyping av spesielle problemstillinger og sentrale perspektiver. Seminarer og gruppeaktiviteter tar sikte på at studentene mest mulig aktivt skal tilegne seg stoffet i lærebøkene.

Semester I – Kognitiv psykologi – behandler menneskelig opplevelse, tanke og handling fra et kognitivt perspektiv. Undervisning gis også i forskningsmetode, statistikk og databehandling som hjelpemidler i faglige beslutningsprosesser.

Semester II – Biologisk psykologi – har et psykobiologisk perspektiv som tar sikte på en allsidig innføring i det biologiske grunnlaget for individets utvikling og fungering. I dette semester tas biologiske støttedisipliner.

Semester III – Utviklingspsykologi – tar opp de ulike sider ved individets vekst og forandring gjennom livet i et utviklingspsykologisk perspektiv.

Semester IV – Sosialpsykologi – tar opp det sosialpsykologiske perspektivet på individets tilknytning til samfunnet. Det blir lagt vekt på å vise hvordan moderne sosialpsykologi kan belyse aktuelle problemstillinger og sosiale fenomener. Støttedisiplinen sosiologi vil understreke de kulturelle og sosiale sider ved menneskelig utvikling.

Semester V – Personlighetspsykologi – vil gi ulike perspektiver på og metoder for å beskrive personers målsetnin-

ger, uttrykksformer og indre liv slik dette skapes og gjenskapes gjennom livsløpet. Spesiell vekt vil legges på forhold som fremmer/hemmer livskvalitet.

Hvert av de fem semestres obligatoriske undervisning avsluttes med a) en skriftlig eksamen på 6 timer, og b) en semesteroppgave. Både a) og b) skal vurderes etter en tallkarakterskala og telle likt ved fastsetting av semesterkarakteren. Karakteren fra de fem semestrene som teller likt vil tilsammen utgjøre karakteren til 1. avdeling. (Se forøvrig eget avsnitt om eksamen.) Det er dessuten knyttet en prøve til statistikkurset og til hver av de tre støttedisiplinene (se omtale av støttedisiplinene nedenfor). Kursprøven i statistikk må være bestått før oppflytting til 2. semester.

Pensum

1. avdelings pensum bygger på grunnfagspensum. I tillegg kommer pensum til støttedisiplinene. Instituttet forplikter å sørge for at det alltid foreligger ajourførte pensumlister.

Innenfor de rammer som Institutt-rådet vedtar, fastsetter de faste lærerne ved koordinator det konkrete pensum for det enkelte temasemester.

Selv om studentene foran hver eksamen kan holde seg til et fastlagt pensum, er det studiemessig intet skarpt skille mellom pensumlitteraturen og annen faglitteratur. For å få tilstrekkelig innsikt i de forskjellige psykologiske problemstillinger er det nødvendig å ha kunnskaper ut over det faste pensum. Det vil være nødvendig å gå til originalverker, konsultere håndbøker og orientere seg i tidsskriftene og å foreta annen utfyllende lesning. Faglærerne vil gi opplysninger og veiledning om slik lesning, som leselister, i

forbindelse med undervisningen. Det vil også bli gitt orientering i bruk av bibliotekets tjenester for litteratursøking.

Pensumlister

Pensumlister fås ved henvendelse til ekspedisjonskontoret ved Psykologisk institutt, 8. etasje i SV-bygget.

Undervisning

Selv om den kunnskapsmengde som kreves til eksamen i all hovedsak finnes i pensum, kan en student ikke tilegne seg en allsidig psykologisk skoleing og tenkemåte bare ved å lese lærebøkene.

Undervisningen er derfor lagt opp med sikte på å integrere teori, metode og praktisk erfaring. Studentene anbefales derfor å legge opp sin lesning slik at den kan kombineres med den undervisning som gis til enhver tid. En aktiv holdning til lærebokstoffet og en allsidig vurdering letter tilegnelsen og gir det beste grunnlag for en selvstendig kritisk vurdering av ulike tilnærminger.

Selv om hvert semester har sitt hovedperspektiv, vil det bli lagt vekt på at 1. avdeling utgjør et enhetlig studium, og undervisningen vil også understreke dette helhetsperspektivet.

Forelesningene vil som regel gi en oversikt og diskusjon av generelle eller spesielle emner innen teoretisk psykologi. Ofte vil de ha med stoff og synspunkter som er så nye at de ennå ikke er kommet med i lærebøkene. Særlig når studentene på egen hånd har søkt å sette seg mer detaljert inn i ulike emner, vil forelesningene kunne sette problemene i sammenheng og stake ut hovedlinjene i de forskjellige stoffområder.

Seminarene gir mulighet for større

aktivitet fra studentenes side og forutsetter mer intimt samarbeid mellom faglærere og studenter. Individuelle arbeidsoppgaver, gruppearbeider, oppgaveskriving o.l. kan organiseres og kombineres. Studentene kan derved få øvelse i disponering av stoff, kombinasjon av forskjellige emneområder, saklig kritikk og alminnelig diskusjon av emner og problemer.

Kurser kan være av ulike slag. I semestrene I–V er undervisningen i anvendte metoder, praksisseminarene og praksisøvelsene obligatoriske.

I kursene søker en å demonstrere det empiriske grunnlaget for de teoretiske og metodologiske prinsippene. Kursene tar sikte på å gi den nødvendige trening og grunnlag for kritisk bruk av metodene. En kombinasjon av kurser og øvelser gir den beste muligheten for å utdype hvordan konkrete observasjoner og erfaringer kan settes i forhold til ulike teoretiske tilnærminger. Det vil også gjøre studentene fortrolige med hvordan teoretiske perspektiver, systematiske observasjoner og praktisk utprøving gjensidig utdyper og beriker det psykologiske kunnskapsstoffet.

De ulike former for undervisningstilbud er ment å hjelpe studentene til å utdype lærebokstoffet og aktivere dets praktiske relevans. Det vil i kurser og seminarer bli lagt vekt på selvstendighet.

Støttediscipliner

Det er knyttet en kursprøve til hver av støttedisciplinene i biologi, sosiologi og psykiatri. Prøven vurderes til bestått/ikke bestått. Studenter som ikke følger kurset innen en støttedisciplin, vil få oppgitt et noe mer omfattende pensum enn hva som kreves på kurset. I et slikt tilfelle må studenten gå opp til en spesiell 6-timers prøve i dette fag (se om-

tale av eksamen for 1. avdeling nedenfor).

Studentene anbefales å følge kursene i støttedisiplinene.

Biologiske støttedisipliner

Det kreves elementær kjennskap til generell biologi og fysiologi, human genetikk, sanse- og muskelfysiologi samt synapsefysiologi. Det kreves mer inngående kjennskap til sentralnervesystemets anatomi og fysiologi.

I hvert semester vil det bli arrangert et kurs med demonstrasjoner og eventuelle øvelser. Lærebøker og tilleggsliteratur vil bli oppgitt på kurset. Det vil bli gitt ut en liten stensil i tillegg med oversikter over de nevropsykologiske data kurset blir supplert med. Kurset avsluttes med en kursprøve.

Sosiologi støttedisiplin

Det kreves elementær kjennskap til den alminnelige sosiologi. Disiplinen har et omfang som svarer til ca. 1/4 av sosiologi grunnfag.

I hvert semester vil det bli arrangert et kurs med innføringsforelesninger og seminarer, i alt 6 timer pr. uke i gjennomsnitt. Pensum og tilleggsliteratur vil bli oppgitt på kurset. Kurset avsluttes med en prøve. Studentene kan velge mellom en 6-timers skriftlig prøve eller en særøppgave om et selv valgt sosiologisk emne. Oppgavens omfang kan variere noe. Antydningssvis kan det anslås til ca. 10–15 A4-sider. Det er tillatt for grupper av studenter å levere større oppgaver i samarbeid.

Det tas forbehold om endringer av studieopplegget.

Psykiatri støttedisiplin

Kurset tar sikte på å gi studentene en elementær innføring i psykiatrisk teori og praksis. Hensikten med dette er delvis å gjøre studentene kjent med fag-

bakgrunnen til en av de grupper de som senere psykologer ofte vil samarbeide med. Delvis er også formålet med kurset å bidra til at studentenes psykopatologikunnskaper i noen grad kan få en praktisk-klinisk forankring.

Undervisningen vil gjøre utstrakt bruk av sykehistorier til illustrasjon av psykopatologiske forhold.

Pensum vil bli oppgitt av kursleder.

Kurset er på 12 dobbelttimer, gjentas hvert semester og holdes ved Gaustad sykehus.

Eksamen

Eksamen for alle fem temasemestrene og de tre støttedisiplinene på 1. avdeling holdes hvert semester. Fristen for oppmelding til de forskjellige eksamener blir kunngjort i forelesningskatalogen. Den er den samme som for melding til eksamen ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Disse frister gjelder også for oppmelding til prøvene i støttedisiplinene.

Hvert temasemester i 1. avdeling avsluttes med en eksamen som består av en 6-timers skriftlig prøve og en semesteroppgave. 6-timersprøven og semesteroppgaven vurderes under ett og teller likt ved beregning av semesterkarakteren, som fastsettes etter vanlig skala. En semesterkarakter teller 1/5 av samlet 1. avdelingseksamen.

Studentene skal avlegge de enkelte eksamener til den tid som følger av gjeldende studieplan. Dersom en student ikke består en semesterekamen, gis vedkommende likevel anledning til å følge undervisningen i det påfølgende semester. Studenten må da ordnært avlegge ny prøve ved førstkomende regulære eksamen. Hvis to på hverandre følgende eksamener ikke er bestått, kan studenten ikke fortsette i

studiet før begge eksamener er bestått. For studenter som kommer i en slik situasjon, vil adgang til å følge studiet videre måtte skje etter søknad og vil være avhengig av ledig plass.

Studenten kan fremstille seg på nytt for å forbedre sin eksamenskarakter én gang pr. eksamen i påfølgende semester ved ordinær eksamen. Best oppnådde karakter blir stående.

Videre hører til 1. avdelingseksamen en 6-timers skriftlig prøve i hver av støttedisiplinene. Hvis en student i en støttedisiplin har gjennomgått og bestått kursprøven, kan hun/han ved eksamen fritas for den spesielle 6-timersprøven i dette fag. Denne prøven blir vurdert til bestått/ikke bestått. Studenten kan også fritas for denne prøven dersom hun/han har dokumentert tilsvarende kunnskaper i faget gjennom annen prøve. Opplysninger om hvilke prøver som ordinært gir grunnlag for fritak, fås på ekspedisjonen ved Psykologisk institutt. Om dispensasjon, se reglement for embetseksamen i psykologi.

Pensum til hvert temasemester består av ca. 1.500 sider tilsammen for temadelen og støttedisiplinen.

Fristen for oppmelding til kursprøve og 6-timersprøve er den samme som for melding til eksamen ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Godkjent 1. avdelingseksamen forutsetter:

- Bestått alle fem temaeksamener til 1. avdeling.
- Bekreftelse på at prøvene i støttedisiplinene er bestått.
- At all obligatorisk undervisning er gjennomført og godkjent.

Studenten kan ikke begynne på noen del av 2. avdelingsstudiet før avsluttende eksamen til 1. avdeling er godkjent.

2. avdeling

Denne avdeling er sterkere yrkesorientert enn 1. avdeling og har som målsetting fordypende studier i anvendt og teoretisk psykologi. Studentene skal i denne del av studiet gjøre kjent med de viktigste av fagets teorier og metoder i en bredde og et omfang som gir dem generell kyndighet i fagpsykologisk arbeid på ulike yrkesområder.

Ifølge Psykologloven danner norsk embetseksamen i psykologi grunnlaget for godkjenning som psykolog, og dermed for psykologisk virksomhet på ulike yrkesområder. Faget er imidlertid for omfattende, både teoretisk og praktisk til at den enkelte kan forventes å arbeide like kompetent med alle faglige problemer. For å sikre at de ulike områder av anvendt psykologi skal kunne bli tilført den kompetanse faget gir grunnlag for, gis i 2. avdeling også undervisning med sikte på fordypelse.

Det profesjonsrettede formålet med 2. avdeling sikres først og fremst gjennom at praksis søkes integrert i den løpende undervisning, og i demonstrasjoner og øvelser.

Generelt vil undervisningen i 2. avdeling legge vekt på:

- at studentene får en realistisk oppfatning av de ulike typer praktisk-psykologiske oppgaver psykologer arbeider med og hvilke deler av psykologi som er relevant for de ulike områder,
- at studentene lærer å kjenne det forskningsmessige grunnlag for sin praktiske virksomhet,
- at studentene lærer å se behovet for å drive en praksis som kan utnyttes forskningsmessig både når det gjelder å reise nye problemer for grunnforskningen og å muliggjøre systematisk evaluering av egen praktisk virksomhet.

Undervisningen vil, der det er hensiktsmessig, bli lagt til instituttets eksterne praksisinstitusjoner.

2. avdeling vil normalt gjennomføres på 3 år når praksistiden regnes med.

Organisering av embetsstudiets 2. avdeling

2. avdeling stiller krav til studentene på de følgende fire felter: teoretiske kunnskaper, metodisk skolering, profesjonsrettet praksis og vitenskapelig arbeid. 2. avdeling består av følgende undervisningselementer:

- Felleskurs med praksis.
- Hovedpraksis med hovedpraksis-seminar.
- Påbyggingskurs.
- Forsknings- og hovedoppgaveseminar.
- Studie- og hovedoppgaveveiledning.

Dessuten omfatter 2. avdelingsplanen bestemmelser om:

- Hovedoppgave
- Pensum
- Eksamen.

Felleskurs med praksis

Felleskurset innleder 2. avdelingsstudiet.

Kravet til faglig bredde søkes bl.a. ivarett ved at den generelle og teoretisk/metodiske skolering i 1. avdeling blir videreført i et kurs i psykologiske arbeidsmetoder som er obligatorisk for samtlige studenter i 2. avdeling. Kurset tar sikte på å gjøre studentene kjent med noen vanlige problemer og arbeidsoppgaver som er aktuelle i psykologisk praksis. I denne sammenheng vil profesjonelle fremgangsmåter for undersøkelse og intervensjon bli drøftet i forhold til de problemer/utfordringer en psykolog møter i sin praksis. Undervis-

ningen forutsettes lagt opp på en slik måte at studentene sikres trening i valg og prioritering av arbeidsmetoder i relasjon til arbeidsoppgaver. Det anses således ikke tilstrekkelig at studentene oppnår en viss fortrolighet med de enkelte arbeidsmetoder.

Felleskurset vil særlig ta opp problemer og arbeidsoppgaver som møter psykologen innen sentrale yrkesområder som helsesektoren, skolesektoren og arbeids- og attføringssektoren. Felleskurset skal ta opp muligheter for evaluering av egen virksomhet som psykolog; dessuten skal felleskurset gi undervisning i relevant lovverk og fag-tiske retningslinjer.

Som ledd i felleskurset i fagpsykologisk arbeid, skal studentene ha praksis i ekstern institusjon som driver slikt arbeid, f.eks. innen helse-, skole- eller arbeidspsykologi-/ attføringssektoren.

I felleskurspraksis skal studentene arbeide som psykologs medhjelper. For videre utdyping av formålet med felleskurspraksis, se Hovedpraksis.

Felleskurs med praksis må være godkjent før studentene påbegynner hovedpraksis.

Hovedpraksis

Det kreves at studentene også gjennomfører en mer omfattende praksis – hovedpraksis – i ekstern institusjon. Denne hovedpraksis strekker seg normalt over 6 mnd. med ca. 28 timer pr. uke. Ordinært vil hovedpraksis gjennomføres i semesteret etter grunnkurset.

Hovedpraksis vil gi studentene erfaring med psykologiske problemer, arbeidsmetoder som benyttes og de praktiske, teoretiske og metodiske forutsetninger for disse. Samtidig skal studentene skaffe seg kjennskap til institusjonen og til samarbeidsformer med personale med annen fagutdanning.

Gjennom arbeid med de konkret foreliggende menneskelige problemer bør studentene også få en klarere forståelse av styrken og begrensningen i den teoretiske psykologi i forbindelse med psykologisk yrkesutøvelse og de etiske problemer som oppstår i denne sammenheng. Studentenes erfaring fra praksisperioden forutsettes trukket inn og bearbeidet i enkelte undervisnings tiltak. Ved praksisinstitusjonen vil studentene få spesiell veiledning av en psykolog som er ansatt ved institusjonen og som er knyttet til psykologistudiet for å gi supervisjon og ha tilsyn med denne del av studiet (praksislærere). Studenten vil være å betrakte som psykologs medhjelper i praksistiden.

I hovedpraksis kan studentene bruke noe av tiden til innsamling av materiale til hovedoppgaven. Det viser her til reglement for hovedpraksis.

Det kreves at studentene følger et obligatorisk praksisseminar parallelt med hovedpraksis. I praksisseminaret legges spesiell vekt på drøfting av profesjonalisering, psykologrollen og forholdet til andre samarbeidende yrkesgrupper.

Påbyggingskurs

Påbyggingskursene er innsiktet på faglig fordypelse og konsentrasjon. De skal utdype ulike fagområder med sikte på styrking av kompetansen i forhold til sentrale arbeidsoppgaver i samfunnet. For å nå en tilstrekkelig fordypelse i temaer relevant for et bestemt yrkesområde, må hver student skaffe seg et visst antall kurspoeng. Et (1) kurspoeng skal normalt tilsvare 1 times katalogført undervisning pr. uke i et semester.

Instituttrådet bestemmer hvor mange kurspoeng de ulike undervisningstilbud gir og hvilke yrkesområder de er relevante for. Instituttrådet fastlegger til

enhver tid hvor mange kurspoeng som kreves for å fremstille seg til eksamen.

Når det gjelder de øvrige kurspoeng som trengs (ut over minimum for det valgte yrkesområde), står studentene fritt med hensyn til hvilke påbyggingskurs de vil velge. (Under bestemte vilkår kan forskningskurs erstatte påbyggingskurs – se nedenfor.)

Adgang til påbyggingskurs ut over det obligatoriske minimum vil være avhengig av kurskapasitet.

Når det gjelder valg av påbyggingskurs, anbefales studentene å benytte seg av instituttets tilbud om studieveiledning i læernes samtaletider.

Forsknings- og hovedoppgaveseminar

Hvert semester skal det arrangeres forskningsseminarer knyttet til pågående forskning ved instituttet eller til diskusjon av internasjonale forsknings tradisjoner.

Forskningsseminarene kan være poenggivende eller ikke-poenggivende avhengig av den arbeidsinnsats studentene gjør i forbindelse med undervisningen. Kurspoeng for forskningskurs kan i bestemte tilfeller erstatte deler av de kurspoeng studentene må ha fra påbyggingskurs innen et yrkesområde. Dette gjelder når forskningsseminaret vurderes som særlig relevant for arbeid innen dette området.

For å lette studentens arbeid med hovedoppgaven vil det også bli arrangert egne hovedoppgaveseminarer.

Hovedoppgave

Instituttets studieplan og retningslinjer for arbeide med hovedoppgaven er under revisjon. Ny studieplan og nye retningslinjer vil være ferdige i løpet av våren 1992, og vil bli offentliggjort

umiddelbart etter de nødvendige vedtak. Den nye studieplanen og retningslinjene vil da kunne fås ved henvendelse til Psykologisk institutt. Inntil ny ordning trer i kraft vil nedenstående plan være gjeldende.

Senest det semestret studentene melder seg til 2. avdelingseksamen, skal de levere inn et vitenskapelig arbeid (hovedoppgave). I tillegg til påbygningskurs og forskningsseminarer skal hovedoppgaven sikre den nødvendige konsentrasjon og fordypelse i spesielle områder. Arbeidet skal ordinært være innsamling og/eller analyse av et empirisk materiale, men kan også være av teoretisk art.

Arbeidet skal vise at studenten behersker vitenskapelig fremgangsmåte, såvel som de spesielle problemstillinger og metoder som knytter seg til et valgt emne.

Studenten skal under sitt arbeid med hovedoppgaven ha oppnevnt en fast veileder.

Det er utarbeidet egne retningslinjer for datainnsamling i eksterne institusjoner og for utforming av hovedoppgaven.

Pensum

Pensum til 2. avdeling består av pensæne knyttet til felleskurset og til de påbygningskursene som den enkelte student har valgt. Kursplanene inneholder de til enhver tid gjeldende litteraturlister vedtatt av rådet ved Psykologisk institutt.

I den grad det foreligger valgfrihet og alternativer for sammensetning av pensumlisten, vil studentene kunne få råd og veiledning av faglærerne ved utvalget. Foruten kurslitteraturen vil det også være nødvendig å lese tilleggs-litteratur i forbindelse med hovedoppgaven.

Den undervisning som blir gitt i pedagogikk, sosiologi, antropologi og andre fag som grenser til psykologi, kan studentene også ha stort utbytte av. Likevel blir studentene henvist til atskillig lesning på egen hånd. Det henvises til egne lister over anbefalt litteratur for videregående lesning.

Eksamen

Avsluttende eksamen i 2. avdeling holdes hvert semester. Eksamen består enten av to 8 timers skriftlige prøver eller en oppgitt 14 dagers oppgave på grunnlag av pensum knyttet til felleskurset, og en selvvalgt 14 dagers oppgave som ordinært er knyttet til påbygningskursene; samt en muntlig prøve.

Det tas forbehold om endringer av eksamensordningen.

Ved de skriftlige prøver skal kandidaten dokumentere sine kunnskaper i og sin forståelse av anvendt psykologi i sin alminnelighet. Det vil bli lagt særlig vekt på evnen til kritisk vurdering og evnen til å se muligheter og begrensninger i anvendelse av ulike teorier og metoder og forskningsresultater.

Til muntlig eksamen vil det bli eksaminert i pensum fra felleskurs og påbygningskurs, og poenggivende forskningskurs. Eksaminasjon kan også ta utgangspunkt i 14 dagers oppgaven.

For bestått skriftlig eksamen til 2. avdeling gis det en foreløpig karakter fra 1,0–4,0 med en desimals nøyaktighet. Denne meddeles kandidaten, som ikke kan fremstille seg til muntlig prøve før den skriftlige er bestått. Etter den muntlige prøven fastsettes den endelige karakter, også med en desimals nøyaktighet. Kandidater som får dårligere karakter enn 4,0, har ikke bestått eksamen.

Ved beregning av tallkarakterer til 2. avdelingseksamen teller 8 timers- og 14 dagers eksamen likt.

Hovedoppgaven teller ikke med ved fastsettelsen av karakteren ved 2. avdeling, men gis egen karakter med grad og tallverdi. Hvis en kandidat til 2. avdelingseksamen har bestått de skriftlige og muntlige prøver, men ikke fått godkjent den selvvalgte vitenskapelige undersøkelse (hovedoppgaven), kan vitnemål ikke utstedes før godkjent hovedoppgave foreligger. Har en kandidat fått godkjent hovedoppgaven, men ikke bestått de øvrige prøver, gjelder det at han/hun må fremstille seg til de skriftlige og muntlige prøver på ny.

Det er ikke adgang til å fremstille seg til noen del av embetseksamen i psykologi mer enn 3 ganger. Den best oppnådde karakter blir gjeldende. (Om dispensasjon, se reglementet § 9.)

Karakterene etter 1. avdeling og etter 2. avdeling (som teller likt) vil til sammen utgjøre hovedkarakteren til den avsluttende embetseksamen i psyko-

logi. På eksamensvitnemålet angis karakteren fra 1. avdeling og 2. avdeling med grad og tallverdi med en desimal. Dessuten angis en hovedkarakter med grad og tallverdi. Hovedoppgavens tittel og karakter med grad og tallverdi med en desimal angis særskilt på eksamensvitnemålet.

Adgang til embetsstudiet for søkere fra andre læresteder

Studenter som etter søknad får ekvivalent utdannelse og eksamener fra andre utdannelsesinstitusjoner med deler av embetsstudiet i psykologi, kan etter vurdering i hvert enkelt tilfelle opptas i den utstrekning plasser er blitt ledige ved at ordinære studenter slutter før de har fullført embetsstudiet (Kollegievedtak av 8.9. 1972). Administrasjonsordningen for rangering av søkerne kan fås ved henvendelse til instituttet.

SOSIALANTROPOLOGI

GRUNNFAG – MELLOMFAG – HOVEDFAG

Adresse: Institutt og museum for antropologi, Eilert Sundts hus, 6. etg.
P.b. 1091 Blindern, 0317 Oslo. Tlf.: 22 85 65 26.
Studiekonsulent: tlf. 22 85 56 27.

Innledning

Sosialantropologien beskjeftiger seg med det sammenliknende studium av kultur og samfunn. Faget betegnes også som «social anthropology» i England, som «cultural anthropology» i USA, «anthropologie sociale» i Frankrike, og som «Völkerkunde» og «Ethnologie» i tysktalende land. En kunne også kalle faget sammenliknende sosiologi som flere fremtredende forskere har foreslått. Når en sammenlikner sosialantropologi og sosiologi, er det slående hvor like disse fagene er når det gjelder forutsetninger i grunnleggende teori, men hvor forskjellige de er i mye av hva forskere i de to tradisjoner faktisk gjør. Det kan være mange årsaker til dette, og noen gir en god anledning til å understreke sosialantropologiens særtrekk.

Sosialantropologiens viktigste metode for innsamling av primærmateriale er kalt feltarbeid, og hovedvekten ligger på såkalt deltakende observasjon. Denne metode har vist seg nyttig i forståelsen av sammenhengen mellom forskjellige aspekter ved samfunn og forståelse av hvilke ideer og verdier samfunnsmedlemmer handler ut fra. Metoden har sine begrensninger i og med at den intense deltakende observasjon

ikke lar seg praktisere i alle situasjoner. Sosialantropologer vil i slike situasjoner gjøre bruk av andre metoder som er mer vanlig i sosiologien (intervjuer, statistiske metoder etc.), men vil likevel insistere på at man bare ved deltakende observasjon får data som gir mulighet til å registrere den totale sammenheng som sosial handling finner sted i og dermed til å forklare de forutsetninger som folk har for å handle som de gjør.

De sentrale problemstillinger i sosialantropologien er rettet mot analysen av kulturer og samfunn slik de fungerer som totale systemer og å forstå grunnlaget for vedlikehold og endring av kulturelle og sosiale former. En er også ute etter å kartlegge variasjon i samfunnsformer og å bruke denne formvariasjon analytisk til å finne frem til regelmessigheter i oppbygning av samfunn i sin alminnelighet. Ved å se på kulturer og samfunn som totale systemer har sosialantropologene kunnet påvise en rekke interessante sammenhenger mellom forskjellige aspekter av kultur og samfunn innen et område, og disse sammenhengene er blitt presentert i monografier – sosialantropologiens sentrale fremstillingsform.

Tradisjonelt har sosialantropologer vært opptatt av studiet av ikke-europe-

iske kulturer eller såkalte primitive samfunn («primitiv» viser til et teknologisk og ikke nødvendigvis et kulturelt nivå). I den senere tid har sosialantropologer også drevet forskning i «europiske» samfunn og også blitt mer opp tatt av «europiske» samfunn for så vidt som disse mer og mer påvirker ikkeeuropiske samfunn. Sosialantropologien har derfor også fått en viktig oppgave som formidler av kunnskap mellom kulturer og i utviklingsproblematikk.

En informasjonsbrosjyre om studiet fås ved henvendelse til instituttet.

GRUNNFAG

Grunnfagkurset strekker seg over to semestre. Nytt grunnfagskurs starter hvert vårsemester, og grunnfagseksamen avholdes hver høst. For studenter som stryker til eksamen blir det arrangert ekstraordinær eksamen i vårsemesteret.

Grunnfagskurset tar sikte på å gi studentene:

- a) en elementær trening i samfunnsvitenskapelig teori og metode slik disse er utviklet gjennom sosialantropologien,
- b) kunnskap om de viktigste regionale variasjoner i kultur og samfunnsformer.

Pensumlisten er forsøkt lagt opp slik at den samme litteratur skal kunne dekke begge siktemål.

Pensumavsnittene skal ikke oppfattes som lukkede tematiske «båser», men mer som ulike problemorienteringer i studiet av sosialt liv. Mange av artiklene kunne ha forsvart plass under flere avsnitt, og i mange tilfeller vil en finne at tema som er behandlet under ett pensumavsnitt, også er behandlet i andre avsnitt.

Grunnfagsstudiet består av følgende deler:

1. Innføring

Innføringen gis som et intensivt kurs over to-tre uker. Inkludert i dette kurset er et seminar over to hele dager, som vanligvis arrangeres på OSI-hytta i Nordmarka.

I innføringen søker en å gi innblikk i grunntrekkene i sosialantropologi. En vil bli kjent med et eller flere norske forskningsprosjekter og bli orientert i variasjonen i norske sosialantropologers virksomhet.

Forhåndsorientering gjennom lesing av grunnboken før grunnfagskurset er en fordel.

*Keesing, R.M.: *Cultural Anthropology: A Contemporary Perspective*. Holt, Rinehart & Winston, New York & London 1981.

2. Hva er sosialantropologi

Dette avsnittet vil være en videreføring og utdyping av de grunnleggende perspektiver i sosialantropologi, og en blir kjent med den formidlingsproblematikk som knytter seg til anvendelsen av faget.

3. Sosial organisasjon og verdensbilde

I dette avsnittet inngår:

- 3.1 Slektskap, familie og lokal organisasjon.
- 3.2 Identitet, kjønn og differensiering.
- 3.3 Symboler og religiøse systemer.

4. Politikk og økonomi

- 4.1 Økonomiske systemer og prosesser.
- 4.2 Politiske systemer og prosesser.

5. Natur og samfunn

5.1 Økologi og samfunnsformer.

5.2 Integrasjon i samfunn.

Pensumliste fås ved henvendelse til instituttet.

6. Monografi/regional etnografi

I dette pensumavsnittet undervises det i regionalgeografi. I tillegg blir én eller flere monografier gjennomgått. Det kan eventuelt også bli aktuelt å gjennomgå et pågående eller nylig avsluttet forskningsprosjekt. En plan for denne forelesningsserien vil foreligge ved semesterstart.

I regional etnografi skal studentene legge opp en obligatorisk (nordisk) del og en selvvalgt del. Den selvvalgte delen skal omfatte et pensum på ca. 350 sider, som gir en bred dekning av kulturvariasjonen innenfor en større region utenfor Norden, f.eks. Sørøst-Asia, Afrika sør for Sahara, Latin-Amerika. Forslag til pensum for de forskjellige regioner kan fåes ved henvendelse til instituttets ekspedisjon.

Bøker som må kjøpes:

Artikkelsamlingene Sosialantropologi 1-9. Institutt for sosialantropologi, Oslo 1989.

Chagnon, N.: *Yanomamø. The Fierce People*. Holt, Rinehart & Winston, New York 1983.

Goffman, E.: *The Presentation of Self in Everyday Life*. New York 1959 og senere utgaver.

Keesing, R.M.: *Cultural Anthropology: A Contemporary Perspective*. Holt, Rinehart & Winston, New York & London 1981, eller senere utgaver.

Klausen, A.M.: *Antropologiens historie*. Gyldendal, Oslo 1981.

Klausen, A.M.: *Den norske væremåten*. Cappelen, Oslo 1984.

Odner, K.: *Finner og terfinner*. Oslo Occasional Papers in Social Anthropology No. 9, 1983.

Weiner, A.: *The Trobrianders of Papua, New Guinea*. Holt, Rinehart & Winston, New York 1983.

Goldschmidt, W.: *The Sebei: A Study in Adaption*, New York: Holt, Rinehart & Winston 1986 (Spindler-serien).

Eksamen

Grunnfagseksamen holdes i slutten av hvert høstsemester. Lister over de selvvalgte delene av pensum må innleveres for godkjenning til instituttets ekspedisjon innen 15. mai. Fristen for oppmelding til eksamen er 22. september. Valg av eksamensordning må opplyses på oppmeldingsskjemaet. Hvis kandidaten ombestemmer seg med hensyn til eksamensordning, må dette meldes fra til instituttets ekspedisjon innen 1. oktober. Det kan velges mellom følgende eksamensordninger:

- To skriftlige prøver, hver av varighet 8 timer, og en muntlig prøve (skole-eksamen).
- En skriftlig hjemmeeksamen med en innleveringsfrist på 10 dager (offentlige fridager unntatt søndager kan komme i tillegg) over ett av minst to oppgitte emner. Besvarelsens størrelse skal ligge innenfor rammen av maks. 3500 ord (eller ca. 10 maskinskrevne sider). I tillegg kommer en muntlig prøve som under a). Eksamensbesvarelsene skal leveres i 3 eksemplarer.

Tentamensbesvarelsene forutsettes gjennomført innenfor *oppgaveseminalet* som er en del av undervisningstilbudet for 2. semester grunnfag. Det er en forutsetning for å

kunne gå opp etter eksamensform b) at kandidaten innleverer en skriftlig tentamensbesvarelse før eksamen avlegges, og under samme betingelser med hensyn til tidsfrist og størrelse som for denne. Tentamensresultatene får ingen innflytelse på eksamenskarakteren.

Kandidatene kan søke veiledning hos faglærer under tentamen, men ikke under eksamen.

MELLOMFAG

Mellomfagstillegget skal normalt ta ett semester. Undervisning i mellomfagstillegget gis hvert vårsemester, mens eksamen avholdes både i vår- og høstsemesteret.

Pensum: Fellespensum har et omfang på 1548 sider + en monografi på ca. 200 sider. I tillegg legges ca. 500 sider opp i tilknytning til et kurs etter eget valg.

Undervisning: Det gis 4 forelesningsrekker à 6 dobbelttimer over fellespensum (to parallelle tilbud gjennom hele semesteret). Undervisningen i de valgfrie kursene (felles med hovedfag) går over 6 dobbelttimer, enten i semesterets første eller annen halvdel. Kursernes innhold varierer, men inkluderer alltid et tilbud om etnisitet, kjønn og klasse, samt ett kurs om antropologiske klassikere.

Eksamen og evaluering: 10-dagers hjemmeeksamen eller semesteroppgave, samt muntlig eksamen. Den skriftlige besvarelsen gis en tallkarakter som kan justeres etter muntlig eksamen. I tillegg kan kandidaten eksamineres muntlig i pensum som legges opp i tilknytning til kurs.

Pensum

I. Fellespensum

Fellespensum på mellomfag består av seks deler:

1. Begrepsdannelse og grunnlagsproblemer (Forelesningsrekke 1).
2. Analytiske perspektiver (Forelesningsrekke 1).
3. Symboler og ritualer (Forelesningsrekke 3).
4. Trossystemer og klassifikasjon (Forelesningsrekke 3).
5. Etnisitet og nasjonalisme (Forelesningsrekke 4).
6. Sosial og kulturell endring (Forelesningsrekke 2).

Pensumliste fås ved henvendelse til instituttet.

II. Monografi

Studentene velger selv en monografi fra Instituttets skriftserie Occasional Papers. Studenter som skriver semesteroppgave, slipper å legge opp monografi, og legger i stedet opp ca. 200 sider i forbindelse med oppgaven.

III. Pensum i forbindelse med kurs

Denne delen av pensum er ca. 500 sider og inngår i tilknytning til det kurs studenten deltar på. I tilknytning til kursene som det foreleses over, utarbeides obligatoriske litteraturlister.

Eksamen

Eksamen kan avlegges hvert semester i en av følgende former:

- A. En skriftlig hjemmeoppgave med innleveringsfrist på 10 dager (offentlige fridager unntatt søndager kommer i tillegg) over ett av minst to oppgitte emner. Besvarelsenes størrelse skal ligge innenfor ram-

men av maks. ca. 3500 ord (eller ca. 10 maskinskrevne sider), den skal leveres inn i tre eksemplarer og *må være klart leselig*. I tillegg kommer en muntlig prøve.

- B. En skriftlig prøve som består av en semesteroppgave over selvvalgt emne som er godkjent av en av faglærerne. En skriftlig disposisjon for oppgaven må være godkjent av faglærer innen 20. februar om eksamen skal avlegges i vårsemestret, og innen 20. september om eksamen skal avlegges i høstsemestret. Studenter som skriver semesteroppgave har rett på 3 timers veiledning fra faglærer. Semesteroppgaven skal leveres inn senest første hverdag (unntatt lørdag) etter 1. mai i vårsemestret, og første hverdag (unntatt lørdag) etter 1. november i høstsemestret. Besvarelsens størrelse skal ligge innenfor rammen av maks. ca. 7000 ord (eller ca. 20 maskinskrevne sider). To kandidater kan skrive én semesteroppgave i fellesskap. Besvarelsens størrelse skal da ligge innenfor rammen av maks. ca. 14 000 ord (eller ca. 40 maskinskrevne sider). Fellesarbeidet må utarbeides og vil vurderes etter *Regler om bruk av fellesarbeider til eksamen*, paragraf 2a (se Studiehandboka). Både for enkeltkandidater og de som samarbeider om en oppgave, kommer det i tillegg en individuell muntlig prøve.

For begge eksamensformer gjelder at grunnfagskarakteren innregnes i den endelige karakter for mellomfaget i forholdet 2:1.

Lister over de selvvalgte delene av pensum må innleveres for godkjenning til instituttets ekspedisjon i vårsemestret innen 15. april og i høstsemestret innen 15. oktober. Valg av eksamens-

ordning skal oppgis ved oppmelding til eksamen. En eventuell endring av eksamensform må være meddelt instituttets ekspedisjon innen henholdsvis 1. april eller 1. oktober.

En forutsetning for å avlegge eksamen i mellomfagstillegget er at grunnfagseksamen er bestått.

Grunnfagseksamen og eksamen i mellomfagstillegget *kan* avlegges i samme semester. De to prøvene sensureres da separat, og karakterene slås sammen. Eventuell bestått eksamen i mellomfagstillegget annulleres dersom kandidaten ikke består grunnfagseksamen.

HOVEDFAG

Opptak

Opptak på hovedfag skjer etter søknad. Det tas opp nye studenter hvert høstsemester, med søknadsfrist 1. juni. Ved opptaket blir søkere som har fullført cand.mag.-graden prioritert. Den videre utvelgelse av søkere skjer på grunnlag av karakteren på mellomfaget i sosialantropologi. (Ved beregning av mellomfagskarakteren teller grunnfagskarakteren 2/3 og karakteren på mellomfagstillegget 1/3.)

Søknadsskjema og nærmere informasjon om opptakskriteriene fås ved henvendelse til instituttet.

Målsetting

Målsettingen med studiet er å gi studenten kunnskap om og forståelse av kulturformer og deres variasjon. Den sosialantropologiske forståelsesform legger stor vekt på helhetsperspektiv på samfunn og kultur, å forstå de ulike kulturformer på deres egne premisser og å anvende et globalt perspektiv i sammenlikningene. Studenten må såle-

des sette seg inn i litteratur som drøfter de metodiske problemer en slik forståelse innebærer og de forsøk som er gjort på å utforme sosialantropologisk teori om kultur og samfunn.

Gjennom arbeidet med hovedfagsavhandlingen skal studenten vise sin evne til å gjennomføre en faglig undersøkelse – fra problemavgrensing og datainnsamling til analyse og presentasjon.

Studiet tar også sikte på å gjøre de ferdige kandidater i stand til å anvende sosialantropologisk ekspertise på samfunnslivet både hjemme og ute.

Studietid

I Lånekassen godkjennes en studietid på hovedfaget på 5 semestre, men det *kan* ta lengre tid, særlig dersom hovedfagsoppgaven er basert på feltarbeid i ikke-europeiske samfunn.

De to første semestrene skal brukes til å utdype kjennskapet til sosialantropologisk teori og metode, samt å utarbeide planer for hovedoppgavens tema (prosjektbeskrivelse).

3. semester er avsatt til feltarbeid, mens 4. og 5. semester benyttes til skrivning av hovedoppgaven og pensumlesing.

Studiets oppbygging

1. semester: Innføring

Innføringskurset på hovedfag holdes hvert høstsemester.

Pensum: Fellespensum er på ca. 2250 sider, hvorav 900 sider er monografier. I tillegg legges ca. 500 sider opp i tilknytning til et valgfritt kurs.

Undervisning: To påfølgende forelesningsrekker à 6 dobbelttimer over fellespensum. I tillegg velges ett kurs på 6

dobbeltimer. Kurstilbudet varierer fra år til år, men vil alltid omfatte et tilbud om kjønn, etnisitet og klasse, samt et tilbud om klassikere.

Eksamen og evaluering: 8-timers-prøve med tallkarakter over fellespensum. I tillegg skrives et obligatorisk essay på maksimalt 10 sider i tilknytning til kurs. Essayet må være godkjent av lærer; det gis ikke karakter ut over bestått/ikke bestått. Leveringsfristen for essays er 15. desember.

2. semester:

Metode og feltforberedelse

Statistikk-kurs, kurs i metode og feltforberedelse og kurs i regional etnografi holdes hvert vårsemester. Alle kursene er obligatoriske.

Undervisning: Kurset i metode og feltforberedelse (tidligere gruppe 1) går over 12 dobbelttimer og ledes av faglærer, men er basert på bidrag fra deltakerne – først og fremst presentasjon av prosjekter og av minifeltarbeid. Litteratur som vil bli brukt inkluderer R. F. Ellen (ed.): *Ethnographic Research* (1984) og K. Hastrup/K. Ramløv (red.): *Feltarbejde* (1988). Det vil legges større vekt enn tidligere på etnografisk kunnskap i prosjektbeskrivelsen. Statistikk-kurset og kurset i etnografi går over seks dobbelttimer.

Evaluering: Prosjektbeskrivelsen må godkjennes av instituttets komité for vurdering av prosjektbeskrivelser.

Essay til statistikk-kurset må godkjennes av kurs-ansvarlig.

Etter feltarbeid

Undervisning og pensum:

For hovedfagsstudenter i denne fasen arrangeres Gruppe 2 og Gruppe 3 (hen-

holdsvis 1. og 2. semester etter feltarbeid) etter samme mønster som kurset i metode og feltforberedelse.

Dessuten tilbys minimum fire forelesningsrekker/kurs (alternerende over to semestre) à seks dobbelttimer over sentrale antropologiske problemstillinger. Temaene er disse:

- (i) Økonomi og økologi.
Fokus på forholdet mellom økonomiske og økologiske systemer og prosesser i lys av sosial organisasjon.
- (ii) Kultur og mening.
Det krysskulturelle studium av kognisjon, tenkemåter og den menneskelige natur, oppfatninger av selvet og personkategorien.
- (iii) Symbolske systemer.
Om religion, kosmologi og ritualer, moral, magi og helbredelseskulter, forholdet mellom «store» og «små» tradisjoner og forholdet mellom skriftløse religioner og verdensreligionene.
- (iv) Det moderne – studiet av komplekse samfunn. Komparativt om sosiale og kulturelle aspekter ved modernisering og modernitet, variasjoner innen moderne samfunnsformer og det antropologiske studiet av nasjonalstaten.

Pensa til kursene bestemmes av foreleseren, og kandidaten må legge opp til

sammen 2000 sider fra dem (ca. 500 sider pr. forelesningsrekke). Det skal i tillegg legges opp 2000 sider selvvalgt pensum i tilknytning til hovedoppgaven.

I tillegg arrangeres tidvis seminarer over nyere antropologisk litteratur og skrivekurs.

Eksamen:

Avsluttende eksamen til cand.polit.-graden består av avhandlingen og en 10-dagers hjemmeeksamen i pensum for de 4 selvvalgte kursene. Avhandlingen og 10-dagers prøven gis separate tallkarakterer. Karakteren fra 10-dagersprøven kan justeres på muntlig eksamen. Den endelige karakteren for hovedfaget regnes ut på følgende måte: Eksamen i innføringsdelen og 10-dagers hjemmeeksamen (justert etter muntlig prøve) teller $\frac{1}{4}$ hver. Avhandlingen teller $\frac{2}{4}$.

Frister:

Avhandlingen må leveres i instituttets ekspedisjon innen 1. april i vårsemesteret og innen 1. oktober i høstsemesteret.

Pensumlister for de fire kursene og selvvalgt pensum i tilknytning til hovedoppgaven innleveres innen henholdsvis 15. april og 15. oktober.

SOSIALØKONOMI

GRUNNFAG – MELLOMFAG – HOVEDFAG PROFESJONSSTUDIUM

Adresse: Sosialøkonomisk institutt, Eilert Sundts hus, 12. etg.
P.b. 1095 Blindern, 0317 Oslo. Tlf.; 22 85 51 27.

Allmenn orientering

Innledning

Det sosialøkonomiske studium har til formål å gi kunnskap om den økonomiske virksomhet og om de økonomiske og sosiale forhold i samfunnet. En studerer fenomener som produksjon, sysselsetting og arbeidsløshet, forbruk og sparing, prisdannelse, inntektsfordeling, energispørsmål, miljøproblemer, økonomisk politikk og internasjonal handel. Sosialøkonomi kan i stor grad sies å være et studium av hvordan begrensede ressurser (produksjonsutstyr, arbeidskraft, energi, naturressurser etc.) fordeles på ulike anvendelser med sikte på materielle goder, men også goder som fritidssysler, sosial omsorg, utdanning og miljøgoder.

I sosialøkonomien forsøker en å forklare og forstå de gjeldende økonomiske mekanismer så vel som implikasjonene av alternative økonomiske ordninger. En studerer også kriterier for hva som kan sies å være en god organisering av økonomien og god økonomisk politikk.

De økonomiske resultater bestemmes dels av tekniske, naturgitte og historiske forhold og dels av de økonomiske beslutninger hos enkeltindivider

og kollektive organer. Som studium av samfunnets økonomi er sosialøkonomien spesielt opptatt av samspillet mellom de økonomiske aktiviteter og beslutninger hos de mange foretak og enkeltindivider i samfunnet. Moderne økonomier er preget av stor gjensidig avhengighet mellom individer og land. Det foreligger muligheter for spesialisering, arbeidsdeling og handel, men også konkurranse om knappe ressurser og fordelingskonflikter. Disposisjoner som kan fortone seg ubetydelige for den enkelte, kan i sum ha store samfunnsmessige konsekvenser, som for eksempel når mange hver for seg bidrar med litt forurensning. I slike tilfelle kan det bli et dårlig totalresultat dersom hvert enkelt individ følger den tilpasning som det ser seg best tjent med. Den enkelte kan ikke på egen hånd gjøre noe for å rette opp dette. Det kreves kollektive tiltak. Offentlige og andre kollektive tiltak kan ha stor betydning både direkte og ved å påvirke og sette rammer for de enkeltes disposisjoner.

I sosialøkonomi som i andre vitenskaper må vi lage oss logiske tanke-skjemaer som gir et såpass forenklet bilde av virkeligheten at den blir mer forståelig for oss. Gjennom øvelse i å

håndtere slike tankeskjemaer og ved å skaffe oss inngående kjennskap til de konkrete forhold vi søker å analysere, må vi lære oss opp i å bedømme hva slags forenklinger som er på sin plass i hvert enkelt tilfelle.

Hvis det bare gjelder å skaffe seg visse idéer om hvordan det økonomiske liv i et samfunn fungerer, kan en komme et stykke på vei ved et omhyggelig og klart formulert verbalt resonnement. Men når det gjelder mer vidtgående og krevende problemstillinger der en tar sikte på å komme fram til praktiske resultater, vil ofte et matematisk formulert tankeskjema være den eneste farbare vei. Dette skyldes ikke minst at en er opptatt av samspillet mellom mange samtidige disposisjoner som det er vanskelig å holde tankemessig rede på. Forsøk på å mestre de sentrale områder av sosialøkonomien uten å ta matematikken til hjelp ville derfor ikke bare være unødig tidsspille, men det ville være en altfor vanskelig oppgave for de aller fleste studenter.

En sosialøkonom må allerede fra første stund venne seg til å se nøkternt og vitenskapelig på de samfunnsøkonomiske spørsmål. Dette gjelder ikke bare for de studenter som tar sikte på en framtidig akademisk karriere, men like mye det langt større antall som kommer i praktiske yrker. En sosialøkonom i praktisk arbeid vil ha et særlig behov for solid utdanning hvis en skal ha evne til å se de vesentlige sammenhenger og problemstillinger gjennom det mylder av detaljer en møter i sitt daglige virke.

Hvor arbeider sosialøkonomer?

En undersøkelse fra 1982 (i boken *Norske Sosialøkonomer*, utgitt ved Norske Sosialøkonomers Forenings 75 års jubileum i 1983) viser følgende om

arbeidssteder for kandidater med sosialøkonomisk embetseksamen:

	Første arbeidssted etter eksamen	Siste/nåværende arbeidssted
Stat	71%	50%
Kommuner og fylker	7%	18%
Privat	22%	32%
	100%	100%

Det fremgår at en stor andel har begynt i staten, men at mange av disse senere har søkt seg over til stillinger i kommunal og privat sektor. Andre undersøkelser bekrefter denne tendensen.

Sosialøkonomisk embetseksamen gir allsidige muligheter i arbeidsmarkedet. Sosialøkonomer finnes f.eks. i så forskjellige virksomheter som bank og forsikring, oljeselskaper, datavirksomhet, videregående skole, presse- og kringkasting, helseadministrasjon, miljøvernarbeid, utenriktjeneste og u-hjelp.

I statsadministrasjonen er det sosialøkonomer i mange høyere stillinger. Tre av de største arbeidsplassene for sosialøkonomer er Finansdepartementet, Statistisk Sentralbyrå og Norges Bank. I de senere år er mange ansatt i utredningsstillinger og administrative stillinger i kommunesektoren. En del arbeider med forskning og undervisning på universiteter og høyskoler. I den private sektor arbeider de fleste sosialøkonomer i banker, i de store organisasjoner i næringslivet, i konsulentfirmaer, oljeselskaper og i planleggingsavdelinger i større bedrifter. En rekke norske sosialøkonomer har hatt sentrale stillinger i internasjonale organisasjoner. Dessuten deltar mange sosialøkonomer i offentlige utvalg.

Cand.polit.-kandidater med hovedfag i sosialøkonomi tar sikte på å dekke

arbeidslivets behov for personer som har kombinert videregående studier i sosialøkonomi med andre fag. Arbeidsstedene vil ofte være de samme som for kandidater med sosialøkonomisk embetseksamen.

Både grunnfag og mellomfag i sosialøkonomi kan være nyttige for studenter som tar sikte på senere arbeid i den videregående skolen, der sosialøkonomi nå har fått en langt større plass enn før. Hittil har det i mange tilfelle vært vanskelig å skaffe kvalifiserte lærere i faget.

I kombinasjon med andre fag kan både grunnfag og mellomfag i sosialøkonomi gi interessante yrkesmuligheter. Grunnfag og mellomfag i sosialøkonomi kan være nyttige støttefag for videregående studier i andre samfunnsfag, historie, geografi, informatikk og annen økonomisk administrativ utdanning.

Oversikt over studietilbudet

Studiet i sosialøkonomi føres fram til følgende fem eksamener:

1. Grunnfagseksamen.
2. Mellomfagseksamen.
3. Hovedfagseksamen.
4. Sosialøkonomisk embetseksamen av lavere grad (exam.oecon.).
5. Sosialøkonomisk embetseksamen av høyere grad (cand.oecon.).

De tre første eksamenene gis med hjemmel i reglement for gradene cand. mag., cand.polit. og dr.polit. ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Opplegget for disse fem eksamenene er samordnet. Studiet er bygget opp av blokker som gjør det mulig å avslutte sosialøkonomistudiene på forskjellige nivåer. Studentene kan derfor velge ett studietrinn av gangen. De kan således endre sine studieplaner underveis uten

vanskeligheter. (Det gjelder dog visse krav til oppnådde karakterer.)

Figur 1 illustrerer studieordningen ved Sosialøkonomisk institutt. Venstre del gjelder for studenter som tar sikte på sosialøkonomisk embetseksamen, mens høyre del viser situasjonen for dem som tar sikte på å kombinere sosialøkonomi med andre universitetsfag i cand.mag.- eller cand.polit.-eksamen. I sistnevnte alternativ er det imidlertid ikke nødvendig å ta 3 semestre med andre fag før sosialøkonomistudiene påbegynnes.

Det er anledning til å ta eksamen i det valgfrie tredjeavdelingskurset «Matematikk for økonomer» på et hvilket som helst tidspunkt etter avlegging av eksamen i semesteremnet i matematikk. Det medfører at dette tredjeavdelingskurset kan tas som en del av cand. mag.-graden.

Undervisningen bygger ikke på at en har spesielle kunnskaper i sosialøkonomi fra den videregående skolen. Studiet kan påbegynnes både høst og vår.

Uansett endelig studiemål i sosialøkonomi må alle studenter begynne med *grunnfag* i sosialøkonomi. Grunnfaget kan normalt gjennomføres på to semestre. Før melding til grunnfagseksamen må examen philosophicum være bestått.

De som ønsker å fortsette studiene i sosialøkonomi må deretter avlegge eksamen i *mellomfagstillegget*. Dette krever ytterligere ett semesters studium og gir, sammen med grunnfaget, full mellomfagseksamen. Alternativt kan eksamen i grunnfaget og i mellomfagstillegget tas i samme semester.

Etter fullført mellomfag i sosialøkonomi må både de som tar sikte på hovedfag i sosialøkonomi og de som planlegger å ta sosialøkonomisk embetseksamen først ta et *semesteremne*

i matematikk og statistikk (med bruk av EDB). (Dette semesteremnet kan eventuelt tas på et tidligere trinn i studiet. Det kreves ingen forutgående eksamen i sosialøkonomi. Det forutsettes imidlertid en bakgrunn i matematikk svarende til innholdet i kurset i matematikk ved grunnfaget i sosialøkonomi.) Både matematikk og statistikk er viktige hjelpemidler for sosialøkonomer.

Sosialøkonomisk embetseksamen består av tre avdelinger. *Første avdeling* består av mellomfag i sosialøkonomi og det ovennevnte semesteremnet i metodefag og kan således normalt gjennomføres på 4 semestre. *Andre avdeling* består av ett års dypere gående studier i mikro- og makroøkonomi, samt empiriske metoder.

Bestått andre avdeling vil gi sosialøkonomisk embetseksamen av lavere grad og rett til tittelen *exam.oecon.* Tidsrammen for denne graden blir følgende 3 år.

Tredje avdeling av sosialøkonomisk embetseksamen har en normert studietid på 2 år. I løpet av tredje avdeling skal hver student ta seks kurs og skrive en hovedoppgave. Hvert kurs vil som hovedregel kreve et halvt semesters arbeid. Hovedoppgaven krever ett semesters arbeid. Den enkelte student har stor frihet til å velge kurs etter egne interesser.

Bestått tredje avdeling vil gi full sosialøkonomisk embetseksamen med rett til tittelen *cand.oecon.*

For opptak til *hovedfag* i sosialøkonomi kreves mellomfag i sosialøkonomi (med visse krav til karakterer, se studieplan for hovedfag) samt ovennevnte semesteremne i matematikk og statistikk. Opptakskravene tilsvarer således første avdeling av sosialøkonomisk embetseksamen. Hovedfagsstudiet er normert til fire semestre og består av andre avdeling av sosialøkon-

misk embetseksamen, en hovedoppgave og to kurs som kan velges fra listen over kurs under tredje avdeling av sosialøkonomisk embetseksamen. Kravene til hovedoppgaven er de samme som for hovedoppgaven ved tredje avdeling av sosialøkonomisk embetseksamen.

Som det vil fremgå er hovedfaget bygget opp av deler av sosialøkonomisk embetseksamen. Dette innebærer at det blir enkelt for en student å gå over fra hovedfaget til profesjonsstudiet i sosialøkonomi eller omvendt.

For en full cand.polit.-eksamen kreves det i tillegg til hovedfag og mellomfag i sosialøkonomi og semesteremnet i metodefag, tre semestre med studier i andre fag, f.eks. et mellomfag eller et grunnfag og et semesteremne eller tilsvarende vekttall.

For tiden er det begrensninger på opptaket til hovedfaget og embetsstudiet.

Pensum og undervisning

For hvert enkelt studietilbud i sosialøkonomi er det utarbeidet pensum-lister som viser hva som er gjeldende ordinært pensum. Pensumendringer kunngjøres ved oppslag. Institutt- og fakultetssekretariatet og studentutvalget vil for øvrig kunne gi opplysninger om hva som er gjeldende ordinært pensum.

Ved en pensumendring vil det i en overgangstid om nødvendig bli gitt alternative eksamensoppgaver.

Studentene trenger ikke nødvendigvis lese akkurat de bøker m.v. som er oppført i pensumlistene dersom de kan skaffe seg tilsvarende kunnskaper på annen måte. Det er kjennskapet til selve stoffet, ikke til bestemte kilder, det kommer an på.

I undervisningen vil faglærerne gi råd om hvilke deler av pensum som

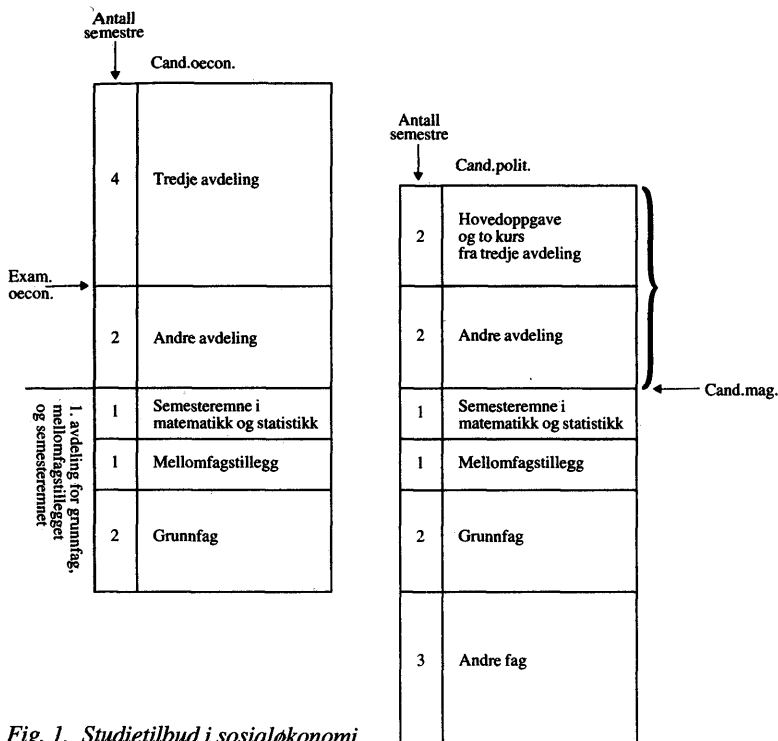

Fig. 1. Studietilbud i sosialøkonomi.

kreves tilegnet fullt ut og hvilke som bare kreves tilegnet i hovedtrekk. Dette vil for øvrig i de fleste tilfelle også fremgå av pensumlistene.

På enkelte områder viser det seg å være vanskelig å finne et helt tilfredsstillende lesepensum. I slike tilfelle vil pensum også omfatte de forelesninger som blir holdt på vedkommende område.

Studentene bør ikke begrense seg til bare å skaffe seg pensumkunnskaper. De bør også prøve å orientere seg på egen hånd i den økonomiske litteratur og ta opp spesielle problemer til nøyere studium. Ved supplerende lesning kan studentene få økt forståelse og utdyping av pensumkunnskaper. I tillegg

forutsettes at studentene holder seg ajour med hovedtrekkene i den aktuelle økonomiske utvikling og den aktuelle økonomiske debatt, bl.a. ved å følge med i dagspressen.

Ved eksamen blir oppgavene gitt på grunnlag av pensum, men oppgaver vil bli forsøkt gitt i en slik form at de ikke frister til slavisk å gjengi utenat lærte avsnitt. Både kunnskaper og resonneringer som går ut over pensum, blir belønnet ved eksamen.

Undervisningen foregår i flere former. En har vanlige *forelesninger*. Dessuten har en *seminarer*. Her forutsettes det at studentene deltar aktivt ved å løse oppgaver, svare på spørsmål og stille spørsmål.

I matematikk og statistikk har en også *øvelser* med oppgavegjennomgåelser.

Det er av stor betydning at studentene allerede på et tidlig tidspunkt i studiet danner såkalte *kollokviegrupper*. Dette er studiegrupper med 5–10 studenter, som alle forutsettes å delta aktivt i gruppens arbeid. Arbeidsmåten i en slik gruppe er gjerne at deltakerne løser en oppgave eller studerer et emne som presenteres og diskuteres i gruppen. Kollokvievirksomhet er en god måte å lære på, og gir også deltakerne *øvelse* i å legge fram stoffet muntlig.

Studentene bør også skrive *øvelsesoppgaver* som gis i løpet av semestret. En lærer stoffet langt bedre når en tvinger seg til å formulere det skriftlig, og trening i skriftlig fremstilling kommer godt med både ved eksamen og i det senere arbeid.

I pensumlistene for de enkelte studietilbud er det gitt en oversikt over undervisning som vil bli forsøkt gitt regelmessig. Det vil også bli gitt undervisning utover det som nevnes, både i form av seminarer og forelesninger. Når det finnes hensiktsmessig, kan undervisning som er oppført som forelesninger bli erstattet av seminarer og omvendt.

Detaljer om undervisningen i de enkelte semestre med angivelse av emner, tid og sted finnes i Forelesningskatalogen, som utgis hvert semester.

Selvstudium

Ingen av forelesningene eller seminarer er obligatoriske. Forelesningene vil imidlertid gi utdypninger og perspektiver i tillegg til det en kan lese seg til i pensumlitteraturen. Videre vil forelesningene ofte presentere kunnskapsstoff som ellers ikke er å finne i lærebøkene. Som nevnt i avsnittet om pensum og undervisning foran vil pen-

sum også omfatte forelesninger som blir holdt på områder der det har vist seg å være vanskelig å finne et helt tilfredsstillende lese pensum.

Disse forholdene gjør at det vil være vanskelig å ta eksamener i sosialøkonomi på basis av et selvstudium.

Studenter som likevel velger å gjennomføre deler av studiet som selvstudium bør kontakte de aktuelle lærere som i Forelesningskatalogen er oppført som ansvarshavende i de enkelte fag. Forelesningskatalogen utgis hvert semester. Om mulig vil det også være nyttig å ha kontakt med studenter som følger undervisningen regelmessig.

Det vil videre på Instituttet være utlagt aktuelle pensumartikler, notater, oppgaver, forelesningsplaner og annen informasjon om undervisningen. Ekspedisjonskontoret ved Sosialøkonomisk institutt vil kunne gi nærmere informasjon om dette.

Meldinger til eksamener

Den enkelte student må selv melde seg til de enkelte eksamener. Melding til eksamener skjer på spesielt skjema ved Universitetets studentkontor. Frister for melding til eksamen gjøres hvert semester kjent i Forelesningskatalogen.

Generelle fritak for prøver og eksamener

1. Avlagt grunnfags- eller mellomfags-eksamen i sosialøkonomi ved andre norske universiteter gir adgang til fritak for tilsvarende eksamener ved Universitetet i Oslo. I slike tilfelle vil karakterene for disse eksamener bli tatt med ved utregning av avdelingskarakter for første avdeling og hovedkarakter for sosialøkonomisk embetseksamen av høyere eller lavere grad, dersom karaktersyste-

met er det samme som ved Universitetet i Oslo. Ellers vil kandidater som har fått fritak på slikt grunnlag ikke få regnet ut karakter for første avdeling og hovedkarakter for embetseksamen av høyere eller lavere grad.

2. Studenter med økonomisk-administrativ utdanning fra distriktshøyskolene, handelshøyskolene eller utlandet kan også i mange tilfeller fritas for større eller mindre deler av studiet. Kandidater som har blitt fritatt på slikt grunnlag får ikke regnet ut karakter for første avdeling og hovedkarakter for embetseksamen av høyere eller lavere grad.

Diverse opplysninger

Den sosialøkonomiske forskning og undervisning ved Universitetet i Oslo er knyttet til Sosialøkonomisk institutt.

Fakultetets bibliotek inneholder både pensumbøker og andre bøker foruten viktige norske og utenlandske tidsskrifter. Studentene anbefales å benytte biblioteket til å bli kjent med litteratur også utenom pensum. Faglærerne vil på forespørsel bistå med rettleiding om litteratur på forskjellige felter.

Foruten Fakultetsbiblioteket finnes et stort spesialbibliotek i Statistisk Sentralbyrå, Skippergata. Dette inneholder en meget rikholdig og ajourført samling av statistisk og økonomisk litteratur. Videre henledes oppmerksomheten på Universitetsbiblioteket.

Ved siden av Memoranda, Serien for studenter og andre publikasjoner om spesielle forskningsresultater, utgir Sosialøkonomisk institutt en del materiale til bruk i studiet. Noe av det inngår i pensum og selges i Universitetsbokhandelen.

Fagutvalget bistår nye studenter med opplysninger angående studiet.

En av de fire første dagene i hvert semester avholder Utvalget et spesielt orienteringsmøte for nye studenter. Tid og sted for møtet kunngjøres ved oppslag og/eller i Forelesningskatalogen.

STUDIEPLAN FOR GRUNNFAG

Innhold

Grunnfagsstudiet tar sikte på å gi en generell innføring i sosialøkonomi, både i teoretisk økonomi og i anvendt økonomi.

Teoretisk økonomi er delt inn i (1) bakgrunn og metode, (2) mikroøkonomisk teori og (3) makroøkonomisk teori.

I mikroøkonomi studeres den økonomiske atferd til de enkelte husholdninger og bedrifter, omsetning og prisdannelse for de enkelte varer og tjenester og samspillet mellom de forskjellige markeder. Mikroøkonomisk teori utgjør et viktig grunnlag for økonomisk velferdsteori, som studerer prinsipper som kan brukes til å vurdere alternative økonomiske ordninger eller alternative utforminger av den økonomiske politikk fra et samfunnsmessig synspunkt. I makroøkonomi studeres sammenhenger mellom de totalstørrelser som karakteriserer et lands økonomiske situasjon og utvikling: Produksjon, forbruk, investering, eksport, import, generelt prisnivå, arbeidsledighet osv.

I anvendt økonomi anvendes økonomisk teori i analysen av konkrete næringsøkonomiske og sosiale problemer. I grunnfaget behandles følgende emner i anvendt økonomi: befolkningslære, arbeidsmarked, økonomisk vekst, norsk økonomisk historie etter 1945, jordbruk, miljø og forurensninger, olje og energi, nasjonal- og bedriftsregnskap.

Under grunnfaget inngår dessuten et

kurs i matematikk som avsluttes med en prøve. Prøven må være bestått før melding til eksamen i grunnfaget. Det gis ikke karakter, kun bestått/ikke bestått. Det anbefales å ta matematikk-kurset ved starten av grunnfaget, da undervisningen bygger på kurset. Den som har gjennomgått tilsvarende eller mer omfangsrike kurs ved Universitetet eller annet lærested kan få fritak for kurset. De viktigste emnene i pensum er funksjoner av en og flere variable, derivasjon og maksimums- og minimumsproblemer.

Undervisning

Forelesninger og annen undervisning gjennomføres i løpet av to semestre. Hvert høstsemester gjennomgås makro-økonomiske emner og hvert vårsemester mikro-økonomiske emner. Undervisningen i bakgrunn og metode og i matematikk blir holdt hvert semester. Nærmere opplysninger om hvilken undervisning som gis, finnes i Forelesningskatalogen, som utgis hvert semester.

Eksamen og karakterer

Grunnfaget avsluttes med en eksamen som består av to skriftlige prøver, en i teoretisk økonomi og en i anvendt økonomi. Ved begge prøvene kan kandidatene bli prøvet også i pensum i bakgrunn og metode og i matematikk. Til hver av prøvene gis det 6 timer.

Det er viktig at studiet av teoretisk økonomi og anvendt økonomi sees i sammenheng, og ved hver av de skriftlige prøvene forutsettes det at kandidatene også kan benytte relevant stoff fra det andre emnet.

Grunnfagseksamen arrangeres hvert semester.

Det gis karakterer etter gradert vurdering. Karakteren for grunnfaget er et

gjennomsnitt av karakteren for hver av de to skriftlige prøvene. Hver av de to prøver teller likt.

Dersom én av de to skriftlige prøvene ikke blir bestått, må begge prøvene tas om igjen i et senere semester.

Pensum

Oppdaterte pensumlister fås ved henvendelse til ekspedisjonskontoret ved Sosialøkonomisk institutt.

STUDIEPLAN FOR MELLOMFAG

Innhold

Mellomfag består av grunnfaget og et mellomfagstillegg. Mellomfagstillegget skal normalt ta ett semester.

Mellomfagstillegget er inndelt i følgende to emneområder: (1) aktivitetsregulering og stabilisering, (2) allokering og fordeling. (1) bygger på pensum i makroøkonomisk teori i grunnfaget. (2) bygger på pensum i mikroøkonomisk teori og miljø og forurensninger i grunnfaget.

Undervisning

Forelesninger og annen undervisning gjennomføres i løpet av ett semester. Nærmere opplysninger om hvilken undervisning som gis, finnes i Forelesningskatalogen.

Eksamen og karakterer

For å melde seg til eksamen i mellomfagstillegget kreves *enten* at kandidaten har bestått grunnfagseksamen i et tidligere semester, *eller* at kandidaten melder seg til grunnfagseksamen samtidig med oppmeldingen til eksamen i mellomfagstillegget. I det siste tilfellet gis

det ikke sensur for eksamen i mellomfagstillegget dersom kandidaten ikke består grunnfagseksamen.

Eksamen i mellomfagstillegget består av en skriftlig prøve på 6 timer.

Ved eksamen vil kandidatene kunne bli prøvet også i de deler av grunnfagspensum som mellomfagstillegget bygger på.

Det gis karakterer etter gradert vurdering. Ved beregning av den endelige karakter for hele mellomfagseksamen gis karakteren for grunnfagseksamen vekt tall 2 og karakteren for mellomfagstillegget vekt tall 1.

Pensum

Oppdaterte pensumlister fås ved henvendelse til ekspedisjonskontoret ved Sosialøkonomisk institutt.

STUDIEPLAN FOR SEMESTEREMNE I MATEMATIKK OG STATISTIKK

Innhold

Matematikk og statistikk er viktige hjelpediscipliner i sosialøkonomien. Ofte vil økonomiske analyser være basert på matematiske modeller. Matematikkdelen av semesteremnet vil særlig dreie seg om matematisk analyse (funksjoner av en og flere variable).

For å få konkretisert sammenhengen som inngår i økonomiske modeller vil en trenge empiriske data. Men disse data er ofte preget av usikkerhet og variasjon, og for å trekke informasjon ut av slike data trenger en statistiske metoder. Statistikkdelen av metode-semesteret vil bestå i noe sannsynlighetsregning, hypoteseprøving, estimering (koeffisientbestemmelse) og enkel regresjonsanalyse.

I metodesemesteret vil det også bli undervist i system(er) for matematisk og statistisk analyse på regnemaskin, for tiden MINITAB.

Undervisning

Undervisningen vil gå over hele semesteret i både matematikk og statistikk. Undervisningen bygger på gode forkunnskaper i matematikk. Statistikkdelen vil bli undervist sammen med SS1, statistikk grunnfag. I begynnelsen av semesteret vil det bli gitt intensiv undervisning i bruk av EDB (MINITAB). En semesteroppgave hvor bruk av EDB inngår, må være godkjent før eksamen i statistikk. Se ellers forelesningskatalogen.

Eksamen og karakterer

En semesteroppgave i statistikk og to semesteroppgaver i matematikk må være godkjent før kandidatene får fremstille seg til eksamen. Eksamen består av to skriftlige prøver, en i matematikk og en i statistikk, som kan avlegges i samme eller forskjellige semestre. Til prøven i matematikk gis det 5 timer og til prøven i statistikk 6 timer. Karakteren for semesteremnet er et gjennomsnitt av karakteren for hver av de to skriftlige prøver. Hver av de to prøver teller likt. En student som samtidig går opp til begge prøver og bare består den ene, kan beholde eksamenresultatet for denne prøven. Begge prøver må være bestått for at semesteremnet skal være bestått. Det vil bli holdt eksamen hvert semester.

Pensum

Oppdaterte pensumlister fås ved henvendelse til ekspedisjonskontoret ved Sosialøkonomisk institutt.

Fritak for prøver i semesteremnet i matematikk og statistikk

De som har avlagt tilsvarende prøve i matematikk og/eller statistikk kan bli fritatt for eksamen i semesteremnet, helt eller delvis.

Spesielt gjelder følgende:

De som har bestått eksamen i MA 100 + Ma 105 ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet vil bli fritatt for prøven i matematikk i semesteremnet.

De som har bestått prøven i SS 1 i statistikk grunnfag ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet i 1986 eller senere, vil bli fritatt for prøven i statistikk og for semesteroppgaven (hvor bruk av EDB inngår). Tilsvarende gjelder for de som har bestått prøven i SS 2 under statistikk grunnfag våren 1986 eller tidligere.

De som har bestått eksamen i S 091 eller tilsvarende kurs ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet vil bli fritatt for prøven i statistikk.

STUDIEPLAN FOR HOVEDFAG

Den som skal begynne på hovedfagsstudiet i sosialøkonomi må ha bestått følgende eksamener:

- (1) mellomfagseksamen i sosialøkonomi,
- (2) eksamen i semesteremnet i matematikk og statistikk som inngår i første avdeling av sosialøkonomisk embetseksamen.

Opptaket til hovedfag er kvotebegrenset, og skjer etter søknad. Søknadsfristene er 1. juni og 1. desember. Opp-
taksreglene slås opp på instituttet før søknadsfristene går ut, og kan også fås ved henvendelse til Sosialøkonomisk institutt.

Hovedfaget i sosialøkonomi kan normalt gjennomføres på fire semestre og består av:

- a) 2. avdeling av sosialøkonomisk embetseksamen,
- b) to kurs som kan velges fra listen over kurs under 3. avdeling av sosialøkonomisk embetseksamen. Det kan ikke velges kurs med et innhold som allerede er dekket av cand.mag.-graden. Kursene skal normalt være i økonomi eller økonometri. Høyst ett av kursene kan være i matematikk, matematisk statistikk eller informatikk,
- c) en vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave) over selvvalgt emne innenfor et spesielt område av faget. Det er obligatorisk veiledning under arbeidet med hovedoppgaven.

Hensikten med hovedoppgaven er at studentene skal få øvelse i å arbeide selvstendig med en økonomisk problemstilling. Oppgaven må inneholde økonomisk-teoretiske resonneringer. Det er forutsatt at hovedoppgaven vil kreve ett semesters fulltidsarbeid. Kravene til hovedoppgaven er de samme som for hovedoppgaven ved tredje avdeling av sosialøkonomisk embetseksamen. For hovedoppgaven gis karakteren godkjent.

For øvrig henvises til en orientering om arbeidet med hovedoppgaven som kan fås ved henvendelse til ekspedisjonskontoret ved Sosialøkonomisk institutt. Frist for innlevering av hovedoppgaven vil bli publisert i forelesningskatalogen hvert semester.

Hovedfaget avsluttes med en muntlig eksamen. Ved den muntlige prøven kan studentene eksamineres i hele sitt hovedfagspensum og i emner i tilknytning til hovedoppgaven.

Ved beregning av hovedkarakteren for hovedfaget veier avdelingskarakteren ved andre avdeling av sosialøkonomi

misk embetseksamen 1/2 og hvert av de to valgfrie kurs og den avsluttende muntlige eksamen 1/6. Det gis karakterer etter gradert vurdering.

Når det gjelder adgangen til å ta eksamener om igjen, gjelder samme regler som for sosialøkonomisk em-

betseksamen. Det vil si at det ikke er anledning til å ta om igjen eksamen i andre avdeling når kurseksamener på tredje avdeling er avlagt. Kurseksamenene på tredjeavdeling vil i tilfelle bli strøket og må avlegges på nytt.

PROFESJONSSTUDIET I SOSIALØKONOMI (EMBETSSTUDIET)

Reglement

Til grunn for planen for cand.oecon.-studiet ligger reglement for studieplanene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Oslo, med utfyllende regler.

STUDIEPLAN FOR SOSIALØKONOMISK EMBETSEKSAMEN

Studieordning m.v.

Examen philosophicum må være avlagt før melding til eksamen i avdeling, fag eller semesteremne.

Se utfyllende regler til reglement for studiene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Studiet til sosialøkonomisk embetseksamen er delt i tre avdelinger.

Første avdeling består av mellomfag i sosialøkonomi og et semesteremne i metodefag (matematikk og statistikk). For nærmere orientering om første avdeling vises til studieplanene for grunnfag og mellomfag i sosialøkonomi og semesteremnet i matematikk og statistikk (med EDB).

Andre avdeling består av to semesters videregående studier i de tre emneområdene mikroøkonomi, makroøkonomi og empirisk metode. Opptaket til

annen avdeling er begrenset, og skjer etter søknad. Nærmere regler og søknadsfrister fås av Sosialøkonomisk institutt. Før melding til eksamen i andre avdeling må første avdeling være bestått.

Tredje avdeling, som normalt kan gjennomføres på 4 semestre, består av seks kurs og en hovedoppgave. Før melding til eksamen i tredje avdeling må andre avdeling være bestått.

Studieplanen kan gjøre unntak fra denne regelen for enkelte deleksamenener. Se nedenfor, samt utfyllende regler til reglement for studiene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Det er ikke anledning til å ta om igjen andre avdelingseksamen når man allerede har avlagt kurseksamener på tredje avdeling. De kurseksamenene som da allerede er avlagt, må i tilfelle tas på nytt.

Eksamenskravene fastsettes slik at første avdeling normalt skal kunne gjennomføres på fire semestre, andre avdeling på to semestre og tredje avdeling på fire semestre.

Opptaket til andre avdeling er kvotebegrenset, og skjer etter søknad. Søknadsfristene er 1. juni og 1. desember. Opptaksreglene slås opp på instituttet

før søknadsfristene går ut, og kan også fås ved henvendelse til Sosialøkonomisk institutt.

Et normalt studieopplegg vil gi følgende tidsskjema for de enkelte eksamener:

Første semester:

Kurs i matematikk under grunnfaget i sosialøkonomi.

Andre semester:

Grunnfagseksamen i sosialøkonomi.

Tredje semester:

Eksamen i mellomfagstillegget i sosialøkonomi.

Fjerde semester:

Eksamen i semesteremnet i matematikk og statistikk.

Sjette semester:

Eksamen i andre avdeling.

Sjuende – tiende semester:

Eksamener under tredje avdeling og hovedoppgave.

Tiende semester:

Avsluttende muntlig eksamen.

Regler for rekkefølgen av de forskjellige eksamener er gitt ovenfor.

Ovenstående tidsskjema kan fravikes på følgende punkter når det gjelder rekkefølgen av de enkelte eksamener:

Grunnfagseksamen i sosialøkonomi kan tas samtidig med eksamen i mellomfagstillegget.

Eksamen i semesteremnet i matematikk og statistikk kan avlegges på et hvilket som helst tidspunkt før oppmelding til eksamen i andre avdeling. Det er f.eks. tillatt å ta denne eksamen før grunnfagseksamen i sosialøkonomi.

Eksamen i det valgfrie tredjeavdelingskurset Matematikk for økonomer kan avlegges på et hvilket som helst tidspunkt etter avlegging av eksamen i semesteremnet i matematikk. Det er under vurdering om også kurset Informatikk for økonomer skal kunne avlegges før eksamen i andre avdeling.

Eksamen i ett tredjeavdelingskurs kan avlegges samtidig med eksamen i andre avdeling. Sensur i tredjeavdelingskurset vil da bare bli gitt for kandidater som har bestått andre avdeling.

Dette punktet er foreslått fjernet. Vedtak fattes i instituttrådet i løpet av våren 1993. Eventuelle endringer vil bli gjort gjeldende fra og med høsten 1993. Se oppslag på instituttet.

Andre avdeling

I andre avdeling behandles de tre emneområdene mikroøkonomi, makroøkonomi og empirisk metode. Både i mikroøkonomi og makroøkonomi tas det sikte på å kombinere teoriundervisningen med anvendelser av teorien på konkrete økonomiske problemer.

Mikroøkonomi

Innenfor mikroøkonomiske emner gis det en videregående innføring i analyse av den økonomiske atferd i husholdninger og foretak, tilpasninger i forskjellige typer av markeder og velferdsøkonomi. Spesielt blir det lagt vekt på forståelse av forskjellige markedsformer, markeders reaksjoner på endringer i ytre forhold (offentlig politikk, naturgitte og internasjonale forhold) og samspill mellom markeder. Herunder behandles enkeltbransjers evne til å konkurrere, forhold som påvirker næringsstrukturen og forholdet mellom skjermet og konkurranseutsatt virksomhet. Stoffet er viktig som grunnlag for forståelse og vurdering av ressursallokeringen og inntektsfordelingen i samfunnet.

Makroøkonomi

De teoriene for sysselsetting, vekst, inflasjon og betalingsbalanse som også

inngår i pensum til grunn- og mellomfag, blir her mer inngående analysert. Grunnlaget for teoriene blir drøftet samtidig som en tar opp enkelte alternative betraktningmåter. Som bakgrunnsstoff studerer en hovedtrekk i den historiske utviklingen når det gjelder økonomisk vekst og konjunkturer i vestlige land.

Det legges spesiell vekt på slike forhold som er av særlig betydning ved utformingen av den makroøkonomiske politikken (finanspolitikken, pengepolitikken, valutapolitikken, inntektspolitikken) i små land med stor utenrikshandel. Herunder må studentene skaffe seg et visst kjennskap til de virkemidlene og de planleggingsmodellene som brukes i Norge.

Empirisk metode

Faget handler i hovedsak om hvordan en kan tallfeste variablene og sammenhengene som inngår i økonomiske teorier. En del av faget handler om hvordan en går fram for å skaffe seg pålitelige data for de aktuelle variablene.

Den andre delen av faget handler om tallfesting av sammenhengene mellom variablene. Økonomer kan sjelden utføre kontrollerte eksperimenter og er stort sett henvist til å observere den utvikling som blir til gjennom samspillet mellom deltakerne i det økonomiske liv. Ved tolking av slike data er det mange feilkilder, ettersom det normalt vil være mange forskjellige forhold som har variert samtidig. I faget blir det gitt en første innføring i hvordan en i gunstige tilfeller kan komme utenom disse problemene enten ved å finne fram til datamaterialer der sammenhengene blir spesielt tydelige, eller ved å bruke analysemetoder der en kan skille ut effekten av hver enkelt av variablene. Det blir gitt eksempler på hvor-

dan dette gjøres i praksis. I denne delen av undervisningen brukes datamaskiner. Stor vekt blir lagt på å gjennomgå de viktigste feilkildene ved de enkle metodene.

Problemene forsterkes av at teoretiske sammenhenger sjelden skal oppfattes som eksakte; de antas bare å gjelde som en form for gjennomsnitt. Dessuten spesifiserer teorien sjelden alle variable som antas å virke inn, men bare de som regnes som viktigst. Dette gjør det nødvendig å bruke begrepsapparatet fra matematisk statistikk, og statistikkdelen av semesteremnet i metodefag blir derfor en viktig bakgrunn for studiet av empiriske metoder i sosialøkonomien. Skal en trenge videre inn i problemene, trengs det et mer solid grunnlag i matematisk statistikk. En videreføring som inkluderer matematisk statistikk blir gitt i de økonomiske valgemnene i tredje avdeling.

Undervisning

Forelesninger og annen undervisning gjennomføres i løpet av to semestre. Undervisningen i mikroøkonomi og empirisk metode dubleres slik at ny tosemesters syklus starter både vår og høst. I makroøkonomi starter undervisningen en gang i året, og forskjellige emner behandles vår og høst. Fordelingen av emner på de to semestrene er imidlertid slik at det er mulig å begynne å følge undervisningen både høst og vår.

Eksamen og karakterer

Andre avdeling avsluttes med en eksamen som består av tre skriftlige 6-timers-prøver, en i mikroøkonomi, en i makroøkonomi og en i empirisk metode. Det er viktig at studiet av disse tre emneområdene sees i sammenheng,

og ved hver av de skriftlige prøvene forutsettes det at kandidatene også kan benytte relevant stoff fra de andre emnene. Ved eksamen vil kandidatene også kunne bli prøvet i de deler av mellomfagspensum som andre avdeling bygger på.

Alle tre prøver tas i samme semester. Dersom en av de skriftlige prøvene ikke blir bestått, må alle prøvene tas om igjen i et senere semester.

For hver av de tre prøvene gis det karakterer etter gradert vurdering. Karakteren for andre avdeling er et gjennomsnitt av karakterene for de tre prøvene. Hver av de tre prøvene teller likt.

Pensum

Oppdaterte pensumlister fås ved henvendelse til ekspedisjonskontoret ved Sosialøkonomisk institutt.

Tredje avdeling

Innhold

I løpet av tredje avdeling skal hver student ta seks kurs og skrive en hovedoppgave. Hvert kurs har et omfang som tilsvarer $\frac{1}{2}$ semesters fulltidsarbeid. Undervisningen i et kurs vil imidlertid vanligvis strekke seg over hele semesteret.

Kurs som ikke bygger på andre 3. avdelingskurs kalles *A-kurs*. Kurs som bygger på A-kurs kalles *B-kurs*, og ytterligere påbygging kalles *C-kurs*.

Følgende kurs kan holdes:

mikroøkonomi A-kurs
mikroøkonomi B-kurs
makroøkonomi A-kurs
makroøkonomi B-kurs
(dynamisk analyse)
makroøkonomi, åpne økonomier

samfunnsøkonomisk planlegging
penger og kreditt
offentlig økonomikk
internasjonal handel og handelspolitikk
økonometri A-kurs (med matematikk og statistikk for økonometrikere)
økonometri B-kurs (to alternative kurs)
matematikk for økonomer
matematisk økonomi B-kurs
bedriftsøkonomi, styring av foretak
bedriftsøkonomi, finanst teori
regional- og transportøkonomi
konkurransereformer og reguleringspolitikk
arbeidsmarkedsøkonomi
olje- og energiøkonomi
miljøøkonomi
økonomisk historie
økonomiske systemer
utviklingsøkonomi
økonomisk demografi
inntektsfordeling og sosialpolitikk
informatikk for økonomer

I tillegg kan det arrangeres andre kurs.

A-kursene i mikroøkonomi og i makroøkonomi er obligatoriske. De øvrige fire kurs kan velges fritt fra listen ovenfor (med den begrensning som ligger i at de kursene som ligger til grunn for B-kurs og C-kurs også tas) ut fra personlige interesser, eller ut fra hva slags arbeid en tar sikte på.

A-kursene i mikroøkonomi, makroøkonomi og økonometri og kurset i matematikk for økonomer blir arrangert annet hvert semester. Andre kurs som det er stor etterspørsel etter vil også bli forsøkt holdt annet hvert semester. Hvert semester blir det utarbeidet en plan for hvilke kurs som forsøkes arrangert i de påfølgende fire semestre. Denne planen er imidlertid ikke bindende. Hvilke kurs som faktisk vil bli gitt, blir avgjort av Instituttrådet semester for semester.

Nærmere beskrivelser av innholdet i de enkelte kurs, litteraturlister og undervisningsplaner fås ved henvendelse til Ekspedisjonskontoret ved Sosialøkonomisk institutt.

Hovedoppgaven

Emne for oppgaven kan velges innenfor hele kretsen av økonomiske fag. Opplegget og det ferdige arbeidet skal godkjennes av instituttets hovedoppgavekomité. Denne komitéen utpeker også en veileder for hver student. Arbeider av rent beskrivende art godtas ikke. Oppgaven må inneholde økonomisk-teoretiske resonneringer.

Siste frist for godkjenning av hovedoppgaven for studenter som skal opp til avsluttende muntlig eksamen vil bli kunngjort i forelesningskatalogen. Hensikten med denne oppgaven er bl.a. at studentene skal få en viss øvelse i å arbeide selvstendig med et problem. Det er forutsatt at hovedoppgaven vil kreve ett semesters fulltidsarbeid. Arbeidet med hovedoppgaven kan imidlertid strekkes ut over flere semestre hvis studenten samtidig følger kursundervisningen. Antall sider vil avhenge av problemets art.

For hovedoppgaven gis karakteren godkjent/ikke godkjent.

For øvrig henvises til en orientering om arbeidet med hovedoppgaven som kan fås ved henvendelse til Ekspedisjonskontoret ved Sosialøkonomisk institutt.

Eksamen og karakterer

Det holdes skriftlig eksamen i hvert enkelt kurs og en avsluttende muntlig prøve. Kandidatene må være forberedt på å bli prøvet i hele sitt pensum, herunder også relevante deler av pensum i første og andre avdeling.

Alle skriftlige eksamener har 6 timers varighet. Eksamen i et kurs arrangeres bare i det semestret undervisning blir gitt og i det påfølgende semestret. Eksamen i kursene makro A, mikro A, økonometri A og matematikk for økonomer holdes hvert semester.

Den muntlige prøven ved den avsluttende eksamen skal ikke holdes før sensuren for de skriftlige prøvene har falt, og bare de som har bestått alle de 6 skriftlige prøvene, kan gå opp til den muntlige prøven.

Ved den muntlige prøven skal en student vanligvis eksamineres i 50–60 minutter. Studentene kan eksamineres i hele sitt pensum og i emner i tilknytning til hovedoppgaven.

Både ved kurseksamener og ved den avsluttende muntlige eksamen gis det karakterer etter gradert vurdering. Karakteren for tredje avdeling er et veid gjennomsnitt av karakterene ved de seks skriftlige prøvene og den muntlige prøven, der hver kurseksamen teller $1/8$ og den muntlige prøve ved den avsluttende eksamen teller $2/8$.

En student har adgang til å avlegge prøve i flere enn fire av de valgfrie kursene, og kan velge hvilke kurs som skal telle med ved beregning av avdelingskarakteren.

For en som har fullført embetseksamen, er det adgang til senere å gå opp til eksamen i ett eller flere av de valgfrie kursene. Karakteren for slike kurseksamener kan påføres vitnemålet som særskilt tillegg.

Karaktersystemet

Ved de skriftlige prøvene i de enkelte fag og ved de muntlige prøvene gis graderte karakterer som angitt i Reglementet for studieplanene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, § 4, A.

Karakterene for de enkelte skriftlige og muntlige prøver gis med en desimal.

For hovedoppgaven gis karakteren godkjent/ikke godkjent.

Hovedkarakteren for full embetseksamen (cand.oecon.) beregnes som et gjennomsnitt av de tre avdelingskarakterene med vektene:

- $\frac{1}{4}$ for første avdeling,
- $\frac{1}{4}$ for andre avdeling og
- $\frac{1}{2}$ for tredje avdeling.

Hovedkarakteren for sosialøkonomisk embetseksamen av lavere grad (exam.oecon.) beregnes som et gjennomsnitt av avdelingskarakterene for første og andre avdeling. Hver av de to avdelinger teller likt.

Avdelingskarakteren for første avdeling beregnes som et veid gjennomsnitt av karakterene for mellomfaget i sosialøkonomi og semesteremnet i matematikk og statistikk, med vektene $\frac{3}{4}$ for mellomfaget og $\frac{1}{4}$ for semesteremnet.

Karakteren for andre avdeling er et gjennomsnitt av karakterene for de tre prøvene. Hver av de tre prøvene teller likt.

Karakteren for tredje avdeling er et veid gjennomsnitt av karakterene ved de seks skriftlige prøvene og den muntlige prøven, der hver kurseksamen teller $\frac{1}{8}$ og den muntlige prøve ved den avsluttende eksamen teller $\frac{2}{8}$.

Avdelingskarakterene og hovedkarakteren anføres med grad og tallverdi. Se Reglement for studieplanene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, § 4, A.

For bestått eksamen kreves at ingen av enkeltkarakterene er dårligere enn 4.0.

De som har fullført andre avdeling kan få vitnemål for lavere grad av sosialøkonomisk embetseksamen (exam.oecon.). De som har fullført tredje avdeling kan få vitnemål for full sosial-

økonomisk embetseksamen (cand.oecon.).

I utfyllende regler til reglement for studiene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, pkt. 4.2. er det gitt bestemmelser om hvilke karakterer som skal føres på vitnemålet. Det vil også bli angitt i hvilket semester den enkelte karakter er oppnådd.

De eksamenene som tas med på vitnemålet, må være avlagt i en rekkefølge som er i samsvar med reglene om rekkefølgen av eksamener slik de er gitt i studieplanen, avsnittet om studieordningen. Eksamen i andre avdeling kan være avlagt tidligst ett semester etter siste eksamen i første avdeling. Eksamen i ett tredjeavdelingskurs kan være avlagt samtidig med eksamen i andre avdeling. De øvrige eksamener i tredje avdeling (unntatt i Matematikk for økonomer) må være avlagt tidligst ett semester etter den siste eksamen i andre avdeling.

Den som er fritatt for en eller flere prøver, får som hovedregel ingen avdelingskarakter eller hovedkarakter for eksamener som inneholder prøver det er gitt fritak for.

En kandidat som etter å ha fullført embetseksamen, går opp til og består eksamen i et eller flere av de valgfrie kursene i tredje avdeling, kan få resultatene av slike tilleggseksamener påført vitnemålet med angivelse av tidspunkt for avleggelsen. Resultatene av slike tilleggsprøver medregnes ikke i hovedkarakteren.

Hjelpemidler ved eksamen

Ved alle de skriftlige deler av Sosialøkonomisk embetseksamen og sosialøkonomi (grunnfag, mellomfag og hovedfag) er følgende hjelpemidler tillatt:

1. Rettskrivningsordlister.
2. Logaritmetabell/statistiske tabeller.
3. K. Sydsæter og B. Thalberg i samarbeid med O.J. Mørkved: *Matematisk formelsamling*, Oslo 1976 eller senere utgaver.
4. *Statistisk årbok*, en av de siste utgaver.

Lommekalkulator er ikke tillatt brukt ved eksamenene i embets- og cand. polit.-studiet, unntatt i eksamen i matematikk og statistikk i semesteremnet, i prøven i empirisk metode under 2. avdeling og i matematikk-kurset i 3. avdeling. Også i disse fag er bruken av lommekalkulator under vurdering, og begrensninger i bruken kan komme. Ved eksamen i matematikk og

statistikk i semesteremnet, i prøven i empirisk metode under 2. avdeling og i matematikk-kurset i 3. avdeling er alle skriftlige hjelpemidler tillatt.

Ved enhver eksamen kan eksamenskommisjonen bestemme om ytterligere hjelpemidler skal tillates. Studentene må derfor være forberedt på at det ved enkelte oppgaver kan bli utlevert til dem andre hjelpemidler til bruk under eksamensbesvarelsen. Slike hjelpemidler må kandidaten ikke forsyne med kommentarer, merker, notater eller henvisninger.

De av hjelpemidlene 1-4 som kandidatene har med seg må være uten tilføyelser, notater, merknader eller henvisninger.

SOSIOLOGI

GRUNNFAG – MELLOMFAG – EMBETSSTUDIUM

Adresse: Institutt for sosiologi, Eilert Sundts hus, 7. etg.
P.b. 1096 Blindern, 0317 Oslo.
Tlf.: 22 85 52 57. Telefax: 22 85 52 53.

Innledning

Sosiologien er vitenskapen om menneskelig samliv, og om sosiale systemer: grupper, institusjoner og organisasjoner, hele samfunn.

Sosiologien studerer de ulike samfunnsenheters utvikling, indre oppbygging og virksomhet, og de konflikt- og samholdstendenser, interesse- og maktforhold som preger disse enhetene, men også samspill og konflikt mellom flere sosiale enheter. Sosiologien søker å forstå ulike typer samfunn og gruppers egenart. Faget analyserer både hvorledes samfunnsforhold er betinget av økonomiske, teknologiske og kulturelle forhold, og hvorledes samfunnets og individers problemer springer ut av forhold i samfunnet.

Sosiologen danner sine begreper såvel ut fra teoretiske betraktninger som på grunnlag av innsamlet materiale, mens virkeområdet strekker seg fra teoretisk grunnlagsforskning til praktisk rettede oppgaver.

I sosiologiens metoder inngår statistikk og matematiske modeller, intervju-teknikk, deltagende observasjon og bruk av historiske og samtidige dokumenter og registre.

Mange ferdig utdannede sosiologer arbeider ved forskningsinstituttene og

universitetene. Mange er også engasjert i planlegging og utredning i offentlig forvaltning og større organisasjoner, i informasjonsarbeid og i rådgivnings- og konsulentvirksomhet. En del sosiologer er også gått inn i skoleverket.

Oversikt over studietilbudet

Etter de studieplaner som nå gjelder for nye studenter, fører sosiologistudiet fram til følgende tre eksamener/grader:

1. Grunnfagseksamen.
2. Mellomfagseksamen.
3. Cand.polit.-graden (med hovedfag i sosiologi).

Studieplaner for disse følger etter neste avsnittet om avvikling av eldre pensumordninger og studieplaner.

Uansett endelig studiemål i sosiologi må alle studenter begynne med *grunnfag* i sosiologi. Grunnfag kan normalt gjennomføres på to semestre. Før oppmelding til grunnfagseksamen må examen philosophicum være bestått eller fritak/dispensasjon innvilget av Rådet for examen philosophicum.

De som ønsker å fortsette sosiologistudiene må deretter avlegge eksamen i *mellomfagstillegget* i sosiologi. Dette krever ytterligere ett semesters studium og gir, sammen med grunnfaget, full

mellomfagseksamen. Alternativt kan eksamen i grunnfaget og i mellomfagstillegget tas i samme semester. Det er ikke særskilt karakterkrav eller søknad for å begynne på mellomfagstillegget etter bestått grunnfag.

Opptak av nye studenter på hovedfagsnivå, som fra og med vårsemesteret 1993 bare omfatter cand.polit.-studiet, skjer for tiden etter kvoteopptak, med søknadsfrist 2 ganger i året, se offentlig kunngjøring. For høsten 1993 er det gitt garanti for opptak for kvalifiserte søkere med 2.5 eller bedre på samlet mellomfag, eventuelt med ett semesters ventetid.

Avvikling av eldre pensumordninger og studieplaner, innføring av nye pensum- og eksamensordninger

Sosiologistudiet har i de siste par år gjennomgått en sterk omlegging. Nye endringer iverksettes høsten 1993 og høsten 1994. Hovedpunktene i disse er:

1. Grunnfag

Pensum som gjaldt våren 1992 kan siste gang legges opp til eksamen våren 1994. Forslag til en ny felles eksamensform er under behandling. Den forutsettes innført for alle studenter fra og med høsten 1994.

2. Mellomfag

Det er ikke lenger adgang til å legge opp det fellespensum som gjaldt våren 1992, hverken på den generelle del eller på de enkelte områder. Områdebestemt fellespensum som siste gang gjaldt henholdsvis høsten 1992/våren 1993, kan siste gang legges opp henholdsvis høsten 1993/våren 1994.

3. Hovedfagsnivå

3.1. Cand.sociol. og cand.polit. 1992-ordningene. Pensum og eksamen

på teorispesialisering (5-vektfalls-kurs)

Det er anledning til å avlegge eksamen semesteret etter at vedkommende kurs ble holdt, etter det da fastsatte pensum. Fra og med høsten 1993 ventes innført en ny pensum- og eksamensordning. Se oppslag/stensil ved semesterstart. Til eksamen høsten 1993 kan legges opp pensum fra våren 1993, og i så fall med den eksamensordning som gjaldt da.

3.2. Avvikling av studieordninger.

Siste frist for eksamen.

a. Cand.sociol.-studiet

Studiet er nå stengt for nye studenter. Siste opptak var høsten 1992. For alle studieordningene (gammel, 1987, 1990 og 1992) gjelder følgende:

- Siste semester det er anledning til å avlegge noen del av eksamen (inkludert innlevering av hovedoppgave), er våren 1996. Unntatt er eksamen i teori og grunnlagsproblemer for studieordningen av 1990, hvor siste semester er våren 1994.
- Fra og med høstsemesteret 1993 innføres plikt til å ta veiledning tildelt av instituttet og til å inngå veiledningskontrakt ved etablering av veilederforhold.

b. Cand.polit.-studiet

Det er nå kun opptak etter studieordningen av 1992. For studieordningen av 1990 gjelder følgende:

- Siste semester det er anledning til å avlegge eksamen i teori og grunnlagsproblemer er våren 1994.

For begge studieordninger (1990 og 1992) gjelder følgende:

- Fra og med høstsemesteret 1993 innføres plikt til å ta veiledning tildelt av instituttet og til å inngå veiledningskontrakt ved etablering av veilederforhold.

c. Magistergradsstudiet

Studiet er nå stengt for nye studenter. Siste opptak var 31. desember 1992. Det er til nå ikke fastsatt noen siste frist for å avlegge eksamen.

– Fra og med høstsemesteret 1993 innføres plikt til å ta veiledning tildelt av instituttet og til å inngå veiledningskontrakt ved etablering av veilederforhold.

d. Overgang til cand.polit.**1992-ordning**

Studenter som er registrert på de øvrige hovedfagsordningene kan fritt gå over til denne studieordning ved skriftlig melding til instituttet.

Studieplaner, med mindre revisjoner vedtatt våren 1993, for de hovedfagsordninger som nå er stengt for nye opptak, fås ved henvendelse til instituttets ekspedisjon.

STUDIEPLANER**GRUNNFAG (revidert 1992)****Studietid**

Grunnfagsstudiet er beregnet til to semestre (heltid), og er identisk med mellomfagsstudiets første del. Mellomfagsstudiets annen del (mellomfagstillegget) er normert til ett semester. I begynnelsen av hvert semester arrangeres et orienteringsmøte.

Pensum

Pensum er inndelt i følgende områder, hvorav A–D er obligatorisk fellespensum:

A. Generell sosiologi.

1. Teori.
2. Metode.

B. Fagtradisjoner og klassiske tekster.**C. Teoretisk og metodisk utdypning.****D. Samfunn, historie og sosial endring.****E. Selvvalgte skrifter (400 sider).**

Lister for fellespensum og selvvalgte skrifter fås på instituttets ekspedisjon. Studenten står fritt mht. valg av litteratur fra selvvalgt liste, som oppdateres årlig. Det er dog ikke anledning til å velge litteratur som studenten har lagt opp til annen universitets- eller høyskoleeksamen, eller som står på obligatorisk pensum på mellomfag. Den enkelte student kan søke fast ansatt lærer om å få godkjent maksimalt én ny tittel utenom lista. Søknadsskjema fås på ekspedisjonen, og leveres der etter godkjenning.

Undervisning

Undervisningen for grunnfag strekker seg over to semestre. Det er ikke formelle krav om deltakelse i undervisningen.

Undervisningen gis som forelesninger og gruppeundervisning. Forelesningene er åpne for alle. Gruppeundervisningen er bare åpen for registrerte studenter (dvs. ikke for privatister). Instituttet kan ikke garantere plass på gruppe til alle registrerte studenter. Påmelding på tegningslister som slås opp på instituttet på orienteringsdagen. Gruppeundervisningen omfatter oppgaveskriving og ledes av hovedfagsstudenter. Det anbefales å følge gruppeundervisningen, som forutsetter aktiv deltakelse.

Eksamen

Grunnfagseksamen holdes i slutten av hvert semester.

Ved oppmelding til eksamen skal kandidaten levere oversikt over de selvvalgte skrifterne som legges opp på

særskilt skjema som fås på instituttets ekspedisjon.

På oppmeldingsskjemaet må kandidaten opplyse om hvilken eksamensform som velges. Hvis kandidaten bestemmer seg med hensyn til eksamensform, må dette meldes ifra til ekspedisjonen innen 15. april i vårsemesteret og 15. oktober i høstsemesteret.

Registrerte studenter kan velge mellom eksamensformene a) og b), privatister må ta eksamensform a).

NB! *Fra og med høsten 1994 ventes innført ny felles eksamensform for alle kandidater.*

a) Skoleeksamen

To skriftlige prøver, hver av 8 timers varighet, og en muntlig prøve.

b) Hjemmeeksamen med obligatorisk tentamen

En individuell skriftlig hjemmeoppgave med innleveringsfrist på 10 dager (offentlige fridager unntatt søndager kan komme i tillegg) over ett av minst to oppgitte emner. Besvarelsen bør være maskinskrevet og skal være på 4000 ord (+/- 10%). Dette tilsvarer ca. 10 maskinskrevne sider, med 400 ord pr. side. Kandidaten bør oppgi antall ord. For lange eller for korte besvarelser gir dårligere karakter, med større trekk jo større avviket er. Oppgaver under 3000 eller over 5000 ord kan nektes sensurert. Kandidatnummeret skal stå øverst i høyre hjørne på første side i besvarelsen.

Det er individuell eksamen, og ikke høve til å skrive sammen med andre. Det er en forutsetning for valg av eksamensform b) at kandidaten før eksamen avlegger en skriftlig tentamensbesvarelse med samme tidsfrist og omfang som for hjemmeeksamen. Besvarelsen gjennomleses og kommenteres av én lærer. Besvarelsen får ingen innflytelse

på eksamenskarakteren. Dersom tentamensbesvarelsen er basert på avskrift uten at kilde er oppgitt, kan kandidaten bli nektet å gå opp til hjemmeeksamen, og bli henvist til eksamensform a).

Dersom kandidaten har levert tentamensbesvarelse én gang, er ny tentamen ikke nødvendig ved eventuell ny eller utsatt eksamen.

Bare kandidater som er oppmeldt til hjemmeeksamen kan levere tentamensbesvarelse.

Kandidaten kan søke veiledning hos faglærer under tentamen, men ikke under eksamen.

Retningslinjer for muntlig prøve – under eksamensform a).

Karakteren kan vanligvis ikke endres mer enn 3/10.

– under eksamensform b)

1. Kandidaten vil bli spurt i hjemmeoppgaven og må kunne utdype og avklare temaer som er behandlet der. Kandidaten må videre kunne dokumentere oversikt over og kjennskap til pensumlitteraturen.
2. Den muntlige prøven vil i større grad enn ved eksamensform a) ha en kontrollfunksjon. Dette innebærer at en må kunne endre karakteren i større grad enn ved eksamensform a). Det settes således ikke noen grense for å gå tilbake (eventuelt til stryk) på karakterskalaen etter muntlig, mens karakteren vanligvis ikke kan settes frem med mer enn 3/10.

Iverksetting/overgangsregel

Studieplanen iverksettes fra og med høstsemesteret 1992, og gjelder også studenter som var registrert på grunnfag senest vårsemesteret 1992. Disse kan likevel holde seg til pensum og

pensumregler i studieplan som gjaldt da, og gå opp til eksamen etter disse til og med vårsemesteret 1994

MELLOMFAG

Mellomfagseksamen består av grunnfagseksamen og eksamen i mellomfagstillegget. Mellomfagstillegget er beregnet til ett semester. I mellomfagstillegget skal kandidaten fordype seg i ett av følgende fem temaområder:

- I Økonomi og utvikling, politikk og miljø.
- II Arbeid og organisasjon.
- III Sosialpolitikk, velferd og avvik.
- IV Familie, sosialisering og kjønn.
- V Kultur, utdanning, vitenskap.
- VI Generell sosiologi, teoretiske og metodiske tilnæringer.

Pensum

Pensum omfatter omlag 1500 s. og er inndelt i følgende tre deler:

A. Fellespensum for alle studentene

Fellespensum utgjør ca. 500 sider.

B. Fellespensum innen hvert av de seks temaområdene

Studentene innen hvert temaområde vil bli anbefalt et fellespensum på omlag 300 sider. En oversikt over dette vil bli lagt fram ved semesterets begynnelse.

C. Selvvalgt pensum

Studentene velger selv omlag 700 sider. Denne delen velges ut i samråd med faglærer. Det vil bli utarbeidet litteraturoversikter for de fem temaområdene. Oversiktene fås ved henvendelse til instituttet.

Hver enkelt kandidat skal innen en nærmere fastsatt frist legge fram en

pensumliste godkjent av faglærer (se Forelesningskatalogen). Pensumlisten må ikke omfatte innslag av pensum fra andre eksamener.

Undervisning

Det gis hvert semester forelesninger i tilknytning til fellespensumet, del A. Videre holdes det seminarer innen temaområdene. Instituttet kan imidlertid ikke forplikte seg til i hvert semester å dekke alle temaområdene.

Semesteroppgave

Innen en nærmere fastlagt frist kunnegjort i Forelesningskatalogen, skal kandidaten levere inn en maskinskrevet semesteroppgave i to eksemplarer med et omfang innen rammen av 5-7000 ord (tilsvarende 15-20 maskinskrevne A4-sider). Oppgaven skal ikke overstige 7000 ord. Semesteroppgavene inngår i eksamen (se under avsnitt eksamen). Semesteroppgavene inngår i instituttets undervisningsmaterieell og kan nyttes i seinere semesters undervisningstiltak – etter studentens samtykke. Semesteroppgaven skal inneholde et sammendrag på ca. 10 linjer, og må være godkjent før kandidaten får framstille seg til den skriftlige prøven. Det anbefales å komme tidlig i gang med semesteroppgaven.

Det er utarbeidet noen praktiske regler for oppgaveskriving som fås i ekspedisjonen.

Eksamen

For å melde seg til eksamen i mellomfagstillegget kreves at kandidaten har bestått grunnfagseksamen i sosiologi i tidligere semestre *eller* at kandidaten melder seg opp til grunnfagseksamen samtidig som han/hun melder seg opp

til eksamen i mellomfagstillegget. I siste tilfelle gis det ikke sensur for eksamen i mellomfagstillegget dersom kandidaten ikke består grunnfagseksamen.

Skriftlig eksamen består av en 8 timers prøve. To oppgaveformer kan bli anvendt, eventuelt i kombinasjon: enten en eller flere felles oppgaver for hvert av de fem temaområdene, eller oppgaver kan bli gitt for navngitte studenter under hensyntagen til deres spesielle pensumvalg. Alle kandidater vil få deloppgaver fra fellespensum.

Ved skriftlig sensur skal semesteroppgaven og skriftlig prøve teller likt, og skriftlig karakter gis på grunnlag av disse to arbeidene.

Den muntlige del av eksamen er frivillig. Kandidater som ønsker å gå opp til muntlig, må gi instituttet beskjed om dette seinest 24 timer etter sensur. Karakteren kan vanligvis ikke endres mer enn 3 tideler.

Grunnfagskarakteren innreknes i den endelige karakter for mellomfag i forholdet 2:1.

STUDIEPLAN FOR HOVEDFAG I SOSIOLOGI UNDER CAND.POLIT.-ORDNINGEN REVIDERT 1992

Godkjent av Fakultetsstyret 19. mars 1992 med mindre endringer vedtatt
av instituttrådet mars 1993.

1. Reglement

Til grunn for studieplanen for hovedfag i sosiologi under cand.polit.-graden ligger reglement for studieplanene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Oslo, med utfyllende regler.

2. Studiets mål, innhold og varighet

Hovedfagstudiet i sosiologi under cand.polit.-graden danner grunnlag for:

- Arbeid innenfor forskning, utredning, planlegging, administrasjon, utdanning, formidling og annet anvendt sosiologisk arbeid.
- Dr.polit.-studiet i sosiologi.

Studiet omfatter derfor en allsidig utdyping i teoretiske og metodologiske emner og tilbyr muligheter for faglig spesialisering. Som ledd i studiet skal studenten gjennomføre en sjølstendig vitenskapelig undersøkelse i sosiologi (hovedoppgaven).

3. Opptak til studiet og adgang til eksamen

Hovedfagsstudiet bygger på cand.mag.-graden med mellomfag eller tilsvarende i sosiologi.

Nyopptatte studenter plikter å inngå hovedavtale.

Alle studenter plikter å levere fagpåmelding innen fristen ved begynnelsen av hvert semester.

Studenter som er tatt opp på hovedfag i sosiologi ved andre norske universitet og skal avlegge en eksamen i metode, teori og grunnlagsproblemer

eller teorispesialisering ved instituttet, skal ved semesterstart registrere seg hos studiekonsulenten.

For andre studenter er det kun anledning til å avlegge eksamen i teori og grunnlagsproblemer.

For øvrig vises til pkt. 2 i «Utfyllende regler til reglement for gradene cand.mag., cand.polit. og dr.polit. ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Oslo», vedtatt 19.3.92, som inntas i Studiehåndboka.

4. Studiets emner og pensum

Studenten skal legge opp et pensum på om lag 4.500 sider innenfor følgende emner:

4.1 Sosiologiske teorier og grunnlagsproblemer.

Pensum er på ca. 1.400 sider og er obligatorisk. Det fastsettes av instituttet.

4.2 Sosiologiens metoder

(a) Kvantitativ og statistisk metode o.l.

(b) Feltmetodikk og annen kvalitativ metodikk

Samlet pensum ca. 700 sider er obligatorisk og fastsettes av instituttet.

4.3 Teoretisk spesialisering

Pensum er på ca. 900 sider hvorav minimum 600 sider er obligatorisk og fastsettes av instituttet for det enkelte teorispesialiseringseminar. Resten av pensum er selvvalgt, men skal godkjennes av seminarlederen.

NB! *Nye pensumregler for teoretisk spesialisering kan bli innført med virkning fra og med høstsemesteret 1993. Se oppslag/stensil på instituttet.*

Pensum for metode, teori og grunnlagsproblemer, og teorispesialisering er felles for cand.sociol. og cand.polit.-ordningene (revisjon 1992).

4.4 Spesialpensum

Studenten velger spesialområde(r) og legger opp spesialpensum på minst 1.500 sider i samråd med vedkommende faglærer(e). Minst 400 sider av studentens samlede pensum skal gjelde norske samfunnsforhold.

5. Seminaroppgaver

5.1 Metode

I løpet av studiet skal studenten skrive to seminaroppgaver (en i kvalitativ og en i kvantitativ metode) i tilknytning til metodeseminarer i samråd med faglærer(e). Bare studenter som har fulgt seminaret kan skrive felles oppgave. Når oppgavene er besvart, og godkjent av vedkommende faglærer(e), kan studenten framstille seg til skriftlig prøve, se nedenfor under pkt. 7.1.

5.2 Teorispesialisering

Se nedenfor under pkt. 7.3.

6. Studie- og eksamensprogresjon

Normalt er undervisningen lagt opp slik at det er mulig å starte studiet hvert semester. Det holdes eksamen ved utgangen av hvert semester.

Studenten avgjør selv i hvilken rekkefølge de ulike emner og eksamener i hovedfagsstudiet skal tas, med de begrensninger som følger av pkt. 7.

Det er mulig å følge minst to emner

samtidig. I prinsippet kan derfor to eller flere deler av eksamen legges til samme semester.

Arbeidet med hovedoppgaven er den mest krevende delen av studiet. Det er gunstig å komme i gang med denne så tidlig som mulig. Det kan da være en fordel å følge relevant spesialundervisning, og velge teorispesialiseringseminar med essay innen det område en vil velge for hovedoppgaven. Instituttet anbefaler sterkt at en følger veiledningsseminaret for oppgaveskriving som tar sikte på å føre studenten fram til en ferdig prosjektbeskrivelse. Særskilt gjøres det oppmerksom på at en har rett til veiledning i arbeidet med hovedoppgaven. Nestleder eller faglærer gir nærmere opplysninger om studentens rettigheter og plikter på dette område.

Studenten har plikt til å ta veiledning tildelt av instituttet og inngå veiledningsavtale.

7. Eksamen og vekttall

Eksamen består av følgende deler:

7.1 En skriftlig prøve på 6 timer i metode (8 vekttall).

7.2 En skriftlig prøve på 8 timer i teori og grunnlagsproblemer (7 vekttall).

7.3 En skriftlig prøve i form av seminaroppgave/essay i teoretisk spesialisering (5 vekttall). Instituttet har utarbeidet nærmere retningslinjer for omfang og innhold av essay som fås på ekspedisjonen.

NB! *Nye eksamensregler kan bli innført fra og med høstsemesteret 1993. Se oppslag/stensil på instituttet.*

7.4 En hovedoppgave (20 vekttall). Instituttet vil utarbeide nærmere retningslinjer for omfang og innhold av hovedoppgaven.

7.5 En muntlig prøve knyttet til spesialpensum og en muntlig prøve knyt-

tet til hovedoppgaven. Prøvene tjener til å justere karakteren på hovedoppgaven.

For eksamensprogresjon gjelder disse begrensninger:

- Eksamen i teori, metode og teoretisk spesialisering må avlegges før hovedoppgaven kan leveres til godkjenning.
- Muntlige prøver må avlegges etter at eksamenskomitéen har godkjent hovedoppgaven.

Studenter som tidligere har bestått skriftlig prøve i metodedelen under cand.sociol.-studiet (ordningene av 1987 og 1990), får denne godkjent som en del av cand.polit.-studiet.

8. Karakterer

Ved eksamen fastsettes tallkarakterer på skalaen 1.0–4.0 i henhold til § 4 bokstav A i «Reglement for studiene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Oslo».

9. Iverksetting

Den reviderte studieplanen trer i kraft fra og med høstsemesteret 1992.

Cand.polit.-studenter som vårsemesteret 1992 har avlagt teorieksamen etter nytt pensum på 1.400 sider ifølge pkt. 4.1 i denne planen, har dermed valgt den reviderte studieplan.

STATISTIKK

GRUNNFAG – SEMESTEREMNE

Adresse: Sosialøkonomisk institutt, Eilert Sundts hus, 12. etg.
P.b. 1095 Blindern, 0317 Oslo.
Tlf.: 22 85 51 27.

Innledning

Statistiske data danner materiale for forskning og utredning i svært mange fag, ikke minst de samfunnsvitenskapelige. Læren om hvordan statistiske data kan tolkes, den statistiske metodelære, er også en sentral del av samfunnsvitenskapenes metodelære. Metoder for innsamling av data, bearbeiding av data (EDB) og tolking av statistiske data har derfor en plass innenfor de enkelte samfunnsvitenskapene, og det har utviklet seg metodeorienterte fagdisipliner som psykometri og økonometri.

Grunnbegreper og tankegang i de enkelte fagenes statistiske metodelære er imidlertid svært like, selv om terminologien kan veksle. Dette fellesskap i statistisk metodelære har sin grunn i selve vitenskapsidealet. Fra gammelt av har nemlig statistikkfaget vært læren om hvordan en målbevisst kan samle tall sammen som ikke kan angripes som tendensiøse, og om hvordan en kan dra slutninger fra sine data som alle kan anerkjenne.

Semesteremnet og statistikk grunnfag tar opp til studium sentrale statistiske metoders logikk og virkemåte. Formålet er å gi teoretisk innsikt og praktiske ferdigheter i innsamling, organisering og behandling av statistiske

data og i hvordan slike data kan tolkes. Det blir lagt stor vekt på bruk av EDB for statistiske formål.

Det er mulig å ta enkeltstående del-eksamener innenfor grunnfaget.

Statistikk grunnfag/semesteremne er forsøkt bygd opp slik at man skal kunne ta kurset uten spesielle matematiske forkunnskaper. Kurset er imidlertid preget av matematisk tankegang og trening i å lese matematiske formler vil være en fordel. Fakultetet tilbyr innføringskurs i matematikk. Studenter som på den annen side ønsker å studere faget i større matematisk dybde henvises til Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, hvor en også kan ta statistikk hovedfag.

Kandidater med statistikk grunnfag i fagkretsen har hittil hatt gode muligheter på arbeidsmarkedet, særlig innen forskning og høyere utdanning. Dette vil de trolig også ha framover, ikke minst fordi det lenge vil være stor mangel på folk med kompetanse i statistikk.

Studiet og undervisningen

Statistikk grunnfag omfatter fire kurs, SS1, SS2, SS3 og SS4. Undervisningen går over to semestre. Det undervises i SS2 om høsten og SS3 og SS4 om våren. SS1 blir det undervist i hvert

Kursoversikt

Navn	Kurs	Vekt-tall	Innhold	Undervisning
Allmenn statistikk	SS1	5	En første innføring i beskrivende statistikk, Sannsynlighetsberegning for diskrete variable, Spesielle statistiske modeller, Hypotesetesting, Estimering, Enkel regresjonsanalyse, EDB: MINITAB.	4 t forelesning 2 t øvelser Semesteroppgave
Metoder for utvalgsundersøkelser	SS2	5	Utarbeiding av spørreskjema, valg av innsamlingsmetode, organisering av data for analyse, deskriptive metoder. Statistisk utvalgsteori. Statistisk teori for måling: Reabilitet og validitet. EDB: SPSS.	4 t forelesning 2 t øvelser Semesteroppgave
Analyse av kategoriske data	SS3	5	Analyse av kontingenstabeller, Loglineær analyse, Logistisk regresjon, Generaliserte lineære modeller, EDB: SPSS.	4 t forelesning 2 t øvelser Semesteroppgave
Analyse av kontinuerlige data	SS4	5	Sannsynlighetsregning for kontinuerlige variable, Regresjonsanalyse, Variansanalyse, Multivariabel analyse, EDB: SPSS.	4 t forelesning 2 t øvelser Semesteroppgave

semester. I tilknytning til SS1 gis det et støttekurs i matematikk. Det bør ikke legges skjul på at studenter med svak matematisk bakgrunn og som ikke tar noe støtteundervisning i matematikk, erfaringsmessig lett kan bli hengende etter.

SS1 gir innføring i statistisk metode-lære og sannsynlighetsregning, og studentene skal lære å bruke deler av programpakken MINITAB.

I SS2 gis det undervisning i planlegging og gjennomføring av intervju-

undersøkelser. Det undervises i de forskjellige praktiske sidene ved intervjuundersøkelser, slik som utarbeiding av spørreskjema, metoder for databehandling, og organisering av data for analyse. Den statistiske teorien for utvalgsundersøkelser blir gjennomgått. En innføring i teorien for måling, med vekt på reliabilitet og validitet, blir også gjennomgått. Programpakken SPSS blir brukt for å tilrettelegge data. Enkelte deskriptive metoder for analyse blir gjennomgått.

I SS3 undervises det i statistisk analyse av tabeller og kategoriske data basert på loglineære og logistiske modeller. Programpakken SPSS benyttes.

Kurset SS4 omfatter regresjonsanalyse, variansanalyse og andre metoder i multivariabel analyse. Programpakken SPSS benyttes.

I alle 4 kursene inngår en semesteroppgave.

Kursene SS1 og SS2 kan tas samtidig. Kursene SS3 og SS4 bygger på SS1.

Det anbefales å ta kursene i den oppsatte rekkefølgen, eventuelt SS3 og SS4 samtidig.

Hvert kurs er tillagt et vekt-tall som gir uttrykk for omfanget. Samlet vekt-tall for hele grunnfaget er 20.

Pensumliste fås ved henvendelse til instituttet.

Eksamen

Det blir holdt skriftlige prøver på 6 timer i kursene SS1, SS2, SS3 og SS4 ved utløpet av det semestret det gis undervisning i kursene. Alle trykte og skrevne hjelpemidler er tillatt brukt til eksamen. Regnemaskin er også tillatt. For SS1 og SS2 er semesteroppgaven obligatorisk og må være godkjent før eksamen.

Karakterer

Karakteren for Statistikk grunnfag blir beregnet som gjennomsnittet av karakterene i de 4 kursene. Semesteroppgavene teller ikke med i eksamens-karakterene.

Prøver ved andre universitets-fakulteter eller høyskoler

Den som godtgjør å ha avlagt tilsvarende prøve ved andre fakultet eller høyskoler, kan søke Det samfunnsvitenskapelige fakultet om å få godkjent denne som del av Statistikk grunnfag svarende til ett eller flere kurs.

Eksamen i ST001 ved Det matematiske-naturvitenskapelige fakultet gir automatisk fritak for SS1.

SEMESTEREMNE

Semesteremnet i statistikk består av kurset SS1 i kombinasjon med ett av kursene SS2, SS3 eller SS4. Se beskrivelsen av undervisning og eksamen foran under Statistikk grunnfag. Semesteremnet kan tas over ett eller to semestre.

Karakterer

Karakteren for semesteremnet i statistikk blir beregnet som gjennomsnittet av karakterene i de to kursene.

STATSVITENSKAP

GRUNNFAG – MELLOMFAG – HOVEDFAG

Adresse: Institutt for statsvitenskap, Eilert Sundts hus, 10. etg.
P.b. 1097 Blindern, 0317 Oslo.
Tlf.: 22 85 51 80.

Innledning

Statsvitenskap er studiet av politisk virksomhet i og mellom samfunn.

Mye oppmerksomhet rettes mot styringsorganer på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå og på forholdet mellom slike organer. Men faget omfatter også enkeltindividens politiske atferd; f.eks. forsøk på å påvirke styringsorganene. Videre legges det vekt på utformingen av, innholdet av og konsekvensene av de vedtak som styringsorganene fatter. Statsvitenskapen er opptatt av sammenligningen mellom ulike styreformers og av deres teoretiske grunnelse. Studiet av konflikt og samarbeid i verdenssamfunnet står også sentralt.

Det har vist seg hensiktsmessig å dele faget opp i følgende hovedområder:

1. *Politisk teori, metode og andre felles-emner* omfatter politisk idéhistorie, grunnlagsproblemer, analytiske tilnæringsmåter til studiet av politikk og politisk historie samt fagdidaktikk. (Fagets historie og selvforståelse.)
2. *Internasjonal politikk* omfatter studiet av staters utenrikspolitikk og utformingen av denne samt studiet av samhandling mellom nasjoner.

3. *Komparativ politikk* er betegnelsen på studiet av politiske systemer og politiske forhold i forskjellige land. Fagområdet omfatter spesielt studiet av den virksomhet som tar sikte på å påvirke det politiske system.
4. *Offentlig politikk og administrasjon* er betegnelsen på studiet av politiske systemer, politiske institusjoner, offentlige avgjørelsesprosesser og innholdet i offentlige beslutninger.

Inndelingen i disse områdene angir til en viss grad arbeidsdelingen innen faget, men må i første rekke ses som et praktisk hjelpemiddel for organiseringen av undervisningen. De er ikke klart atskilte fagområder.

Det er anledning til å avlegge eksamen i statsvitenskap grunnfag, mellomfag og hovedfag.

GRUNNFAG

Grunnfaget tar sikte på å gi en generell innføring i de fire statsvitenskapelige hovedområder: politisk teori, komparativ politikk, offentlig politikk og administrasjon, og internasjonal politikk. Det vil bli lagt spesiell vekt på at studenten skal utvikle en selvstendig fag-

lig forståelse og oppøve evnen til å bygge ut resonnementer på en systematisk måte. Grunnfaget gir også en innføring i metode og statistikk gjennom en egen forelesningsrekke med en separat eksamen.

Undervisning

Grunnfaget er beregnet å strekke seg over to semestre. Nye kurs settes i gang hvert semester.

Ingen kurs er obligatoriske, men studentene oppfordres til å følge og delta aktivt i dem.

Det gis hvert semester forelesninger i hoveddelens fire hovedområder:

1. Politisk teori.
2. Internasjonal politikk.
3. Offentlig politikk og administrasjon.
4. Komparativ politikk.

I tillegg gis det forelesninger i metode/statistikk.

1. Politisk teori

Området politisk teori er delt opp i fire emner. I det første presenteres faget og fagområdet mer generelt. Dette emnet har altså en innførende like mye som et teoretisk siktemål. Også tilnæringsmåter tas opp under dette emnet; her diskuteres hva ulike begrepsapparater, fremgangsmåter og problemstillinger kan gi av kunnskap om stat og samfunn. Under gjennomgangen av dette emne vil også arbeider som er plassert under andre punkter bli tatt med i diskusjonen.

De øvrige tre emner er spesifikt politiske teoretiske. Det første, og største, av disse omfatter de viktigste klassiske og moderne makropolitisk teorier med et filosofisk preg og et overveiende normativt siktemål. Under det etterfølgende emne, demokratiteori, diskuteres ulike avgrensninger av begrepet

«demokrati», hvilke verdier demokratiet kan eller skal tjene, og demokratiets faktiske funksjonsmåte og betingelser. Under emnet statsteori behandles statsbegrepet, spørsmål vedrørende rettssikkerhet og planlegging, og forholdet mellom økonomi, politikk og administrasjon.

2. Internasjonal politikk

Internasjonal politikk er inndelt i fem emneområder. I det første presenteres en del problemer i forbindelse med utformingen av et lands utenrikspolitikk, valg av målsetninger og virkemidler. I det andre emneområdet rettes oppmerksomheten mot mulige forklaringer på staters ulike atferd i det internasjonale system. Konflikt og samarbeid mellom stater er temaet for den neste og største del av pensum. En rekke samarbeidsformer på det økonomiske og politiske plan blir omtalt. I tillegg drøftes mer og mindre voldelige former for konfliktatferd. I denne delen er det også tatt med mer detaljerte analyser av et par viktige internasjonale konflikter i moderne tid. Emneområde fire heter nordisk politikk og gir en innføring i den aktuelle situasjon i det nordiske samarbeid. Det siste emneområdet er en framstilling av viktige sider ved norsk utenrikspolitikk fra 1945 og fram til i dag.

Det forutsettes at studentene har kjennskap til hovedpunktene i moderne verdenshistorie, f.eks. gjennom:

Lundestad, Geir: *Øst, Vest, Nord, Sør. Hovedlinjer i internasjonal politikk 1945–1985*. Oslo, Universitetsforlaget, 1985.

3. Komparativ politikk

Dette området tar på grunnfag opp virksomhet som tar sikte på å påvirke det politiske system i Norge og gir en innføring i politiske forhold i de andre nordiske landene.

Fagområdet er delt opp i seks emner:

Det første emnet – grunnlagsproblemer – tar opp sentrale fenomener og begreper i komparativ politikk. Det andre emnet behandler aspekter ved meningsdannelse knyttet til partienes rolle i det politiske system. De to neste emnene er knyttet til den aktivitet som tar sikte på å påvirke det politiske system gjennom valg, folkeavstemninger og politiske partier. Nasjonalforsamlingens virksomhet i de nordiske landene står sentralt under emne 4. De to siste emnene dreier seg om deltakelse for å påvirke politiske avgjørelser gjennom interesseorganisasjoner og direkte aksjoner.

4. Offentlig politikk og administrasjon

Offentlig politikk og administrasjon omfatter syv emner. Emnene 1 til 4 omfatter de statlige institusjoner og de prosesser som er knyttet til dem. I emne 5 tas den nasjonale offentlige politikk opp, dens virkemidler og innhold. Lokal politikk behandles i emnene 6 og 7. Først behandles forholdet mellom stat, fylke og kommune og så de fylkeskommunale og primærkommunale politiske systemer.

Som historisk bakgrunn forutsettes det kjennskap til:

Bergh, Trond og Pharo, Helge Ø. (red.): *Vekst og velstand: norsk politisk historie 1945–1965*. Oslo, Universitetsforlaget, 1977.

Lundestad, Geir: «Hovedtendenser i norsk politikk 1945–65.» Denne artikkelen skal også leses i tilknytning til pensum i politisk atferd.

5. Metode/statistikk

Forelesningsserien i metode/statistikk gir en innføring i temaer, begreper og analyseteknikker som står sentralt i empirisk samfunnsvitenskapelig forsk-

ning. Kurset begynner med en drøfting av problemstillingers opphav og karakter. Deretter gjennomgås de enkelte faser i forskningsprosessen. For hver enkelt fase belyses ulike spørsmål og problemer som kan oppstå, og det redegjøres for metodiske valg som samfunnsforskere ofte stilles overfor. I tillegg gir kurset en introduksjon til bruk av statistisk analyse som hjelpemiddel i samfunnsvitenskapelig forskning.

Gjeldende pensumliste fås ved henvendelse til instituttets ekspedisjonskontor.

Forelesningene blir lagt opp slik at det er naturlig å velge hovedområdene «politisk teori» og «internasjonal politikk» i første semester og områdene «komparativ politikk» og «offentlig politikk og administrasjon» i annet semester.

I tilknytning til forelesningene holdes det seminarer. Seminarundervisningen er basert på aktiv deltakelse i løsningen av faglige arbeidsoppgaver. De som ikke ønsker eller ikke har anledning til å påta seg slike oppgaver, skal ikke melde seg til seminarundervisning.

Studentene forutsettes å legge opp kollokvier på egen hånd.

Kurset i metode/statistikk skal følges i 1. semester. Det består av ukentlige forelesninger og seminarer. Nye kurs settes i gang hvert semester.

Av hensyn til bl.a. deltidsstudenter forsøker instituttet å legge en del av undervisningen til kveldstid.

Eksamen

Grunnfagseksamen består av:

– Eksamen i hoveddelen, 2 skriftlige prøver på 8 timer hver. Stryk på et av hovedområdene (Politisk teori/Inter-

nasjonal politikk/Komparativ politikk/Offentlig politikk og administrasjon) innebærer stryk på hoveddelen av grunnfag. For de som består den skriftlige eksamen i hoveddelen holdes det også en muntlig prøve.

– Eksamen i metode/statistikk, 1 skriftlig prøve på 4 timer.

Grunnfagseksamen holdes hvert semester. Undervisningen er lagt opp slik at studentene skal ta eksamen i metode og statistikk etter 1/2 års studium, dvs. på slutten av 1. semester. Eksamen i hoveddelen avlegges etter 1 års studium. Det kan bli gitt eksamensoppgaver i hoveddelen som forutsetter at man kjenner pensum i metode/statistikk.

Den endelige grunnfagskarakter бергnes slik at eksamen i hoveddelen (de to 8-timers prøver og muntlig) gis 16 vekttall og eksamen i metode/statistikk 4 vekttall.

MELLOMFAG

Mellomfaget består av grunnfaget og et mellomfagstillegg av ett semesters varighet.

Mellomfagstillegget skal gi utdypet kjennskap til og forståelse av hovedområdene komparativ politikk, offentlig politikk og administrasjon, og internasjonal politikk. Pensum til mellomfagstillegget er i stor grad rettet mot fagets teorigrunnlag.

Undervisning

For grunnfagsdelen, se denne.

Mellomfagstillegget er beregnet å strekke seg over ett semester. Det gis forelesninger i hvert av hovedområdene:

1. Komparativ politikk.

2. Offentlig politikk og administrasjon.

3. Internasjonal politikk.

I tilknytning til forelesningene holdes det seminarer. Studentene oppfordres til å delta aktivt i disse, også med oppgaveskrivning.

Av hensyn til bl.a. deltidsstudier forsøker instituttet å legge en del av undervisningen til kveldstid.

Det er også satt av tid til kollokvier. Kollokvier må studentene selv organisere.

Såfremt en har tilgjengelige lærerkrefter, vil det bli gitt veiledningsseminarer for mellomfagsoppgavene.

Eksamen

For å kunne melde seg til eksamen i mellomfagstillegget kreves at kandidaten har bestått grunnfagseksamen i statsvitenskap i tidligere semestre *eller* at kandidaten melder seg opp til grunnfagseksamen samtidig med oppmelding til eksamen i mellomfagstillegget. I siste tilfelle gis det ikke sensur for eksamen i mellomfagstillegget dersom kandidaten ikke består grunnfagseksamen.

Mellomfagstillegget

Eksamen består av en semesteroppgave, en skriftlig prøve på åtte timer, og en muntlig prøve.

Tema for semesteroppgaven velges fritt av studenten selv. Semesteroppgaven skal ikke overstige 10 sider. Innleveringsfristen for semesteroppgaven faller ca. 2 uker etter dagen for den skriftlige prøve. Den nøyaktige dato for innleveringsfristen blir gjort kjent ved oppslag. Kandidater som ikke har levert semesteroppgave innen fristens utløp, antas å ha trukket seg fra eksamen.

Eksamen i mellomfagstillegget i

statsvitenskap er å betrakte som en helhet. En student som går opp til ny prøve, kan imidlertid legge fram en semesteroppgave som har vært benyttet ved tidligere framstilling til mellomfagseksamen. I slike tilfeller blir oppgaven bedømt på nytt på fritt grunnlag. Det gis ikke anledning til å forbedre resultatet bare ved å levere ny semesteroppgave. Det må i tillegg avlegges ny skriftlig eksamen.

Ved beregning av karakteren før muntlig prøve i mellomfagstillegget teller semesteroppgaven $\frac{1}{3}$ og skriftlig eksamen $\frac{2}{3}$.

Både ved den skriftlige og den muntlige prøve blir kandidaten prøvet i den del av det obligatoriske pensum som går ut over grunnfagspensum. Ved den muntlige prøve kan det dessuten bli eksaminert i tilknytning til semesteroppgaven.

Dersom eksamen i grunnfagets kurs i metode/statistikk (4 timer) ikke tidligere er bestått, avlegges denne samtidig med eksamen i mellomfagstillegget. Karakteren for grunnfaget, inkludert eksamen i metode/statistikk, teller $\frac{2}{3}$, og karakteren for mellomfagstillegget $\frac{1}{3}$, ved beregning av den endelige karakter for mellomfagseksamen.

HOVEDFAG

Fra og med høsten 1991 er det begrenset opptak til statsvitenskap hovedfag. Det er fastsatt en kvote på 120 studenter for studieåret 1993–94. Opptak skjer etter søknad på eget skjema. (Søknadsfrist bekjentgjøres ved offentlig kunngjøring.)

Opptakskrav

1. Den som skal begynne på hovedfag statsvitenskap, må ha bestått mel-

lomfagseksamen i statsvitenskap (grunnfagseksamens hoveddel, metode/statistikk og mellomfagstillegget). Kandidater som har fullført sin cand.mag.-grad vil rangeres først ved opptaket. Opptaket skjer for øvrig ved rangering etter karakter på fullt mellomfag.

2. Studenter som har tatt grunnfagseksamen etter den studieordning som gjaldt før 1969 (uten metode og statistikk) og som ikke har avlagt andre prøver i statistikk under samfunnsvitenskapelig embetseksamen (se Prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk i boka), må avlegge eksamen i grunnfagets kurs i metode med statistikk før de begynner på hovedfag.

Studieinnhold

Statsvitenskap hovedfag består av *i alt 40 vektall*. Disse oppnås slik:

- 6 ved et obligatorisk to-semester metodekurs med skriftlig prøve, 6 timer, og en metodeoppgave (bestått/ikke bestått) knyttet til et obligatorisk EDB-kurs.
- 20 ved 4 andre valgfrie kurs, 5 vektall pr. kurs, alle med en kursoppgave og en 6 timers skriftlig prøve.
- 14 ved deltakelse i et obligatorisk hovedoppgaveseminar og en vitenskapelig undersøkelse («hovedoppgaven»).

Metodekurset

Metodekurset går over to semestre. Første semester og første halvdel av annet semester innebærer et fellesopplegg som er obligatorisk for alle studenter. Andre halvdel av annet semester består av to deler hvor studenten står fritt å velge. Det arrangeres felles avsluttende eksamen for metodekurset

etter annet semester, med fellesoppgaver og ulike varianter avhengig av hvilken valgfrie del som er valgt.

Studenten skal i tillegg delta i et obligatorisk EDB-seminar som avholdes i det 1. semesteret av metodekurset. Seminaret krever en oppgave som viser at studenten kan kjøre og kommentere resultater fra standardprogrammer anvendt med tilrettelagte datasett. Oppgaven skal leveres i 3 eksemplarer i slutten av det 1. semesteret og den bedømmes bestått/ikke bestått.

Fagkursene

De valgfrie kursene kan hentes fra alle fire fagområder. Minst ett kurs skal ligge i et annet fagområde enn det studenten velger å fordype seg i. Det er ikke mulig å ta mer enn to temakurs (kurs med kursnummer over 650, 750, 850 og 950).

Normert sidetall for det obligatoriske pensum på kursene er 750–800 sider.

Tema for kursoppgaven skal godkjennes av kurslederen. Kursoppgaven skal normalt ha en ramme på 10–15 sider (halvannen linjeavstand). Referanser og eventuelle bilag kommer i tillegg. Det gis i regelen bare begrenset veiledning i skriving av kursoppgaver. Frist for levering av kursoppgavene er felles for alle kurs, henholdsvis 16. mai og 24. november eller nærmeste følgende virkedag. Kursoppgaven leveres i 3 eksemplarer.

Kurskarakter gis samlet. Den skriftlige prøven teller 1/2 av karakteren, oppgaven 1/2. Det gis ikke anledning til å ta én av delene om igjen.

Institutt for statsvitenskap gir adgang for studenter til å ta ett hovedfagskurs (5 vektall) som en del av en cand.mag.-grad. Studenter som mangler 1 semester (10 vektall) eller mer, kan ikke benytte seg av ordningen om å ta hoved-

fagskurs som en del av en cand.mag.-grad. Dette betyr at det er de studenter som kun mangler 5 vektall som kan benytte seg av ordningen.

Hovedoppgaven

Hovedoppgaven skal bygge på en selvstendig vitenskapelig undersøkelse av et nærmere avgrenset problem. Studenten velger selv tema for sin hovedoppgave. Temaet for hovedoppgaven godkjennes ved oppnevning av veiledningsutvalget.

Oppnevning av veiledere (1 person, eventuelt 2 personer i spesielle tilfeller) forutsetter bestått metodekurs og for øvrig at studenten er ferdig med to andre valgfrie kurs. Søknad om veiledningsutvalg skrives på eget skjema, som fås ved instituttet, og leveres innen henholdsvis 15. mars eller 2. mai i vårsemesteret eller 1. oktober og 15. november i høstsemesteret (eller nærmeste påfølgende virkedag). Søknaden leveres normalt i løpet av 2. semester og senest innen utgangen av 3. semester innenfor normert studietid. Søknaden inneholder en kort beskrivelse (1–2 sider) av hovedoppgavens tema og antatt problemstilling. Instituttet oppnevner veiledningsutvalget innen 6 uker etter søknaden er mottatt, dog ikke før begynnelsen av følgende semester for søknader mottatt etter 2. mai eller 15. november, eller nærmeste følgende virkedag. Oppnevning av veiledningsutvalg skjer etter fullmakter gitt bestyreren og undervisningslederen.

Veiledningsutvalgets funksjonstid er begrenset til to semestre (inkludert semestret utvalget blir oppnevnt for de som søker 2. mai, eventuelt 15. november). Funksjonstiden kan forlenges i ett semester etter søknad fra studenten bifalt av hovedveilederen. Veiledningsutvalgets funksjonstid forlenges ikke ut over tre semestre.

Hovedoppgaveseminaret er obligatorisk. Hver deltaker skal i løpet av seminaret presentere en skriftlig skisse av problemstillingen og design, samt opp- tre som kommentator i forhold til en annens skisse. Det forutsettes forøvrigt fremmøte på minst 2/3 av seminarets møter.

Oppgaven for hovedoppgavesemina- ret skal inneholde en avgrenset pro- blemstilling og redegjørelse for hvor- dan denne problemstillingen skal bely- ses. Oppgaven skal ha en ramme på ca 10-15 sider. Den vil bli bedømt av seminarleder i løpet av seminaret. Det gis ingen karakter på oppgaven.

Veiledende ramme for hovedopp- gaven er 70–120 sider etter retnings- linjer som fås ved instituttets ekspedi- sjonskontor. 140 er maksimalt sidetall. Oppgaver som overskrider 140 sider vil bli administrativt avvist ved innleve- ring.

NB! Maksimumsbegrensning for side- tall inkluderer litteraturlisten og alle vedlegg/appendikser m.v.

Hovedoppgaven skal leveres til insti- tuttet i 6 innbundne eksemplarer, ved-

lagt et kort sammendrag (maksimalt 2 sider). Før studenten kan innlevere hovedoppgaven, skal hun/han ha opp- nådd 26 vekttall til hovedfag.

Dersom hovedoppgaven er levert innen 1. april eller 1. oktober (eventuelt nærmest følgende virkedag), vil stu- denten kunne avslutte muntlig prøve innen 6 uker fra leveringsdatoen. For oppgaver levert etter disse datoene, men før semesterets slutt, vil muntlig prøve arrangeres innen 2 uker fra på- følgende semesters begynnelse.

Informasjon

Det gis en orientering om hovedfagets organisering og innhold for alle hoved- fagsstudenter på et eget orienterings- møte i begynnelsen av hvert semester. Dette møtet er viktig for alle studenter. Deltagelse på enkelte undervisningstil- tak kan forbeholdes studenter som er til stede og tegner seg på påmeldingslister straks etter møtet.

Studentene kan få opplysninger om delkarakterer på kurs uformelt ved hen- vendelse til kursleder.

Skjematisk oversikt over normert studietid

Semester 1	2	3	4
Metodekurs I	Metodekurs II	Hovedoppgave- seminar med kapitalutkast	Hovedoppgave- skrivning
EDB-kurs med oppgave			
To kurs med oppgaver	Et kurs med oppgave	Et kurs med oppgave	
Orientering for 1. og 2. semesters studenter om studieopplegget hovedfag	Søknad om oppgavetema		Hovedoppgaven innleveres

Undervisning*Politisk teori,**metode og andre fellesemner*

- STV 601 Grunnlagsproblemer
 STV 602 Normativ politisk teori
 STV 603 Spillteori, debatt-teori og forhandlingsteori
 STV 604 Politiske beslutningssystemer
 STV 605 Teori om parlamentarisk styring
 STV 606 Politisk-økonomiske modeller
 STV 607 Teori om konstitusjonelt styre
 STV 608 Demokrati og demokratisering
 STV 609 Demokrati og arbeid
 STV 610 Betingelser for demokrati:
 Framvekst, stabilitet, oppløsning
 STV 611 Moderne politisk teori
 STV 612 Teori om politisk lederskap
 STV 621 Metode (tidl. 651)
 STV 622 Multivariat analyse (tidl. 654)
 STV 623 Kurs i intensive forskningsmetoder
 STV 651 Temakurs i politisk teori
 STV 659 The Premises, Process and Problems of Western Democracy: Exploring the Works of Robert A. Dahl.
 STV 661 Temakurs i politisk historie
 – 669

Offentlig politikk

- STV 701 Organisasjonsteori- og personalanalyse
 STV 702 Politiske og administrative systemer
 STV 703 Parlamentariske beslutningsprosesser
 STV 704 Offentlig administrasjon
 STV 705 Organisasjonsutforming og forvaltningspolitikk
 STV 706 Offentlig ledelse
 STV 707 Institusjonsteori
 STV 721 Miljøpolitikk og miljøforvaltning
 STV 722 Faglig organisering og lønnsoppgjør
 STV 723 Lokal administrasjon og politikk
 STV 724 Offentlig planlegging

- STV 725 By- og regionplanlegging
 STV 726 Tildelingsprinsipper og tildelingsrutiner
 STV 728 Teoretiske tilnærminger i studiet av offentlig politikk
 STV 730 Offentlig budsjettering
 STV 741 Utviklingen av velferdsstaten i Skandinavia
 STV 742 Komparativ offentlig politikk: Vest-Europa
 STV 751 og høyere nr.: Temakurs.

Komparativ politikk

- STV 801 Komparativ politisk analyse
 STV 802 Nasjon, stat, nasjonalisme
 STV 803 Regimetyper og politisk utvikling
 STV 804 Revolusjon og revolusjonsteori
 STV 805 Politisk representasjon
 STV 806 Politiske partier
 STV 807 Interessegrupper
 STV 808 Politiske eliter
 STV 809 Aksjoner og sosiale bevegelser
 STV 810 Mediepolitikk og politisk kommunikasjon
 STV 811 Holdningsdannelse og offentlig opinion
 STV 812 Valg
 STV 813 Politisk medbestemmelse
 STV 814 Verdier og sosiopolitisk endring
 STV 820 Gallupdemokrati

Kurs i regional politikk

- STV 831 Norden
 STV 832 Vest-Europa
 STV 833 Øst-Europa
 STV 834 Sovjet
 STV 835 Midt-Østen
 STV 836 USA
 STV 851 og høyere nr.: Temakurs.

Internasjonal politikk

- STV 901 Utenrikspolitiske beslutningsprosesser
 STV 902 Sammenliknende utenrikspolitikk
 STV 903 Geo-politikk og regionale konflikter
 STV 904 Integrasjon mellom stater

- STV 905 Internasjonal organisasjon
- STV 906 Konflikt og konfliktløsning
- STV 907 Sikkerhetspolitikk
- STV 908 Internasjonale forhandlinger
- STV 909 Utviklingslandene i internasjonal politikk
- STV 910 Teoretiske tilnæringsmetoder i studiet av internasjonal politikk
- STV 912 Internasjonal økonomisk politikk
- STV 913 Transnasjonale selskaper
- STV 914 Teorier om internasjonal ressurs og miljøpolitikk
- STV 915 Normative spørsmål i internasjonal politikk

- STV 917 Rasjonalistiske perspektiver i studiet av internasjonal politikk
- STV 918 Teorier og historie i internasjonal politikk
- STV 951 og høyere nr.: Temakurs

Noen av disse kursene blir gitt hyppigere enn andre (se Forelesningskatalogen). Fra tid til annen blir kurslisten justert.

Det gis også undervisning gjennom seminarer.

TVERRFAKULTÆRE STUDIETILBUD

SOCIETY, SCIENCE AND TECHNOLOGY IN EUROPE (ESST) Master-studium

Adresse: Det samfunnsvitenskapelige fakultet, p.b. 1084 Blindern, 0317 Oslo.
Tlf. 22 85 48 46.

Society, Science and Technology in Europe er et Master-studium undervist i samarbeid med en rekke europeiske universiteter. Det er basert på betydelig internasjonal utveksling av studenter og lærekrefter. Samarbeidet er nedfelt i organisasjonen *The European Inter-University Association on Society, Science and Technology, (ESST)*, der Universitetet i Oslo er medlem.

Hovedhensikten med studiet er å bidra til en bedre forståelse av moderne teknologisk og vitenskapelig utvikling; å integrere og forbedre vår forståelse av samspillet mellom teknologi, vitenskap og samfunn.

Tilnærmingen er tverrfaglig, og er basert på pågående forskning av teknologisk-vitenskapelig og økonomisk-sosial utvikling. Studiet tar sikte på å anvende slik forskning på et bredt felt, der den teknologisk-vitenskapelige utviklingen kan studeres i lys av sosiale, økonomiske, kulturelle og politiske aspekter.

Hvorfor er denne tilnærmingen nødvendig?

* fordi vitenskap og teknologi omfatter mer enn ingeniør-tekniske spørsmål; teknologisk-vitenskapelig utvikling er sosial utvikling, der politiske, økonomiske og kulturelle prosesser styrer den teknologiske utviklingen.

- * fordi bruk og spredning av ny teknologi medfører samfunnsmessige valg og avgjørelser av økonomisk, politisk og kulturell karakter – som kan resultere i aksept eller avvisning av teknologiske nyvinninger,
- * og fordi den teknologiske utviklingen har konsekvenser for samfunnet. Noen teknologier endrer sysselsettingsmønster, og bosetting, andre medfører store miljø-skader.

På grunn av disse og andre forhold er det viktig og nødvendig å studere den teknologisk-vitenskapelige utviklingen i et bredt samfunnsmessig perspektiv.

Master-studiet gir en generell innføring i sentrale begreper, perspektiver og fagtradisjoner som anvendes i studiet av denne problematikken internasjonalt. Studentene introduseres til teknikker og metoder utviklet innen sosiologi, historie, sosialøkonomi og samfunnsgeografi, samt kulturelle og forskningspolitiske perspektiver.

Studiet inneholder dertil en fordypnings- eller spesialiseringsdel. Studenten deltar i ett av en rekke forskjellige forskningsprosjekter (med ulike fakultets- og fagtilhørigheter), og skriver en prosjektoppgave.

Studiet er ment for alle studenter uansett faglig bakgrunn: realister, humanister, ingeniører, samfunnsvitere, matematikere, medisinere og andre.

Studiet søker å tilføre studenten spesielle kvalifikasjoner til videre utdanning eller forskning, eller til arbeid innen offentlig forvaltning og næringsliv.

Opptak og krav om forkunnskaper

Studentopptak er begrenset til 15 studenter ved Universitetet i Oslo.

Cand.mag.-graden eller tilsvarende kreves. Intervju inngår som del av opptaksprosedyre.

Det kreves ingen spesifikk faglig bakgrunn eller fakultetstilknytning: studiet er åpent for realister, humanister, ingeniører, samfunnsvitere, matematikere, medisinerere og andre.

Gode engelskkunnskaper er nødvendige. Jf. reglementet for Mastergraden.

Varighet

Undervisning og eksamen er basert på tolv måneders heltids studium, delt på tre terminer. Studiet begynner i september hvert år, og avsluttes med innlevering av en selvstendig, faglig oppgave («thesis») i september det påfølgende år.

Innhold

Studiet inneholder en kursdel og en prosjektoppgave.

Første termins kurs gir en intensiv innføring i forskjellige tilnæringer til studiet av teknologisk-vitenskapelig utvikling. Terminen er bygd opp av fem moduler:

1. European problems of society, technology and science.
2. The historical record of scientific and technological change.
3. Science and technology in the making: entering the world of the laboratory.

4. Globalization and regulation of science and technology.
5. Politics of knowledge.

Annen termin er en fordypnings- eller spesialiseringsdel. Etter et kortere introduksjonskurs arbeider studenten med en prosjektoppgave. Studentens prosjekt er tilknyttet pågående forskningsarbeide ved ett av de europeiske universitetene, og danner grunnlaget for studentens prosjektoppgave. Forskjellige spesialiseringer tilbys ved de forskjellige medlemsuniversitetene. En liste over de spesialiseringer som til enhver tid tilbys kan fås ved henvendelse til avdelingsleder Bjørnar Sarnes tlf.: 22 85 77 19.

I tredje termin fortsettes prosjektarbeidet og prosjektoppgaven ferdigskrives.

Undervisning og organisering av studiet

I første termin studerer studenten ved det universitetet hun/han sogner til; det vil si Universitetet i Oslo i vårt tilfelle. Undervisningen gis i form av forelesninger og seminarer, hovedsakelig av lokale lærerkrefter, men supplert med gjesteforelesere fra andre medlemsuniversitet.

I annen termin reiser studentene til det universitet som tilbyr spesialiseringen studenten skal ta.

Undervisningen er basert på seminarer og individuell veiledning ved dette universitet. Veiledning kan fortsette til inn i tredje termin.

Undervisningsspråk er i første termin norsk og engelsk, i annen termin engelsk. Eksamenesspråk er engelsk.

Pensum

Er spesifisert på egne lister som fås ved henvendelse til SV Info-senter.

Eksamen

Studenten må bestå en prøve mot slutten av første termin for å gå videre i studiet. Avsluttende eksamen består av prosjektoppgaven. Oppgaven bedømmes ifølge karaktersystemet Pass/Fail.

Kompetanse

Studentene som oppfyller kravene oppnår Master-graden, gitt av Universitetet i Oslo (under forutsetning av myndighetenes godkjenning) innenfor samarbeidet i *The European Inter-University Association on Society, Science and Technology*, (ESST).

Informasjon

Utfyllende informasjon kan fås ved henvendelse til Avdelingsleder Bjørnar Sarnes tlf.: 22 85 77 19.

SEMESTEREMNE KJØNN OG SAMFUNN

Studiets mål

Emnet skal gi innsikt i betydningen av kjønn som organiserende prinsipp i samfunnet. Det dreier seg om institusjoner og normer på samfunnsplan, om fordeling av goder og byrder såvel som samhandling og relasjonsproblematikk på lavere nivåer og konsekvenser av kjønnsmessig organisering for det enkelte individ. Det er et tverrfaglig anlagt studium som søker å integrere bidrag fra alle de samfunnsvitenskapelige fag innenfor en helhetlig ramme.

Den tverrfaglige forankring kommer til uttrykk i inndelingen av studiet i en del for reproduksjon, en del for økonomi og produksjon og en del for politikk foruten mer generelle og vitenskapsteoretisk orienterte deler. Studiet skal bidra til å utvikle en kritisk holdning til tolkninger, data og annet kildemateriale.

Krav om forkunnskaper

Det kreves avlagt eksamen i minst ett grunnfag før melding til eksamen i semesteremnet. Bakgrunn i et samfunnsvitenskapelig fag er en fordel.

Undervisning

Studiet er lagt opp som et heltidsstudium med undervisning hvert vårsemester. Opplegget er her koordinert med semesteremnet «Kjønn og kultur» ved Det historisk-filosofiske fakultet, som går hvert høstsemester. Undervisningen omfatter forelesninger, seminarer og individuell veiledning. Studiet forutsetter at studentene deltar aktivt i undervisningen.

Det vil bli anledning til å avlegge eksamen hvert semester. Skal en imidlertid gå opp til eksamen i høstsemesteret kreves det at en har fulgt undervisningen i vårsemesteret

Eksamensordning

Eksamen omfatter:

1. En semesteroppgave på ca. 20 sider over oppgitt emne eller over emne valgt i samråd med faglærer. Oppgaven skal være innlevert i 2 eksemplarer 2. mai i vårsemesteret (10. november i høstsemesteret).
2. En skriftlig prøve på 8 timer.
3. En muntlig prøve.

Det brukes karakterskalaen godkjent/ ikke godkjent. Semesteroppgaven skal være godkjent før skriftlig prøve kan avlegges. *Den skriftlige prøven må være godkjent før muntlig prøve kan avlegges.* For karakteren godkjent kreves at kandidaten viser god kjennskap til stoffet, kritisk holdning og evne til problembehandling og resonnement.

Nærmere opplysninger

Denne studieplanen er en rammeplan for semesteremnet Kjønn og samfunn.

Nærmere opplysninger om søknadsfrist, opptakskriterier, pensum, undervisningsopplegg m.v. fås ved henvendelse til Psykologisk institutt.

Pensum

Pensum omfatter ialt 1500 sider fordelt på 1200 sider obligatorisk og 300 sider selvvalgt.

Pensumliste fås ved henvendelse til Psykologisk institutt.

PROSJEKTFORUM FOR ARBEIDSLIVSSTUDIER (PA)

Prosjektforum for arbeidslivsstudier er en avdeling ved ISO (Instituttet for sosiologi) som driver prosjektorganiserte studier. Avdelingen er en sammenslutning av det tidligere *Rådet for arbeidslivsstudier* og *Prosjektforum for organisasjon og ledelse*.

Formålet med PA er å styrke kontakten mellom Universitetet og arbeidslivet ved å skape et forum for gjensidig læring og utvikling. Dette gjøres både gjennom interne studietilbud og utadrettet etterutdanning.

PROSJEKTSTUDIER

Hovedinnholdet i studietilbudene er gjennomføringen av et prosjektarbeid. Deltakerne skal planlegge, gjennomføre og rapportere et prosjekt i grupper på 3-6 personer. Prosjektoppgavene er kommet i stand på grunnlag av oppdrag fra bedrifter, offentlig virksomhet eller andre institusjoner. Det legges vekt på at prosjektarbeidet er til nytte for oppdragsgiverne, samtidig som studentene gis best mulig betingelser for læring. Studiene ved Prosjektforum gir kompetanse som verdsettes innenfor ulike deler av arbeidslivet.

Gjennom prosjektarbeid får studentene en mulighet til å orientere seg om arbeidslivet og finne ut hvordan de kan få brukt sin faglige bakgrunn i praksis.

Undervisning

Studiet er bygget opp omkring prosjekter i bedrifter eller offentlig forvaltning. Før semesterets start, vil det bli utarbeidet prosjekttilbud som omfatter prosjektsteder og problemområder. Studenter kan ikke søke om deltakelse på bestemte prosjekter. Ved gruppesammensetningen tas det hensyn til studentenes ønsker. Siden arbeidet med prosjektoppgavene krever at studentene innhenter kunnskap på tvers av tradisjonelle faggrenser, legges det vekt på at gruppene får en tverrfaglig sammensetning.

Prosjektgruppene vil i samarbeid med en faglig veileder presisere problemstillinger, fordele arbeidsoppgaver, planlegge og gjennomføre datainnsamling, analysere materialet og utarbeide rapport. Kurset avsluttes med eksamen. Det understrekes at studieoppleggene er arbeidskrevende og forutsetter forpliktende deltagelse. Det forutsettes gode norsk-kunnskaper.

PA arrangerer 2 studietilbud med start i vårsemestret.

A) ARBEIDSLIVSSTUDIER

Arbeidslivsstudier er et prosjektbasert studietilbud som gir 10 vektall. Hver vår tilbys kurset som et fulltidsstudium over ett semester. Tema for prosjekter varierer over et bredt register, som for eksempel:

- kultur og media
- arbeidsmiljø
- organisasjonsutvikling
- innføring av ny teknologi
- utdanning og opplæring
- ungdom
- likestilling.

Viktige målsettinger med studiet er å:

- knytte teori og praksis sammen,
- gi praktisk og teoretisk kompetanse på områder som prosjektmetodikk, kreativ problemløsning og samarbeid,
- gi praktisk trening i å planlegge, gjennomføre og rapportere et prosjekt i samarbeid med andre studenter,
- formidle kunnskap om norsk arbeidsliv.

Arbeidslivsstudier retter seg mot studenter fra hele universitetet. Vanligvis kreves det minst 4 semestres studieansienitet for å bli tatt opp. Unntak fra dette kan gjøres på bakgrunn av lang arbeidslivserfaring eller annen utdanning. Opptak skjer etter søknad.

Kompetanse

Arbeidslivsstudier er et semesteremne som gir 10 vektall. Det kan inngå som en del av den interfakultære cand.mag.-graden.

Søknadsfrist: **15. november.**

Oppstart vårsemesteret:
januar uke 3.

B) ORGANISASJON OG LEDELSE

Prosjektforum for organisasjon og ledelse tilbyr kombinert grunnutdanning og etterutdanning innen feltet organisasjon og ledelse.

Studiet er et 10 vektallskurs over to semestre som utformes ved å gå direkte inn i aktuelle organisasjons- og ledelsesforhold på arbeidsplasser. Studenter deltar i prosjektgrupper sammen med deltakere fra bedrifter eller offentlig virksomhet. Samtidig legger studiet vekt på at deltakerne får bearbeidet sine erfaringer i lys av organisasjonsteoretiske begreper og modeller. Dette skjer gjennom litteraturstudier, forelesninger og diskusjoner.

Tilbudet retter seg mot tre målgrupper:

- Private bedrifter og offentlig virksomhet. Prosjektforum representerer her et tilbud om etterutdanning kombinert med gjennomføring av en utviklingsoppgave. Prosjektstedene betaler en deltakeravgift på kr. 45 000. Temaet for prosjektet avtales på forhånd.
- Studenter fra universitetets forskjellige fakulteter. Studietilbudet vil være relevant for flere grupper studenter, bl.a. innenfor humaniora, samfunnsfag, realfag og jus.
- Personer i aktivt arbeid som ønsker etterutdanning på feltet organisasjon og ledelse. Som individuell student er det ingen deltakeravgift.

Krav til deltakere

- For deltakere utenfor universitetet forutsettes at de kan fristilles fra sitt daglige arbeid på halv tid.
- Studenter som deltar i Prosjektforum må ha minst 5 semesters studieansienitet. Videre vil det være en fordel med noe yrkeserfaring. Opptak skjer etter søknad. Det understrekes at studieopplegget er arbeidskrevende og forutsetter forpliktende deltakelse.

Kompetanse

Studiet er et semesteremne (10 vt.)

som kan inngå i forskjellige fagsammensetninger til cand.mag.-graden. Studiet gir generell innsikt i ledelses- og organisasjonsteori, norsk arbeidslivskunnskap, samt praktiske ferdigheter i prosjektarbeid.

Søknadsfrist: **15. november.**

Kursstart: **januar uke 5.**

Opptak ved Prosjektforum forutsetter immatrikulering og registrering ved UiO.

Nærmere opplysninger ved henvendelse til:

Prosjektforum for arbeidslivsstudier

Postboks 1096, Blindern

0317 Oslo 3

Ekspedisjon, tlf.: 22 85 52 57.

Prosjektforum, tlf.: 22 85 66 02,

22 85 52 49.

SENTER FOR UTVIKLING OG MILJØ (SUM)

Adresse:

Postboks 1116 Blindern

0317 Oslo

Tlf. 22 85 89 01 eller 22 85 89 00.

SUM skal drive undervisning på lavere grads-, hovedfags og doktorgradsnivå. Undervisningen ved SUM skal være et supplement til undervisningen ved de enkelte institutter.

SUM's undervisningstilbud på lavere grad er konsentrert om tverrfaglig orienterte kurs for studenter som ønsker en spesialisering i retning av miljø og/eller utvikling. Kursene kan gå inn i cand.mag.-gradene ved universitetet (jf likevel øvrige krav til gradene).

SUM tilbyr følgende undervisning som fortrinnsvis er rettet mot lavere grads studenter:

Miljøvern og forvaltning Energi, miljø og samfunn Miljø og utvikling Natur og menneske

Det tilbys doktorgradsseminar innen utviklingsforskning (studentene må være tatt opp ved institutt/fakultet).

Det arrangeres også en rekke seminarer og gjesteforelesninger.

Kontakt senteret for nærmere informasjon.

Søknadsfrist:

1. juni for kurs i høstsemesteret,

1. desember for kurs i vårsemesteret.

Miljøvern og forvaltning

Miljøvern og forvaltning er et ett-semester kurs for studenter som ønsker å fordype seg i en tverrfaglig behandling av miljøspørsmål. Kurset er yrkesrettet ved at miljøproblemene behandles i tilknytning til forvaltningsapparatet på ulike nivå (stat, fylke, kommune). Studentene skal i løpet av kurset få en viss bakgrunnskunnskap i de mest sentrale fagene knyttet til miljøspørsmål. Videre skal studentene få oversikt over forvaltningsapparatet i Norge og de virkemidler det har til rådighet. Det vil bli lagt vekt på ulike former for planlegging og konsekvenser av denne for miljøet. I siste halvdel av kurset arbeider studentene i grupper med prosjektoppgaver som vil være knyttet til kommunal forvaltning.

Kurset gir 10 vektall. Sosialøkonomistudenter kan få godkjent kurset som et hovedfagskurs/3. avdelingskurs, under forutsetning av at de også tar 3. avdelingskurset Miljøøkonomi.

Miljøvern og forvaltning er åpent for studenter med ca. 2½ års studier bak seg (like under cand.mag.-nivå). Arbeidserfaring teller for studenter med

kortere studietid. Kurset holdes bare i vårsemesteret.

Energi, miljø og samfunn

Kurset er et semesteremne (10 vekttall) for studenter som ønsker å fordype seg i tverrfaglig behandling av spørsmål vedrørende energi, miljø og samfunn. Energibruk inngår i all menneskelig virksomhet og er samtidig en hovedårsak til de viktigste miljøproblemene. Gode energiløsninger krever et samspill mellom kunnskap fra mange fagfelt (tekniske fag, naturfag, samfunnsfag og humaniora).

Kurset består av 10 uker undervisning (inkl. en ukes ekskursjon) etterfulgt av 6 uker prosjektarbeid i grupper. Prosjektarbeidet inngår som del av eksamen.

Kurset er åpent for studenter med ca. 2½ års studier bak seg. Relevant yrkeserfaring kan erstatte kravet til studiebakgrunn. Det er plass til 20 studenter. Kurset går i høstsemesteret.

Miljø og utvikling

Dette er et 5-vektallskurs for studenter, bistandspersonell og andre med minimum 2 års studier eller relevant yrkeserfaring utenfor universitetet. Kurset holdes i høstsemesteret.

Miljø og utvikling vil gi en tverrfaglig innføring i miljøspørsmål knyttet til utviklingsprosesser i den 3. verden. Kurset er tre-delt:

1. del tar for seg de prinsipielle sidene,
2. del viser de viktigste miljøproblemene gjennom eksempler fra Norges hovedsamarbeidsland,
3. del er gruppearbeid om metoder for vurdering av miljøkonsekvenser og integrering av miljøhensyn i bistandsprosjekter.

Natur og menneske

Dette er et introduksjonskurs om miljø- og ressurssspørsmål for studenter fra alle fakulteter. Kurset holdes i høstsemesteret og gir 3 vekttall.

SEMESTEREMNE I DEMOGRAFI

Studiets mål

Målsetningen for semesteremnet er å gi grunnleggende kunnskap om og innsikt i hvordan en befolkning er sammensatt og utvikler seg. Det vil bli lagt vekt på årsakssammenhenger mellom befolkningsutviklingen og andre faktorer – sosiale, økonomiske, kulturelle, helsemessige, mv.

Den formelle demografi er i utgangspunktet deskriptiv. Formålet er å beskrive en befolknings struktur og forandringer innenfor denne. Befolkningens struktur beskrives ved dens størrelse, geografiske fordeling og sammensetning. Kjønn, alder og sivilstatus er de tre fundamentale karakteristika, men mange andre anvendes også: Fordeling på utdanning, yrke, inntekt, religion, statsborgerskap, helse, familie og hushold, mm. Forandringer i den demografiske struktur skjer gjennom fenomenene fødsler, dødsfall, flytting, giftemål (samboerforhold) og skilsmisse. Den formelle demografis begrepsapparat brukes til å besvare spørsmål om *hvordan* en befolkning er sammensatt, og hvordan den endres i følge rent demografiske mekanismer. Denne kjernen er den formelle demografis styrke og svakhet. Dens styrke er at den gir kunnskapen en fast beingrind, svakheten at den ikke sier noe om årsakene til endringer og konsekvensene av disse.

Spørsmålet «hvordan» følges naturlig av et «hvorfor». Ingen befolkningsstruktur og endringene i denne lar seg forstå utelukkende ut fra de demografiske komponentene alene. En befolkning eksisterer alltid i en større og mangegartet sammenheng. Befolkningen vil la seg påvirke av, og vil selv påvirke denne sammenheng. Behovet er klart til stede for samspill mellom den deskriptive demografi og en rekke kausale samfunns-, natur- og humanistiske vitenskaper, til gjensidig berikelse. Semesteremnet vil presentere kunnskap om virkelige befolkninger – i historisk sammenheng og innenfor ulike kultur- og samfunnsforhold, både i Norge, andre industriland og utviklingsland. Det vil bli lagt stor vekt på globale perspektiver.

Krav om forkunnskaper

Det kreves avlagt eksamen i minst ett grunnfag eller tilsvarende før opptak til studiet. Bakgrunn i historie, geografi, statistikk eller et samfunnsvitenskapelig fag er en fordel. Semesteremnet egner seg også godt for studenter som trenger en innføring i demografi i forbindelse med hovedfagsoppgaver eller lignende. Det er ikke nødvendig med spesielle forkunnskaper, hverken i matematikk, statistikk eller sosialøkonomi. Selv om studiet administreres av Sosialøkonomisk institutt er det ikke spesielt innrettet på sosialøkonomistudenter. En viss erfaring i PC-bruk er en fordel, da regneøvelser ved hjelp av regneark (LOTUS 1-2-3) mm. er en viktig del av læringen. En innføring vil bli gitt i bruk av regneark.

Undervisning

Studiet er lagt opp som et heltidsstudium. Emnet tilbys bare i vårsemesteret. Undervisningen består av forelesninger, seminarer, øvelser og individuell veiledning. Ved siden av de to faste forelesere som har ansvar for kurset, vil en rekke gjester holde forelesninger over spesielle temaer. Studiet forutsetter at studentene deltar aktivt i undervisningen. Deltakerantallet totalt er begrenset til 44 studenter, og ved undervisning i øvingsgrupper til 22.

Pensum

Pensum omfatter i alt ca. 1500 sider.

Eksamensordning

Eksamen omfatter:

1. Tre øvelsesoppgaver som må være godkjent seinest én måned før eksamen.
2. En semesteroppgave på 10 - 20 sider over oppgitt emne eller over emne valgt i samråd med faglærer. Oppgaven skal være godkjent seinest én uke før skriftlig eksamen. Den vurderes som godkjent/ikke godkjent.
3. En skriftlig prøve innenfor fellespensum på tilsammen 6 timer. Det gis tallkarakterer etter en verdiskala fra 1,0 til 6,0.

Nærmere opplysninger

Nærmere opplysninger om søknadsfrister, opptakskriterier, undervisningsopplegg, pensumliste mm., fås ved henvendelse til Sosialøkonomisk institutt eller Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

LOVER OG REGLEMENT

LOV 16. JUNI 1989 NR. 77 OM UNIVERSITETER OG VITENSKAPELIGE HØGSKOLER (UNIVERSITETSLOVEN) KAP. 9 – 12

Kapittel 9. Undervisning og forskning

§ 38. Fellesorgan

Styret kan opprette fellesorgan og utvalg som samordner undervisning eller forskning ved flere avdelinger.

§ 39. Undervisningsterminer

Styret fastsetter med departementets samtykke undervisningsterminene ved hver avdeling. Det kan treffes særskilte bestemmelser om terminene for enkelte fag eller faggrupper.

Styret bestemmer om undervisningen i enkelte fag skal avbrytes i eksamenstiden.

§ 40. Studieplaner og forelesninger

Styret godkjenner studieplanene.

Forelesningene er offentlige. Når særlige hensyn taler for det kan styret bestemme at visse forelesninger bare skal være for studenter eller grupper av studenter.

Styret kan bestemme at andre enn fagets studenter skal få delta i kurs og øvelser hvis det er ledig kapasitet.

§ 41. Samarbeid og deltakelse i andre tiltak

En institusjon kan innenfor generelle retningslinjer fastsatt av departementet samarbeide på sine fagområder med offentlige og private tiltak om under-

visning og forskning når samarbeidet ikke vil begrense institusjonens selvstendighet.

En institusjon kan opprette eller delta i selveiende tiltak eller i selskap for løsningen av særskilte oppgaver av vesentlig interesse for institusjonen eller samfunnet ellers. Vilkårene i første ledd gjelder tilsvarende, og institusjonen kan ikke skille ut sine ordinære undervisnings- og forskningsoppgaver.

Kapittel 10. Opptak som student, ordensforhold m.m.

§ 42. Utdanningskrav

for opptak som student

Det generelle grunnlag for opptak som student er eksamen fra norsk videregående skole med de krav til fag- og timefordeling og karakterer som departementet fastsetter. Departementet kan bestemme at også annen utdanning skal være generelt opptaksgrunnlag.

Styret kan bestemme at annen høvelig utdanning skal være generelt opptaksgrunnlag.

Styret kan fastsette spesielle opptakskrav når studiet gjør det nødvendig.

Praksis fra yrkeslivet og annen utdanning enn det generelle og spesielle

opptaksgrunnlaget kan i noen grad vektlegges ved opptak.

Styret gir nærmere regler til utfylling av bestemmelsene i denne paragraf.

Den som er opptatt som student ved en av institusjonene nevnt i § 1, har adgang til de åpne studier ved de øvrige.

§ 43. Studentopptakets gjennomføring

Opptak av studenter foretas av en eller flere opptakskomiteer. Opptakskomiteer oppnevnes av avdelingen og skal ha minst en representant fra studentene.

Styret gir nærmere regler om sammensetning og funksjonstid m.m. Styret kan bestemme at flere avdelinger skal oppnevne felles opptakskomiteé.

§ 44. Begrensning av adgangen til studium

Når kapasitetshensyn eller ressurs-hensyn krever det kan styret med departementets samtykke begrense adgangen til det enkelte studium eller deler av det.

Departementet kan fastsette adgangsbegrensning når det er nødvendig etter en samlet vurdering av utdanningen i landet.

Avdelingen gir regler om rangeringen av søkerne. Styret kan fastsette retningslinjer for avdelingens regler om rangeringen.

I god tid før opptak til neste studieår skal det vurderes om det er nødvendig å opprettholde en innført adgangsbegrensning.

§ 45. Adgang bare til eksamen

Det skal være adgang til å gå opp til eksamen uten å være opptatt som student såfremt opptakskravene og andre krav for å gå opp til eksamen er oppfylt.

Styret gir regler om denne adgang

m.m. til eksamen, og bør lempe på kravene til forutdanning når de nødvendige kunnskaper må anses ervervet på annen måte. § 43 første ledd gjelder tilsvarende.

De som får adgang til eksamen etter denne paragraf, er underlagt de bestemmelser som gjelder for studentene.

§ 46. Klage over avslag på søknad om opptak m.m.

Styret avgjør klage over avslag på søknad om opptak som student og klage over avslag på søknad om å få gå opp til eksamen uten å være opptatt som student.

§ 47. Ordensforhold

Student som opptrer som beskrevet i § 56 nr. 1 eller 2 eller medvirker til det, eller som tross skriftlig advarsel gjentatt gjør seg skyldig i grovt brudd mot de regler som gjelder på institusjonen, kan styret utestenge helt eller delvis fra institusjonen for inntil ett år.

Vedtaket etter første ledd krever minst to tredelers flertall. Vedtaket kan ikke påklages.

Studenten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsmann.

Kostnaden skal dekkes av institusjonen.

§ 48. Prøving av vedtak om ordensforhold

Styrets vedtak om ordensforhold kan studenten bringe inn til prøving ved herreds- eller byretten i den rettskrets institusjonen har sitt sete. Forliksmegling foretas ikke. Studenten må reise saken innen en måned etter mottakelsen av styrets vedtak.

Retten kan prøve alle sider av vedtaket.

Retten skal påskynde saken mest mulig, om nødvendig skal saken behandles utenfor tur.

Bestemmelsene i § 47 fjerde ledd gjelder tilsvarende for behandlingen i herreds- eller byretten.

Kapittel 11. Grader og eksamener m.m.

§ 49. Grader institusjonene kan tildele
Kongen bestemmer hvilke grader institusjonen kan tildele, den tid studiet normalt skal kunne gjennomføres på, og hvilken tittel den enkelte grad gir enerett til.

En institusjon som har rett til å gi doktorgrad, kan på de samme fagområder tildele graden æresdoktor (doctor honoris causa) for betydningsfull vitenskapelig innsats eller fremragende arbeid til gagn for vitenskapen.

Den som i strid med bestemmelsen i første eller annet ledd forsettlig eller uaktsomt bruker en slik tittel alene eller som en del av en tittel, straffes med bøter.

§ 50. Forskrifter m.m. om eksamener
Departementet bestemmer hvilke fag eller emner e.l. som skal inngå i de eksamener m.m. som er grunnlaget for en grad fastsatt med hjemmel i § 49.

Styret gir regler om eksamensordningen, og kan gi retningslinjer om innholdet i regler etter fjerde ledd.

Styret gir forskrift om prøvene for doktorgrader og andre grader over kandidatgrader.

Avdelingene gir regler om fagets inndeling m.m. om obligatoriske kurser og praksis, forberedende prøver som skal kreves og når de må være avlagt, vilkår for å gå opp til eksamen og prøve, til å gå opp på nytt, og om andre forhold av betydning.

Institusjonen sørger for at det som fastsettes etter denne paragraf, blir kunngjort på passende måte og er allment tilgjengelig på institusjonen.

§ 51. Sensur m.m.

Sensorene oppnevnes av avdelingene. Avdelingsrådslederne oppnevner ved uventet forfall.

Sensorordningen skal sikre en upartisk vurdering av prestasjonene og institusjonens faglige nivå. Så vidt mulig skal det oppnevnes en sensor som ikke hører til ved institusjonen.

Den muntlige del av eksamener og prøver skal være offentlig. Det kan i eksamensregler etter § 50 fastsettes unntak for visse deler av en eksamen eller prøve når særlige grunner foreligger. Avdelingsrådslederen kan gjøre unntak i det enkelte tilfelle når tungtveiende grunner taler for det.

Sensuren skal foreligge innen tre uker hvis ikke særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid.

§ 52. Vitnemål

Hvis ikke styret bestemmer noe annet, utferdiger avdelingen vitnemål om bestått grad.

For den som avlegger prøve i et enkelt fag eller tar en avdelingseksamen uten å gå opp til alle eksamener m.m. under vedkommende grad, kan det på anmodning utferdiges eget vitnemål.

Vitnemål om grad, eksamen eller prøve ved en av institusjonene i § 1 eller § 2 gjelder tilsvarende ved de andre.

§ 53. Fritak for eksamen eller prøve

Hvis ikke styret bestemmer noe annet, skal avdelingene fritta for eksamen eller prøve når det godtgjøres at tilsvarende krav er oppfylt ved samme eller annen institusjon. Det kan i en viss utstrekning godtas at kunnskaper er dokumentert på annen måte enn ved eksamen.

Eksamen eller prøve som ikke har den tilsvarende første ledd krever, kan begrunne fritak når den anses velegnet.

Styret kan bestemme at saker om fri-

tak skal avgjøres av et særskilt organ på avdelingsnivå.

§ 54. Godkjenning av utenlandsk grad

Utenlandsk grad eller tilsvarende kan godkjennes av avdelingene som faglig jevngod med grad fastsatt med hjemmel i § 49. Det kan i en viss utstrekning godtas at kunnskaper er dokumentert på annen måte enn ved eksamen. Tilleggsprøve kan kreves avlagt.

Godkjenning gir rett til å bruke tittel som er fastsatt for den grad eller tilsvarende som det er jevnført med.

Søknad om godkjenning avgjøres av institusjon som gir utdanning det søkes jevnført med.

Departementet kan gi forskrift om godkjenning, og kan for visse typer utdanning opprette nemnder som skal avgjøre hvilke utenlandske læresteders grader m.m. som skal få generell godkjenning. Er nemnd opprettet, er den klageorgan for institusjonens avgjørelser av søknader.

§ 55. Godkjenning på grunnlag av enkeltksamener

Godkjenning som faglig jevngod med grad fastsatt med hjemmel i § 49, kan gis på grunnlag av enkeltksamener. Ingen av dem behøver å være avlagt ved norsk institusjon.

Institusjonen kan i en viss utstrekning godta kunnskaper som er dokumentert på annen måte enn ved eksamen. Etter behov kan det holdes prøve til kontroll av de dokumenterte kunnskaper og tilleggsprøve til utfylling av dem.

Ved behandling etter denne paragraf gjelder § 54 andre, tredje og fjerde ledd tilsvarende.

§ 56. Annullering av eksamen m.m. Grad, eksamen og kurs eller prøve som

svarer til eksamen, kan annulleres av styret hvis studenten:

1. ved hjelp av falskt vitnemål eller annen form for uredelighet har skaffet seg adgang til å gå opp til vedkommende eksamen m.m. eller
2. har fusket eller forsøkt å fuske til eksamen m.m.

Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende ved fritak for eksamen, kurs eller prøve og ved godkjenning av eksamen eller grad etter bestemmelser i dette kapitlet.

Adgangen til annullering foreldes ikke.

Etter avgjørelse om annullering pliktes eventuelt utlevert vitnemål tilbakelevert institusjonen. Hvis ikke vitnemålet blir tilbakelevert institusjonen i rett tid, kan den kreve namsmannens hjelp til tilbakelevering i samsvar med reglene i tvangsfullbyrdslovens §§ 235 og 236.

Kan et vitnemål gi grunnlag for autorisasjon for yrkesutøving, skal institusjonen orientere vedkommende myndighet om annulleringen hvis det anses å ha praktisk betydning.

Kapittel 12.

Klage over eksamens- karakterer m.m.

§ 57. Redegjørelse om vurderingen

Når karakteren for eksamensarbeid m.m. er fastsatt, skal studenten etter anmodning få en redegjørelse for karakterfastsettingen for sine egne prestasjoner.

Redegjørelsen gis, vanligvis innen to uker, muntlig eller skriftlig.

Retningslinjer som er gitt for vurdering og karakterfastsetting, skal være tilgjengelige for studentene etter at karakteren er fastsatt.

§ 58. Klage over karakteren

En student kan klage skriftlig over karakteren for egne prestasjoner. Er klagen berettiget, skal karakteren endres. I motsatt fall skal studenten få en skriftlig begrunnelse for karakteren. Det skal samtidig gis melding om at studenten innen tre uker må meddele skriftlig at klagen opprettholdes hvis den skal bli behandlet ytterligere.

Studenten kan opprettholde klagen også om karakteren blir forbedret, hvis studenten mener at klagen ikke er tilstrekkelig innøtekomet.

§ 59. Avgjørelse av klagen

Opprettholdes klagen, jf. § 58, skal avdelingen sørge for ny sensurering av studentens prestasjoner, vurdering av begrunnelsen for karakteren og studentens klage. § 51 annet og fjerde ledd gjelder tilsvarende. Den som har deltatt i den påklagede karakterfastsettingen, kan ikke delta i ny sensurering.

Er det et påtakelig misforhold mellom prestasjon og karakter, fastsettes ny karakter. Endring kan gjøres til gunst eller ugunst for studenten.

Ble karakteren det er klaget over, fastsatt etter at det også ble holdt muntlig prøve, skal studenten innkalles til muntlig prøve.

Den nye karakterfastsettingen kan ikke påklages.

§ 60. Begrensning**og unntak i klageadgangen**

Karakteren for examen philosophicum kan bare påklages når eksamen ikke er bestått.

Karakteren for eksamener m.m. som bare er muntlige, og karakteren for prepedeutiske prøver kan ikke påklages.

§ 61. Klage over formelle feil

Studenten kan klage til styret over formelle feil.

Er det rimelig å anta at en feil kan ha hatt betydning for studentens prestasjonsmulighet eller for karakterfastsettingen, skal vedtaket om karakteren oppheves.

Når vedtaket oppheves, skal det bestemmes om det skal holdes ny prøve eller bare foretas ny vurdering. I begge tilfelle foretas karakterfastsettingen av en annen enn første gang og uten at klageretten over den nye karakteren berøres.

Blir en klage over formelle feil avvist eller realitetsbehandlet, men ikke tatt til følge, har studenten i behold sin adgang til å klage over karakteren som ble fastsatt.

§ 62. Utfyllende regler

Styret gir nærmere regler om den redegjørelse som skal gis om karakteren, om begrunnelsen for karakteren, om klagefrist og om klagens form og innhold, om hva som skal regnes for påtakelig misforhold mellom prestasjon og karakter og hvilket organ på institusjonen klagen skal fremsettes for.

UTFYLLENDE REGLER OM KLAGE OVER EKSAMENS- KARAKTERER M.M. VED UNIVERSITETET I OSLO

Fastsatt av Det akademiske kollegium den 12. desember 1990
med hjemmel i universitetsloven § 62.

1. Om redegjørelse

En student har krav på en redegjørelse for karakterfastsettingen av sine egne prestasjoner hvis anmodning om dette fremsettes innen to uker etter at eksamensresultatet foreligger, eventuelt en uke etter muntlig eksamen dersom den endelige karakter fastsettes etter at denne er holdt.

Fakultetet eller tilsvarende – for examen philosophicum Rådet for examen philosophicum – avgjør hvem anmodningen skal rettes til. Er det ikke fattet noe slikt vedtak, skal anmodningen rettes til eksamensinspektøren ved vedkommende fakultet eller instituttsekretæren ved vedkommende institutt.

Sensorene gjøres kjent med at de må ha så fylldige notater fra bedømmelsen at de kan gi en redegjørelse for studentens prestasjoner.

Redegjørelsen gis vanligvis innen to uker, muntlig eller skriftlig etter studentens valg.

2. Om klagefrist

Klage over karakterfastsettingen eller saksbehandlingen må være kommet inn til vedkommende fakultet eller tilsvarende innen fire uker etter at karakterene er endelig fastsatt.

3. Om klagens adressat, form og innhold

Klagen sendes til vedkommende fakultet eller tilsvarende. Klage som gjelder examen philosophicum sendes til Rådet for examen philosophicum.

Klage over karakterfastsettingen skal være skriftlig. Den må være begrunnet

og for eksempel angi på hvilke punkter studenten mener sensorene har tatt feil, har misforstått hans anførsler, hvilke momenter de har lagt for stor eller for liten vekt på osv.

Klage over saksbehandlingen skal angi hvilken feil studenten mener er begått.

4. Om klagens behandling i første instans

Klagen skal behandles av de sensorer som fastsatte den karakter det klages over. Er klagen berettiget, skal karakteren endres. I motsatt fall skal studenten få en skriftlig begrunnelse for karakteren. Det skal samtidig gis melding om at studenten innen tre uker må meddele skriftlig at klagen opprettholdes hvis den skal bli behandlet ytterligere.

Studenten kan opprettholde klagen også om karakteren blir forbedret, hvis studenten mener at klagen ikke er tilstrekkelig imøtekommet.

5. Om klagenemndas sammensetning

Klagenemnda skal ha minst to medlemmer, fortrinnsvis personer som har deltatt i samme eksamen. Medlemmene oppnevnes som bestemt for sensorer. Samtidig oppnevnes to varamedlemmer.

6. Om hva som regnes for påtakelig misforhold

For at klagenemnda skal kunne fastsette en ny karakter, må den – når det gis tallkarakter – finne at det er et mis-

forhold mellom prestasjon og karakter på:

- minst 3/10 ved de eksamener som har karakterskala fra 1,0 til 4,0,
- minst 10/100 ved de eksamener som har karakterskala fra 2,0 til 3,15,
- minst 2 ved de eksamener som har karakterskala fra 12 til 6.

For eksamener hvor det bare gis bestått/ikke bestått eller laud/haud, må klagenemnda finne at misforholdet er så påtakelig at prestasjonen må gis karakteren bestått henholdsvis laud istedenfor ikke bestått henholdsvis haud.

Endring kan gjøres til gunst eller til ugunst for klageren.

Endring skal alltid foretas når klagenemnda finner at klageren med urette har fått ikke bestått istedenfor bestått eller omvendt.

7. Om frist for klagenemnda

Avgjørelsen i klagesaken skal foreligge innen tre uker fra det tidspunkt da stu-

denten meddelte at han opprettholder klagen (lovens § 58, 1. ledd, 4. punktum), hvis ikke særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid.

8. Om klage over saksbehandlingsfeil

Klage over saksbehandlingsfeil behandles av Den sentrale klagenemnd.

9. Om fravikelse fra reglene

Kollegiet kan, etter forslag fra vedkommende fakultet, godkjenne regler for vedkommende fakultet eller en enkelt eksamen eller grad under vedkommende fakultet som fraviker bestemmelsene i disse regler. Tilsvarende gjelder for andre enheter enn fakulteter.

10. Om ikrafttreden

Disse regler gjelder for eksamener som avholdes fra og med vårsemestret 1991.

REGLEMENT FOR EXAMEN PHILOSOPHICUM

Fastsatt av Kollegiet 15. desember 1989.

Dato for ikrafttredelse er 1. januar 1990.

§ 1

Alle som vil oppnå en grad ved Universitetet i Oslo må avlegge examen philosophicum med mindre departementet etter forslag fra styret bestemmer at en gradseksamen skal være unntatt.

§ 2

Rådet for examen philosophicum kan fritta for examen philosophicum når

a) studenten har oppfylt tilsvarende krav ved annen eksamen eller prøve.

Som tilsvarende prøve eller eksamen regnes eksamen på universitets- og høghskolenivå. Bare unntaksvis vil det kunne gis fritak på grunnlag av studenteksamen. Innhold, omfang og nivå må dokumenteres.

b) studenten har avlagt en endelig eksamen som i nivå minst tilsvare cand.mag.-graden.

Utdanningen som skal danne grunnlag for fritak etter denne regelen, må være høgskole/universitetsutdanning på minst fire år. For utenlandske universitetsutdanninger gjelder det at utdanningen må være en avsluttet utdanning på minst fire år ut over det som danner immatrikuleringsgrunnlaget ved norske universiteter. Det kan i særlige tilfeller gjøres unntak fra dette om utdanningen klart er på cand.mag.-nivå.

§ 3

Rådet for examen philosophicum kan gi dispensasjon fra examen philosophicum når

a) studenten skal avlegge deleksamen som skal brukes som ledd i en endelig eksamen ved en institusjon som ikke krever slik prøve.

En student kan få slik dispensasjon dersom vedkommende allerede er student ved den institusjon hvor vedkommende skal avlegge endelig eksamen. Studenten må få bekreftelse fra institusjonen på at eksamen fra Universitetet i Oslo godkjennes som deleksamen i en endelig eksamen ved vedkommende institusjon. Dispensasjon gis ikke om eksamen fra Universitetet i Oslo skal inngå i en cand. mag.-grad ved en annen institusjon.

b) studenten har avlagt en endelig eksamen og ønsker videreutdanning uten å ta sikte på en grad ved universitetet.

Utdanningen som skal danne grunnlag for dispensasjon etter denne regelen må være en avsluttet utdanning på minst to år og enten ligge under universitetsloven, være godkjent av Nasjonalt koordinerte utvalg for godkjenning av eksterne eksamener (NKU) som minst tilsvarende et grunnfag i en cand.mag.-grad, eller være en avsluttet utenlandsk utdanning på minst to år ut over immatrikuleringsgrunnlaget.

§ 4

I særlige tilfeller kan Rådet for examen philosophicum gi fritak for eller dispensasjon fra examen philosophicum ut over bestemmelsene i §§ 2 og 3.

§ 5

Avgjørelser etter §§ 2 og 3 kan påklages til universitetets sentrale klagenemnd.

§ 6

Universitetet i Oslo kan arrangere

examen philosophicum ved eksterne offentlige institusjoner. Vedkommende institusjon vil stå ansvarlig for eksamensavviklingen. Styret, eller den det gir fullmakt, bestemmer ved hvilke institusjoner det kan holdes slik eksamen.

REGLEMENT FOR OPPTAK TIL DE SAMFUNNSVITENSKAPELIGE STUDIER VED UNIVERSITETET I OSLO

Gjeldende f.o.m. studieåret 1993/94. Vedtatt 21. januar 1993.

§ 1 Hvem omfattes av reglementet

Dette reglementet omfatter alle norske og nordiske søkere til samfunnsvitenskapelige studier ved Universitetet i Oslo.

I tillegg omfatter reglementet:

- søkere med utenlandsk (ikke-nordisk) statsborgerskap som har permanent oppholdstillatelse i Norge og kan dokumentere tilstrekkelige kunnskaper i norsk og engelsk jf. § 5 pkt. c.
- søkere med utenlandsk (ikke-nordisk) statsborgerskap som har permanent oppholdstillatelse i Norge og som har fullført norsk utdanning som i seg gir rett til immatrikulering.

Andre utenlandske søkere omfattes av egne regler for opptak til studier ved Universitetet i Oslo.

Alle utenlandske statsborgere som ikke har fullført norsk utdanning som i seg gir rett til immatrikulering, skal søke på eget engelsk søknadsskjema som fås på Internasjonal studieseksjon.

§ 2 Opptakets størrelse m.m.

Etter forslag fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet fastsetter Det akademiske kollegium med samtykke fra Kirke-, utdannings- og forskningsde-

partementet hvert år det antallet studenter som skal tas opp til studiene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Hovedopptaket holdes om sommeren. Ved slutten av høstsemesteret holdes et sekundæropptak for spesielle kategorier søkere, jfr. § 7.

Studenter som har bestått eksamen i et grunnfag eller mellomfagstillegg som privatist ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet får fra og med våren 1994 ikke tildelt automatisk studierett ved fakultetet.

Studenter som har bestått tilsvarende privatisteksamener ved et annet fakultet ved UiO, skal heller ikke kunne oppnå automatisk studierett ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Studenter med ordinært opptak ved et annet fakultet ved UiO og som avlegger en grunnfagseksamen/eventuelt 20 vektall, vil fortsatt kunne oppnå automatisk studierett ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Examen philosophicum kan ikke inngå som del av de 20 vektallene.

Studenter som mangler 20 vektall i en cand.mag.-grad og har minst et mellomfag innen samfunnsvitenskapelige fag fra et universitet eller en distrikthøgskole i Norge som vedkommende

har opptak ved, får fra våren 1994 automatisk studierett ved Det samfunnsvitenskapelige fakultetet. Det vil bli utarbeidet en egen liste over hvilke fag som er godkjent.

§ 3 Opptakskomite

En opptakskomite, oppnevnt av Det samfunnsvitenskapelige fakultet for en periode på 3 år, vurderer søknadene og treffer avgjørelsen om opptak. Opptakskomiteen skal bestå av 4 medlemmer derav en studentrepresentant. Opptakskomiteen skal ha nødvendig sekretærhjelp.

§ 4 Opptakskriterier og -rettigheter

Opptaket skjer på grunnlag av eksamensresultatet fra den utdanning som gir rett til immatrikulering med eventuelle tilleggspoeng beregnet etter § 6 pkt. 2. eller etter individuell vurdering (jf. § 5 siste avsnitt).

Opptaket er betinget av at søkeren blir immatrikulert og registrerer seg på et studium ved fakultetet enten høstsemesteret opptaket skjer eller påfølgende vårsemester.

Fakultetet er ikke forpliktet til å behandle søknader som innleveres etter søknadsfristen.

Når dokumentasjon innleveres etter fristen for ettersending, vil søknaden bli vurdert i sekundæropptaket.

§ 5 Opptaksgrupper

Ved opptaket deles søkerne inn i følgende grupper:

a)

Søkere (norske, nordiske, og ikke-nordiske statsborgere med permanent oppholdstillatelse) med fullført og bestått eksamen fra norsk 3-årig videregående skole som alene gir rett til immatrikulering (herunder inngår studieretning for allmenne fag, studieretning for handels-

og kontorlag og andre studieretninger med tilleggslag fra studieretning for allmenne fag) og søkere med examen artium / eksamen fra økonomisk gymnas.

Opptak av søkerne skjer på bakgrunn av enten skolepoeng eller konkurransepoeng (skolepoeng + tilleggspoeng). Opptakskomiteen fastsetter to grenser der alle søkere blir vurdert i forhold til begge grensene.

b)

– Norske og nordiske søkere som har annet godkjent immatrikuleringsgrunnlag enn nevnt i a) (vei I + II + III).

– Søkere med utenlandsk (ikke-nordisk) statsborgerskap, med permanent oppholdstillatelse og med fullstendig, bestått norsk utdanning som alene gir rett til immatrikulering, og som ikke nevnt i a) (vei I).

Opptak skjer på grunnlag av individuell vurdering.

c)

Søkere med utenlandsk (ikke-nordisk) statsborgerskap med hel eller delvis utenlandsk utdanning eller med annet norsk immatrikuleringsgrunnlag enn nevnt i a) og b), og som fyller samtlige av de følgende krav:

- Permanent oppholdstillatelse i Norge.
- Tilfredsstillende kunnskaper i norsk.
- Tilfredsstillende kunnskaper i engelsk.

Tilfredsstillende kunnskaper i norsk må dokumenteres ved å avlegge én av følgende prøver:

- Norsk, alternativ fagplan fra videregående skole, videregående kurs II, med karakteren 4 eller bedre i skriftlig og 5 eller bedre i muntlig (karakterkravet gjelder ikke søkere med bestått norsk, ordinær fagplan i videregående skole, videregående kurs II, studieretning for allmenne fag).

- Trinn III i norsk for utenlandske studenter fra universitetene med sammenlagt karakter 3,0 eller bedre.
- Test i norsk for fremmedspråklige, høyere nivå («Bergenstesten») med minimum 450 poeng.
- Distriktshøyskolenes 1-årige studium i norsk språk og samfunnskunnskap for utenlandske studenter med karakteren 3,0 eller bedre.

Tilfredsstillende kunnskaper i engelsk må dokumenteres ved å avlegge én av følgende prøver:

- TOEFL-testen (amerikansk) med minst 500 poeng.
- IELTS-testen (britisk) med minst 5,0 poeng.
- Den videregående skoles grunnkurs i engelsk (minimum 1. årskurs med 5 uketimer) med karakteren 2 eller bedre.

Opptaket skjer på grunnlag av individuell vurdering.

For søkere i alle gruppene gjelder følgende:

- Alle søkere som har dokumentert en funksjonshemming, skal vurderes individuelt.
- Opptakskomiteen kan ta opp et mindre antall søkere i alle gruppene på grunnlag av spesielle faglige, sosiale eller personlige forhold.
- Opptakskomiteen kan gi søker som har samisk bakgrunn fortrinn ved opptak.

§ 6 Beregning av konkurransepoeng
Konkurransepoeng er summen av skolepoeng og tilleggspoeng.

1. Skolepoeng

Skolepoeng er summen av karakterpoeng og fordypningspoeng.

a) Karakterpoeng

For søkere med fullført og bestått eksamen fra 3-årig norsk videregående skole som alene gir rett til immatrikulering (herunder inngår studieretning for allmenne fag, studieretning for handels- og kontorlag og andre studieretninger med tilleggsfag fra studieretning for allmenne fag), og for søkere med examen artium eller eksamen fra økonomisk gymnas, beregnes karakterpoeng på følgende måte:

- Summen av samtlige tallkarakterer, dvs. både standpunkt- og eksamenskarakterer på vitnemålet, deles på antall tallkarakterer. Gjennomsnittskarakteren regnes ut med to desimaler (avrundet etter vanlige forhøyningsregler).
- Gjennomsnittskarakteren multipliseres med 10.

Søkere med bokstavkarakterer på vitnemålet får disse karakterene regnet om til tallkarakterer etter følgende tabell:

$$S = 6, \quad M = 5, \quad T = 4, \quad Ng = 2$$

Det beregnes ikke karakterpoeng for søkere som har vitnemål med mange allmenne fag eller studieretningsfag (linjefag) uten karakter. Disse søkerne vurderes i gruppe b eller c (jf. § 5).

Til grunn for beregningen av karakterpoeng legges vitnemål hvor det fremgår at søkeren har fullført og bestått den videregående utdanningen.

Dersom en søker avlegger andre eksamener enn de som fremgår av det opprinnelige vitnemålet, tas det hensyn til karakteren fra de andre eksamener bare dersom det er utstedt nytt vitnemål hvor disse karakterene inngår. Det forutsettes at vitnemålet er påført ny karaktersum og ny gjennomsnittskarakter (samt eventuelle fordypningspoeng, jf. § 6 pkt. 1 b).

Dersom en søker har gått opp til eksamen flere ganger i samme enkeltfag, godtas kun nytt vitnemål som inneholder karakter for ny eksamen der tidligere standpunkt- og eventuell eksamenskarakter er fjernet. Det forutsettes at vitnemålet er påført ny karaktersum og ny gjennomsnittskarakter (samt eventuelle fordypningspoeng, jf. § 6 pkt. 1 b).

b) *Fordypningspoeng*

Det kan gis inntil 4 poeng for faglig fordypning i fag fra studieretning for allmenne fag (som er fullført og bestått) etter følgende regler:

Alle fag som gir fordypningspoeng skal telle med i beregningen av karakterpoeng, og gå fram av søkerens vitnemål.

Søkere fra studieretning for allmenne fag

Endret struktur

For å få utskrevet vitnemål stilles det krav om at ett av studieretningsfagene normalt skal ha et omfang på minst 8 uketimer over to år. (Drama, form og farge (3 + 5) uketimer er p.t. ikke godkjent som et slikt studieretningsfag.) For musikk og bedriftsøkonomi er imidlertid minimumskravet (5 + 5) uketimer.

Studieretningsfaget skal ha en godkjent fagplan som er spesielt utarbeidd for studieretning for allmenne fag.

For fordypning utover dette gis:

- 2 poeng for hvert studieretningsfag som har et samlet omfang på minst 8 uketimer.
- 2 poeng for 5 uketimer fordypning i B-språk.
- 2 poeng for minst 8 uketimer i 3. fremmedspråk.

Tradisjonell struktur

Søkere som har vitnemål fra tradisjonell struktur, får tilleggs-poeng fra og med sin andre fordypning.

Linjefag fra tradisjonell struktur gir samme uttelling som de tilsvarende studieretningsfag i endret struktur, dog slik at:

- Engelsk linjefag (3 + 5) uketimer tilsvarende engelsk studieretningsfag (5 + 5) uketimer.
- B-språk linjefag (2 + 5) uketimer tilsvarende B-språk studieretningsfag (5 uketimer i 3. årskurs).
- C-språk felles allmenne fag (4 + 3) uketimer tilsvarende C-språk studieretningsfag (4 + 4) uketimer, 3. fremmedspråk.
- Samfunnskunnskap/sosialkunnskap linjefag (5 + 8) uketimer tilsvarende samfunnskunnskap/sosialkunnskap studieretningsfag (5 + 5) uketimer.

Tradisjonelt gymnas

Søkere som har vitnemål fra tradisjonelt gymnas, alle linjer, får 4 tilleggs-poeng for faglig fordypning.

Søkere med opptaksgrunnlag fra andre studieretninger

Det gis 2 poeng pr. godkjent studieretningsfag fra studieretning for allmenne fag (etter samme bestemmelser som for søkere fra studieretning for allmenne fag).

2. Tilleggs-poeng

Det gis tilleggs-poeng etter følgende regler:

a) *Tilleggs-poeng for utdanning*

examen philosophicum	1 poeng
semestererme	1 poeng
grunnfagseksamen	2 poeng
mellomfagseksamen	3 poeng
storfagseksamen	4 poeng

Semesteremne-/ grunnfags-/ mellomfags-/ storfagseksamen omfatter her også eksamener som gir grunnlag for fritak for disse eksamener.

Ingen søker kan oppnå mer enn 6 tilleggs-poeng for utdanning.

b) Tilleggs-poeng for alder

Det gis 1 tilleggs-poeng pr. år for alder i inntil 4 år fra og med fylte 20 år i søkeråret.

Ingen søker kan oppnå mer enn 10 tilleggs-poeng samlet for utdanning og alder.

§ 7 Sekundæropptaket

Til sekundæropptaket kan melde seg søkere som leverte søknad om opptak til den ordinære søknadsfristen og som fyller et av tre følgende kriterier:

- a) har vært oppe til utsatt prøve ved eksamen i videregående skole.
- b) har fått samtykke til immatrikulering på annet grunnlag etter utløpet av søknadsfristen for opptaket om sommeren (gjelder kun søkergruppe b og c).

- c) fått avslag ved opptaket om sommeren, og som i løpet av påfølgende høstsemester oppnådde tilleggs-poeng for høyere utdanning, her inngår også de som har mottatt vitnemål og karakterutskrifter etter etter-sendingstfristen.

Søkerne bedømmes etter de samme kriterier som ved hovedopptaket og blir tatt opp dersom de tilfredsstillende krav som gjaldt ved dette opptaket.

§ 8 Klage over avgjørelse på søknad om opptak

Søkere som ønsker å klage på avgjørelsen på søknaden om opptak må først be om en begrunnelse for avslaget. Ved en eventuell klage gjelder forvaltningslovens bestemmelser.

§ 9 Endring

Fakultetet kan endre reglementet, og gi utfyllende regler til dette.

REGLEMENT FOR STUDIEPLANENE VED DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET

Fastsatt av Kollegiet 20. mars 1990.

§ 1 Gradene

Ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet tildeles gradene cand.mag., exam. oecon., cand.polit., cand.paed., cand.psychol., cand.oecon., cand.sociol., mag.art., dr.polit og dr.psychol.

Normert studietid for cand.mag.-graden er 4 år, for exam.oecon 3½ år, for cand.oecon 5½ år, for cand.polit. og cand.sociol. 6 år, for cand.paed.¹ og cand.psychol. 7 år, og for mag.art. 6½-7 år (jfr. kgl. res. av 12.01.1990). Doktorgradene har eget reglement.

Cand.mag.-graden må omfatte minst to samfunnsvitenskapelige fag hvor minst ett må være et fag som minst svarer til tre semestre og et fag som minst svarer til to semestre. (jfr. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets fastsettelse av 17.12.1990). Minst ett av fagene må være avlagt ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Oslo. Examen philosophicum inngår som en del av graden.

Graden exam.oecon. blir tildelt på grunnlag av fullført første og andre av-

deling av sosialøkonomistudiet. Examen philosophicum inngår som en del av graden.

Graden cand.polit. blir tildelt på grunnlag av en cand.mag.-grad eller tilsvarende utdanning godkjent av fakultetet og hovedfagseksamen ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet eller hovedfagseksamen i kriminologi ved Det juridiske fakultet. Før melding til eksamener under hovedfagets siste del må studenten ha bestått en prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk.

Studiet som fører frem til graden cand.paed. er delt inn i fire avdelinger.¹ Graden blir tildelt etter fullført fjerde avdeling av pedagogikkstudiet samt ett års forpraksis som må være avlagt før opptak til tredje avdeling. I fjerde avdeling skal studenten levere inn en selvvalgt vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave). Fagsammensetningen fastsettes av fakultetet. Examen philosophicum inngår som en del av graden.

Studiet som fører frem til graden cand.psychol. er delt inn i to avdelinger. Før opptak til første avdeling må grunnfaget i psykologi være fullført. I andre avdeling skal studenten levere inn en selvvalgt vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave). Fagsammensetningen fastsettes av fakultetet. Examen philosophicum inngår som en del av graden.

Studiet som fører frem til graden cand.oecon. er delt inn i tre avdelinger. Før tredje avdeling av sosialøkonomistudiet kan påbegynnes må annen avdeling være bestått. I tredje avdeling skal studenten levere inn en selvvalgt vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave). Fagsammensetningen fastsettes

av fakultetet. Examen philosophicum inngår som en del av graden.

Studiet som fører frem til graden cand.sociol. er delt inn i to avdelinger. Første avdeling består av mellomfagseksamen i sosiologi og eksamen i et grunnfag, mellomfag eller støttefag valgt blant fageksamener fastsatt av fakultetet. I andre avdeling skal studenten levere inn en selvvalgt vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave). Fagsammensetningen fastsettes av fakultetet. Examen philosophicum inngår som en del av graden.

Graden mag.art. blir tildelt på grunnlag av prøve i to støttefag og ett hovedfag. Innenfor hovedfaget skal studenten legge frem en vitenskapelig undersøkelse over et selvvalgt emne og avlegge og bestå en skriftlig og muntlig prøve. Examen philosophicum inngår som en del av graden. Jf. reglementet for magistergraden.

§ 2 Fag og fagenheter

Fagområder

Fakultetet tilbyr undervisning og eksamen i følgende fagområder:

- Pedagogikk
- Psykologi
- Sosialantropologi
- Sosialøkonomi
- Sosiologi
- Statsvitenskap
- Statistikk

I tillegg gir fakultetet undervisning og eksamener i samfunnsvitenskapelige emner som i omfang tilsvarer inntil ett semesters normert studietid (semesteremne).

Fagenheter

Fakultetet har følgende studieenheter:

- semesteremne med normert studietid på ett semester,
- grunnfag med normert studietid på to semestre,

¹) Et forslag om 6½ års normert studietid for cand.paed.-studiet er anbefalt av kollegiet og oversendt departementet. Forslaget vil også medføre at cand.paed.-studiet deles inn i to avdelinger.

- mellomfag med normert studietid på tre semestre,
- hovedfag med normert studietid på fire semestre,
- avdelingseksamener i profesjonsstudiene med normert studietid fastsatt i profesjonsstudienes studieplaner.

Mellomfageksamen bygger på grunnfageksamen i faget. Hovedfaget er sammensatt av en vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave) og eksamen i et faglig og metodisk studium. Hovedfageksamen bygger på mellomfageksamen i faget eller tilsvarende utdanning godkjent av fakultetet.

Opprettelse av fag

Departementet skal godkjenne grunnfag som danner grunnlag for videre studier i faget (jfr. § 50 i universitetsloven), mens kollegiet kan, etter forslag fra fakultetet, opprette grunnfag som ikke danner grunnlag for videre studier i faget. Departementet skal godkjenne fageksamener utover grunnfag. Fakultetet kan opprette emneenheter.

§ 3 Faglige krav

Fakultetet fastsetter i studieplanene når examen philosophicum må være avlagt.

Fakultetet fastsetter hvorvidt studiet skal ha obligatoriske kurs og praksis og hvilke forberedende prøver som skal kreves og når de må være avlagt. Fakultetet fastsetter også eventuelle andre vilkår for å gå opp til eksamen eller prøve (jfr. § 50, 4. ledd i universitetsloven).

Fakultetet avgjør hvilke eksamener som kan danne grunnlag for fritak for eksamener eller prøve (jfr. § 53 i universitetsloven).

§ 4 Karaktersystem

Det vanlige karaktersystemet ved Universitetet i Oslo er en karakterskala fra

1.0–6.0 med trinn på 0.1. 1.0 er beste karakter og 4.0 er dårligste ståkarakter.

Fakultetet benytter følgende karaktersystemer:

A.

Laudabilis prae ceteris	1.0 – 1.5
Laudabilis	1.6 – 2.5
Haud illaudabilis	2.6 – 3.2
Non contemnendus	3.3 – 4.0
Immaturus	4.1 – 6.0

Tallverdiene 4.1 – 6.0 benyttes som hjelpestørrelser i sensurarbeidet, og oppgis normalt ikke.

B.

Godkjent/ikke godkjent.

§ 5 Opptak, undervisning og eksamen

Kollegiet kan med departementets samtykke iverksette adgangsregulering til studier ved fakultetet eller til deler av studiene når kapasitetshensyn eller ressurshensyn tilsier det (jfr. § 44, 1. ledd i universitetsloven). Adgangsregulering til det psykologiske studium fastsettes av departementet etter en samlet vurdering av utdanningen i landet (jfr. § 44, 2. ledd i universitetsloven). Kollegiet gir retningslinjer for fakultetets regler for rangeringen av søkerne (jfr. § 44, 3. ledd i universitetsloven). Når kollegiet med departementets samtykke har iverksatt adgangsregulering, kan fakultetet iverksette adgangsregulering til enkeltfag og emner, og gi nærmere regler for dette.

Oppmelding til eksamen skjer med de frister som fastsettes av kollegiet. Fakultetet fastsetter eventuelle andre regler som gjelder for melding til undervisningen og oppmelding til eksamen, samt regler for når eksamen skal gis, for ny og utsatt prøve, og for studenter som har forfall ved eksamen.

Fakultetet kan gi regler om begren-

ning av antall ganger en student kan fremstille seg til eksamen og om hva som regnes som forsøk. Ved flere beståtte forsøk til eksamen i samme enhet blir beste karakter tellende.

Fakultetet fastsetter hvilke eksamenstyper som kan benyttes. (jf. § 50, 4. ledd i universitetsloven).

§ 6 Sensur

Sensorene oppnevnes av fakultetet. Normalt skal hver eksamenskandidat være gjenstand for vurdering fra minst to sensorer. Såvidt mulig skal det oppnevnes en sensor som ikke hører til ved institusjonen (jfr. § 51 i universitetsloven).

§ 7 Vitnemål

Fakultetet utsteder vitnemål for gradene cand.mag., exam.oecon, cand.polit., cand.paed., cand.psychol., cand.oecon., cand.sociol. Vitnemålet skal opplyse om grunnlaget for tildeling av graden. Fakultetet fastsetter utformingen av karakterutskrifter og vitnemål, og gir regler for utstedelse av nytt vitnemål.

Det kan på anmodning bli gitt utskrift for bestått eksamen i fag eller emne (jfr. § 52 i universitetsloven).

§ 8 Studieplanene

Fakultetet kan gi regler for overgangsordninger ved endringer i studieplanen.

Studieplanen for de enkelte fag må omfatte hvilke mål studiet har, hvordan studiet er bygget opp, hvilke krav som settes til forkunnskaper, hva slags undervisning og eksamen som gis, hvilke semestre det er undervisning og eksamen og studiets pensum.

§ 9 Utfyllende regler

Fakultetet kan gi utfyllende regler.

Merknad: Dette innebærer bl.a. at fakultetet kan gi regler om de spørsmål som er regulert i universitetslovens § 50, 4. ledd, jf. bestemmelsen om at «Avdelingene gir regler om fagenes inndeling m.m., om obligatoriske kurser og praksis, forberedende prøver som skal kreves og når de må være avlagt, vilkår for å gå opp til eksamen og prøve, til å gå opp på nytt, og om andre forhold av betydning».

UTFYLLENDE REGLER TIL REGLEMENT FOR STUDIENE VED DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET

Vedtatt i fakultetsstyret 19. mars 1992.

Reglene utfyller Lov om universiteter og vitenskapelige høyskoler av 16. juni 1989 og Reglement for studiene ved SV-fakultetet vedtatt i Kollegiet 10. mars 1992.

De utfyllende reglene gjelder gradene cand.mag., exam.oecon., cand.polit., cand.paed., cand.psychol., cand.oecon. og cand.sociol. For doktorgradene dr.polit. og dr.psychol. er det gitt egne utfyllende bestemmelser til reglementet for disse gradene.

1. STUDIEPLANER

For hvert nytt fag og emne fastsetter fakultetet en studieplan, med bestemmelser om fagenes formål, inndeling

i hovedemner, eksamensordning og karaktersystem.

Fakultetet kan bestemme at fageksamen kan inndeles i emneprøver med

vektttall som gir uttrykk for omfanget av emnene, og som brukes ved utregning av karakteren for de enkelte fagksamener.

Fakultetet avgjør søknader om dispensasjon fra studieplanene eller de utfyllende retningslinjene til disse, dersom ikke avgjørelsen i saken er overført til instituttene.

Instituttene fastsetter pensa, i samsvare med studieplanen.

Instituttene kan vedta endringer i studieplaner innen rammen av retningslinjer gitt av fakultetet. Endringene skal kunngjøres på passende måte og være allment tilgjengelig på institusjonen (via Studiehåndbok eller lignende).

2. OPPTAK OG ADGANGSBEGRENSNING TIL VIDERE-GÅENDE STUDIER

Etter anbefalinger fra instituttene fremmer fakultetet forslag til opptakskvoter og avgjør rangeringsregler til videregående studier i god tid før hvert nytt studieår.

Opptakskvotene gjelder for et studieår. Instituttene avgjør fordeling av kvoten på de to semestrene. Informasjon om hovedtrekk i opptaksprosedyren og -kriteriene tas inn i Studiehåndboka.

2.1. Hovedfag

Fakultetets kriterier for utvelging av søkere til hovedfagene innen kvoten for de enkelte fagene er denne:

- Søkere som ikke har mellomfag i faget, eller utdanning godkjent som likeverdig med dette, avvises.
- Dersom det melder seg for mange søkere, trekkes i første omgang ut søkere som har mellomfagskarakter på 2,7 eller bedre på hele mellomfaget, og som i tillegg har fullført cand.mag.-graden. Disse søkerne

rangeres for opptak etter mellomfagskarakteren.

Dersom det ikke foreligger en samlet mellomfagskarakter (pga. innpassing mv.), legges karakteren på mellomfagstillegget til grunn.

- Dersom det er plasser til overs innen kvoten etter at søkere med cand.mag.-grad og mellomfag på 2,7 er tatt opp (punkt b), gis instituttet fullmakt til å fastsette ytterligere rangeringsregler.

2.2. Profesjonsstudiene

Utvelging av søkere til profesjonsstudiene (utenom psykologi) følger i hovedtrekk kriteriene til hovedfag, tilpasset de faglige krav som stilles til forstudier mv.

Opptaksreglene til profesjonsstudiet i psykologi er endret i 1993. Etter de nye reglene vil utvelgelsen skje på grunnlag av beste karakter enten på grunnfaget eller hele mellomfaget. For studenter med lik karakter, der mellomfagskarakteren beregnes med to desimaler, foretas en ytterligere rangering etter en formel basert på kriteriene: karakteren på examen philosophicum, antall godkjente vektttall, gjennomsnittlige artiumskarakterer og alder.

Alle studenter som tar psykologi grunnfag (eller får godkjent denne eksamen) etter våren 1993, må søke om opptak etter de nye opptakskriteriene.

Opptaket etter de nye opptakskriteriene skjer når den gamle opptaksordningen er avviklet, d.v.s. om ca. 2-3 år.

Nærmere opplysninger om de nye opptaksreglene kan fås ved Psykologisk institutt.

Instituttene kan gi bestemmelser som ytterligere presiserer rangeringsreglene.

2.3. Anledning til å ta hovedfagskurs som del av cand.mag.-graden

Studenter som fyller de faglige minstekravene for opptak til hovedfag (bestått mellomfag) gis anledning til å ta inntil 10 vektall fra hovedfag uten opptak, for å la disse kursene inngå i en cand. mag.-grad. Hovedfagskursene som skal godkjennes må være angitt med vektall og avsluttes med eksamen.

De samme kursene kan for den enkelte kandidat ikke inngå både som del av cand.mag.- og cand.polit.-graden.

Et institutt kan bestemme at enkelte kurs bare kan tas av studenter som er tatt opp på hovedfaget.

3. EKSAMEN

Fageksamener og eksamen i emneprøver holdes en gang i semesteret med mindre fakultetet har fastsatt noe annet. Bestemmelse om dette tas inn i studieplanen for vedkommende fag.

Fakultetet gir retningslinjer om vilkår for å gå opp til eksamen eller prøve. Nærmere bestemmelser tas inn i Studiehåndboka eller i studieplanene.

3.1. Tregangers-regel

En student kan normalt ikke framstille seg mer enn 3 ganger til samme eksamen eller prøve. Dersom en student melder seg til eksamen uten å møte fram regnes det som ett av de tre forsøkene, forutsatt at studenten ikke trekker seg ved å gi melding til eksamensinspektøren ved fakultetet senest 3 uker før eksamen, eller dokumenterer gyldig forfall (jfr. 3.2.6) til eksamen.

Denne bestemmelsen vil tre i kraft fra og med høstsemesteret 1992, eksamener avlagt før dette tidspunktet vil ikke bli regnet som forsøk.

En student kan etter søknad gis anledning til et fjerde forsøk på eksamen dersom:

- studenten kan dokumentere personlige eller sosiale grunner som tydelig har innvirket på resultatet under ett av forsøkene, eller
- eksamen er siste deleksamen under hovedfag/videregående studium, eller
- et av de tellende forsøkene var «ikke møtt».

Søknader om å få fremstille seg til eksamen mer enn fire ganger avslås.

3.2 Adgang til utsatt prøve og kontinuasjon ved fakultetets eksamener

I henhold til § 5 Reglement for studiene er det fakultetet som gir regler for ny og utsatt prøve, og for studenter som har forfall under eksamen.

Kontinuere vil si å få fortsette på en skriftlig eksamen der én eksamensdag er fullført, eventuelt en muntlig eksamen der skriftlig er fullført. *Utsatt prøve* vil si å få utsatt en skriftlig eksamen som ikke er påbegynt, dvs. der det ikke er levert besvarelse noen av eksamensdagene.

Med kontinuasjon og utsatt prøve siktes det her til en egen eksamen før neste ordinære eksamen holdes. Denne eksamen kan holdes så snart som mulig etter at gyldig forfallsgrunn er bortfalt, etter bestemmelse av instituttet eller fakultetet.

3.2.1 Kontinuasjonseksamen

arrangeres for studenter som har levert eksamensbesvarelse minst én skriftlig eksamensdag, men pga. sykdom eller annet gyldig forfall ikke kan møte til de(n) andre eksamensdag(e).

Dersom en student er berettiget til kontinuasjon, er det opp til instituttet å vurdere om studenten skal få reaksjoner fra første dags besvarelse, slik at studenten kan vurdere hensiktsmessigheten av kontinuasjonen.

3.2.2 Utsatt prøve

Når det gjelder utsatt prøve vil reglene bli praktisert restriktivt. Det blir arrangert utsatt prøve for dokumentert gyldig forfall (se pinkt 3.2.6) ved:

- Skriftlige eksamener som bare består av én dag.
- Avsluttende eksamener av høyere grad.
- Eksamener som ikke arrangeres hvert semester. Her kan studenten alternativt bli tilbudt ny prøve neste semester.

En (kvinnelig) student som venter barn innenfor et tidsrom på 6 uker før eller 6 uker etter siste skriftlige eksamensdag, har rett til fremskutt eller utsatt prøve. Studenten kan kreve at prøven legges til minst 6 uker før forventet nedkomst, eller minst 6 uker etter nedkomsten. I sistnevnte tilfelle må studenten gi melding til fakultetet senest 3 uker etter nedkomsten.

Fedre kan få utsatt prøve/kontinuasjon for tilstedeværelse på eget barns fødsel.

Bestemmelsene over om utsatt prøve og kontinuasjon gjelder uansett om studenten blir syk før eller under eksamen.

3.2.3 Sykdom under eksamen

Dersom en kandidat uventet blir syk under skriftlig eksamen, må kandidaten henvende seg til overinspektøren i eksamenslokalet. For at forfallet skal regnes for gyldig skal Helsetjenesten på Universitetet konsulteres direkte, og legeerklæring umiddelbart leveres eksamensinspektøren ved fakultetssekretariatet. Kandidaten må samtidig gi skriftlig beskjed til eksamensinspektøren dersom man ønsker å søke om utsatt prøve/kontinuasjonseksamen.

3.2.4 Utsettelse av muntlig prøve

Søknad om utsettelse av bare *muntlig prøve* behandles og avgjøres av instituttene.

Dersom studenten blir syk til *muntlig prøve*, skal instituttet umiddelbart kontaktes. Hvis mulig bør det skje før den muntlige eksamen skal holdes. 2-dagers-fristen for sykmelding (jfr. 3.2.6) kommer i tillegg til den umiddelbare beskjeden.

3.2.5 Hovedoppgaver, semesteroppgaver og hjemmeoppgaver

Ved tidsavgrensede *hjemmeoppgaver/eksamen* (1–2 uker) kan kortere, dokumentert gyldig forfall gi forlenget innleveringsfrist. Søknad om dette sendes direkte til instituttet, som tar avgjørelse i hvert enkelt tilfelle og ut fra egne bestemmelser om maksimal forlengelse av innleveringsfristen.

Kandidater som har dokumentert sykdomsforfall i løpet av de siste to ukene før innleveringsfristen på *semesteroppgaven* eller *hovedoppgaven* vil få fristen forlenget, dersom dette ikke umuliggjør avviklingen av eksamen i semesteret. Avgjørelsen om dette tas av instituttet.

3.2.6 Gyldig forfall

og krav til dokumentasjon

Gjennom dokumentasjon av gyldig forfall kan studenten i de tilfeller som er nevnt over få kontinuasjonseksamen eller utsatt prøve, eller unngå at eksamen regnes som et av tre forsøk på å fremstille seg til eksamen (jfr. 3.1).

For å få kontinuere eller utsatt prøve pga. *sykdomsforfall* må legeerklæringen være utstedt innen 2 dager etter avbrutt eksamen, og søknad med legeerklæringen må straks leveres/sendes fakultetet.

Legeerklæringen skal inneholde opplysninger om hvilket tidsrom den gjelder for. Fakultetet må umiddelbart få beskjed om friskmelding dersom det ikke går fram av legeerklæringen, slik at kontinuasjonseksamen eventuelt kan avholdes før semesteret avsluttes.

Kvalme og søvnløshet godtas vanligvis ikke som gyldig forfallsgrunn.

Dødsfall eller alvorlig sykdom i nærmeste familie regnes som *annet gyldig forfall*. I slike situasjoner, som for sykdom, må fakultetet straks få skriftlig, og forfallet må ordinært dokumenteres som nevnt over.

Studentene plikter selv å gjøre seg kjent med hvor og til hvilken tid eksamen holdes, f.eks. på oppslagene på instituttene.

3.3. Sensur – trekk under eksamen

En student som har levert besvarelse ved alle de skriftlige prøver i et fag, kan ikke unndra seg sensur for disse.

3.4. Fritak for eksamen eller prøve

Instituttene avgjør fritak for eksamen eller prøve på bakgrunn av retningslinjer gitt av fakultetet og/eller ut fra tidligere presedensskapende vedtak.

3.5. Krav til examen philosophicum og prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk

Før melding til eksamen i avdeling, fag eller semesteremne kreves at studenten har bestått examen philosophicum, dersom ikke studenten er innvilget fritak for examen philosophicum.

Før melding til eksamen til høyere avdeling i embetsstudiene må lavere avdelings eksamener være bestått.

Før melding til eksamener under hovedfagets/profesjonstudiets siste del må studenten ha bestått en prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk, eventuelt som en del av en fageksamen.

Følgende prøver godkjennes som prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk:

1. Fra pedagogikk:

- a) Prøve i forskningsmetoder, studieplaner 1975–87.
- b) Obligatorisk statistikk-kurs under hovedfag/4. avdeling i pedagogikk, studieplanen av 1984 og senere planer.

2. Fra sosiologi: Grunnfag/mellomfag.

3. Fra statsvitenskap: Prøve i metode med statistikk.

4. Fra sosialøkonomi: statistikkdelen av semesteremnet i matematikk og statistikk.

5. Fra statistikk grunnfag: eksamener i statistikk.

6. Fra sosialantropologi: Kurs i statistikk for sosialantropologi hovedfag.

7. Særskilte prøver i statistikk avlagt under tidligere studieplaner.

Andre prøver i statistikk kan godkjennes etter søknad til fakultetet.

3.6. Språk i eksamensoppgavene og besvarelsene

Eksamensoppgavene gis vanligvis bare på norsk.

Det er anledning til å skrive eksamensbesvarelser på norsk, svensk, dansk eller engelsk uten å søke om tilførelse på forhånd.

Søknader om å få gitt eller til å skrive eksamensbesvarelser på annet språk enn de som er nevnt over avgjøres av instituttet.

3.7. Begrenset adgang til å ta om igjen eksamener på lavere nivå

En kandidat som har meldt seg til eksamen ved en avdeling av et profesjonsstudium eller et hovedfag, kan ikke avlegge ny eksamen ved en lavere avdeling/mellomfag og få den godkjent som del av graden uten at han senere avleg-

ger eksamen ved de etterfølgende avdelinger.

3.8. Overgangsordning for eldre studieordninger

Ved overgang til ny studieordning på grunn- og mellomfagsnivå og adskilte deleksamenener på inntil et semesters normert studietid på videregående nivå, gis studenter anledning til å gå opp til eksamen etter gammel ordning i 1 år etter innføringen av nyordningen. For hovedfag og avdelinger av embetsstudiene forøvrig er overgangsperioden normalt 2 år. Søknader om dispensasjon fra overgangsperiodene avgjøres av instituttene.

3.9. Senorer

Instituttene oppnevner sensorer.

4. VITNEMÅL OG EKSAMENSUTSKRIFT

4.1. Beregning av karakter

Beregningen av endelig karakter for en studieenhet¹ med separate deleksamenener tar utgangspunkt i en vektning av delene ut fra det relative arbeidsomfang de antas å ha. Karakteren for studieenhetene regnes ut med én desimal, som forhøyes dersom den følgende desimal ville bli 5 eller høyere.

Ved beregning av endelig karakter for mellomfagseksamen gis karakteren for grunnfagseksamen vektallet 2 og karakteren for mellomfagstillegget vektallet 1.

Studenter med fritak fra deler av en eksamen ved fakultetet får normalt ikke regnet ut samlet karakter for den aktuelle studieenheten.

¹) Med studieenhet menes et semesteremne, grunnfag, mellomfag, hovedfag(stillegg), eller avdelinger av profesjonsstudier.

4.2. Hva som skal stå på vitnemålene
På vitnemålet for tildelt høyere grad føres opp endelig karakter for hver studieenhet (avdeling, hovedfaget eksklusive mellomfaget). Hovedoppgaven føres opp med karakter for seg, og med tittel på den vitenskapelige undersøkelsen. Det vises til utstedt vitnemål av lavere grad (cand.mag.; exam.oecon.).

Fakultetet kan, etter innstilling fra instituttet, bestemme at det skal gis en samlet hovedkarakter for en grad som påføres vitnemålet. Bestemmelse om dette tas inn i studieplanen.

Fakultetet fastsetter hvor stor del av eksamen som må være avlagt ved fakultetet for å få utstedt vitnemål ved fakultetet.

En kandidat kan ikke få tildelt egne vitnemål for to grader som i stor grad er samordnet (f.eks. cand.oecon. og cand. polit. med hovedag i sosialøkonomi), dvs. der forskjellen mellom gradene utgjør høyst 1 år normert studietid. Kandidaten må her velge hvilken grad vitnemål skal skrives ut for. Fakultetet gir eksamensutskrift som bekrefter at også vilkårene for den andre graden er oppfylt.

En kandidat som flere ganger har avlagt samme eksamen, får beste resultat regnet med på vitnemålet. Dersom vitnemål allerede er utstedt, vil eksamenener som forbedres etter dette bli dokumentert ved eksamensutskrifter, ikke som nye vitnemål.

4.3. Karakterutskrifter

Karakterutskrifter for studieenheter og andre eksamenenheter utstedes normalt av Studentkontoret. Instituttene kan, etter avtale med fakultetet, utstede karakterutskrifter for eksamenenheter (deleksamenener mv.) som ikke er hele studieenheter.

En kandidat som har avlagt flere eksamenener enn det som kreves, kan få

karakterene i de fag som går ut over det som kreves påført vitnemålet som særskilt tillegg.

5. SÆRSKILT OM HOVEDOPPGAVEN

Hovedoppgaven innen cand.polit.-studiet eller en av profesjonsstudiene ved fakultetet har en normert studietid på ett til to semestre (tilsvarende 10–20 vektall), etter nærmere betømmelse av fakultetet.

Det er adgang til å levere som hovedoppgave flere enkeltarbeider dersom disse samlet i sitt innhold utgjør et hele.

Arbeid som har inngått i annen eksamen kan ikke inngå som del av hovedoppgaven.

Delarbeid i en gruppeundersøkelse kan godkjennes som hovedoppgave dersom den representerer en innsats hvor art og omfang av lar seg identifisere av sensurkomiteén i den utstrekning det er nødvendig for bedømmelsen. Komiteén bør når det er nødvendig, innhente erklæringer fra de øvrige forfattere og i tvilstilfelle avgi særskilt innstilling om hvorvidt arbeidet kan antas til bedømmelse etter bestemmelsen i dette avsnittet.

Fakultetet kan fastsette at det i et fag skal være adgang til å skrive en hovedoppgave over et oppgitt tema med en bestemt innleveringsfrist.

6. CAND.MAG.-GRADEN FRA DET SAMFUNNSVITENS- SKAPELIGE FAKULTET

Cand.mag.-graden blir tildelt på grunnlag av examen philosophicum pluss minst syv semestres fagstudier.

Fagene må ikke dekke hverandre innholdsmessig. Gradene forutsetter et fagspesifisert mellomfag fra fakultetet eller fra annet universitet. To av fagene skal være samfunnsvitenskapelige fag. Fakultetet utarbeider presiserte retningslinjer for hva som i denne sammenheng skal regnes som samfunnsvitenskapelige fag, og for akseptabel innholdsmessig overlapping.

Cand.mag.-graden oppnås ved en av følgende kombinasjoner:

- ett mellomfag og to grunnfag,
- to mellomfag og ett semesteremne,
- ett mellomfag, ett grunnfag og to semesteremner.

HJELPEMIDLER UNDER EKSAMEN

Det er instituttet som avgjør hvilke hjelpemidler som er tillatt ved eksamen (ordbøker, kalkulatorer o.l.).

Det vil bli opplyst om dette på forelesninger og/eller annen undervisning. I tillegg skal dette stå klart på eksamensoppgaven. Eventuelle søknader/spørsmål rettes til eksamensadministratoren ved instituttene.

REGLEMENT FOR GRADEN CANDIDATA/CANDIDATUS MAGESTERII VED UNIVERSITETET I OSLO

Fastsatt av Kollegiet 15. desember 1989 med endringer senest 18. februar 1992¹⁾.

§ 1

Graden cand.mag. (candidata/candidatus magerii) blir tildelt på grunnlag av eksamener som tilsammen omfatter en normal studietid på minst åtte semestre, inkludert examen philosophicum.

§ 2

Studiet må inneholde et fag som minst tilsvarer to semesters studietid og et fag som minst tilsvarer tre semesters studietid, nærmere bestemt et mellomfag eller 30 vekttall hvori inngår en emnegruppe fra ett av de fire norske universiteter, eller en fagenhet som fordypningsmessig svarer til et slikt universitetsmellomfag.

Kollegiet kan i særlige tilfeller dispensere fra denne siste bestemmelsen.

Studiet til cand.mag.-graden i internasjonale kultur- og samfunnsstudier må inneholde tre komponenter; – et fremmedspråk, et humanistisk eller samfunnsvitenskapelig metodestudium og et områdestudium.

§ 3

Alle eksamener avlagt ved Universitetet i Oslo som faller inn under fakultetenes grader, og eksamener ved andre

institusjoner som er avlagt i henhold til universitetloven, kan inngå i graden.

Dersom en avsluttet universitets- eller høgskoleutdanning eller del av en slik utdanning ønskes som del av cand. mag.-graden, må det ikke være faglig overlapping mellom denne utdanningen og den tilleggsutdanning som forøvrig inngår i graden. Utdanning som har gitt fritak for deler av den avsluttende universitets- eller høgskoleutdanningen, kan ikke samtidig godkjennes som del av cand.mag.-graden.

§ 4

For å oppnå graden ved Universitetet i Oslo må studenten ha gjennomført et studium som minst svarer til grunnfag, eller to semesteremner eller emner med tilsammen 20 vekttall.

§ 5

Vitnemålet skal påføres de eksamener som er grunnlaget for tildeling av graden. Det skal også angis hvilke semestre og ved hvilken institusjon kravene til de gjennomførte studier er oppfylt.

Vitnemålet tildeles etter søknad til universitetsdirektøren og utsendes av studiedirektøren.

§ 6

For cand.mag.-graden i internasjonale kultur- og samfunnsstudier ved Universitetet i Oslo gjelder de utfyllende reglene for denne graden ved Det historisk-filosofiske fakultet.

¹⁾ Jf. kongelig resolusjon av 12. januar 1990, lov om universiteter og høyskoler, § 50. 1. ledd og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets brev av 17.12.1990.

RETNINGSLINJER FOR DISPENSASJON VED EKSAMEN VED DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET FOR FUNKSJONSHEMMEDE

§ 1

Det samfunnsvitenskapelige fakultet vil, så langt råd er, gjennomføre de tiltak som er nødvendige for at ulike grupper funksjonshemmede studenter kan avlegge eksamen ved fakultetet.

§ 2

Den funksjonshemmede student fremmer selv de krav han/hun mener seg rett til å få innfridd, på bakgrunn av legeattest. Legeattest skal i prinsippet vedlegges ved hver eksamensoppmelding. For kroniske lidelser kan det gjøres unntak fra dette. Legeattesten bør inneholde hva slags dispensasjonsordning det er behov for.

§ 3

Studenten plikter selv å holde seg orientert om søknadsfrister, frister for eksamensoppmelding o.l. Universitetet i Oslo har et særlig ansvar for at informasjon om slike plikter er tilgjengelig for alle typer studenter.

§ 4

De ulike tiltakene kan være følgende:

- a. utvidet eksamenstid,
- b. anledning til lengre pauser, eventuelt med mulighet til å hvile,
- c. skriftlig eksamen istedenfor muntlig prøve, eller i spesielle tilfelle muntlig prøve istedenfor skriftlig eksamen. Muntlig prøve kan ifølge Forskrifter om begrunnelse og klage ved universitets- og høgskoleeksamen, § 2; ikke påklages,

- d. eget eksamenslokale med egen inspektør, eventuelt eksamen i kandidatens hjem,
- e. bruk av skrivemaskin og/eller andre tekniske hjelpemidler,
- f. skrivehjelp, døvetolk og/eller annen praktisk hjelp,
- g. fakultetet forsikrer seg om at kandidaten på forhånd er blitt kjent med bruken av de hjelpemidler som skal benyttes under eksamen, det være seg tekniske hjelpemidler, skrivehjelp, døvetolk eller annen hjelp,
- h. overføring av oppgavene til punkt-skrift eller forstørret skrift for blinde og svaksynte, eventuelt høytlesing av oppgaveteksten,
- i. høytlesing av besvarelsen for korrektur for blinde og svaksynte,
- j. attest for dysleksi (som er anonymisert) legges ved kandidatens skriftlige besvarelse ved sensur.

§ 5

Ved evaluering av eksamensbesvarelsene skal anonymitetsprinsippet gjelde så langt råd er.

§ 6

Søknadsfristen for dispensasjon er i vårsemesteret 10. mars og i høstsemesteret 30. september. Søknaden rettes til Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved eksamensinspektøren.

§ 7

Det samfunnsvitenskapelige fakultet kommer i samråd med studenten og eventuelt Rådet for funksjonshemmede, frem til hvilke tiltak som bør settes i verk.

REGLER OM BRUK AV FELLESARBEIDER TIL EKSAMEN

Fastsatt av Det akademiske kollegium 11. mars 1977.

§ 1

Etter Det akademiske kollegiums bestemmelse kan det for det enkelte fag foruten individuelle skriftlige arbeider tas i bruk fellesarbeider:

- a) som hovedoppgave
- b) som magistergradsavhandling
- c) som spesialoppgave.

§ 2

Fellesarbeid kan enten være:

- a) fellesarbeid med individuell bedømmelse. Av fellesarbeidet skal tilstrekkelig store deler kunne identifiseres som de enkelte gruppedeltakers personlige innsats.

Eller:

- b) fellesarbeid med felles og lik bedømmelse. Det samfunnsvitenskapelige fakultetsråd har fattet vedtak som impliserer at bare pkt. a i § 2 får anvendelse ved dette fakultet.

§ 3

Deltakere i et fellesarbeid, jfr. § 1, kan være tilknyttet forskjellige grunnenheter eller forskjellige fakulteter. Emnet for et fellesarbeid og arbeidsgruppens størrelse, jfr. § 5, må godkjennes av grunnenheten, eller grunnenhetene i fellesskap, dersom deltakerne er tilknyttet forskjellige grunnenheter, etter nærmere bestemmelser gitt av de enkelte grunnenhetene.

Før arbeidet tar til, må det sammen med arbeidsgruppen avgjøres om arbeidet skal gis individuell bedømmelse eller felles og lik bedømmelse. Det kreves godkjenning for å forandre bedømmelsesform etter at arbeidet med oppgaven er begynt.

Grunnenheten har ingen plikt på seg til å sørge for at det til enhver tid foreligger passende emner for fellesarbeider.

§ 4

For et fellesarbeid skal det være minst én fast veileder. Veilederen skal medvirke til at deltakerne får det best mulig faglige utbytte av arbeidet, og ellers holde tilstrekkelig kontakt med deltakerne til å kunne kontrollere hver deltakers innsats i arbeidet.

Hvis veilederen under arbeidets gang mener at han ikke kan gå god for at hver deltaker yter et forholdsvis bidrag til arbeidet, eller et medlem av gruppen finner at arbeidsfordelingen er skjev, skal dette snarest tas opp med deltakerne og om nødvendig med grunnenheten. Spørsmål om utelukkelse av deltakere eller skifte av veileder avgjøres også av grunnenheten, under opprettholdelse av den alminnelige klageadgang.

§ 5

Grunnenheten gir nærmere regler for arbeidsgruppens størrelse og sammensetning. For fellesarbeider med felles og lik bedømmelse bør deltakerantallet normalt ikke overstige 3, jfr. § 2 pkt. b.

Endringer i en arbeidsgruppe under arbeidets gang kan skje med grunnenhetens samtykke.

§ 6

Når tittelen på en hovedoppgave, en magistergradsavhandling eller en spesialoppgave føres på kandidatens vitnemål, skal det angis om hovedoppgaven

er et individuelt arbeid, et fellesarbeid med individuell bedømmelse eller et kollektivarbeid med felles og lik bedømmelse.

§ 7

Disse regler gjelder i den utstrekning ikke annet er bestemt i reglementene for de enkelte eksamener med tilhørende utfyllende regler.

Eventuelle supplerende regler fastsettes av grunnenheten.

REGLEMENT FOR GRADENE DR.ART., DR.THEOL., DR.JURIS, DR.MED., DR.ODONT., DR.POLIT., DR.PSYCHOL., DR.ING., OG DR.SCIENT. VED UNIVERSITETET I OSLO

Vedtatt av Det akademiske kollegium 10. mars 1992.

1. MÅLSETTING FOR DOKTORGRADSUTDANNINGEN

Doktorgradsutdanningen skal kvalifisere for forskningsvirksomhet og for annet arbeid i samfunnet hvor det stilles store krav til vitenskapelig innsikt. Studiet har et selvstendig forskningsarbeid på et spesialfelt med en vitenskapelig avhandling på høyt faglig nivå som mål. I tillegg skal doktorgradskandidaten få en videregående opplæring i teori og metode som gir faglig dybde og bredde i eget fag, samtidig som faget settes inn i en større ramme. Gjennom studiet skal kandidaten også få trening i formidling av faglig arbeid.

2. OPPTAK

2.1 Søkerens formelle kompetanse

For å bli opptatt til et doktorgradsstudium må søkeren ha oppnådd eksamen av høyere grad innen det fagområdet vedkommende søker opptak til, eller ha annen utdanning godkjent av fakultetet som grunnlag for opptak.

Fakultetet kan stille krav om at søkere gjennomgår særskilte kurs og/eller består særskilt prøve før opptak.

2.2 Plan for doktorgradsutdanningen

Søknaden om opptak skal inneholde en plan for studiet. Planen skal inneholde prosjektbeskrivelse, plan for opplæringsdelen, tidsplan for studiet, finansieringsplan og forslag til veileder(e).

Prosjektbeskrivelsen skal gjøre rede for tema, problemstillinger og valg av metode. Beskrivelsen bør angi framdriftsplan for de ulike deler av forskningsarbeidet.

Dersom søkeren planlegger å bruke et annet språk i avhandlingen enn det som er godkjent i henhold til reglementets pkt. 4.4 siste ledd, skal søknad om godkjenning av dette leveres sammen med planen for studiet.

2.3 Vilkår for opptak

Avgjørelsen om opptak baseres på en samlet vurdering av prosjektbeskrivelsen, søkerens formelle kvalifikasjoner og planen for doktorgradsstudiet, herunder tidsplan, finansieringsplan, godkjent(e) veileder(e) og søkerens tilgang til andre nødvendige faglige og materielle ressurser ved den forskningsinsti-

tusjon vedkommende skal være tilknyttet.

Godkjenning av opplæringsdelen innenfor studiet skjer i henhold til utfyllende bestemmelser og de krav som stilles til komponentene i denne delen av programmet.

2.4 Prosedyre for opptak

Søknad om opptak skal sendes til fakultetet som i henhold til utfyllende bestemmelser avgjør opptak, godkjenner søkerens plan for studiet og oppnevner veileder(e). Avgjørelsen om opptak skjer etter innstilling fra det aktuelle fagmiljø. Samme instans avgjør også kriterier for rangering mellom kvalifiserte søkere i tilfeller der antall søkere overstiger opptakskapasiteten.

Dersom søkers prosjekt tilsier at det kan være aktuelt med tilknytning til flere fagmiljøer, bør det også legges uttalelse fra relevant(e) fagmiljø(er) til grunn for opptak.

En søker som allerede er funnet kvalifisert for opptak til et tilsvarende doktorgradsprogram ved et annet norsk universitet eller en annen vitenskapelig høyskole, skal normalt ansees som kvalifisert for opptak ved den institusjonen søkeren er stilet til. I tilfeller der prosjektet allerede er funnet støtteverdig av et norsk forskningsråd, er mottakerinstitusjonen ikke forpliktet til å foreta ny sakkyndig vurdering av dette.

3. AVTALE

Opptak til organisert doktorgradsutdanning formaliseres i form av en skriftlig avtale. Avtalen inngås mellom doktorgradskandidat, veileder(e) og det fakultet/institutt kandidaten skal knyttes til, og angir partenes gjensidige rettigheter og plikter. Avtalen skal angi tema for avhandlingen, avtaleperiode, finan-

sieringsplan, veiledningsforhold, arbeidssted og opplæringsdel.

Vesentlige endringer i de forhold som omtales i avtalen, skal forelegges fakultetet til godkjenning.

4. DOKTORGRADS-PROGRAMMENE

4.1 Normert tid

Doktorgradsutdanningen skal være lagt opp slik at den normalt skal kunne fullføres innenfor en tre års effektiv forskerutdanningsperiode. Av denne perioden skal minst ett semester være avsatt til organisert opplæring (kurs o.l.). Opplæringsdelen skal være fullført når avhandlingen innleveres.

Når særlige faglige hensyn taler for det, kan fakultetet godkjenne en annen tidsnormering. I alle tilfeller skal studiet føre frem til samme faglige nivå.

4.2 Opplæringsdelen

Opplæringsprogrammet innen doktorgradsutdanningen skal inneholde den faglige og metodiske skolering som er ønskelig av hensyn til arbeidet med doktoravhandlingen og for kvalifisering til yrker hvor det stilles store krav til vitenskapelig innsikt. Programmet skal også inneholde tilbud i vitenskaps-teori.

Fakultetet er ansvarlig for å gi alle doktorgradskandidater tilbud om opplæring på høyt vitenskapelig nivå. Dersom den enhet som er ansvarlig for doktorgradsprogrammet ikke selv arrangerer hele opplæringsdelen, skal fakultetet legge forholdene til rette for kandidatens deltakelse i tilsvarende opplæring ved en annen enhet eller en annen institusjon som gir godkjent doktorgradsopplæring.

Opplæringen kan gis dels som regelmessige forelesninger/seminarer, dels

som kortere, intensive samlinger eller i annen form godkjent av fakultetet. I de fag der det ikke foreligger egnet kurs-tilbud, kan individuelt lesepensum godkjennes som del av kursprogrammet.

Alle som er tatt opp til doktorgrads-utdanning skal følge opplæringsprogrammet. Det kreves dokumentasjon for at kandidaten har tilegnet seg de nødvendige faglige kunnskaper. Slik dokumentasjon kan gis gjennom obligatoriske praktiske øvelser, skriftlige eller muntlige prøver, forelesning, seminarundervisning eller i form av vitenskapelig og/eller populærvitenskapelig artikkel eller i annen form godkjent av fakultetet.

Som et ledd i opplæringsdelen kan doktorgradskandidaten holde seminar eller en forelesningsrekke og på denne måten få øvelse i og hjelp til faglig formidling. Et populærvitenskapelig arbeid som krever tilnærmet samme arbeidsinnsats, kan godkjennes som tilsvarende skoloring i faglig formidling.

Fakultetet kan gi fritak for deltakelse i deler av opplæringsprogrammet dersom tilsvarende krav er oppfylt ved annen institusjon som gir godkjent opplæring. I spesielle tilfeller kan det også ellers gis helt eller delvis fritak for slik deltakelse dersom annen opplæring eller forskningsmessig erfaring som gir tilsvarende kompetanse, kan dokumenteres.

4.3 Veiledning

Arbeidet med doktoravhandlingen skal foregå under individuell veiledning av én av de vitenskapelig ansatte ved fakultetet, en annen person med nødvendig fagkyndighet eller flere slike personer i samarbeid.

Normalt skal det være en veileder fra det fakultet doktorgradskandidaten er opptatt ved. Dersom det blir oppnevnt ekstern veileder, skal det også oppnev-

nes en intern. I tilfeller med flere veiledere skal en av dem oppnevnes som hovedveileder. Veileder skal ha doktorgrad eller tilsvarende faglig kompetanse. Doktorgradskandidat og veileder(e) forutsettes å holde jevnlig kontakt etter de retningslinjer som er fastsatt i avtalen om faglig veiledning i forskerutdanningen, jf. pkt. 3. Normalt bør doktorgradskandidaten også ha anledning til å få sitt avhandlingsarbeid drøftet på seminar.

4.4 Avhandlingen

Avhandlingen skal være et selvstendig, vitenskapelig arbeid på et høyt faglig nivå når det gjelder problemformuleringer, begrepsmessig presisering, metodisk og teoretisk grunnlag, dokumentasjon og fremstillingsform. Således skal avhandlingen bidra til å utvikle ny faglig kunnskap og ligge på et faglig nivå som tilsier at det vil kunne publiseres som en del av fagets vitenskapelige litteratur.

Avhandlingen kan være et frittstående arbeid eller en videreføring av hovedfagsoppgaven i embetsstudiet. Avhandlingen kan også være en videreføring av faglig arbeid som er utført tidligere i forbindelse med andre eksamener i embetsstudiet. Normalt skal bare arbeid som er publisert de siste seks år før innlevering av avhandlingen, kunne inngå som deler av denne.

Til bedømmelse som enkeltarbeid kan ikke antas arbeid som har vært godtatt som hovedoppgave ved embets-eksamen eller som magister- eller licenciatsavhandling, med mindre arbeidet inngår som en mindre del av en avhandling som består av flere sammenhengende arbeid.

Flere mindre arbeid kan godkjennes som deler av doktoravhandlingen når de etter sitt innhold utgjør et hele. I tillegg til de enkelte delene skal det da ut-

arbeides et sammendrag som gjør nærmere rede for helheten i avhandlingen.

Del av fellesarbeid kan godtas til bedømmelse, forutsatt at det representerer en selvstendig innsats som kan identifiseres, i den utstrekning det er nødvendig for vurderingen. I slike tilfeller skal det innhentes erklæringer fra de øvrige forfattere og andre som har fulgt arbeidet, slik at doktorgradskandidatens innsats kan identifiseres.

Et arbeid som tidligere er godkjent for doktorgraden ved utenlandsk universitet eller høyskole, kan ikke antas til bedømmelse, selv om arbeidet innleveres i omarbeidet skikkelse.

Avhandlingen skal være skrevet på norsk, svensk, dansk, engelsk, tysk eller fransk. Dersom kandidaten ønsker å benytte et annet språk, skal det være søkt om særskilt tillatelse til dette ved opptak, jf. pkt. 2.2.

Avhandlingen skal være offentlig tilgjengelig, og det kan ikke legges restriksjoner på retten til å publisere resultatene i avhandlingen.

Hvis en doktorgradsavhandling ikke blir godkjent, kan et nytt arbeid, evt. det opprinnelige arbeid i omarbeidet skikkelse, tidligst innleveres til ny bedømmelse seks måneder etter at beslutningen om å ikke godkjenne avhandlingen ble truffet.

5. BEDØMMELSE

5.1 Innlevering av arbeid

Doktorgraden tildeles på grunnlag av:

- Godkjent vitenskapelig avhandling og et tilfredsstillende forsvar i en offentlig disputas.
- Godkjent gjennomføring av opplæringsprogrammet, eventuelt annen godkjent faglig skoloring eller kompetanse.
- Minst én godkjent prøveforelesning.

Søknaden om å få avhandlingen bedømt rettes til den instans som angis i utfyllende bestemmelser og vedlagt det antall eksemplarer av avhandlingen fakultetet bestemmer. Sammen med søknaden skal det foreligge dokumentasjon for at opplæringsprogrammet er fullført. Dersom avhandlingen godkjennes til disputas, leveres ytterligere det antall eksemplarer som kreves i henhold til fakultetets utfyllende bestemmelser. Sammen med avhandlingen leveres et kortfattet sammendrag som kan tjene som pressemelding. Avhandlingen skal være offentlig tilgjengelig senest én måned før disputasen holdes.

Et innlevert arbeid kan ikke trekkes tilbake før det er endelig avgjort om det er verdig til å forsvares for doktorgraden. Etter innlevering har doktorgradskandidaten kun anledning til å foreta rettinger av formell art, forutsatt at han eller hun sender inn en oversikt over samtlige rettinger som er foretatt i det innleverte arbeid.

5.2 Oppnevning av bedømmelseskomité

Til å bedømme prøveforelesningen(e), avhandlingen og forsvaret av den, oppnevner fakultetet etter forslag fra det aktuelle fagmiljø en sakkyndig bedømmelseskomité på minst tre medlemmer. Veileder kan ikke være medlem av bedømmelseskomitén. Minst ett av komitémedlemmene skal være uten tilknytning til Universitetet i Oslo. Såvidt mulig bør ett av medlemmene være fra utenlandsk lærested. Medlemmene skal ha doktorgrad eller tilsvarende faglig kompetanse. Habilitetsreglene i Forvaltningslovens §§ 6 flg. gjelder for komitéens medlemmer, jf. lovens § 10. Doktorgradskandidaten underrettes om komitéens sammensetning.

5.3 Komitéens innstilling og behandling av innstillingen

Komitéen avgir begrunnet innstilling om godkjenning av avhandlingen, eventuelt vedlagt individuelle uttalelser. Dissenser skal grunngis. Komitéen kan kreve doktorgradskandidatens grunnlagsmateriale og utfyllende eller oppklarende tilleggsinformasjon.

Bedømmelseskomitéens innstilling med eventuelle dissenser og individuelle uttalelser tilstiles fakultetet og skal så snart som mulig oversendes doktorgradskandidaten.

Dersom doktorandes merknader kan ha betydning for spørsmålet om avhandlingen kan godkjennes, bør merknadene forelegges bedømmelseskomitéen før fakultetet fatter realitetsvedtak i saken.

Bedømmelseskomitéens innstilling med eventuelle merknader behandles av det organ institusjonen har delegert denne myndighet.

Doktorgradskandidaten underrettes om resultatet av behandlingen.

5.4 Prøveforelesning(er) og disputas

Doktorgradsutdanningen blir avsluttet med:

- a) Minst én prøveforelesning over oppgitt emne.
- b) En disputas.

Disputasen skal normalt avholdes innen seks måneder etter at avhandlingen er innlevert.

Prøveforelesningen(e) skal holdes før disputasen. Der det blir avholdt bare én prøveforelesning, skal denne alltid være over oppgitt emne. Emnet for denne prøveforelesningen bestemmes av bedømmelseskomitéen og kunngjøres for doktoranden to uker før forelesningen.

Forelesning og disputas skal skje på det språket som avhandlingen er skre-

vet på, eller et annet språk som er tillatt i henhold til reglementet.

Bedømmelseskomitéen vurderer prøveforelesningen(e), som skal finnes tilfredsstillende.

Disputasen skal være offentlig, og er avhengig av at avhandlingen er funnet verdig til å forsvares, jf. pkt. 5.3. Det skal normalt være to opponenter, med mindre annet er bestemt i utfyllende regler. Opponentene skal være medlemmer av bedømmelseskomitéen. Komitéen utpeker selv opponentene.

Disputasen foregår som en drøfting av avhandlingen mellom opponentene og doktoranden. Første opponent innleder diskusjonen og annen opponent avslutter disputasen. Øvrige tilstedeværende som ønsker å delta i drøftingen, må under disputasen gi melding om dette til disputasens leder innen et tidspunkt som denne fastsetter og kunngjør ved åpningen.

Bedømmelseskomitéen sender etter disputasen en innberetning om prøvene samlet sett er godkjent.

5.5 Ny prøve

Hvis prøveforelesningen(e) og/eller disputasen ikke godkjennes, kan ny prøve først avlegges seks måneder etter disputasen.

6. KREERING OG VITNEMÅL

6.1 Kreering

På grunnlag av innberetning fra bedømmelseskomitéen om at prøveforelesningen(e) og disputasen er godkjent, kreerer institusjonens øverste styringsorgan eller det organ det bemyndiger, doktoranden til doktor.

6.2 Vitnemål

Doktorgradsvitnemål utferdiges av institusjonen. På vitnemålet skal tittelen på avhandlingen føres opp sammen med

opplysninger om det faglige opplæringsprogram doktoranden har deltatt i.

7. KLAGE

7.1 Klage på opptak/søknadsbehandling

Avslag på søknad om opptak etter pkt. 2 kan påklages etter reglene i Forvaltningslovens §§ 28 flg. Grunnlagt klage sendes til fakultetet i henhold til utfyllende bestemmelser. Bli avslaget opprettholdt, skal klagen oversendes uten ugrunnet opphold til Den sentrale klagenemnda til avgjørelse.

7.2 Klage på godkjenning av opplæringsprogrammet

For klage vedrørende godkjenning av kurs eller andre deler av opplæringsprogrammet, jf. pkt. 4.2 gjelder første ledd tilsvarende. Er det avlagt særskilt eksamen eller prøve, gjelder derimot reglene om klage i Universitetslovens kap. 12 med utfyllende regler.

7.3 Klage over saksbehandling

Dersom avhandlingen, forsvaret av den eller prøveforelesningen(e) ikke blir godkjent, har doktoranden kun adgang til å påklage saksbehandlingen. Klage på annet grunnlag kan ikke fremsettes. Hvis den påberopte saksbehandlingsfeil kan ha hatt avgjørende betydning for bedømmelsen eller doktorandens presentasjonsmulighet, skal vedtaket oppheves dersom feilen ikke kan rettes. Er det ikke grunnlag for å oppheve vedtaket, oversendes klagen uten ugrunnet opphold til Den sentrale klagenemnda til avgjørelse. Når et vedtak oppheves, skal det samtidig bestemmes hvilke nye saksbehandlingsskritt som skal foretas. Gjelder saksbehandlingsfeilen bedømmelsen av avhandlingen, skal det foretas ny bedømmelse av nye sakkyndige med mindre doktoranden samtykker i noe

annet. Gjelder feilen forsvaret av avhandlingen eller prøveforelesningen(e), skal det bestemmes om ny disputas skal avholdes eller prøveforelesningen(e) holdes på nytt, eller om det bare skal foretas ny vurdering.

8. UTFYLLENDE BESTEMMELSER

Kollegiet gir utfyllende regler og fakultetene gir utfyllende bestemmelser til dette reglement. Fakultetets utfyllende bestemmelser skal forelegges kollegiet til godkjenning.

9. DISPENSASJON

Det kan dispenseres fra bestemmelsene i dette reglementet. Et dispensasjonsvedtak må forelegges Kollegiet til godkjenning.

Utfyllende bestemmelser for graden dr.polit. ved Universitetet i Oslo

Vedtatt av Det akademiske kollegium 8. desember 1992.

Dr.polit.-graden tildeles av Det samfunnsvitenskapelige fakultet, som har det formelle ansvar for forvaltningen av graden i henhold til nedenstående bestemmelser.

§ 2. OPPTAK

2.1 Søkerens formelle kompetanse

For å bli opptatt til dr.polit.-studiet må søkeren ha oppnådd graden cand.polit., cand.oecon., cand.sociol., cand.paed. eller magistergraden innenfor de samme fagene.

Annen utdanning eller kompetanse

på tilsvarende nivå kan etter individuell vurdering godkjennes som grunnlag for opptak til dr.polit.-studiet.

2.4. Prosedyre for opptak

Fakultetets doktorgrads- og forskningsutvalg avgjør søknad om opptak. Opptaket skjer normalt én gang i året, med søknadsfrist 1. oktober for opptak fra 1. januar året etter.

Søknad om opptak skrives på eget skjema og sendes det institutt som søkeren ønsker å ha sin faglige tilknytning til. Prosjektbeskrivelsen skal normalt være på 3 - 7 sider.

Avgjørelsen om særlig prøve før opptak fattes av fakultetets doktorgrads- og forskningsutvalg etter anbefaling fra det institutt søkeren skal knyttes til.

Opptakskapasiteten ved de enkelte fagmiljøer/institutter avgjøres av fakultetsstyret, etter innstilling fra de respektive instituttene.

§ 3. AVTALE

Avtaleperioden for den enkelte kandidat bestemmes av instituttene, innenfor de rammer som er hjemlet i reglementet og gitt av dr.grads- og forskningsutvalget. Avgjørelsen om avtaleperioden tas inn i avtalen om opptak til studiet.

Avtale om opptak og veiledning skal normalt være inngått senest 1. mars i opptaksåret.

4.1 Normert tid

Dr.polit.-programmet er lagt opp innen rammen av en fire års forskerutdanningsperiode.

Omfanget av opplæringsdelen skal totalt sett svare til mellom $\frac{1}{2}$ og 1 års heltids studium.

4.2. Opplæringsdelen

4.2.1. Generelt

Opplæringsdelen skal minst inneholde følgende komponenter:

- vitenskapsteori
- metode
- faglig teori
- formidling

Fakultetet fastsetter generelle studieplaner for forskeropplæringen innen det enkelte fag¹. Studieplanene gir en nærmere beskrivelse av faglig innhold, vektning og undervisningstilbud i forhold til de faste komponentene i opplæringsdelen. Fakultetet godkjenner individuelle studieopplegg for opplæringsdelen innen fagområder hvor det ikke foreligger felles studieplan.

Fakultetets doktorgrads- og forskningsutvalg har det formelle ansvar for utdanningstilbudet innen opplæringsdelen. Det enkelte institutt har ansvaret for å gjennomføre undervisningen innen rammen av gjeldende studieplan. Fakultetet skal arrangere kurs i vitenskapsteori minst én gang i året.

Omfanget av det enkelte undervisningstiltak innen opplæringsdelen fastsettes av instituttene i form av vektall og/eller i form av timer undervisning. Flertallet av enkeltkurs/-tilbud skal ha en omfangsbeskrivelse og de resterende kurs skal i det minste ha en samlet omfangsbeskrivelse slik at det totale omfang av opplæringsdelen fremgår og er i samsvar med gjeldende studieplan.

I den vurdering instituttene foretar skal en ta utgangspunkt i at 1 vektall svarer til 1,5 - 2 ukers arbeidsinnsats.

1) Det foreligger studieplaner for fagene sosialøkonomi, pedagogikk, sosiologi, sosialantropologi og statsvitenskap, samt for sykepleievitenskap.

Omfanget fastsettes etter skjønn av det enkelte institutt, med utgangspunkt i kandidatens arbeidsbyrde. Ved vurderingen av den antatte arbeidsinnsatsen for kandidatene trekkes det inn:

- antallet timer undervisning,
- forberedelse og kursnivå, og
- evalueringsformen(e) som benyttes.

Fakultetets felleskurs i vitenskapsteori gis 3 vektall.

4.2.2. Krav til dokumentasjon

Normalt kreves det at gjennomføring av kurs/tilbud under opplæringsdelen av dr.polit.-programmet dokumenteres ved én eller flere av følgende former:

- forberedt skriftlig eller muntlig framlegg/innlegg
- øvelser
- medvirkning i faglig planlegging og gjennomføring av konferanse eller seminarrekke
- skriftlig eksamen
- muntlig eksamen
- hjemmeeksamen, essay eller lignende
- skriftlig rapport (fra konferanse, seminar mv.)

Det enkelte institutt kan gi nærmere retningslinjer for krav til dokumentasjon av de kurs som instituttet arrangerer.

4.2.3. Krav til formidling

Krav til øvelse i faglig formidling innen det enkelte fag skal skje enten ved

- a) en forelesnings- eller seminarrekke tilsvarende 1 uketime i ett semester, eller
- b) et populærvitenskapelig arbeid, eller
- c) annet formidlingsarbeid, som utstillinger ol.

Arbeidsinnsatsen under b) og c) skal svare til arbeidsinnsatsen under a). Hovedveileder (evt. biveileder) har an-

svar for veiledning i forbindelse med formidling.

4.2.4. Godkjenning av dr.gradskandidatens studieopplegg

Instituttene godkjenner den enkelte kandidats studieopplegg innenfor rammen av gjeldende studieplaner. Instituttene gis også fullmakt til å godkjenne eksterne kurs innen rammen av gjeldende studieplaner.

Fakultetet godkjenner individuelle studieopplegg for fagområder hvor det ikke foreligger noen studieplan.

Ethvert opplæringstiltak som er godkjent innenfor samme fagmiljø ved ett av de andre norske universitetene godkjennes automatisk og med samme omfang ved fakultetet, dog slik at det ved omfangsberegningen tas hensyn til eventuell innholdsmessig overlappning med andre kurs som inngår i doktorgradskandidatens studieopplegg. Fakultetet kan gi nærmere retningslinjer for godkjenning av utenlandske undervisningstiltak.

Kurs på videregående nivå kan godkjennes som del av kandidatens studieopplegg. Slike kurs skal utgjøre en mindre andel av det totale programmet og godkjennes av instituttene. Det forutsettes at kandidatene ikke tidligere har hatt tilsvarende kurs på videregående nivå, og at kursvalget klart kan begrunnes i kandidatens prosjektopplegg. Et institutt kan bestemme at slike kurs skal gi en mindre uttelling (lavere omfangsvekting) på doktorgradsnivå.

Instituttene kan gi utfyllende retningslinjer for godkjenning av kurs og eventuelle faglige arbeider som skoleing i faglig formidling.

4.3. Veiledning

Fakultetets doktorgrads- og forskningsutvalg oppnevner veileder(e) etter forslag fra det institutt kandidaten skal knyttes til.

5.1. Innlevering av arbeid

Søknad om å få avhandlingen bedømt stiles til fakultetet, men sendes det institutt søkeren har vært knyttet til. 5 eksemplarer av avhandlingen skal følge med søknaden.

Ved innlevering av avhandlingen kreves bekreftelse fra dr.grads- og forskningsutvalget på at opplæringsdelen er gjennomført som forutsatt.

Dersom avhandlingen godkjennes til disputas, skal kandidaten levere inn ytterligere 50 eksemplarer av avhandlingen.

5.2. Oppnevning av bedømmelseskomité

Bedømmelseskomitéen oppnevnes av fakultetsstyret, etter forslag fra det institutt kandidaten har vært knyttet til.

5.3. Komitéens arbeid og endelig innstilling

Doktoranden gis en frist på minimum én uke til å fremme skriftlige merknader til innstillingen.

Komitéinnstillingen behandles av fakultetsstyret. Dekanus kan godkjenne en komitéinnstilling når den enstemmig konkluderer med at doktoranden gis adgang til å disputere.

Dersom minst $\frac{2}{3}$ av fakultetsstyrets tilstedeværende medlemmer finner at det – til tross for en énstemmig komitéinnstilling – foreligger tvil om en avhandling bør godkjennes eller ikke, skal fakultetsstyret oppnevne to nye sakkynndige, som avgir individuelle uttalelser. Fakultetsstyret kan ikke tilsette en énstemmig komitéinnstilling uten støtte i nye sakkynndige vurderinger. Dersom begge de nye sakkynndige slutter seg til konklusjonen i den opprinnelige komitéinnstillingen, skal denne innstillingen følges. Dersom konklusjonen i den opprinnelige innstillingen får støtte fra én av de to nye

sakkynndige, skal denne innstillingen følges, så fremt minst $\frac{1}{3}$ av fakultetsstyrets tilstedeværende medlemmer stemmer for dette.

Dersom det foreligger dissens i komitéen, skal fakultetsstyret innhente individuelle uttalelser fra to nye sakkynndige eller oversende saken til fakultetsrådet for behandling. Dersom begge de to nye sakkynndige slutter seg til konklusjonen fra flertallet i den opprinnelige komitéen, skal denne innstillingen følges, så fremt minst $\frac{1}{3}$ av fakultetsstyrets tilstedeværende medlemmer stemmer for dette. Med unntak av de tilfeller hvor annet er eksplisitt bestemt, fattes fakultetsstyrets avgjørelse med simpelt flertall.

For eventuell fakultetsrådsbehandling gjelder følgende regler: Dersom det er dissens i bedømmelseskomitéen og innstillingen fra mindretallet i komitéen får støtte fra minst $\frac{1}{3}$ av rådets tilstedeværende medlemmer, skal saken behandles på nytt etter at det er innhentet individuelle uttalelser fra to nye sakkynndige. Rådet kan også i andre tilfeller, der det finner at det foreligger begrunnet tvil om en avhandling bør godkjennes eller ikke, innhente uttalelse fra nye sakkynndige. Dersom begge de to nye sakkynndige slutter seg til konklusjonen i innstillingen fra flertallet i den opprinnelige komitéen, skal denne innstillingen følges, med mindre minst $\frac{2}{3}$ av fakultetsrådets medlemmer stemmer mot dette. I andre tilfeller fatter fakultetsrådet vedtak ved simpelt flertall.

Dersom doktorgradsarbeidet refuseres, kan kandidaten gis anledning til å sende inn arbeidet i omarbeidet versjon for ny bedømmelse. Søknad om fornyet bedømmelse kan bare sendes én gang, og først 6 måneder etter at refusjon har funnet sted.

Fakultetet kan utarbeide praktiske

retningslinjer om gangen i doktorgradsvurderingen og disputasen.

5.4. Prøveforelesninger og disputas

Ved bedømmelse for graden dr.polit. skal det inngå to godkjente prøveforelesninger, én over selvvalgt og en over oppgitt emne.

Disputasen ledes av dekanus eller den dekanus bemyndiger til dette.

Bedømmelseskomitéen sender etter disputasen en beretning på eget skjema til fakultetet. Innberetningen skal inneholde en kort redegjørelse for hvordan komitéen har vurdert avhandlingen og forsvaret av denne. Innberetningen skal konkludere med om prøvene samlet sett er bestått.

7.1. Klage på opptak/søknadsbehandling

Klage på opptak/søknadsbehandling skal sendes fakultetet for behandling i fakultetsstyret.

7.2. Klage på godkjenning av opplæringsprogrammet

Klage på godkjenning av opplæringsprogrammet skal sendes fakultetet for behandling i fakultetsstyret.

Studieplaner for forskerutdanningen

Det er utarbeidet egne studieplaner for fagene pedagogikk, psykologi (under dr.psychol.), sosialantropologi, sosialøkonomi, sosiologi, statsvitenskap og sykepleievitenskap. Nærmere opplysninger om disse planene fås ved henvendelse til de respektive institutter.

